

KRKA

Nacionalni park
National Park

Plan upravljanja zaštićenim područjem i
područjima ekološke mreže: Nacionalni park
Krka i šire područje (PU 6005)
2023.-2032.

Šibenik, 27. rujna 2023.

Razvoj okvira za
upravljanje ekološkom
mrežom NATURA 2000

Naziv projekta	Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000
Oznaka projekta	KK.06.5.2.03.0001
Element projekta	E1 - Planiranje upravljanja ekološkom mrežom Natura 2000
Projektna aktivnost/podaktivnost	A 1.1. Izrada konačnih nacрта PU kroz participativni proces planiranja i izrada nacрта programa zaštite šuma
Ugovor	Ugovor o javnoj nabavi pružanja usluge „Usluga izrade planova upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima – Grupa 5: izrada planova upravljanja iz skupine 5“ Evidencijski broj nabave 805/02-19/15JN
Dokument:	Plan upravljanja (6005): Nacionalni park Krka i šire područje Verzija br. 2
Izrađivač:	 <p>KRKA Nacionalni park National Park</p> <p>Javna ustanova Nacionalni park Krka (NP Krka)</p> <p>REPUBLIKA HRVATSKA Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja</p> <p>Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Uprava za zaštitu prirode Zavod za zaštitu okoliša i prirode</p> <p>Jedinica za provedbu projekta - WYG savjetovanje d.o.o.</p> <p>BIOM UDRUGA / ASSOCIATION</p> <p>Udruga BIOM</p> <p>UDRUGA ZA PRIRODU, OKOLIŠ I ODRŽIVI RAZVOJ sunce</p> <p>Udruga za prirodu, okoliš i održivi razvoj Sunce</p> <p>suez</p> <p>SAFEGE d.o.o.</p>
Voditelj izrade PU 6005:	Udruga BIOM

Sadržaj

Popis tablica	3
Popis slika	4
Popis kratica	5
1. UVOD I KONTEKST	6
1.1. Svrha plana upravljanja	6
1.2. Opseg plana upravljanja	6
1.3. Zakonodavni okvir upravljanja	8
1.3.1. Ekološka mreža	8
1.3.2. Zaštićena područja	8
1.4. Institucionalni okvir upravljanja	9
2. PROCES PLANIRANJA I UKLJUČIVANJE DIONIKA	11
3. OPIS PODRUČJA	15
3.1. Opće informacije	15
3.2. Klima	16
3.3. Bioraznolikost	16
3.3.1. Vodeni ekosustavi i vezane vrste	18
3.3.2. Šumski ekosustavi i vezane vrste	20
3.3.3. Ekosustavi kamenjarskih i mozaičnih staništa i vezane vrste	22
3.3.4. Podzemni ekosustavi i vezane vrste	24
3.4. Georaznolikost	25
3.4.1. Hidrologija	25
3.4.2. Geomorfologija	26
3.4.3. Speleološki objekti	27
3.4.4. Paleontologija	27
3.5. Kulturna baština	28
3.5.1. Arheološki lokaliteti	28
3.5.2. Sakralna baština	29
3.5.3. Etnografska baština	30
3.5.4. Industrijska baština	31
3.6. Korištenje prostora	32
3.6.1. Socio-ekonomske značajke	32

3.6.2. Postojeći oblici korištenja.....	32
3.6.3. Pritisци i prijetnje.....	33
4. UPRAVLJANJE	36
4.1. Vizija.....	36
4.2. Tema A. Očuvanje prirodnih vrijednosti	36
4.2.1. Evaluacija stanja teme A.....	36
4.3. Tema B. Zaštita i očuvanje kulturne baštine	68
4.3.1. Evaluacija stanja teme B.....	68
4.4. Tema C. Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	77
4.4.1. Evaluacija stanja teme C.....	77
4.5. Tema D. Suradnja s lokalnom zajednicom	89
4.5.1. Evaluacija stanja teme D.....	89
4.6. Tema E. Razvoj kapaciteta javne ustanove	96
4.6.1. Evaluacija stanja teme E.....	96
4.7. Relacijske tablice između mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja	113
4.8. Relacijska tablica između tema plana upravljanja i aktivnosti za područja ekološke mreže i zaštićeno područje.....	138
4.9. Upravljačka zonacija	139
4.10. Financijske potrebe za provedbu plana upravljanja	154
5. PRILOZI	158
Prilog I. Pregled zastupljenosti područja jedinica lokalne samouprave i naselja u obuhvatu NP Krka ..	158
Prilog II. Popis ciljnih vrsta ptica za područje ekološke mreže HR1000026 Krka i okolni plato	159
Prilog III. Pregled broja stanovnika i stanova u naseljima koja se nalaze unutar nacionalnog parka prema popisu 2001.-2011.....	161
Prilog IV. Dodatni podaci o kulturno-povijesnoj baštini NP Krka	162
Prilog VI. Pregled dionika koji su se odazvali pozivu za uključivanje u izradu Plana upravljanja	165
6. LITERATURA.....	167

Popis tablica

TABLICA 1. PODRUČJA OBUHVAĆENA PLANOM UPRAVLJANJA 6005 (PREMA UREDBI O EKOLOŠKOJ MREŽI I NADLEŽNOSTIMA JAVNIH USTANOVA ZA UPRAVLJANJE PODRUČJIMA EKOLOŠKE MREŽE (NN 80/2019) I BIOPORTALU, 2021.)	7
TABLICA 2. POPIS PROVEDENIH RADIONICA	12
TABLICA 3. CILJNI STANIŠNI TIPOVI I CILJNE VRSTE NA PODRUČJU OBUHVAĆENIM PLANOM UPRAVLJANJA.....	16
TABLICA 4. PRITISCI I PRIJETNJE IDENTIFICIRANI NA PODRUČJIMA OBUHVAĆENIM PU 6005 TE VRIJEDNOSTI EM NA KOJE UTJEČU	33
TABLICA 5. STANJE OČUVANOSTI, CILJEVI OČUVANJA I STUPANJ OČUVANOSTI STANIŠTA I VRSTA ZA PODRUČJE HR2001492 BUNARI	43
TABLICA 6. STANJE OČUVANOSTI, CILJEVI OČUVANJA I STUPANJ OČUVANOSTI ZA VRSTE I STANIŠTA ZA PODRUČJE HR2000918 ŠIRE PODRUČJE NP KRKA.....	43
TABLICA 7. RELACIJSKA TABLICA IZMEĐU MJERA OČUVANJA I AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA ZA PODRUČJE HR2001492 BUNARI.....	113
TABLICA 8. RELACIJSKA TABLICA IZMEĐU MJERA OČUVANJA I AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA ZA PODRUČJE HR2000919 ŠIRE PODRUČJE NP KRKE	114
TABLICA 9. RELACIJSKA TABLICA IZMEĐU TEMA PLANA UPRAVLJANJA I AKTIVNOSTI PREMA PODRUČJIMA	138
TABLICA 10. POVRŠINA I UDIO POVRŠINE POJEDINIH ZONA I PODZONA UNUTAR NACIONALNOG PARKA KRKA	141
TABLICA 11. PODRUČJA NP KRKA U ZONI STROGE ZAŠTITE I OBUHVAT PODRUČJA OD IZNIMNE VAŽNOSTI ZA OČUVANJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI.....	142
TABLICA 12. LOKALITETI ŠUMSKIH ZAJEDNICA U NP KRKA	145
TABLICA 13. PODRUČJA NP KRKA U 3A PODZONI NASELJA	148
TABLICA 14. PODRUČJA NP KRKA U 3B PODZONI POSJETITELJSKE INFRASTRUKTURE	149
TABLICA 15. PODRUČJA NP KRKA U 3C PODZONI KORIŠTENJA PRIRODNIH RESURSA	152
TABLICA 16. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA ZA PROVEDBU AKTIVNOSTI - PREGLED PO TEMAMA.....	154
TABLICA 17. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA - PREGLED PO POSEBNIM CILJEVIMA	154
TABLICA 18. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA - PREGLED PO PRIORITETIMA PO TEMAMA	156
TABLICA 19. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA - PREGLED PO PRIORITETIMA	156
TABLICA 20. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA - PREGLED PO TIPU AKTIVNOSTI.....	157
TABLICA 21. PROCJENA FINACIJSKIH SREDSTAVA POTREBNIH ZA PROVOĐENJE PLANA UPRAVLJANJA - PREGLED PO PODRUČJIMA.....	157
TABLICA 22. POPIS KULTURNO-POVIJESNE BAŠTINE NP KRKA.....	162
TABLICA 23. POPIS MUZEJSKIH ZBIRKI NP KRKA	164
TABLICA 24. POPIS OSTALE KULTURNO - POVIJESNE BAŠTINE NA PODRUČJU OBUHVAĆENOM PLANOM UPRAVLJANJA	164

Popis slika

SLIKA 1. KARTA ZAŠTIĆENIH PODRUČJA I PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE OBUHVAĆENIH PLANOM UPRAVLJANJA PU 6005	7
SLIKA 2. ORGANIZACIJSKA STRUKTURA JAVNE USTANOVE NACIONALNI PARK „KRKA“ I BROJ ZAPOSLENIKA NP „KRKA“ NA DAN 30.06.2023.	10
SLIKA 3. PREKLAPANJE ZAŠTIĆENIH PODRUČJA I PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE OBUHVAĆENIH PLANOM UPRAVLJANJA PU 6005 SA NACIONALNIM PARKOM KRKA	15
SLIKA 4. UPRAVLJAČKA ZONACIJA NACIONALNOG PARKA KRKA	140

Popis kratica

Kratica	Značenje
APUP	Akcijski plan upravljanja posjećivanjem
EM	Ekološka mreža
EPP	Ekološki prihvatljiv protok
EU	Europska unija
HAOP/ZZOP	Hrvatska agencija za okoliš i prirodu / Zavod za zaštitu okoliša i prirode
HE	Hidroelektrana
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HŠ	Hrvatske šume d.o.o.
HŠI	Hrvatski šumarski institut
HV	Hrvatske vode
IUCN	International Union for Conservation of Nature (Svjetska unija za zaštitu prirode)
JLS	Jedinica lokalne samouprave
JU	Javna ustanova
NN	Narodne novine
NKS	Nacionalna klasifikacija staništa
OPEM	Ocjena prihvatljivosti za ekološku mrežu
OPG	Obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo
POP	Područje očuvanja značajno za ptice
POVS	Područje očuvanja značajno za stanišne tipove i vrste
PZO	Pravilnik o zaštiti i očuvanju Nacionalnog Parka „Krka“
PCMOP	Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima EM
PU	Plan upravljanja
SDF	Natura 2000 Standard Data Form
ŠKŽ	Šibensko - kninska županija
ŠRD	Športsko ribolovno društvo
UEM	Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže
ZZP	Zakon o zaštiti prirode

1. UVOD I KONTEKST

Plan upravljanja zaštićenim područjem i/ili područjem ekološke mreže je akt planiranja kojim se utvrđuje stanje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže te određuju ciljevi upravljanja i/ili očuvanja, aktivnosti za postizanje ciljeva i pokazatelji provedbe plana (Zakon o zaštiti prirode NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19).

Plan upravljanja zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže (PU 6005): šire područje Nacionalnog parka Krka za razdoblje 2023. – 2032. godine donijelo je Upravno vijeće Javne ustanove Nacionalni park Krka na sjednici održanoj 27. rujna 2023., uz izdanu suglasnost Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja (MINGOR) i provedenu proceduru javne rasprave (od 17. kolovoza do 18. rujna 2023.). Plan upravljanja stupa na snagu nakon dobivene suglasnosti MINGOR-a.

Ovaj plan upravljanja obuhvaća obuhvaća područje Nacionalnog parka Krka te dva područja ekološke mreže značajna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova (POVS): Bunari (HR2001492) i Šire područje NP Krka (HR2000918).

Plan upravljanja izrađen je u sklopu projekta „Razvoj okvira za upravljanje ekološkom mrežom Natura 2000“, kao dio usluge izrade planova upravljanja područjima ekološke mreže Natura 2000 i zaštićenim područjima iz Grupe 5. Projekt je sufinanciran iz Europskog kohezijskog fonda kroz Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020. Korisnik projekta je Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, dok su suradnici na projektu javne ustanove koje upravljaju zaštićenim područjima i područjima ekološke mreže. Glavna svrha Projekta je doprinos postizanju ciljeva i uspostavljanju mjera očuvanja za ciljne vrste i stanišne tipove ekološke mreže Natura 2000 u Republici Hrvatskoj, dok je njegov osnovni cilj uspostava okvira za učinkovito upravljanje ekološkom mrežom.

1.1. SVRHA PLANA UPRAVLJANJA

Plan upravljanja zaštićenim područjem i/ili područjem ekološke mreže je strateški dokument Javne ustanove kojim se utvrđuje stanje zaštićenog područja i/ili područja ekološke mreže te određuju ciljevi upravljanja, aktivnosti za postizanje ciljeva i pokazatelji provedbe plana upravljanja. Plan upravljanja određuje razvojne smjernice, način izvođenja zaštite, korištenja i upravljanja zaštićenim područjem, te smjernice za zaštitu i očuvanje prirodnih vrijednosti zaštićenog područja uz uvažavanje potreba lokalnog stanovništva.

Plan upravljanja se donosi za razdoblje od deset godina (2023.-2032.) uz mogućnost izmjene i/ili dopune nakon pet godina. Plan upravljanja zaštićenim područjima i ekološkom mrežom donose javne ustanove nadležne za upravljanje zaštićenim područjima i ekološkom mrežom sukladno nadležnostima koje utvrđuje Zakon o zaštiti prirode i Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže. Plan upravljanja se provodi kroz godišnje programe zaštite, očuvanja, korištenja i promicanja zaštićenog područja.

1.2. OPSEG PLANA UPRAVLJANJA

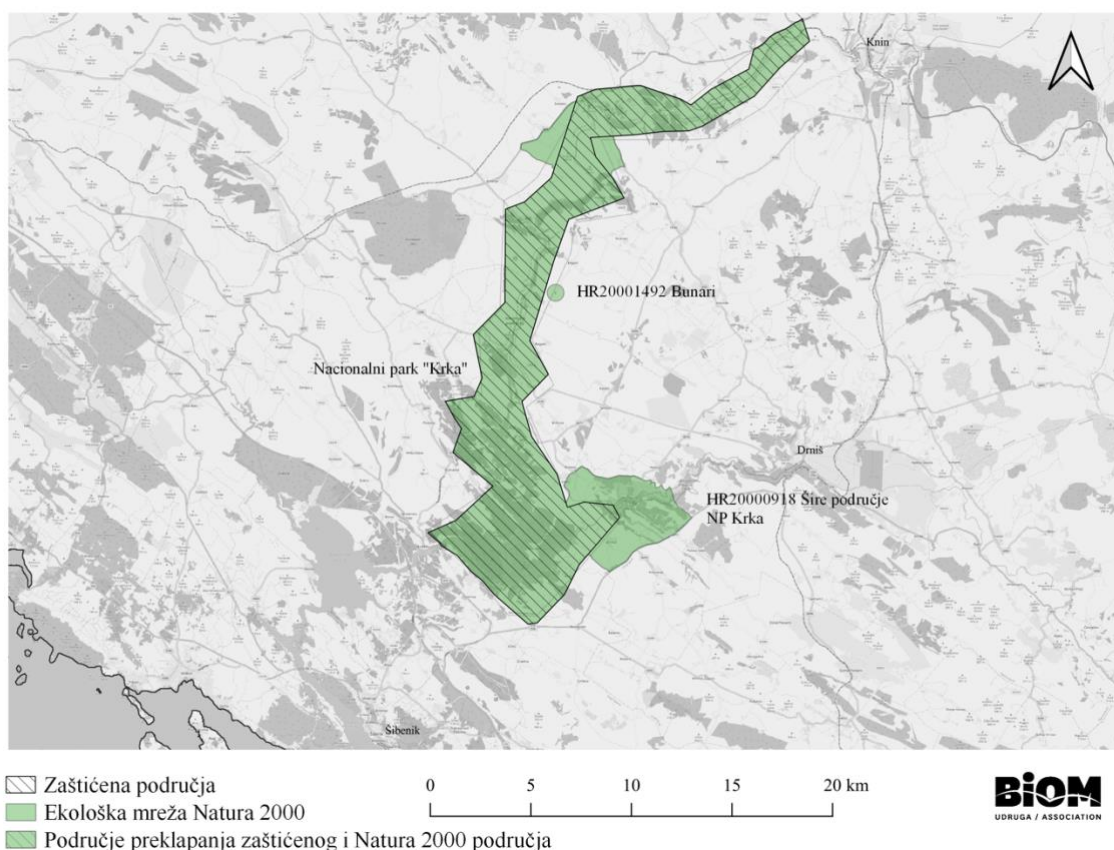
Plan upravljanja pod šifrom 6005 obuhvaća područje Nacionalnog parka Krka (NP „Krka“) te dva područja ekološke mreže značajna za očuvanje vrsta i stanišnih tipova (POVS): Bunari (HR2001492) i Šire područje NP Krka (HR2000918) (Tablica 1.). Područje obuhvaćeno planom ujedno je i dio većeg područja ekološke mreže

značajnog za očuvanje ptica Krka i okolni plato (HR1000026), no upravljanje očuvanjem ptica u sklopu tog područja nije predmet ovog plana upravljanja.

Tablica 1. Područja obuhvaćena Planom upravljanja 6005 (prema Uredbi o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/2019) i Bioportalu, 2021.)

Kategorija zaštite	Identifikacijski broj područja /Reg. broj iz Upisnika zaštićenih područja	Naziv područja EM/ZP	Površina [ha]	Akt o proglašenju
Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS)	HR2000918	Šire područje NP Krka	13.158,89	Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19)
Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS)	HR2001492	Bunari	0,08	Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19)
Nacionalni park	351	Krka	11.063,68	Zakon o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“ (NN 5/85, 9/88 i 13/97)

Slika 1. Karta zaštićenih područja i područja ekološke mreže obuhvaćenih planom upravljanja PU 6005
Izvor: udruga BIOM

1.3. ZAKONODAVNI OKVIR UPRAVLJANJA

Pravni propisi relevantni za provođenje upravljanja zaštićenim područjem Nacionalni park Krka i područjima ekološke mreže Šire područje NP Krka i Bunari su: Zakon o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19, 127/19) (u daljnjem tekstu ZKP), Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19), Pravilnik o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka "Krka" (NN 123/19 i 111/22) te Prostorni plan područja posebnih obilježja NP Krka (u izradi).

1.3.1. Ekološka mreža

Ekološka mreža Natura 2000 (EM) je koherentna europska ekološka mreža sastavljena od područja u kojima se nalaze prirodni stanišni tipovi i staništa divljih vrsta od interesa za Europsku uniju, a omogućuje očuvanje ili, kad je to potrebno, povrat u povoljno stanje očuvanja određenih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta u njihovu prirodnom području rasprostranjenosti (ZKP). Temelji se na EU direktivama o prirodi (Direktiva o staništima i Direktiva o pticama), a područja se odabiru i proglašavanju na osnovi propisanih stručnih kriterija. Kod upravljanja područjima EM u obzir se uzimaju interesi i dobrobit ljudi koji u njima žive. Ekološka mreža se sastoji od područja očuvanja značajnih za ptice (POP) za koje se utvrđuju ciljne vrste ptica, te područja očuvanja značajnih za vrste i stanišne tipove (POVS) za koje se utvrđuju ciljni stanišni tipovi i ciljne vrste biljaka i životinja (osim ptica). Isti prostor može biti proglašen u jednoj ili obje kategorije područja EM. Područja ekološke mreže, ciljne vrste i ciljni stanišni tipovi u pojedinim područjima te nadležnost javnih ustanova za upravljanje područjima EM propisani su Uredbom o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (UEM).

Za svako se područje EM propisuju ciljevi i mjere očuvanja za ciljne vrste i ciljne stanišne tipove. Pravilnik o ciljevima očuvanja i mjerama očuvanja ciljnih vrsta ptica u područjima EM (NN 25/20, 38/20) propisuje ciljeve i mjere očuvanja za područja očuvanja značajna za ptice. Pravilnik koji definira ciljeve i mjere očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova za područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove donesen je u rujnu 2022. godine (NN 111/22). Propisane mjere očuvanja provode se u okviru planskih dokumenata gospodarenja prirodnim dobrima, dokumenata prostornog uređenja, planova upravljanja zaštićenim područjem i/ili područjem ekološke mreže, planova upravljanja strogo zaštićenim vrstama te kod provedbe zahvata i/ili aktivnosti koji bi mogli utjecati na ciljeve njihova očuvanja. Osim kroz planove upravljanja, očuvanje područja EM osigurava se i kroz postupak Ocjene prihvatljivosti za EM svih planova, programa i zahvata koji mogu imati značajan utjecaj na područje EM (OPEM).

1.3.2. Zaštićena područja

Nacionalni park prostrano je, pretežito neizmijenjeno područje kopna i/ili mora iznimnih i višestrukih prirodnih vrijednosti koje obuhvaća jedan ili više sačuvanih ili neznatno izmijenjenih ekosustava, a prvenstveno je namijenjen očuvanju izvornih prirodnih i krajobraznih vrijednosti. Nacionalni park ima i znanstvenu, kulturnu, odgojno-obrazovnu te rekreativnu namjenu (ZKP).

Područje toka rijeke Krke ima dugu povijest zakonske zaštite, počevši od 1948. godine kada je, kao zaštićena prirodna vrijednost, obuhvaćen dio toka rijeke od Bilušića buka do Skradinskog buka. Tijekom vremena površina i oblici zaštite su se mijenjali. 1971. godine pokrenuta je izrada prostornog plana pod nazivom "Nacionalni park 'Krka': razvojni prostorni plan", iako je tada rijeka Krka u pogledu zaštite bila pod kategorijom "rezervat prirodnog predjela". Rijeka s priobalnim područjem i donjim tokom Čikole proglašena je nacionalnim parkom 1985. godine (Zakon o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“, NN 5/85), a njegova granica je revidirana 1997. godine (Zakon o izmjenama Zakona o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“, NN 13/97). Razlozi proglašenja prvenstveno su geomorfološke, hidrološke i krajobrazne vrijednosti prostora. Rijeka Krka, koja prirodno nikada ne presušuje, sedreni slapovi, suživot čovjeka i prirode, specifični krajobrazi, močvarna staništa, šumska staništa i speleološki objekti, predstavljaju skup temeljnih i najvećih vrijednosti ovog nacionalnog parka.

1.4. INSTITUCIONALNI OKVIR UPRAVLJANJA

Nacionalnim parkom Krka te područjima ekološke mreže HR2001492 Bunari i HR2000918 Šire područje NP Krka upravlja Javna ustanova „Nacionalni park Krka“ (u daljnjem tekstu Javna ustanova ili JU). Osnivač JU je Republika Hrvatska a osnivačka prava i dužnosti u ime Republike Hrvatske obavlja tijelo državne uprave nadležno za zaštitu prirode, tj. nadležno Ministarstvo.

Sukladno ZPP, djelatnost JU, utvrđena Statutom JU „Nacionalni park Krka“ (2014. g., I. izmjene Statuta 2019. g., Dopuna Statuta 2020. g.) je zaštita, održavanje i promicanje zaštićenog područja u cilju zaštite i očuvanja izvornosti prirode, osiguravanja neometanog odvijanja prirodnih procesa i održivog korištenja prirodnih dobara, nadziranje provođenja uvjeta i mjera zaštite prirode na području kojim upravlja te sudjelovanje u prikupljanju podataka u svrhu praćenja stanja očuvanosti prirode (monitoring). Osim toga, JU obavlja i niz drugih djelatnosti kao što su: prihvat, vođenje i prijevoz posjetitelja, informiranje posjetitelja, ugostiteljsko-turističke djelatnosti, trgovina na malo u nespecializiranim prodavaonicama, održavanje, promicanje i prezentacija prirodne i kulturne baštine, turističke usluge u nautičkom turizmu, turističke usluge koje uključuju sportsko – rekreativne aktivnosti, prijevoz putnika u unutarnjem cestovnom prometu, prijevoz putnika unutarnjim vodnim putovima, djelatnost iznajmljivanja plovila, pripremanje hrane i pružanje usluga prehrane, trgovina na veliko i malo, djelatnost nakladnika, djelatnost promidžbe (reklame i oglašavanje), istraživanje tržišta, djelatnost javnog informiranja, organiziranje izložbi i sajmova i dr.

Tijela JU su Upravno vijeće i ravnatelj. Javnom ustanovom upravlja Upravno vijeće, koje se sastoji od pet članova koje imenuje i razrješuje ministar nadležan za poslove zaštite prirode. Jednog člana Upravnog vijeća biraju radnici iz svojih redova u skladu s odredbama posebnog propisa kojim se uređuju radni odnosi. Upravno vijeće donosi: Statut, Poslovnik o svom radu, Plan upravljanja, Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja te prati njegovo izvršavanje, godišnji financijski plan i godišnji obračun. Upravno vijeće raspisuje javni natječaj za izbor ravnatelja, raspisuje javni natječaj te imenuje i razrješava stručnog voditelja, glavnog čuvara prirode, čuvare prirode i čelnike unutarnjih ustrojstvenih jedinica. Upravno vijeće donosi: Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu, Pravilnik o plaćama i Pravilnik o radu te donosi odluke o raspolaganju nepokretnom imovinom JU uz suglasnost Vlade Republike Hrvatske i odluke o raspolaganju pokretnom imovinom JU. Upravno vijeće odlučuje o davanju u zakup objekata i prostora JU ili mijenjanju njihove namjene i drugim pitanjima utvrđenim ZPP te drugim propisima, aktom o osnivanju, statutom, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na upravljanje JU, a za koja nije propisana nadležnost ravnatelja.

Plan upravljanja i Godišnji program zaštite, održavanja, očuvanja, promicanja i korištenja donosi se uz suglasnost resornog Ministarstva. Ravnatelj vodi i organizira rad i poslovanje Javne ustanove a imenuje ga i razrješuje nadležni ministar a stručni rad Javne ustanove vodi i nadzire stručni voditelj, kojeg imenuje Upravno vijeće na temelju javnog natječaja kojega raspisuje Javna ustanova. Poslove ostalih ustrojstvenih jedinica vode i nadziru njihovi voditelji. Neposredni nadzor u Parku obavljaju čuvari prirode, organizirani unutar posebne ustrojstvene jedinice, koju vodi glavni čuvar prirode, a njihove ovlasti i poslove propisuje ZPP.

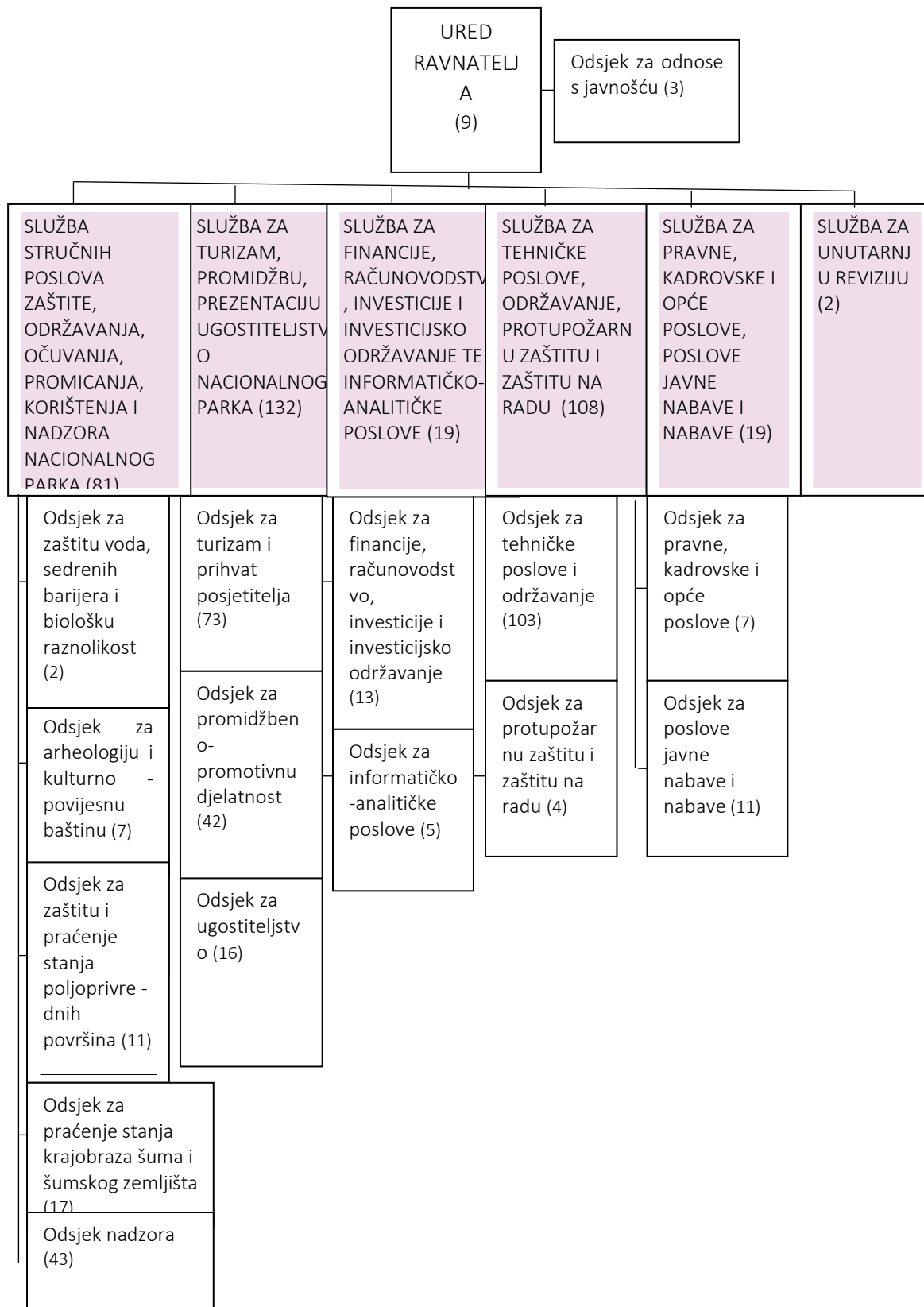
Sredstva za rad i obavljanje djelatnosti Javna ustanova ostvaruje iz: prihoda od naknada (ulaznice), prodaje proizvoda i roba, pružanja ugostiteljskih usluga, koncesijskih odobrenja, prihoda od usluga vođenja i iznajmljivanja plovila i vozila. Najveći udio u prihodima čine prihodi od naplaćenih ulaznica.

Ostvareni prihod JU koristila je za investicije u cilju zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti kojima upravlja, te poboljšanje cjelokupnog upravljanja Parkom.

Smanjenjem rashoda u poslovanju i ostvarenjem značajnih prihoda u 2019. godini, JU osigurala je stabilnost u poslovanju tijekom pandemije uzrokovane COVID-19 kada je došlo do značajnog pada posjećivanja a samim time i velikog pada prihoda JU.

Sukladno ZPP, tri posto prihoda ostvarenih od naplate ulaznica, JU je obavezna uplatiti u državni proračun RH. Također, temeljem Zakona o potpomognutim područjima (NN 118/18) odnosno Odluka o naknadi jedinicama lokalne samouprave na potpomognutim područjima koju plaćaju javne ustanove vezano za

upravljanje zaštićenim područjima (NN 43/21), JU je obvezna uplatiti dio prihoda od prodaje ulaznica jedinicama lokalne samouprave (JLS) na čijem području se nalazi. JLS su dužne naknadu koristiti isključivo za troškove provedbe projekata zaštite okoliša i prirode, razvoj društvene infrastrukture i održivog razvoja.

Slika 2. Organizacijska struktura Javne ustanove Nacionalni park „Krka“ i broj zaposlenika NP „Krka“ na dan 30.06.2023.

2. PROCES PLANIRANJA I UKLJUČIVANJE DIONIKA

Proces izrade ovog Plana upravljanja započeo je 2020. godine a koordinirala ga je Javna ustanova NP Krka uz sudjelovanje predstavnika Uprave za zaštitu prirode i Zavoda za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, kroz stručno vodstvo Udruge Biom kao dio konzorcija kojeg je sačinjavao i SAFEGE d.o.o. i Udruga Sunce, angažiranog od strane MINGOR-a. Proces se temeljio na principima participativnog planiranja i adaptivnog upravljanja, te je proveden po nacionalnim Smjernica za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (MINGOR, 2020).

U svrhu izrade Plana upravljanja, uz Smjernice, koristila se i sva dostupna relevantna literatura te dokumentacija dostavljena od strane Naručitelja a koja je uključivala nacrt ciljeva i mjera očuvanja te zonacije rasprostranjenosti ciljnih vrsta i stanišnih tipova za područje ekološke mreže HR1000026 Krka i okolni plato. Osim toga, korišten je Plan upravljanja NP Krka za period od 2011. do 2020. godine, Studija upravljanja posjetiteljima NP „Krka“ (Carić i sur., 2019), Evaluacija stanja u sustavu upravljanja NP „Krka“, analiza prihvatnog kapaciteta (Carić i sur., 2018), Stručna podloga zaštite prirode za prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Krka (HAOP, 2016), rezultati dioničkih i internih radionica i sastanaka te znanja i iskustva djelatnika javne ustanove te uključenih stručnjaka.

Sam proces je bio strukturiran i facilitiran te se provodio kroz niz internih radionica i sastanaka Javne ustanove, Udruge Biom i MINGOR-a, radionica s dionicima, konzultacija s pojedinačnim stručnjacima i dionicima, te javne rasprave. Radionice koje su se tematski i prostorno poklapale s Planom upravljanja za područje ekološke mreže i zaštićena područja (7006): područje ekološke mreže Krka okolni plato i pridružena zaštićena područja su provedene zajedno tj. na istoj radionici su se obrađivale teme oba plana upravljanja.

Na početku procesa je napravljena analiza dionika. Najprije je izrađena lista od 145 dionika koji gravitiraju ili imaju interes nad obuhvaćenim područjem, a koja je podijeljena prema kategorijama ovisno o vrsti subjekta i karakteru odnosa. Prema tako postavljenom okviru, za pojedina tijela, institucije, organizacije, poslovne subjekte i pojedince analizirao se odnos između dionika i zaštićenog područja i/ili ekološke mreže, stupanj utjecaja dionika na različite segmente upravljanja i interes za sudjelovanje u procesu izrade Plana. Na temelju analize je za sve dionike određena metoda njihovog uključivanja (radionice, sastanci, strukturirani i polustrukturirani razgovori, ankete). Dionike koje se nije uključilo u proces se informiralo o procesu izrade plana upravljanja. Detaljan i opsežan pristup analizi ujedno se temeljio na dobrom poznavanju područja i višegodišnjoj suradnji javne ustanove s dionicima na području. Od izrazite važnosti bilo je i prethodno iskustvo procesa izrade strateških dokumenata javne ustanove.

JU NP Krka je u zadnjih nekoliko godina imala niz projekata koji su se bavili i uključivanjem dionika u procese izrade strateških dokumenata, a kroz koje je razvijen dobar odnos s većinom dionika na području Nacionalnog parka Krka. Nedugo prije započinjanja procesa izrade ovog plana upravljanja je završena izrada Akcijskog plana upravljanja posjetiteljima za područje NP Krka prilikom čega su konzultirani mnogobrojni dionici.

Od sveukupne liste dionika (njih 145) rezultati analize su za njih 67 pokazali potrebu pozivanja predstavnika s ciljem aktivnog uključivanja u proces izrade PU kroz dioničke radionice. Zbog ključne uloge ovih dionika, za svakog je ostavljena i mogućnost pojedinačnog sastanka. Mogućnost sastanka kao oblik uključivanja u proces predložena je i za manji broj drugih dionika (njih 15). Oni su svi važni jer svojim interesom, djelovanjem, znanjem i/ili iskustvom mogu utjecati na specifične segmente u procesu izrade plana upravljanja. Kada je riječ o kategorijama koje uključuju veliki broj dionika niskog utjecaja, kod jednog dijela dionika kao metoda uključivanja su predložene ankete i razgovori, dok se za preostale koristilo informiranje kao najprikladnija metoda (objave na služenoj web stranici, slanje e-mail obavijesti i sl.).

Interne radionice služile su s jedne strane kao priprema za dioničke radionice gdje su se zajedno s dionicima raspravile ključne komponente Plana, a s druge strane za analizu rezultata s dioničkih radionica. Dodatno su se dionici imali prilike uključiti i putem ispunjavanja upitnika koji je upućen na 64 adrese te je prikupljeno 37 odgovora, te putem javne rasprave.

Ukupno je provedeno 6 dioničkih radionica i 6 internih radionica (Tablica 2.) te niz konzultacija tijekom cijelog procesa. Na dioničkim radionicama su se komentirale vrijednosti i prijetnje za područja ekološke mreže i zaštićenih područja NP Krka, ZK Čikola i ZK Krka-gornji tok, raspravio se prijedlog vizije, tema i ciljeva te potrebnih aktivnosti i suradnika. Šesta dionička radionica bila je posvećena upravljačkoj zonaciji. Poziv na dioničke radionice dostavljen je putem emaila na adrese svih relevantnih dionika, a na samim dioničkim radionicama sudjelovalo je ukupno 218 sudionika (dionika i izrađivača plana) (Popis dionika u Prilogu IV).

Tablica 2. Popis provedenih radionica

Datum	Radionica	Tema	Broj pozvanih dionika	Broj sudionika
27.8.2020.	Interna radionica	Analiza dionika, struktura procesa, SWOT analiza		16
07.04.2021. (online)	Dionička radionica	Vrijednosti, prijetnje, vizija	126	68
10.05.2021. (online)	Interna radionica	Vrijednosti, prijetnje, vizija		29
14.07.2021.	Dionička radionica	Aktivnosti - vodeni ekosustavi	68	25
15.07.2021.	Interna radionica	Aktivnosti – evaluacija plana		22
17.09.2021.	Interna radionica	Aktivnosti – vodeni ekosustavi, II. dio		15
24.09.2021.	Dionička radionica	Aktivnosti – kamenjarski ekosustavi	69	23
23.11.2021.	Dionička radionica	Aktivnosti – posjećivanje, edukacija, interpretacija i kulturna baština	65	38
24.11.2021.	Interna radionica	Aktivnosti - posjećivanje, edukacija, interpretacija i kulturna baština		19
23.02.2022.	Dionička radionica	Aktivnosti – podzemni ekosustavi	41	36
21.04.2022.	Dionička radionica	Upravljačka zonacija	68	28
06.07.2022.	Interna radionica	Razvoj kapaciteta JU, II. dio		14
31.08.2022.	Interna radionica	Aktivnosti – svi ekosustavi		12
11.09.2023.	Dionička radionica	Prezentacija nacrtu prijedloga Plana upravljanja	211	42

Analizom ispunjenih upitnika ustanovljeno je da su kao prijetnja i pritisak na području NP Krka prepoznati visoki rizik od požara otvorenog prostora na području desne obale uz Visovačko jezero zbog guste borove šume, divlji deponiji, problem zagađenosti gornjeg dijela NP-a (Orašnica, Knin), porast stanovništva i urbanizacija, povećana akumulacija organske tvari, njena mineralizacija i denitrifikacija u jezerskim sedimentima, neriješeni odvodi komunalnih otpadnih voda i sanacije kanalizacije, izgradnja bazena na seoskim domaćinstvima te ispuštanje netretiranih voda u okoliš, pritisak turizma i izgradnja potrebne

---

infrastrukture, zaraštanje sedrenih barijera, invazivne vrste, klimatske promjene, korištenje vode za HE, nekontrolirana i neregulirana gradnja, odnosno manjkavi prostorni planovi i planovi upravljanja pojedinih područja/općina.

Kao dodatna vrijednost područja prepoznata je kulturna baština i to posebno lokalitet Uzdah kule. Od prirodnih vrijednosti spominje se geomorfologija jezera, podzemlje, močvarno područje Visovačkog jezera, bunari i lokve. Osim toga, dionici su kao vrijednost istaknuli lokalnu zajednicu tj., ljude i sačuvan identitet područja.

Za održivost se smatra ključnim suradnja na prevenciji, informiranju ali i u planiranju i realizaciji protupožarne sezone, uspostavljanje trajnog monitoringa bioloških, kemijskih i sedimentoloških parametara, tj. laboratorija pri samoj Javnoj ustanovi NP Krka, povećanje svijesti lokalnog stanovništva i posjetitelja o važnosti prirodnih i kulturnih ljepota i fenomena, izrada kvalitetnog plana/strategije, funkcionalni pročištač u gradu Kninu¹, veće mjere educiranja samoga kadra koji radi u Parku, uključujući i sezonske radnike, konkretna provedba već propisanih mjera zaštite, te uključivanje novih poput potpune zabrane kupanja (i na Skradinskom buku) i hodanja po sedrenim barijerama. Dodatno, puno rigoroznije ograničavanje broja turista i smanjivanje pritiska na donji dio NP Krka.

Za područje EM izdvajaju se i suradnje s vatrogasnim društvima i davanje pozornosti vodenim kapacitetima u kršu kao što su lokve, bunari i gusterne. Prilike su prepoznate u zelenom turizmu, jačanju utjecaja stručnjaka i struke, mogućnosti korištenja EU sredstava te multidisciplinarnom pristupu.

Kao glavne prepreke prepoznate su nedostatak financija, usmjerenost na turizam na štetu zaštite osjetljivih vrsta, staništa i područja i neodrživo korištenje resursa, konflikt s lokalnom zajednicom, slaba povezanost javnog, privatnog i civilnog sektora, nerazvijena kultura suradnje, depopulacija, devastacija područja, ograničenja za lokalnu zajednicu zbog zaštićenosti područja te zadržavanje starih postavki upravljanja koje sprječavaju da se stvari postave „kako treba“.

Kao prilike su prepoznate suradnja s lokalnom zajednicom na temu protupožarne zaštite, ulaganje u održivo korištenje područja, mogućnost razvoja zelenog turizma, prepoznatljivost, jačanje infrastrukture za posjetitelje, osmišljavanje strategije kako povezati sve dionike prostora da zadovolje svoje ciljeve uz očuvanje prirodnih vrijednosti, povećanje utjecaja struke (biologa, geografa, zaštite prirode) na način upravljanja ovim područjima, mogućnost korištenja EU sredstava, motivirana služba NP Krka te jačanje suradnje s lokalnom zajednicom sukladno odlukama EU o zaštiti prirode, ali i povezivanju s ekološkom poljoprivredom u zaštićenim područjima.

Tijekom dioničkih radionica posebno se istaknula problematika korištenja vodenog toka rijeke Krke za potrebe HE te zagađenje na području grada Knina uslijed nedostatka pročišćivača² ali i industrijskih voda koje utječu u Krku. Osim toga, spomenuti su i stari iskopi boksita te generalna osjetljivost krškog ekosustava na podzemna i površinska zagađenja. Tijekom svih dioničkih radionica raspravljalo se o pritiscima od strane rastućeg broja posjetitelja i potrebe bolje organizacije prijevoza, prometa i infrastrukture. Teme radionica bile su i geobaština tj. kako fokusirati i unaprijediti istraživanja i osigurati očuvanje ključnih geolokaliteta na području NP Krka. S obzirom na bogatstvo kulturnih dobara te brojnih arheoloških nalazišta, tijekom radionica se raspravljao smjer i prioritete budućeg rada službe za očuvanje kulturne baštine. Tijekom radionice na temu upravljačke zonacije pažnja se posvetila i velikom pritisku na okolni prostor od strane infrastrukturnih projekata za obnovljive izvore energije. Osim već postojećih vjetroelektrana, planiraju se i mnogobrojne solarne elektrane. Osim toga, prepoznate su jake inicijative Grada Knina i Dрниša u razvijanju turističke infrastrukture te povezivanje turističke ponude s NP Krka. Tijekom radionica prepoznata je važnost suradnje s HŠ te zajedničkog planiranja očuvanja svih vrsta i staništa koje se nalaze na prostoru kojim upravljaju HŠ, a obuhvaćaju i šumska i travnjačka staništa koja su dio EM Šire područje NP Krka. Kao

---

¹ U vrijeme provedbe upitnika uređaj za pročišćavanje nije postojao. U međuvremenu, odnosno u trenutku usvajanja PU je uređaj za pročišćavanje u probnom radu.

² Isto.

ključni dionici u budućoj suradnji su prepoznati susjedna lovačka društva i ribolovno društvo iz Knina te lokalne organizacije civilnog društva koje se bave tematikom očuvanja prirode i okoliša i održivog turizma. Na temu posjećivanja prepoznate su i turističke zajednice i turistički obrti kao ključni za daljnji rad na razvoju održivog turizma.

Kao jedan od izazova uključivanja dionika tijekom izrade ovog plana upravljanja bila su i ograničenja uvjetovana epidemiološkim mjerama suzbijanja COVID-19 infekcije. Tako je prva dionička radionica provedena u online formatu, no sve ostale radionice su provedene uživo, uz strogo pridržavanje epidemioloških mjera. Odaziv na radionice je bez obzira na mjere bio zadovoljavajući, no ipak je zbog ograničenja bilo potrebno provoditi dodatne metode konzultacija, poput upitnika i bilateralnih sastanaka.

Na temelju čl. 56a i 138. stavak 6. Zakona o zaštiti prirode (NN 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19), članka 14. stavak 1. točke 3. i 12. Statuta Javne ustanove „Nacionalni park Krka“, Upravno vijeće JU NP Krka na 58. sjednici održanoj 16. kolovoza 2023. godine, te članka 16. Statuta Javne ustanove Priroda Šibensko – kninske županije, Upravno vijeće JU Priroda ŠKŽ na 38. sjednici održanoj 23. kolovoza 2023. godine, donijelo je Odluku o upućivanju prijedloga Plana upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže: područje ekološke mreže Krka i okolni plato i pridružena zaštićena područja (PU7006) na javnu raspravu.

Prema Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže (Verzija 1.1. UNDP, 2020), Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja, a sukladno odredbama Zakona o zaštiti okoliša (NN 80/14) i Uredbe o informiranju i sudjelovanju javnosti i zainteresirane javnosti u pitanjima zaštite okoliša (NN 64/08) na službenim stranicama Javnih ustanova objavljen je *Poziv na javnu raspravu od 17. kolovoza do 18. rujna 2023. odnosno Obavijest o provođenju javne rasprave za Plan upravljanja zaštićenim područjima ekološke mreže: područje ekološke mreže krka i okolni plato i pridružena zaštićena područja*, kojom je javnost i zainteresirana javnost informirana o vremenskom trajanju javne rasprave, načinu sudjelovanja javnosti s prijedlozima, mišljenjima i primjedbama, javnom uvidu u prijedlog Plana upravljanja te terminu održavanja Javnog izlaganja.

Tijekom javne rasprave, javnosti i zainteresiranoj javnosti je omogućen uvid u Prijedlog plana upravljanja i to na službenim internetskim stranicama Javnih ustanova ili u njihovim službenim prostorijama. Javno izlaganje u sklopu javne rasprave o prijedlogu Plana upravljanja, održano je 11. rujna 2023. u prostorijama Gradske knjižnice „Juraj Šižgorić“ u Šibeniku (Poljana 6, 22 000 Šibenik) s početkom u 11:00 sati. O javnom izlaganju sastavljen je Zapisnik čiji je sastavni dio i evidencija prisutnih na javnom izlaganju.

U roku označenom u Obavijesti o javnom uvidu na Prijedlog Plana upravljanja zaprimljeno je 102 očitovanja, prijedloga ili primjedbi od strane 22 dionika. Prihvaćene primjedbe su integrirane u konačni nacrt Plana upravljanja. Izvješće s javne rasprave objavljeno je na mrežnim stranicama javnih ustanova.

Rezultati procesa uključivanja dionika integrirani su sve elemente Plana upravljanja, a ponajprije u aktivnostima. Prijedlozi aktivnosti koje nisu u nadležnosti rada Javne ustanove integrirani su na način da su, gdje god je to bilo moguće, osmišljene aktivnosti poticanja i suradnje Javne ustanove s nadležnim institucijama.

3. OPIS PODRUČJA

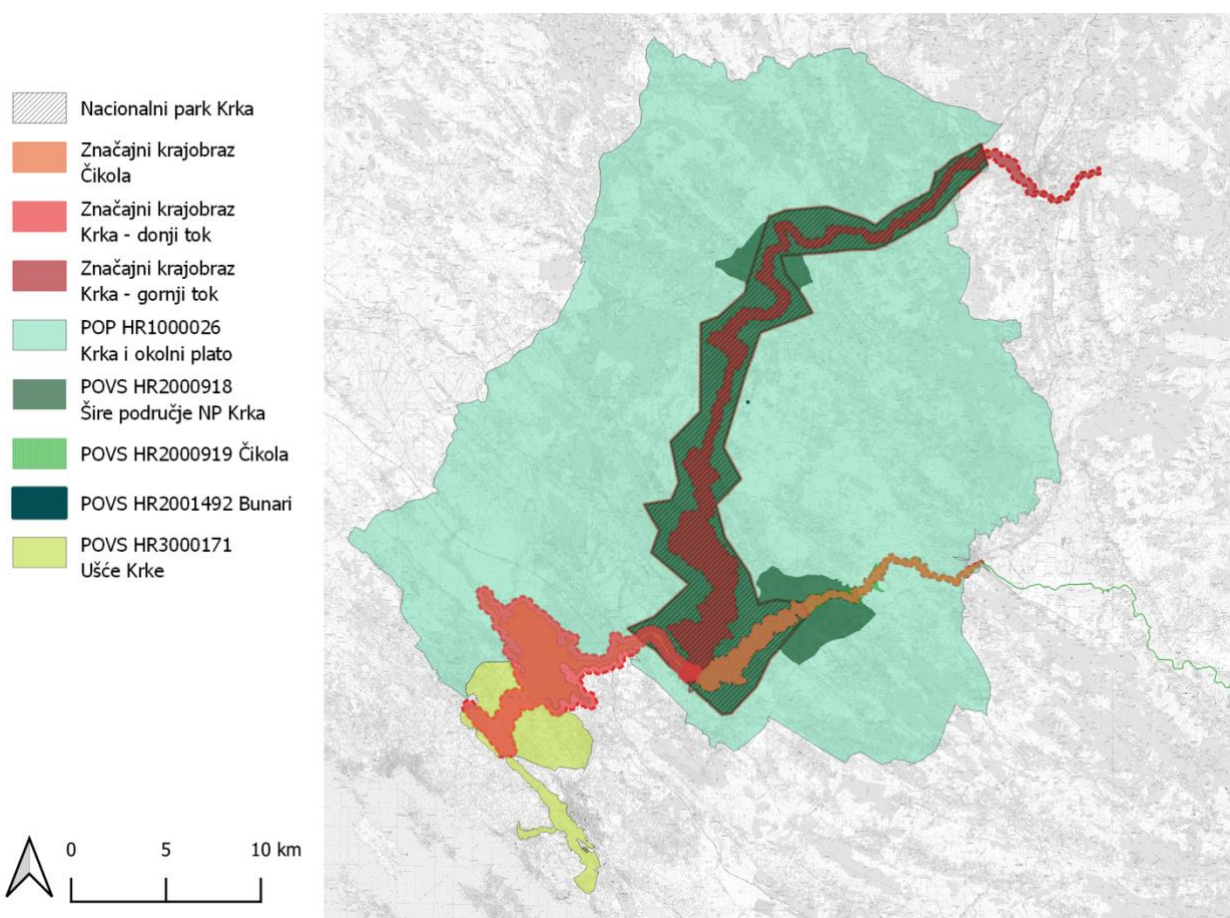
3.1. OPĆE INFORMACIJE

Područje obuhvaćeno Planom upravljanja smješteno je u Šibensko-kninskoj županiji, te unutar 7 jedinica lokalne samouprave: 4 grada (Knin, Drniš, Skradin i Šibenik) i 3 općine (Promina, Ervenik i Kistanje), odnosno 23 naselja. Najveću površinu zauzimaju grad Skradin i grad Drniš (Prilog I).

Nacionalni park obuhvaća područje od Knina do Skradina ukupne površine 11 063,68 ha, smješteno uz tok rijeke Krke, uključujući i 3,5 km donjeg kanonskog toka Čikole.

Područje ekološke mreže HR2001492 Bunari, proglašeno kao Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) nalazi se neposredno izvan granice Nacionalnog parka „Krka“, u blizini naselja Popovići. Radi se o točkastom lokalitetu koji obuhvaća povremenu mediteransku lokvu te okolno područje ukupne površine 0,08 ha.

Područje ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka, proglašeno kao Područje očuvanja značajno za vrste i stanišne tipove (POVS) obuhvaća površinu od 13 158,89 ha. Najveći dio područja poklapa se upravo s Nacionalnim parkom „Krka“, a manji dio s područjima ekološke mreže HR2000919 Čikola te HR3000171 Ušće Krke, dijelovima Značajnih krajobraz Čikola, Krka - gornji tok te Krka - donji tok. Područje ovog PU se u cijelosti preklapa s Područjem očuvanja za ptice (POP) HR1000026 Krka i okolni plato.

Slika 3. Preklapanje zaštićenih područja i područja ekološke mreže na širem području NP Krka

Izvor: Bioportal

3.2. KLIMA

Šire područje Nacionalnog parka Krka se veći dio godine nalazi u cirkulacijskom području umjerenih širina i ima izražena četiri godišnja doba. Na temelju srednjeg godišnjeg hoda temperature zraka i oborine ima umjereno toplu kišnu klimu kojoj odgovara srednja temperatura najhladnijeg mjeseca viša od -3°C i niža od 18°C . Na čitavom području mala je vjerojatnost pojavljivanja vrlo niskih temperatura zraka. Bliže moru u sušnom razdoblju najsuši mjesec ima manje od 40 mm oborina dok u zaleđu nema tako izražene suhoće. Ljeta su vruća sa srednjom temperaturom najtoplijeg mjeseca srpnja višom od 22°C , te s prosječnom mjesečnom temperaturom višom od 10°C dulje od četiri mjeseca godišnje (Zaninović, 2007), a uobičajeno sedam mjeseci godišnje. Srednja godišnja temperatura zraka za razdoblje 1961.-90. jednaka je u Kninu i Drnišu ($12,9^{\circ}\text{C}$) dok u Šibeniku iznosi $15,1^{\circ}\text{C}$. Srednje godišnje količine oborina postupno se smanjuju idući od Knina (1 074,1 mm) prema Drnišu (1 063,2 mm) i Slapovima Krke (901,7 mm) do Šibenika (808,1 mm) (Rubinić i sur., 2013).

Zadnjih 50 godina prisutan je trend porasta temperature zraka zajedno s trendom sniženja godišnje količine oborina. Za klimatološki referentni 30-godišnji period (1961.-90.) trend sniženja godišnjih količina oborina je 8,1 mm/100god za postaju Knin te 7,7 mm/100god za postaju Drniš, dok srednje godišnje temperature prosječno rastu $0,51^{\circ}\text{C}/100\text{god}$ na postaji Drniš i $0,21^{\circ}\text{C}/100\text{god}$ na postaji Knin (Rubinić i sur., 2013).

Područje zaleđa Dalmacije čini izrazito osjetljivo područje na klimatske promjene (Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu, NN 46/2020). U periodu do 2040. godine očekuje se smanjenje količine vode u vodotocima i na izvorštima, u podzemlju i snižavanje razine podzemnih voda. Očekuje se i porast temperature vode ali i povećana učestalost i intenzitet poplava i bujica. I drugi ekosustavi (kamenjarski, šumski) pod utjecajem su klimatskim promjena a tu su najosjetljivije vrste prilagođene na život u uskom rasponu ekoloških uvjeta, tzv. specijalisti i endemi. Klimatske promjene već i sada dodatno potiču širenje invazivnih vrsta a u budućnosti se očekuje i sve veći pritisak tih vrsta na autohtona staništa i vrste (Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu, NN 46/2020).

3.3. BIORAZNOLIKOST

Na području obuhvaćenim Planom upravljanja postoji veliki broj biljnih i životinjskih vrsta od kojih su mnoge zaštićene, rijetke, ugrožene ili endemične te kao takve značajne ne samo na nacionalnom nivou nego i na europskom. Na području obuhvaćenim Planom upravljanja utvrđeno je 10 ciljnih stanišnih tipova ekološke mreže, odnosno 21 ciljna vrsta (Tablica 3.).

Tablica 3. Ciljni stanišni tipovi i ciljne vrste na području obuhvaćenim Planom upravljanja

KÔD	CILJNI STANIŠNI TIP	HR2000918 Šire područje NP Krka	HR2001492 Bunari
62A0	Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)	x	
8210	Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	x	
8310	Špilje i jame zatvorene za javnost	x	
32A0	Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	x	
3260	Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranuncion fluitantis</i> i <i>Callitrichio-Batrachion</i>	x	

KÔD	CILJNI STANIŠNI TIP	HR2000918 Šire područje NP Krka	HR2001492 Bunari
5210	Mediterranske makije u kojima dominiraju borovice (<i>Juniperus spp.</i>)	x	
6110*	Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	X	
9340	Vazdazelene šume česmine (<i>Quercus ilex</i>)	x	
3170*	Mediterranske povremene lokve	x	x
91F0	Poplavne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i>	x	
CILJNA VRSTA		HR2000918 Šire područje NP Krka	HR2001492 Bunari
Latinski naziv	Hrvatski naziv		
<i>Aulopyge huegelii</i>	oštrulja	X	
<i>Phoxinellus dalmaticus</i>	dalmatinska gaovica	X	
<i>Barbus plebejus</i>	mren	X	
<i>Pomatoschistus canestrini</i>	glavočić crnotrus	X	
<i>Proteus anguinus</i>	čovječja ribica	X	
<i>Testudo hermanni</i>	kopnena kornjača	X	
<i>Emys orbicularis</i>	barska kornjača	X	
<i>Zamenis situla</i>	crvenkrpica	X	
<i>Rhinolophus hipposideros</i>	mali potkovnjak	X	
<i>Rhinolophus ferumequinum</i>	veliki potkovnjak	X	
<i>Rhinolophus euryale</i>	južni potkovnjak	X	
<i>Rhinolophus blasii</i>	blazijev potkovnjak	X	
<i>Minopterus schreibersii</i>	dugokrili pršnjak	X	
<i>Myotis bechsteinii</i>	velikouhi šišmiš	X	
<i>Myotis blythii</i>	oštrouhi šišmiš	X	
<i>Myotis capaccinii</i>	dugonogi šišmiš	X	
<i>Myotis emarginatus</i>	riđi šišmiš	X	

KÓD	CILJNI STANIŠNI TIP	HR2000918 Šire područje NP Krka	HR2001492 Bunari
<i>Lutra lutra</i>	vidra	X	
<i>Anisus vorticulus</i>		X	
<i>Austropotamobius pallipes</i>	bjelonogi rak	X	
<i>Chouardia litardierei</i>	livadni procjepak	X	

Dodatno, na ovom geografskom području zabilježeno je i 39 ciljnih vrsta ptica u sklopu Područja očuvanja značajnog za ptice Krka i okolni plato. Popis ciljnih vrsta ptica nalazi se u Prilogu II.

S obzirom na preklapanje područja Nacionalnog parka „Krka“ (PU 6005) i Područja očuvanja značajnog za ptice Krka i okolni plato (PU 7006), ptice se sveobuhvatno obrađuju u oba plana upravljanja.

Prijetnje i pritisci identificirani na područjima obuhvaćenim Planom upravljanja te prirodne i kulturne vrijednosti na koje utječu su prikazani u Tablici 4., a njihova detaljna analiza prikazana je kroz evaluacije stanja pojedinih Tema u Poglavlju 4.

3.3.1. Vodeni ekosustavi i vezane vrste

Tok rijeke Krke svojom dužinom od 55 km nikad prirodno ne presušuje, a svoju specifičnost iskazuje izmjenom dubokih kanjona, brzaca i ujezerenih dijelova. Krka se kao tipična krška rijeka prihranjuje podzemnim i površinskim putem (Bonacci i Perica, 1990; Cukrov i sur., 2017) što rezultira nizom mikrostaništa i visokom bioraznolikošću. Sedra, kao temeljni fenomen Nacionalnog parka Krka te ciljni stanišni tip **Sedrene barijere krških rijeka Dinarida (32A0)** izgrađuje 7 sedrenih slapova. Stanišni tip pokriva površinu od 27 ha. Proces osedranja je složen, rezultat međusobnog djelovanja fizikalnih i kemijskih čimbenika te živih organizama. Krka, kao krška tekućica, prezasićena je otopljenim kalcijevim karbonatom (u obliku kalcijeva bikarbonata) koji se na brzacima i sedrenim barijerama rasprskavanjem i pomakom kemijske ravnoteže izlučuje i taloži u sitnim kristalima kalcita. Idealnu podlogu za ovaj proces čine obraštajne zajednice bakterija (*Cyanobacteria*), algi kremenjašica (*Diatomeae*) i mahovina te fragmenti životinjskih ljuštura i kućica (*Chironomida*, *Gastropoda*, *Trichoptera*), koje su jedan od osnovnih preduvjeta za proces sedrenja, odnosno fiksiranje mikrokristala kalcita na njihove ljepljive izlučevine (Plenković-Moraj i sur., 2010; Mihaljević i sur., 2015). Vegetacija mahovina je brojna, zabilježeno je 50 vrsta, od čega su 44 prave mahovine (*Bryophyta* ili *Musci*) a 6 su jetrenjače (*Marchantiophyta*). Dominantna vrsta mahovina je submerzna vrsta *Didymodon tophaceus*, uz koju se ističu i *Cratoneuron filicinum* i *Palustriella commutata*. Na bržim dijelovima toka nalazimo *Cinclidotus aquaticus* koja podnosi i isušivanja, te rijetku vrstu zdenčare, *Marchantia paleacea* (Alegro i sur., 2019).

Osnovni uvjeti koji trebaju biti zadovoljeni kako bi proces sedrenja bio održiv su prezasićenost vode otopljenim kalcijevim karbonatom, pH iznad 8,0, koncentracija organske tvari manja od 10 mg/L ugljika, viša temperatura i strujanje vode brzinom od 0,5 do 3,5 m/s.

Ciljni stanišni tip **Vodni tokovi s vegetacijom *Ranunculion fluitantis* i *Callitrichio-Batrachion* (3260)** obuhvaća gotovo cijeli vodeni tok Krke s površinom od 150 ha, bez sedrotvornih vegetacija. Do sad zabilježene karakteristične vrste za ovaj stanišni tip su *Ranunculus trichophyllus*, *R. aquatilis*, *Myriophyllum spp*, *Zannichellia palustris*, *Berula erecta* koju pronalazimo na dijelovima sa sporijim tokom vode, kao i *Fontinalis antipyretica*. **Mediterranske povremene lokve (3170*)** nalazimo u oba područja EM, s time da područje EM HR2001492 Bunari obuhvaća jedan lokalitet koj je i jedini ciljni stanišni tip ovog područja. Na području EM HR2000918 Šire područje NP Krka su 33 poznate lokve od kojih 23 na području Parka (desetak ih je zaraslo). Ovaj stanišni tip čine vrlo plitke povremene lokve (duboke nekoliko centimetara) koje postoje samo zimi ili

u proljeće, kad padnu znatnije količine kiše. Flora im je sastavljena uglavnom od mediteranskih terofita i geofita iz sveza *Nanocyperion flavescens*, *Fimbristylion* i *Heleochoilon*. Na području HR2001492 Bunari oko vodene površine vidljiv je oskudni vegetacijski pokrov siromašan vrstama ali je unutar lokve zabilježen nalaz vrste *Damasonium polyspermum*, koja je do sada u Hrvatskoj zabilježena na svega 4 lokaliteta (Šegota i sur., 2019.). Ova vrsta pripada porodici žabočunovki (*Alismatacea*), globalno je procijenjena kao osjetljiva (VU), dok za nacionalnu procjenu prilikom izrade Crvene knjige flore nije bilo dovoljno podataka pa je vrsta kategorizirana kao nedovoljno poznata (DD). Novija istraživanja ukazuju da je vrsta ugrožena (EN) do kritično ugrožena (CR).

Od ostalih staništa na ovom području ističu se „Tršćaci, rogozici, visoki šiljevi i visoki šaševi“ (A.4.1. prema Nacionalnoj klasifikaciji staništa, NKS), kao staništa značajna za regulaciju hidrološkog ciklusa i vodnog režima te od velikog značaja za razmnožavanje i gniježđenje životinja.

Od ciljnih vrsta vodenih staništa ekološke mreže ističe se biljna vrsta **livadni procjepak** (*Chouardia litardierei*), ilirsko-balkanski endem, koji prema IUCN-u ima status gotovo ugrožene vrste (NT). Livadni procjepak zabilježen je na obalama Visovačkog jezera i dolinskom proširenju Čikole, sjeveroistočno od jezera Torak, a dolazi u sastavu poplavnih i vlažnih livada. Od beskralješnjaka pronalazimo **bjelonogog raka** (*Austroptamobius pallipes*), koji posljednjim istraživanjem nije ulovljen s pretpostavkom da je njegova brojnost toliko mala da je korištena metoda lova pomoću vrša bila nedovoljna. Puž **Anisus vorticulus** pronađen je na 6 lokaliteta na području NP Krka. Na ovom području obitava najveća populacija ove vrste zapadnog dijela Hrvatske koji pripada Jadranskom slivu. Četiri su ciljne vrste iz skupine riba: **mren** (*Barbus plebejus*), koji u rijeci Krki živi od Roškog slapa do Skradinskog buka, **glavočić crnotrus** (*Pomatoschistus canestrinii*), koji živi u slatkim i bočatim vodama od Skradina do podnožja Skradinskog buka, **oštrulja** (*Aulopyge huegelli*), česta na području Visovačkog jezera te **dalmatinska gaovica** (*Phoxinellus dalmaticus*), koja živi u rijekama jadranskog slijeva, Krki i Čikoli. Za njihovo očuvanje ključna su staništa uz obalu rijeke i jezera gdje se nalaze rukavci i kanali, neutvrđene obale i sprudovi što je pogodno za razvoj i rast mladi te hranjenje odraslih jedinki (ciljevi očuvanja).

Jedan je predstavnik ciljnih vrsta gmazova vezanih za vodena staništa, **barska kornjača** (*Emys orbicularis*), koja nastanjuje područje toka rijeka Krke, uključujući Brljansko i Visovačko jezero, i od Čikole do Ključice. Kopnene vode i poplavna područja gusto obrasla vegetacijom s osunčanim obalama te kopnena staništa pogodna za polaganje jaja poput vlažnih livada i šumskih sastojina s odumrlim stablima na osunčanom položaju ključna su za očuvanje populacije barske kornjače (ciljevi očuvanja). **Vidra** (*Lutra lutra*) je jedini predstavnik skupine sisavaca vezan za vodena staništa, a njena prisutnost evidentirana je duž cijelog toka rijeke Krke od izvora do Šibenskog zaljeva, iako za sada nema saznanja o brojnosti ove vrste (Šijan, 2021).

Ciljne vrste ptica područja HR1000026 Krka i okolni plato vezane za vodena staništa

Crnoprugasti trstenjak (*Acrocephalus melanopogon*) je rijetka zimovalica koja obitava u tršćacima rijeke Guduče, Visovačkog jezera te obala od Skradina do Skradinskog buka (Radović i sur., 2005; Lolić, 2019).

Vodomar (*Alcedo atthis*) je redovita zimovalica, a gnijezdi se na području kanjona rijeke Krke uzvodno od Roškog slapa (Lukač i Marguš, 2018b; Budinski i sur., 2018). **Bukavac** (*Botaurus stellaris*) se zadržava na ušću Čikole, oko jezera Torak, na Roškom slapu i oko Manastira Krka. Praćenjem populacije u razdoblju 2017.-2019. bukavac nije zabilježen pa se smatra da nije redovita gnjezdarica na području parka ili se iz nekog drugog razloga prestao gnijezditi na ovom području (Lukač i Marguš, 2018g).

Eja močvarica (*Circus aeruginosus*) je na području NP "Krka" redovita preletnica i zimovalica. Zimuje po močvarnim uvalama i poljima oko Visovačkog jezera i izvora Torak (Radović i sur., 2005; Lukač i sur., 2015) te u preletu iznad kanjona rijeke Krke i Guduče (Lolić, 2019). **Mala bijela čaplja** (*Egretta gazetta*) redovita je preletnica, zabilježena na plićacima kod Manastira Krka i duž obale od Skradina do Skradinskog buka (Lukač i sur., 2015).

Čapljica voljak (*Ixobrychus minutus*) redovita je gnjezdarica tršćaka na Roškom slapu, Visovačkom jezeru, ušću Čikole i na području Skradinskog buka. Gnijezdi se 30-50 parova, ponekad u manjim kolonijama (Lukač

i sur., 2015). **Bukoč** (*Pandion haliaetus*) je rijetka preletnica, zabilježena na području Roškog slapa, između Visovačkog jezera i Skradinskog buka nad Gudučom i Prokljanskim jezerom (Kralj i sur., 2009; Lukač i sur., 2015). **Mali vranac** (*Phalacrocorax pygmaeus*) je redovita zimovalica i preletnica. Zimuje na području Skradinskog buka, Visovačkog i Prokljanskog jezera te Guduči (Lukač i sur., 2015; Lolić, 2019). Na području ekološke mreže Krka i okolni plato procijenjena veličina zimujuće populacije je 250-350 jedinki. **Siva štijoka** (*Porzana parva*) i **riđa štijoka** (*Porzana porzana*) redovite su gnjezdarice i preletnice na ovom području. Gnijezde se na području Visovačkog jezera, a veći broj ptica može se vidjeti na vlažnim livadama nizvodno od Roškog slapa i oko ušća Čikole u Krku (Lukač i sur., 2015). **Mala štijoka** (*Porzana pusilla*) je redovita preletnica na ovom području, zabilježena na ušću Čikole i na ušću Guduče (Lukač i sur., 2015). Očuvanost pogodnih staništa (tršćaci, riječne obale) za navedene ciljne vrste ptica vezane za vodena staništa je izvrsna. JU će nastaviti s monitoringom vrsta i poduzimati mjere zaštite kako bi pored staništa očuvali preletničke, zimujuće i gnijezdeće populacije ptica.

Divlja patka (*Anas platyrhynchos*), **crvenokljuni labud** (*Cygnus olor*), **liska** (*Fulica atra*) i **kokošica** (*Rallus aquaticus*) navedene su kao značajne negnijezdeće vrste ptica (SDF) iako su poznate gnjezdarice na području ekološke mreže Krka i okolni plato.

Crvenokljuni labud (*Cygnus olor*) je redovita preletnica i gnjezdarica. Procjenjuje se da na području parka gnijezdi 15-20 parova. Zabilježen je na području Visovačkog i Prokljanskog jezera, obalama od Skradina do Skradinskog buka, ušća rijeke Čikole te u tršćaku rijeke Guduče (Lukač i sur., 2015; Lolić, 2019). **Divlja patka** (*Anas platyrhynchos*) je redovita gnjezdarica, preletnica i zimovalica. Na području Visovačkog jezera, Roškog slapa i Skradinskog buka gnijezdi se 25-30 parova. Zimuje i na Prokljanskom jezeru i tršćaku rijeke Guduče (Lukač i sur., 2015; Lolić, 2019). **Liska** (*Fulica atra*) je redovita gnjezdarica, preletnica i zimovalica na području ekološke mreže. Gnijezdeća populacija na području parka broji 15-20 parova, koji se zadržavaju na Visovačkom jezeru, Skradinskom buku i ušću Čikole. Najbrojnija je zimovalica na ovom području (Lukač i Marguš, 2018; Cukrov i sur., 2021). Redovita gnjezdarica, preletnica i zimovalica na ovom području je i **kokošica** (*Rallus aquaticus*). Na području NP "Krka" gnijezdi se od 30 do 50 parova. Veći broj ptica može se vidjeti za proljetne i jesenske selidbe (Lukač i sur., 2015). Kokošica je na Guduči najbrojnija i najznačajnija zimovalica (Lolić, 2019). **Patka žličarka** (*Anas clypeata*) je malobrojna i rijetka preletnica zabilježena zimi na području Visovačkog jezera (Lukač i Marguš, 2018). Na području Skradinskog buka i Visovačkog jezera redovito se u preletu bilježi **patka pupčanica** (*Anas querquedula*), čija populacija broji 20-120 jedinki (Lukač i sur., 2015). **Kržulja** (*Anas crecca*), **zviždara** (*Anas penelope*) i **glavata patka** (*Aythya ferina*) su redovite preletnice i zimovalice, zabilježene na području nizvodno od Skradinskog buka, Visovačkom jezeru, ušću Čikole, oko Manastira Krka, Prokljanskom jezeru i na Guduči (Kralj i sur., 2009; Lukač i sur., 2015; Lolić, 2019). **Krunata patka** (*Aythya fuligula*) je redovita zimovalica na području ekološke mreže Krka i okolni plato s procijenjenom veličinom populacije od 60 do 254 jedinke (SDF). U najvećem broju zimuje na Visovačkom jezeru (Radović i sur., 2005), a zabilježene su i na Prokljanskom jezeru (Lolić, 2019) i Guduči (Kralj i sur., 2009).

3.3.2. Šumski ekosustavi i vezane vrste

Šumski ekosustavi su važna sastavnica ukupnog ekološkog kompleksa na širem području NP Krka. Šume stvaraju uvjete za očuvanje i razvoj velike bioraznolikosti i doprinose cjelovitom doživljaju krajobraza, u prostoru kontrasta ljutog krša, riječnih tokova i mora. Bioraznolikost šuma se očituje u genetskom bogatstvu, brojnosti vrsta i raznolikosti ekosustava, koji se međusobno razlikuju po sastavu vrsta, veličini njihovih populacija i ekološkim uvjetima (Martinić i sur., 2016).

Šire područje NP Krka se nalazi na prijelazu iz vazdazelene mediteranske vegetacijske zone u submediteransku listopadnu, te obiluje različitim šumskim stanišnim tipovima.

Na području obuhvata Plana upravljanja najzastupljeniji stanišni tip je E.3.5. Primorske, termofilne šume i šikare medunca (NKS) čiji je udio u ukupnoj površini parka 20 % (Benko i sur., 2005). Najznačajnija klimatogena zajednica ovog stanišnog tipa je šuma hrasta medunca i bijeloga graba (*Quercus – carpinetum orientalis* H-ić 1939), koja je uglavnom razvijena na velikim površinama u obliku različitih degradacijskih stadija, zahvaljujući višestoljetnom iskorištavanju šuma za ogrjev i pašarenje, no danas su takvi utjecaji znatno smanjeni stoga se većina ovih šuma nalazi u progresiji. Površina šume i šikare hrasta medunca i bijelog graba na području Parka je 2.293, 54 ha. Ova zajednica se razvija u uvjetima umjereno tople klime na blagim padinama i zaravnima, udaljenim od rijeke. Zajednica se nalazi na crvenicama i crnicama povrh vapnenca. U flornom sastavu u ovoj zajednici u sloju drveća uz hrast medunac (*Quercus pubescens*) i bijeli grab (*Carpinus orientalis*) pridolazi crni jasen (*Fraxinus ornus*), maklen (*Acer monspessulanum*), oskoruša (*Sorbus domestica*) dok se u sloju grmlja nalaze rašeljka (*Prunus mahaleb*), drijen (*Cornus mas*), crni trn (*Prunus spinosa*), drača (*Paliurus spina-christi*), šmrika (*Juniperus oxycedrus*) (Benko i sur., 2005).

U uvjetima hladnije klime, na sušim i strmijim padinama razvija se šuma hrasta medunca i crnog graba (*Ostrya – Quercetum pubescentis* Ht 1938), šumska zajednica koja se u vertikalnoj raščlanjenosti nastavlja na šumu hrasta medunca i bijeloga graba. To je zadnja zajednica prema kontinentalnoj vegetaciji u kojoj je sve manje termofilnih vrsta dok vazdazelene vrste potpuno izostaju. Na području Parka položaj ove zajednice upućuje na vegetacijsku inverziju budući da se crni grab javlja i tvori zajednicu sa meduncem na području kanjona, sjeverno od Roškog slapa na njegovim najnižim položajima i blagim padinama, a vertikalno se na nju nadovezuje šuma hrasta medunca i bijeloga graba (Benko i sur., 2005; Martinić i sur., 2016). U flornom sastavu u ovoj zajednici u sloju drveća uz hrast medunac (*Quercus pubescens*) i crni grab (*Ostrya carpinifolia*) pridolazi crni jasen (*Fraxinus ornus*), javor gluhač (*Acer obtusatum*), maklen (*Acer monspessulanum*), brekinja (*Sorbus torminalis*) i mukinja (*Sorbus aria*).

Ciljni stanišni tipovi ekološke mreže uključuju: **poplavne miješane šume *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ili *Fraxinus angustifolia* (91F0) i vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) (9340).**

Poplavne miješane šume *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ili *Fraxinus angustifolia* (91F0), površine 73,46 ha (temeljem terenskih izmjera u sklopu izrade Programa zaštite, njege i očuvanja šuma u NP Krka, dokument trenutno u izradi), zastupljene su zajednicom poplavnih šuma poljskog jasena čiji florni sastav uvelike odgovara flornom sastavu šuma poljskog jasena sa kasnim drijemovcem kontinentalnih krajeva Hrvatske. U sloju drveća dominira poljski jasen (*Fraxinus angustifolia*) sa primjesom nizinskog brijesta (*Ulmus minor*), crne johe (*Alnus glutinosa*) i klena (*Acer campestre*) (Benko i sur., 2005). Ovaj stanišni tip se pojavljuje uz riječne tokove i redovito je plavljen zbog porasta vodostaja rijeke ili zbog dizanja podzemne vode. Razvija se na recentnom aluvijalnom nanosu. Od drvenastih vrsta dominiraju vrste iz rodova *Fraxinus*, *Ulmus* i *Quercus* a u prizemnom sloju se ističu vrste *Humulus lupulus*, *Tamus communis*, *Corydalis solida*, *Ribes rubrum*, *Hedera helix*, *Vitis vinifera* ssp. *sylvestris* (Medak i sur., 2015).

Vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) (9340), površine 17,25 ha (temeljem terenskih izmjera u sklopu izrade Programa zaštite, njege i očuvanja šuma u NP Krka, dokument trenutno u izradi), danas se rijetko nalaze u razvojnom stadiju visoke šume, već uglavnom u stadiju gustih makija. Stanišni tip obuhvaća nekoliko šumskih zajednica, a uključuje i šume u kojima se hrast crnika (česmina) miješa sa listopadnim vrstama. U submediteranskim mješovitim šumama hrasta crnike u sloju drveća se ističu vrste hrast crnika (*Quercus ilex*), crni jasen (*Fraxinus ornus*), hrast medunac (*Quercus pubescens*) i bijeli grab (*Carpinus orientalis*). U sloju grmlja i prizemnog rašća prevladavaju vrste *Phillyrea latifolia*, *Arbutus unedo*, *Viburnum tinus*, *Asparagus acutifolius*, *Cyclamen repandum*. Šuma hrasta crnike i crnog jasena (*Fraxino orni – Quercetum ilicis* H-ić 1958) najznačajnija je šumska zajednica ovog stanišnog tipa koja pridolazi na najjužnijem dijelu parka, zauzima malu površinu, bogatog flornog sastava budući da je ovo tipična prijelazna zajednica koja se razvija u graničnom području između vazdazelene i listopadne vegetacije (Benko i sur., 2005.; Martinić i sur., 2016).

Od šumskih zajednica četinjača na području Parka prevladavaju šume alepskog bora (*Pinus halepensis*) i šume crnog bora (*Pinus nigra*). Alepski bor je u starim, sađenim sastojinama, zajedno s čempresom (*Cupressus sempervirens*) razvio bogat sloj autohtonog listopadnog i vazdazelenog grmlja i prizemnog rašća. Mlade i srednjedobne sastojine alepskog bora su nastale spontanom širenjem na sjever duž kanjona, zauzimajući strme i opustošene padine ali i opožarene površine na širem području NP Krka. Alepski bor na ovom području ima značajnu i nezamjenjivu pionirsku ulogu u ozelenjavanju opustošenih površina, ujedno priprema stanišne uvjete za pridolazak autohtone vegetacije (Benko i sur., 2005).

Na području NP Krka šumskim staništima upravlja isključivo JU koja je trenutno u procesu izrade programa zaštite, njege i očuvanja šuma dok na područjima izvan parka a koja su obuhvaćena EM Šire područje Krka (područje G. J. Miljevački plato, G. J. Prominski plato i G.J. Ervenik-Kistanje) šumskim staništima upravlja Hrvatske šume d.o.o. na državnoj zemlji te privatni šumoposjednici.

Uz šumske ekosustave vezana je ciljna vrsta velikouhi šišmiš (*Myotis bechsteinii*) koja skloništa pronalazi u dupljama i pukotinama stabala starijih dobnih razreda.

Ciljne vrste ptica područja HR1000026 Krka i okolni plato vezane za šumska staništa

Leganj (*Caprimulgus europaeus*) je na ovom području slabo istražen. Rasprostranjen je po cijeloj zaravni, a stanište mu čini mozaik kamenjarskih travnjaka, poljoprivrednih površina i šuma. Procjenjuje se da se na širem području parka gnijezdi 50-60 parova (Lukač i sur., 2015) a na području ekološke mreže 350-500 parova (sdf). **Crvenoglavi djetlić** (*Dendrocopos medius*) je na području parka neredovita gnjezdarica. Dva para na gniježđenju zabilježena su 2005. godine na području od Bilušić buka do Livera (Radović i sur., 2005). Novija opažanja crvenoglavog djetlića na ovom području nisu zabilježena, kako na gniježđenju tako ni u preletu ni na zimovanju (Lukač i sur., 2015). Procijenjena veličina gnijezdeće populacije na području ekološke mreže je 5-10 parova. **Škanjac osaš** (*Pernis apivorus*) je redovita gnjezdarica. Na lokalitetu oko Manastira Krka zabilježen je jedan par u vrijeme gniježđenja 2017. i 2018. godine (Sušić i Marguš, 2018). Leganj, crvenoglavi djetlić i škanjac osaš vezani su uz šumska staništa. O stanju i brojnosti njihovih populacija na cijelom području obuhvaćenim PU postoje slaba saznanja. Staništa su im na ovom području dobro očuvana. JU planira provesti istraživanja navedenih vrsta s ciljem utvrđivanja lokacija gniježđenja i veličina populacija, uspostaviti sustav monitoringa i provoditi mjere očuvanja njihovih staništa.

3.3.3. Ekosustavi kamenjarskih i mozaičnih staništa i vezane vrste

Ciljni stanišni tip **Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*) (62A0)**, odnosno C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci svrstani prema NKS klasifikaciji na području ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka pokrivaju površinu od 6820 ha³. Ova staništa važan su element bioraznolikosti, odlikuju se velikim brojem vrsta, sa zastupljenosti staništa od gotovo 35 %. Među karakterističnim zajednicama najviše dominiraju trave (*Poaceae*), a izgled i florni sastav ovisi o intenzitetu ispaše ali i eroziji tla. Prioritetni stanišni tip **Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu (6110*)** na području ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka pokriva površinu od 11800 ha. Ovaj stanišni tip karakteriziraju pionirske, kserotermofilne zajednice u kojima dominiraju jednogodišnje biljke poput *Saxifraga tridactylites* i sukulenti poput vrsta iz roda *Sedum* (SDF).

³ "Površina stanišnog tipa u kompleksima sa stanišnim tipovima: Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus* ssp. (5210), Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom (8210) i drugim staništima".

Ciljni stanišni tip **Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom (8210)** na području ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka pokriva površinu od 1185 ha⁴.

Travnjačka vegetacija razvija se na vapnenačko-dolomitnoj podlozi, a u flornom sastavu prizemnog sloja dominiraju vrste poput oštrolisne šparoge (*Asparagus acutifolius*), modrog kotrljana (*Eryngium amethystinum*), plemenite pavitine (*Clematis flammula*), primorskog vriska (*Satureja montana*) i uspravnog ovsika (*Bromus erectus*). Smanjenom ispašom zajednica se nalazi u sukcesiji prema šumi i šikari hrasta medunca i bijelog graba (*As. Quercus-Carpinetum orientalis*). Osim navedenih karakterističnih vrsta prizemnog sloja, travnjačke površine kriju i bogatu orhidejsku floru s 32 svojte od kojih su 6 endemičnih iz roda *Ophrys* (Milović, 2022). Na slabo obraslim tipovima staništa, kamenim blokovima i pukotinama stijena ističe se prozorski zvončić (*Campanula fenestrellata* ssp. *fenestrellata*), endemična vrsta karakteristična po velikim busenima plavih cvjetova. Kako su kamenjarski travnjaci pretežno pregrađeni suhozidima, zajedno s preostalim voćnjacima, maslinicima i ostalim obradivim površinama čine mozaik staništa izuzetno važnih za dvije ciljne vrste ekološke mreže Šire područje NP Krka, **crvenkrpicu** (*Zamenis situla*) i **kopnenu kornjaču** (*Testudo hermanni*). Crvenkrpica je skrovita vrsta koja obitava na svim područjima izuzev donjih ujezerenih dijelova (od Manastira do mosta u Skradinu) i Čikole, te područjima iznad Brljanskog jezera koja postaju prehladna za ovu termofilnu vrstu. Kopnena kornjača preferira krška područja s dovoljno tla za polaganje i inkubaciju jaja te hibernaciju, a izbjegava guste šume, močvarna staništa, strmi kamenjar i izrazito nepravilne kamenite površine po kojima se teško kreće. Na području EM nalazimo je na cijeloj površini, izuzev vodotoka te područja s velikim nagibom u kanjonskom dijelu Parka (uzvodno od Brištana). Sva ostala područja su izrazito važna za vrstu. Herpetofauna je detaljnije istražena u razdoblju 1988.-1989. i 2006. godine. Na području parka je zabilježeno 8 vrsta vodozemaca i 19 vrsta gmazova.

Ciljni stanišni tip **mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus* spp. (5210)**, površine 2645 ha⁵, je stanišni tip koji obuhvaća eumediteranske i submediteranske zajednice drvenastih grmova u kojima dominiraju vrste iz roda *Juniperus*. Od drvenastih vrsta najzastupljenije su vrste šmrika (*Juniperus oxycedrus*) i primorska somina (*Juniperus phoenicea*). Florni sastav prizemnog rašća se može jako razlikovati ovisno o klimatskim uvjetima, količini oborina i edafskih uvjeta (Martinić i sur., 2016). Ovaj tip zajednice nastaje obrastanjem napuštenih travnjačkih površina i često se zadržava kao trajni stadij vegetacije a pojavljuje se u kompleksu s drugim stanišnim tipovima.

Ciljne vrste ptica područja HR1000026 Krka i okolni plato vezane za kamenjarska i mozaična staništa
Jarebica kamenjarka (*Alectoris graeca*) je redovita gnjezdarica na ovom području (Radović i sur. 2005). Veličina gnijezdeće populacije je procijenjena od 400 do 500 parova (sdf). **Primorska trepteljka** (*Anthus campestris*) redovita je gnjezdarica na kamenjarskim pašnjacima po zaravni s najvećom brojnošću na području Pokrovnika, Brnjice, Bogatića i Konjevrata (Lukač i Marguš, 2018c). Veličina gnijezdeće populacije je procijenjena na 150-250 parova. **Suri orao** (*Aquila chrysaetos*) je redovita gnjezdarica. Posljednjim istraživanjima aktivno gnijezdo zabilježeno je na Promini (Lolić, 2019), dok su na liticama kod Roškog slapa i utvrde Nečven zabilježena dva neaktivna gnijezda. Jedinke u preletu zabilježene su na području kod Roškog slapa i Ključa (Sušić i Marguš, 2018, Lolić, 2019). **Ušara** (*Bubo bubo*) je redovita je gnjezdarica u kanjonima rijeka Krke i Guduče (Lolić, 2019.; Cukrov i sur., 2021). Očuvanost stijene koje su pogodne za gniježđenje

⁴ "Površina stanišnog tipa u kompleksima sa stanišnim tipovima: Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*) (62A0), Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice *Juniperus* spp. (5210) i drugim staništima".

⁵ Površina stanišnog tipa u kompleksima sa stanišnim tipovima: Istočno submediteranski suhi travnjaci (*Scorzoneretalia villosae*) (62A0), Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom (8210) i drugim staništima.

ušare je izvrsna, te postoje dobra mjesta s kojih mužjaci mogu pjevati i označiti svoj teritorij te prizvati ženke. **Ćukavica** (*Burhinus oediconemus*) je redovita gnjezdarica na širem području Pokrovnika (Veliki pod). Na tom području bilježe se 1-2 para (Lolić, 2019), a veličina gnijezdeće populacije na području ekološke mreže procijenjena je od 4 do 10 parova. **Kratkoprstá ševa** (*Calandrella brachydactyla*) je malobrojna ali redovita gnjezdarica na širem području Pokrovnika (Lolić, 2019). Gnijezdeća populacija broji 11-30 parova, a procijenjena veličina gnijezdeće populacije na području EM je 30-120 parova. **Velika ševa** (*Melanocorypha calandra*) je redovita gnjezdarica na širem području Goriša, Nos Kalnika i Pokrovnika gdje se gnijezdi 50-80 parova (Lukač i sur., 2015). Procjenjuje se da na ovom području obitava 75% ukupne nacionalne populacije velike ševe s brojnošću gnijezdeće populacije od 120 do 150 parova. **Zmijar** (*Circaetus gallicus*) je redovita gnjezdarica duž kanjona rijeke Krke (lokaliteti: ušće Čikole u Krku, kanjon Među gredama, Roški slap, Manastir Krka-utvrda Nečven) (Sušić i Marguš, 2018). Zmijar je zabilježen i na području Guduče, Pokrovnika, Uz dolja, Goriša, Bribira i Ićeva (Lolić, 2019). Procijenjena veličina gnijezdeće populacije zmijara na području EM je 7-10 parova. **Sivi sokol** (*Falco peregrinus*) je redovita gnjezdarica. Na području NP „Krka“ 2003. i 2004. godine zabilježena su dva aktivna para na lokalitetima u kanjonu Čikole i iznad jezera Brljan (Radović i sur. 2005). Zadnjim istraživanjima zabilježen je na području Guduče ali na ovoj lokaciji gniježđenje nije utvrđeno (Lolić, 2019).

Eja strnjarića (*Circus cyaneus*) je preletnica i zimovalica na području EM. Redovita je u proljetnom i jesenskom preletu, a na području parka zimuje 3-10 jedinki (Lukač i sur. 2015). **Mali sokol** (*Falco columbarius*) je malobrojna zimovalica u sjevernom dijelu parka (Sušić i Marguš, 2018). **Voljić maslinar** (*Hippolais olivetorum*) je redovna gnjezdarica. Istraživanje je ukazalo na vrlo rascjepkanu rasprostranjenost vrste na području EM a najgušća populacija je zabilježena na širem području Konjevrata (Rudani) (Lolić, 2019). Zanimljivo je da mada postoje povoljna staništa na području parka vrsta nije zabilježena. **Rusi svračak** (*Lanius collurio*) je redovita gnjezdarica na svim tipovima staništa uz rijeku Krku i oko ušća Čikole. Veličina populacije u parku je 400-500 parova (Lukač i sur., 2015). Na području EM veličina populacije se procjenjuje od 13 000 do 18 000 parova. **Sivi svračak** (*Lanius minor*) je gnjezdarica i preletnica. Najčešće se zadržava na platou iznad Roškog slapa, oko Visovačkog jezera te ušća Čikole, a veličina gnijezdeće populacije u parku je 25-30 parova (Lukač i sur., 2015). Van granica parka nije sustavno istraživan te je zabilježen tek jednom kod Skradina (Kralj i sur., 2009). **Ševa krunica** (*Lullula arborea*) je na ovom području gnjezdarica, preletnica i zimovalica. Gnijezdeća populacija je zabilježena na području Goriša, Dubravica, Rupa, Pokrovnika, Kistanja i Roškog slapa a veličina populacije je od 40 do 50 parova (Lukač i sur., 2015), a van parka na zaravni iznad Guduče i Skradina (Kralj i sur., 2009).

Kamenjarski travnjaci kao i otvorena mozaična staništa na području obuhvaćenim PU se slabo održavaju te je sve prisutnija degradacija staništa zarastanjem grmolikom i drvenastom vegetacijom. Za održavanje stabilnih populacija vrsta vezanih uz kamenjarske travnjake na područje ekološke mreže Krka i okolni plato posebno se ističe područje zaravni Veliki pod kod Pokrovnika. Očuvanje kamenjarskih travnjaka na ovom lokalitetu je prioritet. JU će edukacijom i u dogovoru s dionicima na ovom području pokušati zaustaviti trend degradacije staništa i provesti aktivnosti mjera očuvanja staništa te uspostaviti sustav monitoringa vrsta.

3.3.4. Podzemni ekosustavi i vezane vrste

Podzemna staništa krškog područja Hrvatske jedna su od najznačajnijih prirodnih posebnosti i u svijetu prepoznati kao područja najbogatija špiljskom faunom. **Špilje i jame zatvorene za javnost (8310)** ciljni su stanišni tip za područje ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka. Ugroženi su i rijetki prirodni stanišni tip od nacionalnog i europskog značaja.

Takve špilje i jame, uključujući njihove podzemne stajačice i tekućice, su staništa koja nastanjuju vrlo specijalizirane i endemične često reliktnne vrste. Preko 170 svojti špiljske faune naseljava speleološke objekte na ovom području, a tri speleološka objekta su tipski lokaliteti za četiri stenoendemske vrste (Miculinić i sur.

2010, 2013, Jalžić i sur. 2013.). Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka za puževe Krkina dalmatela (*Dalmatella sketi*) i Skradinska lanzaja (*Lanzaia skradinensis*), špilja Miljacka II za strigu špiljska velekamenjarka (*Eupolybothrus cavernicolus*) i špilja Jazinka za Margušev skokun (*Verhoeffiella margusi*).

Na ovom području ciljni stanišni tip predstavlja sedam speleoloških objekata. U kanjonu rijeke Krke Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka, Špiljski sustav Miljacka I-V, Miljacka II, Miljacka III, Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki)⁶, te u kanjonu Čikole Topla pećina⁷ i Jama nasuprot Torka.

Uz podzemni ekosustav područja ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka, odnosno ciljni stanišni tip 8130 Špilje i jame zatvorene za javnost vezane su i ciljne vrste: vodozemac čovječja ribica (*Proteus anguinus*) (na lokalitetima Jama nasuprot Torka te špiljama Miljacka II, Miljacka III, Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki) i Špiljski sustav Miljacka I-V) i osam vrsta šišmiša: mali potkovnjak (*Rhinolophus hipposideros*) (Miljacka II, Topla pećina, Miljacka IV), veliki potkovnjak (*Rhinolophus ferumequinum*) (Miljacka II), južni potkovnjak (*Rhinolophus euryale*), (Miljacka II, Topla pećina), Blazijev potkovnjak (*Rhinolophus blasii*) (Miljacka II, Topla pećina), dugokrili pršnjak (*Miniopterus schreibersii*) (Miljacka II, Topla pećina), oštrouhi šišmiš (*Myotis blythii*) (Miljacka II), dugonogi šišmiš (*Myotis capaccinii*) (Miljacka II, Topla pećina) i riđi šišmiš (*Myotis emarginatus*) (Miljacka II, Topla pećina) te su ključni za očuvanje populacija vrsta Skradinska lanzaja (*Lanzala skradinensis*) i *Dalmatella sketi* (na lokalitetu Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka), *Marifugia cavatica*, *Sphaeromides virei mediodalmatina* i *Troglocaris* sp. (na lokalitetu Jama nasuprot Torka), *Monolista pretneri* (na lokalitetu Miljacka IV).

Čovječja ribica je ugrožena (EN) i strogo zaštićena vrsta u Hrvatskoj, a osjetljiva (VU) na globalnoj razini. Radi se o stenoendemskom stigobiontu Dinarida i jedinom pravom podzemnom kralješnjaku u Europi. Na području Parka otkrivena je 1989. godine u špilji Miljacka 2, a općenito je utvrđeno da na području ekološke mreže Šire područje NP Krka naseljava hidrološki aktivne speleološke objekte na području Miljacka slapa (Špiljski sustav Miljacka I-V, Miljacka II, Miljacka III i Miljacka IV) i Jamu nasuprot Torka. Sustavno praćenje populacije čovječje ribice u špiljama na području Miljacka slapa započelo je 2013. godine. Višegodišnjim praćenjem zabilježene su samo adultne i subadultne jedinke te utvrđena relativno stabilna populacija s manjim oscilacijama (Jelić i Kovač Konrad, 2022).

Sve ciljne vrste šišmiša ovog područja su strogo zaštićene i ugrožene vrste u Hrvatskoj. Špilje Miljacka II u kanjonu rijeke Krke i Topla pećina u kanjonu rijeke Čikole su međunarodno važna podzemna skloništa za šišmiše prema kriterijima UNEP/EUROBATS sporazuma. Špilje na ovom području šišmiši koriste kao skloništa za porodiljne i hibernacijske kolonije te za proljetne i jesenske migracije. U jednoj špilji istovremeno može boraviti više vrsta, a višegodišnjim praćenjem utvrđeno je da im populacije osciliraju.

3.4. GEORAZNOLIKOST

3.4.1. Hidrologija

Krka je orografskim porječjem sjevernodalmatinska rijeka. Međutim, njeno hidrološko porječje proteže se na Liku i na susjednu Bosnu i Hercegovinu. To je tipična krška rijeka koja je svoje korito u dužini od 72,5 km usjekla u pretežito karbonatne stijene Sjevernodalmatinske zaravni. Površina slivnog područja Krke procijenjena je na 2600 km². Pri tome treba računati da se površine slivnih područja u kršu mijenjaju ovisno o razini podzemnih voda, te da površina sliva rijeke Krke može prelaziti i 4100 km² (Bonacci i sur., 2006). Rijeka Krka nikada ne presušuje, a tok joj može biti i 100 m iznad razine podzemnih voda. Pritoci rijeke Krke s izuzetkom rijeke Čikole nalaze se u gornjem dijelu toka, te većinom presušuju tijekom ljetnih mjeseci. Krka se prihranjuje podzemnim, najčešće difuznim tokovima. Podzemno dotjecanje u rijeku i otjecanje iz rijeke nije u potpunosti locirano niti kvantitativno procijenjeno. Hidrološki i hidrogeološki uvjeti u području rijeke

⁶ Miljacka IV i Špilja kod mlina na Miljacki su sinonimi, s time da je Miljacka IV novi naziv koji će se unijeti u katastar speleoloških objekata.

⁷ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

Krke su komplicirani, odnosno povezanost površinskih voda rijeke Krke, Čikole i njihovih pritoka te podzemnih voda, iako se mnogo istraživalo, još uvijek nije u potpunosti objašnjena (Lojen i sur., 2004; Rubinić, 2011).

3.4.2. Geomorfologija

U morfološkom smislu u porječju Krke mogu se izdvojiti tri dijela: planinsko područje na sjeveroistočnom dijelu, dolinska proširenja (polja) u središnjem dijelu i Sjevernodalmatinska zaravan. Osnovna je karakteristika planinskog područja da su u njemu duboko usječene doline pritoka rijeke Krke, dok je kod dolinskih proširenja (polja) izražena hidrografska mreža s brojnim izvorima. U oblikovanju dolinskih proširenja pritoka Krke koji čine lokalnu erozijsku bazu, litologija i tektonika imale su značajnu ulogu.

Visinska razlika između izvora i ušća rijeke je 224 m, a tok pregrađuje sedam sedrenih barijera. Tijekom povijesti sedrene barijere Bilušića buka i Čavlinovog brzaca bile su višekратно razarane (Friganović, 1990). Razaranjem sedrenih barijera smanjivala se opasnost od poplava, isušivala su se močvarna područja povećavajući tako površinu obradive zemlje i smanjujući opasnost od zaraze malarijom.

Rijeka Krka usjekla je svoje korito u tektonski izdignute, naborane i rasjedane karbonatne stijene jurske, kredne i tercijarne starosti, te u klastične stijene tercijarne starosti.

Najstarije naslage u porječju Krke su mlađe paleozojske, odnosno permske starosti. Otkrivene su na nekoliko lokaliteta u Petrovom, Kosovom i Kninskom polju. Zastupljene su evaporitima (gips i anhidrit) koji leže uz izdanke magmatskih stijena (spilitizirani bazični efuziv), te klastitima (pješčenjaci, siltiti, peliti i šupljikave breče). Te su stijene u kontaktu s krednim sedimentima i Promina naslagama.

Iako većim dijelom toka rijeka Krka siječe geološke strukture, oblik i položaj riječnih zavoja uvjetovan je tektonskim strukturama. Dolinska proširenja paralelna su pružanju geoloških struktura a razvila su se na područjima izgrađenim od stijena podložnijih trošenju. Karbonatne stijene kanjona oblikovane su procesom karbonatne korozije, no i procesima ispiranja i osipavanja vidljivima na dolinskim stranama. Procesi ispiranja dominiraju na područjima izgrađenim od laporovitih vapnenaca, dok procesi osipavanja dominiraju na područjima izgrađenim od vapnenaca i dolomita.

Rijeka Krka izvire podno Dinare na sjeveroistočnom dijelu Kninskog polja. Glavno vrelo Krke nalazi se podno Topoljskog buka, 22 m visokom i 40 m dugom sedrenom barijerom njezine pritoke Krčića, s kojom je u prošlosti tvorila jednu tekućicu. Idući nizvodno do Brljanskog jezera korito Krke usječeno je u aluvijalne naslage. Širina dolinskog dna na ovom dijelu toka je oko 100 m. Najveće aluvijalne ravnice su Liver, Vukša i Carigradska draga. U gornjem dijelu toka Krke, od izvora do jezera Brljan, prevladavaju uslojeni vapnenci i dolomitizirani vapnenci gornje krede. Kod Bilušića buka vidljiv je rasjedni kontakt gornjokrednih i Prominskih naslaga. Navlačni i rasjedni kontakti naslaga su prirodna predispozicija za razvoj sedrenih barijera, prepoznatljivog obilježja rijeke Krke.

Najstarija paleosedra je nastala u klimatski toplijem razdoblju u interglacijalu ris-virm (pleistocen) prije oko 125 000 godina. Rast danas aktivnih sedrenih barijera započeo je prije 8 000 - 8 500 godina, a najoptimalniji uvjeti za njihov razvoj bili su prije 5 800 - 3 200 godina (Srdoč i sur., 1985, Polšak i sur., 1990). Pleistocenska sedra u dolini rijeke Krke i njezinih pritoka nalazi se i do 20 m iznad današnjeg korita, što nam s obzirom na vertikalno razmjernu neporemećenost Sjevernodalmatinske zaravni govori o visini na kojoj je u to doba tekla rijeka. To potvrđuje da je rijeka Krka tekla već ranije, praznivši ujezerene zavale polja. Tragovi siparišnih breča pleistocenske starosti, nalaze se većinom ispod današnjih aktivnih sipara, te ukazuju na starost i cikličku prirodu usijecanja doline Krke. Jezero Brljan (Ćorića jezero) nastalo je prirodnim izdizanjem sedrene barijere, a podloga jezeru su Prominske naslage s izmjenom vapnenačkih konglomerata i lapora.

Nizvodno od Brljanskog jezera litice kanjona rijeke Krke su strme s bočno urezanim jarugama. To je područje raznovrsnih geomorfoloških oblika te je kroz povijest izloženo antropogenim pritiscima. Tu se na malom području nalaze tri sedrene barijere (Manojlovac, Rošnjak i Miljacka) i više speleoloških objekata s potopljenim kanalima. Područje toka je posebno ugroženo regulacijom prirodnog hidrološkog režima vode zbog potrebe HE Miljacka. U nastavku kanjona izuzetak su manja dolinska proširenja, kao na primjer

područje Manastira Krka gdje je proširenje podno Carigradske drage nastalo na kontaktu Prominskih naslaga s konglomeratima, vapnencima i laporima. Na jednom takvom dolinskom proširenju formirana je sedrena barijera Roškog slapa, te uzvodno od glavne barijere set malih sedrenih barijera – Ogrlice. Dio kanjona od Roškog slapa do Visovačkog jezera diseciran je jarugama, te velikom tektonski predisponiranom udolinom - Roškom dragom. Na lijevoj strani kanjona tu nalazimo veće naslage paleosedre. Visovačko jezero je protočno jezero i spada u najveća svjetska jezera nastala izdizanjem sedrene barijere. Formirano je u depresiji koja je ustvari sinklinala dinarskog pravca pružanja. U području oko jezera prevladavaju donjoeocenski foraminiferski vapnenci i gornjoeocenski vapnenci i fliš. Na lijevoj obali jezera, nizvodno od otočića Visovac, u Krku se ulijeva rijeka Čikola. Kanjon Čikole je u gornjem dijelu uzak, dok se nizvodno prema ušću proširuje. Na samom ušću nalazi se geomorfološki fenomen jezero Torak, nastao uslijed izviranja vode. Slatkovodni dio rijeke Krke završava sa slapištem, sedrenom barijerom Skradinski buk nastalom na transgresivnom kontaktu uslojenih krednih vapnenaca s lećama dolomita i eocenskih vapnenaca.

Na širem području NP Krka razvio se tipični krški reljef. Izdizanje karbonatnih stijena uzrokovalo je njihovo pucanje, rasjedanje i boranje a nastavilo se otapanjem stijena pomoću površinskih i podzemnih voda i oblikovalo današnji krški reljef. Na površini nalazimo ponikve, ljevkasta udubljenja nastala polaganim otapanjem vapnenca, te urušavanjem stropa podzemnih šupljina. U njima se nakuplja obradivo tlo pa su često korištene kao obradive površine. Po slojnim plohama od površinskih oblika česte su kamenice i škrape različitih oblika i veličina (Lacković, 2005).

3.4.3. Speleološki objekti

Pored površinskih razvijeni su i podzemni geomorfološki oblici a najznačajniji su speleološki objekti, nastali proširivanjem pukotina ili na granici između taložnih slojeva. Na području Parka zabilježena su 82 speleološka objekta (Barišić, 2022). Prevladavaju špilje s 66 objekata (80,49%), od čega ih je 11 (16,17%) nastalo u sedri. Sedrene špilje su specifični geomorfološki objekti jer je njihova pojavnost rijetka i za razliku od uobičajenih špilja u kršu špilje u sedri nastaju rastom sedre preko već postojećeg prostora. Nalazimo ih na području Bilušića buka i Skradinskog buka (HAOP, 2016). Posebno se izdvaja Sedrena špilja iza mlina na Bilušića buku koja je sa svojih 124 m dužine, jedna od najdužih špilja u paleosedri u Hrvatskoj. Najveći speleološki objekt na području parka je špilja Miljacka II na desnoj obali nizvodno od Miljacka slapa. Formirana je u Promina naslagama, do sada istražena u duljini od 3365 m i perspektivna je za daljnja istraživanja obzirom da se glavni kanal nastavlja. Po morfološkom tipu kategorizira se u etažni i razgranat speleološki objekt, a po hidrološkim karakteristikama je speleološki objekt sa stalnim vodenim tokom gdje količina vode u objektu ovisi o hidrološkim prilikama na širem području. Po svojim geomorfološkim i speleomorfološkim karakteristikama pripada objektima u kojima je izraženo i jasno vidljivo oblikovanje prostora tektonskim, erozivnim i korozivnim procesima te iz tih razloga čini vrijedan dio hrvatske geobaštine. Najdublja jama u parku je Stara jametina na lijevoj obali Čikole iznad Punčke drage istražena do dubine od 85 m. Oblikovana je unutar prijelaznih naslaga konglomerata, laporovih vapnenaca i lapora. Speleološki objekti smješteni uz obalu rijeka hidrološki su aktivni, uz Krku špiljski sustav Miljacka I-V, Miljacka II, Miljacka III, Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki), Ponor u boku Krke koji je ovisno o vodostaju periodični ponor te uz rijeku Čikolu Jama nasuprot Torku s tri manja jezera (Marguš i sur., 2013).

3.4.4. Paleontologija

Velika varijabilnost paleokoliša kao i povoljni dijagenetski uvjeti omogućili su očuvanje iznimnog broja marinskih i kopnenih paleontoloških ostataka na području porječja Krke. Najveća nalazišta fosila nalaze se u gornjoeocenskim do donjooligocenskim, oko 2000 m debelim Prominskim kalciklastičnim naslagama, zatim unutar donjo-srednjo eocenskih vapnenaca i unutar donjojurskih vapnenaca. Na širem području porječja Krke pronađeni su fosili amonita (Ammonoidea), ježinaca (Echinoidea), koponošaca (Scaphopoda),

---

koralja (Anthozoa), mnogočetinaša (Polychaeta), puževa (Gastropoda), školjkaša (Lamellibranchiata), foraminifera (Foraminifera) te fosilna flora i ihno tragovi (Ihnofosili).

3.5. KULTURNA BAŠTINA

Na prostoru obuhvaćenim Planom upravljanja nalazi se veliki broj kulturno-povijesnih spomenika. Njihovim proučavanjem i sustavnim istraživanjem može se, kao malo gdje, pratiti kontinuitet čovjekova života i stvaralaštva od prapovijesti pa sve do današnjih vremena, stoga je iznimno bitno štiti i obnavljati naslijeđenu graditeljsku baštinu ovog područja. Kulturno-povijesna baština unutar NP Krka može se podijeliti u nekoliko skupina opisanih u nastavku, uz dodatne informacije u Prilogu IV.

3.5.1. Arheološki lokaliteti

Rijeka Krka se uz prirodne ljepote kanjona odlikuje i bogatom arheološkom baštinom, koju čini sedamdesetak arheoloških lokaliteta iz svih perioda od prapovijesti do novog vijeka.

Prapovijesno razdoblje, od vremena mlađeg paleolitika do kasnog željeznog doba, zastupaju gradinski lokaliteti, pećinska nalazišta, te groblja (pojedinačni ili skupni grobni ukopi). U Oziđanoj pećini, smještenoj pri samom vrhu kanjona, iznad Roškog slapa, pronađen je velik broj ulomaka različitih keramičkih posuda, koje jasno pokazuju nazočnost svih neolitičkih kultura, potom eneolitika te ranog i srednjeg brončanog doba (Zaninović, 2005.). Arheološka istraživanja u špilji Jazinka, smještenoj na lijevoj obali rijeke Krke u blizini srednjovjekovne utvrde Nečven, otkrila su brojne ulomke različitih keramičkih posuda iz kasnog brončanog i starijeg željeznog doba, životinjske kosti, brončane predmete različitih namjena, poput strelica, fibula, torkvesa, privjesaka, igala i više ljudskih kostura (Zaninović, 2008.).

Osim toga, na području obuhvaćenom Planom upravljanja istraženo je još nekoliko pećinskih lokaliteta u kanjonu rijeke Čikole. Riječ je o špiljama Štrikinica, Topla pećina⁸ te pećinama na Brini. Arheološkim istraživanjima potvrđeno je da su ljudi pećine Štrikinicu i Toplu pećinu koristili kao privremeno sklonište u razdoblju od mlađeg kamenog doba (neolitika) pa sve do brončanog doba. Najstarije tragove ljudske prisutnosti polučila su arheološka istraživanja u tri pećine na Brini u zapadnom dijelu kanjona Čikole, a svjedoče o korištenju tih prostora u razdoblju starijeg kamenog doba (paleolitika).

Od gradinskih lokaliteta najznačajnije su Gradina u Puljanima, Gradina nad Gredom, gradina Zasoki i gradine u Čučevu i Rudelama (Cambi i sur., 2007.).

Razdoblje antike na rijeci Krki ostavilo je dubok trag. Na desnoj obali rijeke razvila su se dva velika središta s planiranim urbanističkim elementima. To su grad Scardona (današnji Skradin) koja je ujedno bila i sjedište juridičkog konventa antičke Liburnije, te rimski vojni logor Burnum izgrađen i uređen prema svim uzusima vojne arhitekture (Cambi i sur., 2007.). Sagrađen je na prijelazu iz stare u novu eru na strateški važnom položaju, s kojeg je nadziran prijelaz preko rijeke, i otpočinjala vojna djelovanja prema kopnu, sve do sjevernih granica rimske države. U logoru se utaborila XI. legija, koja je od 42. godine nakon Kr. nosila počasni naziv Claudia pia fidelis, a nakon njezina povlačenja zamijenila ju je IV. legija Flavia Felix (Cambi i sur., 2006.). Danas su posebno vidljivi ostaci lukova koji su pripadali bazilici (sudnica), a na mjestu nekadašnjeg principija (vojnog zapovjedništva). Nakon odlaska vojske na mjestu logora je nastao, zbog povoljne infrastrukture, grad municipalnog ranga, koji je igrao važnu ulogu sve do kasne antike. Imao je veliko svetište, forum, baziliku urbanu, amfiteatar, akvedukt, popločane ceste i ulice, te ostala gradska obilježja (Miletić, 2010.). Osim ostataka rimskog vojnog logora u Ivoševcima, iz vremena rimske vladavine sačuvani su i ostaci gravitacijskog vodovoda. Smješten je uz cestu od Skradina do Skradinskog buka, a njime se antička Scardona napajala vodom (Ilakovac, 1984.).

---

⁸ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

Zahvaljujući korištenju novih tehnologija, prvenstveno onih koje omogućavaju detaljna snimanja iz zraka, otkriven je niz novih lokaliteta. Među njima posebnu pozornost privlače nalazi pomoćnih vojnih logora u neposrednoj blizini Burnuma. Jedan je smješten iznad desne obale rijeke Krke na području sela Čučevo, a drugi na lijevoj obali Krke iznad Roškog slapa. Buduća arheološka iskopavanja trebala bi utvrditi iz kojih su razloga pomoćni vojni logori podignuti (Cambi i sur., 2007.).

Arheološki predmeti s prostora antičkog Burnuma izloženi su u zgradi Arheološke zbirke Burnum u Eko-kampusu u Puljanima. Na dva kata, u sedam izložbenih prostora, postav je uređen tematski prema vrsti i kontekstu izloženog materijala (rimsko graditeljstvo, predmeti svakodnevne upotrebe, kameni i epigrafski spomenici, amfiteatar, rimsko konjaništvo, rimske legije te svakodnevni život vojnika i njihovi običaji). Uz originalne predmete, izložene su vjerne kopije konjanika, konja, centuriona i legionara sa svom opremom koju je vojska koristila u 1. stoljeću (Borzić i sur., 2014).

Srednjovjekovna nalazišta uglavnom se odnose na utvrde iz 13. i 14. stoljeća koje čine posebno obilježje u krajobrazu rijeke Krke (Zaninović i sur., 2007.). Većinom su sagrađene na rubovima litica na strateškim mjestima radi nadziranja riječnih prijelaza kao najpogodnijih prometnih pravaca prema unutrašnjosti. Hrvatska velikaška obitelj Šubić sagrađila je utvrde Trošenj-grad (Čučevo), Rogovo i Uzdah-kulu na desnoj obali rijeke, dok su utvrde na lijevoj obali Krke Nečven, Bogočin i Kamičak bile u posjedu drugih hrvatskih velikaških obitelji: Nelipića, Martinušića, Bogetića, Utješinovića i Mišljenovića (Zaninović i sur., 2008.). U posjedu velmoža Nelipića bila je i najljepša među utverdama, Ključica, podignuta nad kanjonom rijeke Čikole. Početkom 16. stoljeća šibensko-drniški kraj bio je izložen sve češćim upadima turske vojske koja ga je temeljito opljačkala, a pod tursku vlast potpadaju i srednjovjekovne utvrde uz rijeke Krku i Čikolu (Zekan, 1997.).

Rekognosciranjem terena, kao i analizom zračnih snimaka, otkriveno je nekoliko novih srednjovjekovnih lokaliteta među kojima se ističu ostaci srednjovjekovne utvrde Cudato, smještenoj na rubu desne obale Krke iznad Bilušića buka, te utvrde Babingrad iznad nekadašnjeg Bobodolskog jezera i utvrde Lavičac na području sela Goriš. Pregledom terena utvrđeno je nekoliko lokacija srednjovjekovnih groblja što upućuje da su u njihovoj neposrednoj blizini postojala naselja.

Također, na području obuhvaćenom Planom upravljanja nalazi se još jedan značajan lokalitet - Mukoše na području sela Goriš, a po svemu sudeći riječ je o sakralnoj građevini s grobljem koje se okvirno može smjestiti u razdoblje kasne antike i srednjeg vijeka.

3.5.2. Sakralna baština

Nacionalni park „Krka“, osim bogate prirodne i kulturne baštine, odlikuje se i bogatom sakralnom baštinom koja je oduvijek privlačila velik broj hodočasnika. Osim dva najvažnija duhovna središta Visovca i manastira Krka, duž toka rijeke Krke nalazi se nekoliko crkvice i brojne zavjetne kapelice koje su podizali pojedinci ili visovački franjevci. Na Skradinskom buku nalaze se dvije crkvice zavjetnog karaktera: sv. Nikola na lijevoj obali te Gospa od Zdravlja na desnoj obali rijeke Krke. Sagrađile su ih zemljoposjedničke obitelji Šupuk i Marasović većinski posjednici zemljišta na Skradinskom buku.

Franjevački samostan na Visovcu i crkva Gospe Visovačke

Otok Visovac spada u najvažnije prirodne i kulturne vrijednosti Republike Hrvatske. Na njemu se od 1445. godine nalazi franjevački samostan Majke od Milosti i crkva Gospe Visovačke koji s prekrasnim krajolikom Visovačkog jezera čine jedinstvenu ambijentalnu cjelinu.

Tijekom burne povijesti Visovac je bio i ostao otokom mira i molitve, a franjevački samostan tvrđavom duhovnosti i vjere, ali i jednim od ključnih temeljnih kamena opstojnosti Hrvata i očuvanja hrvatskog nacionalnog identiteta. Samostan posjeduje značajnu arheološku zbirku, zbirku povijesnoga crkvenog ruha i posuda te bogatu knjižnicu s više vrijednih knjiga i inkunabula.

Samostan, crkva, otok Visovac i Visovačko jezero prirodna su, kulturna, povijesna i duhovna cjelina.

Središte štovanja Majke Božje na Visovcu je Gospina slika koju su franjevci, prema predaji, donijeli kad su se pred turskom najezdom napustili Bosnu i pronašli novo utočište na Visovcu. Najstarije je svjedočanstvo

o štovanju Gospe Visovačke pjesma oca Pavla Posilovića iz 1639. godine. Zbog stoljetnog štovanja Majke Božje i sam otok Visovac nazivaju Gospinim otokom (Juric, 2004.).

Manastir Krka (Sv. Arhanđela)

Duhovno središte pravoslavnih vjernika, manastir sv. Arhanđela, smješten je na lokalitetu Carigradska draga, na desnoj obali rijeke Krke. Po njemu je ovaj dio rijeke Krke dobio ime Arandjelovac. Nema pouzdanih povijesnih podataka kada je građen manastir, a najvjerojatnije je nastao u 15. stoljeću na temeljima starog, eremitskog samostana. Danas je manastir jedno je od najvažnijih duhovnih središta pravoslavne Dalmatinske eparhije čije je sjedište u Šibeniku. Uz njega se nalazi crkva sagrađena u bizantskom stilu kojoj je 1790. godine dozidan zvonik. U novije je vrijeme izgrađena velika zgrada bogoslovije, posvećena 8. srpnja 1989. godine. Ispod manastira nalaze se nedovoljno poznate grobnice koje su djelomično dostupne posjetiteljima. Manastir posjeduje veliku i bogatu knjižnicu s mnogo povijesnih rukopisa, inkunabula i rijetkih knjiga (Juric, 2004.).

3.5.3. Etnografska baština

Iskoristiti snagu vode koje je bilo u izobilju i pretvoriti je u korisni rad bio je primarni cilj čovjeka koji se nastanio na obalama rijeke ili u njezinoj neposrednoj blizini. Rijeka Krka živući je dokaz korištenja prirodnih vrijednosti za potrebe lokalnog stanovništva, a o tome svjedoče brojni mlinovi koji su postojali i još postoje uzduž njezina toka. Mlinovi na rijeci Krki tipološki pripadaju mlinovima na vodeni pogon koji se još nazivaju i vodenice, a one pripadaju sustavu predindustrijskih postrojenja. U životu stanovništva cijele Dalmacije, u srednjem vijeku i šire, imale su izniman značaj pa su zbog toga bile uzrok čestih sukoba. One ne samo da su značile život nego su donosile i velike prihode.

Iako su često mijenjale vlasnike, u osnovi su ostajale iste, gotovo bez ikakvih tehničkih inovacija. Premda više nemaju nikakav ekonomski značaj za stanovništvo ovoga prostora, one su sada prvorazredna turistička atrakcija. Tako su danas u vodenicama na Skradinskom buku i Roškom slapu prezentirani stari zanati poput mljevenja žitarica, pranja i stupanja sukna, tkanja torba i prostirki za pod (tapeta), kovanja potkova, oranja, sijanja, vijanja i pripreme hrane u staroj kužini.

Sklopovi vodenica na Skradinskom buku

Vodenice na Skradinskom buku, s lijeve i desne strane rijeke predstavljaju važan spomenik gospodarske prošlosti Šibenika i šibenskog kraja jer su bile temeljni izvor ekonomske snage grada. Prvi se put spominju 1251. godine u dokumentu kojim je kralj Bela III. razgraničio područje Šibenika i Trogira. Tijekom 14. i 15. stoljeća vodenice na Krki imale su golemo značenje za cijelu istočnojadransku obalu jer u njima melju svi gradovi od Dubrovnika do Istre (Zaninović, 2019.). Postojeći sklopovi vodenica na Skradinskom buku uglavnom su izgrađeni na mjestu starih mliništa. Tipičnih su ruralnih stilskih karakteristika, što otežava što otežava približiti dataciju objekata, ali s obzirom na povijesne podatke, moguće je sadašnji kompleks datirati u vrijeme nakon prestanka turske opasnosti krajem 17. i početkom 18. stoljeća. Zidovi svih objekata građeni su tvrdim kamenom i sedrom, vezani žbukom, mješavinom vapna i pijeska ili gline. Krovnište i međukatne konstrukcije zgrada drveni su, a pokrov je kupa kanalic (nekad su to bile kamene ploče).

Putovi do vodenica danas su popločani nepravilnim kamenom. Na osnovi austrougarske katastarske karte s kraja 19. stoljeća može se rekonstruirati tlocrtna situacija s pripadajućim imenima sklopova vodenica.

Sklop vodenica Gornja kuća sastoji se od kuće s mlinom i „kužinom” na katu, mlinarevog stana i štale. Objekti su građeni od kamena i sedre, s otvorima uokvirenim kamenim pragovima. Drveno krovnište pokriveno je kupom kanalicom. U prizemlju je prostorija sa šest obnovljenih mlinskih kola, s pogonskim mehanizmom (kašikara), a na katu gdje je bila "kužina" s kuminom danas je izložbeni prostor. Do mlinice je sa čuvana ustava za skupljanje vode i šest kanalića kojima se voda spuštala na mlinska kola. U produžetku vodenice je stupa (za pranje i omekšivanje sukna) i koš (valjavica), koji je uklopljen u špilju.

Kamenim mostićem s dva luka prilazi se kompleksu vodenica pod imenom Živkuša i Kalikuša. Jednokatne zgrade vodenica građene su od kamena i sedre, s krovom na dvije vode pokrivenim kupom kanalicom. Nekad su u prizemlju bili mlinovi, a na katu mlinarov stan. Dovod vode do nekadašnjeg pogonskog

mehanizma Kalikuše iz ustave se navodio kanalićima. Iza mlinica vide se ostaci stupe izdubljene u stijeni kojoj se prilazi kamenim stubama.

U proteklom razdoblju obnovljene su još dvije vodenice na Skradinskom buku, Nova kuća I i Nova kuća II u kojima je postavljena tkalačka radionica.

Sklopovi vodenica na Roškom slapu

Kad su se pojavili prvi mlinovi (vodenice) na području Roškog slapa, nije točno poznato. Da su postojali na prostoru rijeka Krke i Čikole još u antičko vrijeme, poznato nam je iz jednoga rimskog natpisa na brončanoj pločici koji potječe s područja antičke Promone, ali arheološki ostaci rimskih mlinova na rijeci Krki do danas nisu pronađeni.

Srednjovjekovni mlinovi prethodili su današnjima. Pisanih izvora i podataka o mlinovima na Roškom slapu gotovo i nema za razliku od onih na Skradinskom buku koji se često spominju u povijesnim izvorima.

Mlinove na Roškom slapu posjedovali su i visovački franjevci. Kada je početkom 16. stoljeća prostor Roškog slapa pao pod tursku vlast, vodenice su preuzeli Turci jer su im bile neophodne za opskrbu vojske brašnom. Sve one, uključujući i visovačke, promijenile su gospodare. Pod turskom vlašću ostali su do konca 17. stoljeća kada je ovaj prostor osvojila Mletačka Republika (Zaninović i sur., 2007.). Rad vodenica i ostalih hidrauličkih uređaja na Roškom slapu ugrozila je hidroelektrana koju je 1909. godine izgradilo društvo za iskorištavanje ugljena iz Siverića. Mlinovi danas imaju imena starih i novih vlasnika (mlinica Kulušić/Marasović, mlinica Samodol/Skelin, mlinica Jović, Šosterina mlinica, fratarska mlinica...).

Od 2001. do 2010. godine JU NP Krka obnovila je dva velika vodeničarska kompleksa s popratnim prostorima. To su Fratarska mlinica u vlasništvu visovačkih franjevaca i Šosterina mlinica u vlasništvu ustanove (Živković, 2010.).

Nematerijalna baština

Kroz suradnju s lokalnim stanovništvom i društvima koja njeguju nematerijalnu kulturnu baštinu očuvani su i prezentirani tradicija i identitet područja. Nematerijalna baština prezentirana u Nacionalnom parku Krka obuhvaća mljevenje žitarica, kovanje, pletenje košara, tkanje na tkalačkom stanu, stupanje i ispiranje sukna, oranje, sijanje, vianje te priprema hrane na tradicionalan način.

3.5.4. Industrijska baština

Duž toka rijeke Krke smještene su četiri hidroelektrane s kraja 19. i početka 20. stoljeća: HE Miljacka podno slapa Miljacka, HE Roški slap, te HE Krka i HE Jaruga na Skradinskom buku. One predstavljaju vrijedne spomenike industrijske arhitekture, a sve su još u funkciji, osim najstarije među njima, HE Krka.

Ostaci HE Krka nalaze se na Skradinskom buku, temeljnom fenomenu Nacionalnog parka „Krka“. Počela je s radom u kolovozu 1895. godine radi opskrbe Šibenika električnom strujom. Tako je Šibenik dobio električnu rasvjetu prije svih europskih gradova. Inženjer Vjekoslav Meichsner izradio je projekt hidroelektrane, dalekovoda za prijenos električne energije i gradske rasvjetne mreže. To je bila prva elektrana u svijetu s cjelovitim zatvorenim sustavom proizvodnje, prijenosa i distribucije izmjenične električne struje. Prestala je s radom početkom Prvog svjetskog rata, a rashodovana za vojne potrebe zajedno sa starim dalekovodom. Zgrada elektrane ostala je u cijelosti sačuvana do 1945. godine kada je porušena. Njezin izgled sačuvan je na brojnim fotografijama i razglednicama (Zenić, 1995.).

Ostaci ovog vrijednog spomenika industrijske arhitekture sustavno su istraženi 2006. godine, a zatečena arhitektura je konzervirana i djelomično rekonstruirana, čemu je prethodila detaljna izrada dokumentacije, geodetske, arhitektonske, arhivske i fotografske. Istraživanja su otkrila odlično sačuvane prostorije za smještaj turbine, kao i odvodne kanale za vodu ispod njih. Zbog svoga povijesnog značenja, i kao spomenik industrijske arhitekture ova je elektrana zaštićena kao kulturno dobro RH (Zaninović, 2006.).

JU NP Krka je ostvarila suradnju s HEP Proizvodnjom d.o.o. po pitanju povremenih, edukativnih i stručnih posjeta manjih grupa s ciljem promicanja energetskih, industrijskih i kulturnih vrijednosti. Tako je zajednički organiziran Međunarodni dan turističkih vodiča, snimanje BBC reportaže, razne stručne posjete i radionice za škole koje su svoju posjetu NP obogatile i obilaskom HE Jaruga.

3.6. KORIŠTENJE PROSTORA

3.6.1. Socio-ekonomske značajke

Prema broju stanovnika iz posljednja dva popisa (2001. i 2011.) po naseljima koja se nalaze unutar ili dijelom unutar područja obuhvaćenim Planom upravljanja evidentan je pad broja stanovnika (Prilog III). Osnovna karakteristika dobne strukture stanovništva na tom području je stari tip populacije. Zadnjih četrdeset godina u naseljima opada udio mladog stanovništva dok udio zrelog i starog raste. Posljednjih godina je u naseljima zamjetan porast korištenja stambenog prostora u obiteljskim zgradama za iznajmljivanje i uređenje popratnih sadržaja u sklopu organiziranog seoskog turizma. Broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava je također u porastu a danas ih je na širem području parka oko 3 300. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva su svojim djelatnostima usko vezana za područje parka u vidu proizvodnje i/ili prodaje proizvoda posjetiteljima. Glavne poljoprivredne djelatnosti na ovom području su maslinarstvo, voćarstvo, povrtlarstvo i vinogradarstvo. Zamjetan je porast broja OPG-a koji se bave pčelarstvom, dok je najveći broj stočarskih djelatnosti usmjeren na govedarstvo, ovčarstvo i kozarstvo.

Povećanjem broja posjetitelja planski se unaprjeđuje posjetiteljska infrastruktura koja predviđa posjetiteljske info centre izvan granica Parka. Isto doprinosi povećanju i uvođenju raznovrsne turističke ponude prikladne za zaštićeno područje te omogućava povećanje prihoda Ustanove, povećanje broja zapošljavanja lokalnog stanovništva, a time i zadržavanja žitelja na prostorima slabije naseljenosti. Kroz nove turističke sadržaje na srednjem i gornjem toku rijeke Krke otvaraju se prilike lokalnim proizvođačima za plasiranje svojih poljoprivrednih proizvoda te sudjelovanjem u prezentacijama i edukacijama starih zanata i običaja u organizaciji Ustanove.

3.6.2. Postojeći oblici korištenja

Današnji izgled rijeke Krke, ali i prostora uz njenu obalu i zaravan nad kanjonom, uvelike je pod utjecajem ljudskih aktivnosti.

Dugotrajni suživot čovjeka i prirode na ovom području uvjetovao je razvoj specifičnog krajobraza sačinjenog od mozaično raspodijeljenih prirodnih, poluprirodnih i umjetno oblikovanih staništa: maslinici na padinama, šumski kompleksi, livade, pašnjaci, vrtovi, poljoprivredne površine, kanjon rijeke i vlažna staništa uz rijeku Krku. Na poljoprivrednim površinama se obavlja isključivo tradicijska poljoprivreda. Kontinuirana depopulacija stanovništva na ovom području ima za posljedicu, pored smanjenja obradivih poljoprivrednih površina, i smanjenje stočnog fonda.

Vodena snaga rijeke Krke oduvijek je privlačila industrijalce ili gospodarske grupacije da na njoj grade elektrane i proizvodne pogone. Stoga su duž toka rijeke Krke smještene četiri hidroelektrane s kraja 19. i početka 20. stoljeća: Miljacka podno slapa Miljacka, Roški slap, te Krka i Jaruga na Skradinskom buku. One predstavljaju vrijedne spomenike industrijske arhitekture, a tri, osim najstarije među njima (HE Krka koja je arheološki lokalitet), još su u funkciji i proizvode električnu energiju.

Posjećivanje ovog područja je usmjereno većim dijelom na područje Skradinskog buka, Visovca i Roškog slapa, a manjim dijelom na područje Manastira Krka i šire područje arheološkog nalazišta Burnum. Za potrebe prihвата posjetitelja izgrađena je posjetiteljska infrastruktura i prateći objekti (posjetiteljski centri, ugostiteljski objekti, parkirališta, ulazi, info centri, vidikovci). Prihvat posjetitelja se odvija cestovnim i vodenim putem, koji uključuje i izlete brodom prema Torku, Visovcu, Roškom slapu, manastiru Krka i starohrvatskim utvrdama Trošenju i Nečvenu. S ciljem kvalitetnijeg doživljaja prostora, posjetiteljima je na raspolaganju 470 km uređenih biciklističkih ruta i 22 pješačke staze.

3.6.3. Pritisci i prijetnje

Korištenje prostora na područjima obuhvaćenim Planom donosi sa sobom i niz pritisaka i prijetnji koje utječu na vrijednosti područja (Tablica 4.). Za područja ekološke mreže su korišteni SDF-ovi i procjena pritisaka i prijetnji koja je provedena u sklopu dioničkih i internih radionica tijekom izrade PU 6005.

Tablica 4. Pritisci i prijetnje identificirani na područjima obuhvaćenim PU 6005 te vrijednosti EM na koje utječu

PRIJETNJA/PRITISAK	INTENZITET PRIJETNJE*	KRATKI OPIS PRIJETNJE	VRIJEDNOST/I NA KOJE UTJEČE
A02 Promjena tehnika uzgoja (uključuje sadnju višegodišnjih zeljastih kultura)	S	Napuštanju se tradicionalni oblici poljoprivrede (ekstenzivno stočarstvo, manji vrtovi) i prelazi se na intenzivne oblike poljoprivrede (nasadi maslina, vinove loze) ili turizam. Šire ruralno područje ljudi generalno napuštaju i sele u gradove ili namjenjuju sezonskom turizmu.	Kamenjarska i mozaična staništa
A02.01 Intenziviranje poljoprivrede	S		Kamenjarska i mozaična staništa
A03.02 Ne-intenzivna žetva / košnja	S		Vodena, kamenjarska i mozaična staništa
A03.03 Napuštanje / izostanak žetve i košnje	S		Vodena, kamenjarska i mozaična staništa
A04.03 Napuštanje pašnjačkih sustava, nedostatak ispaše	V		Vodena, šumska, kamenjarska i mozaična staništa
A07 Upotreba biocida, hormona i kemijskih sredstava	S		Ciljne vrste
C03.03 Vjetroelektrane	N	Ciljne vrste šišmiša mogu stradavati na vjetroelektranama u širem području oko POP-a.	Ciljne vrste šišmiša
D01 Ceste, putevi i željeznice	V	Ceste i putevi koji se nalaze na ciljnim staništima (sedrenim barijerama) i devastiraju stanište ili prolaze kroz staništa ciljnih i značajnih vrsta te fragmentiraju stanište te predstavljaju prijetnju zbog potencijalne kolizije i usmrćivanja životinja na cesti ili izvor uznemiravanja.	Vodena, šumska, kamenjarska i mozaična staništa, ciljne vrste
F03.01 Lov	S	Na prostoru NP ne vrši se lov ali je on prisutan uz sam e granice Parka. Prijetnju predstavlja uznemiravanje, a lov olovnom sačmom predstavlja prijetnju zbog rasipanja otrovne vari u okoliš. Druga opasnost je krivolov u obliku ilegalnog ubijanja divljih životinja.	Vodena, šumska, kamenjarska i mozaična staništa, ciljne vrste
F03.02 Uzimanje i uklanjanje životinja (kopnenih) (uključuje i trovanje)	S	Moguće je stradavanje kolateralnih žrtvi ilegalnog trovanja čaglja i vuka od strane stočara. Osim toga, moguće je trovanje olovnom sačmom preko konzumacije odstrijeljene divljači.	Vodena, šumska, kamenjarska i mozaična staništa, ciljne vrste
G01 Sport i razonoda na otvorenom, rekreacijske aktivnosti	S	Na području NP Krka pritisak je od strane velikog broj posjetitelja (prijevoz, potrebna infrastruktura, otpadne vode). <i>Outdoor</i>	Vodena, šumska, kamenjarska , mozaična staništa, ciljne vrste

PRIJETNJA/PRITISAK	INTENZITET PRIJETNJE*	KRATKI OPIS PRIJETNJE	VRIJEDNOST/I NA KOJE UTJEČE
		sportovi koji se provode u osjetljivom periodu ili lokaciji i predstavljaju prijetnju zbog uznemiravanja ciljnih i značajnih vrsta te oštećuju ciljne stanišne tipove.	
H01 Zagađenje površinskih voda (limničkih i kopnenih)	V	Prijetnja je općenito antropogene naravi te uključuje različite oblike zagađenja poput kanalizacijskih i otpadnih voda, pesticida, umjetnih gnojiva i sl.	Vodena, podzemna
H05.01 Smeće i kruti otpad	S	Zagađenje okoliša, izvor umjetne i otrovne hrane za divlje životinje.	Vodena, šumska, podzemna, kamenjarska i mozaična staništa
I01 Invazivne strane vrste	V	Prisutnost invazivnih stranih vrsta koje utječu direktno ili indirektno na ciljne vrste kao predatori ili negativnim utjecajem na stanište. Tu je naglasak na prisutnost invazivnih riba i široko rasprostranjenog pajasena.	Ciljne vrste riba, barska kornjača, vodena, šumska, kamenjarska i mozaična staništa
J02.05 Promjena hidrografskih funkcija, općenito	V	Uslijed korištenja vode za proizvodnju energije, poljoprivredu, uzgoj ribe, potrebe naselja i sl. značajno se utječe na hidrološki režim i Krke i Čikole ali i manjih vodotokova na području platoa (npr. rijeka Guduča) što uzrokuje promjene u sastavu i rasprostranjenosti staništa vezanih uz vodu (sam tok, vlažne livade, tršćaci i sl.). Osim nadzemnih voda, na promijene u hidrologiji izuzetno su osjetljivi i podzemni ekosustavi zbog količine i sastava podzemnih voda.	Vodena, podzemna, kamenjarska i mozaična staništa
J02.06 Crpljenje vode iz površinskih voda	S	Uslijed korištenja vode za proizvodnju energije, poljoprivredu, uzgoj ribe, potrebe naselja i sl. značajno se utječe na hidrološki režim i Krke i Čikole ali i manjih vodotokova na području platoa (npr. rijeka Guduča) što uzrokuje promjene u sastavu i rasprostranjenosti staništa vezanih uz vodu (sam tok, vlažne livade, tršćaci i sl.). Osim nadzemnih voda, na promijene u hidrologiji izuzetno su osjetljivi i podzemni ekosustavi zbog količine i sastava podzemnih voda.	Vodena, šumska, podzemna, kamenjarska i mozaična staništa
J03.02 Antropogeno smanjenje povezanosti staništa	S	Zbog intenzivnog procesa urbanizacije područja na određenim lokalitetima dolazi do fragmentacije i značajne degradacije staništa.	Kamenjarska i mozaična staništa
K02.01 Promjene u sastavu vrsta (sukcesija)	V	Zbog promjena u načinu gospodarenja (poljoprivredne prakse) uslijed napuštanja ruralnih područja od strane stanovnika, velike površine su pod utjecajem sukcesije.	Vodena (lokve), šumska, kamenjarska i mozaična staništa

PRIJETNJA/PRITISAK	INTENZITET PRIJETNJE*	KRATKI OPIS PRIJETNJE	VRIJEDNOST/I NA KOJE UTJEČE
		Osim sedrenih barijera i travnjaka, sukcesijom su zahvaćene i lokve.	
L09 Požari	V	Ljetni požari predstavljaju rizik za sve tipove ekosustava jer osim uništavanja površinskog sloja vegetacije i staništa vrsta, uzrokuju i zagađenje vode, eroziju tla itd.	Vodena, šumska, podzemna, kamenjarska i mozaična staništa
Nasadi četinjača	S	Sadnja alepskog bora u okolnim područjima s obzirom da se bor ima tendenciju širiti. Predstavlja prijetnju s obzirom da je visoko rizičan za požare.	Kamenjarska i šumska staništa

* Intenzitet prijetnje: N= nizak, S=srednji, V= visoki

Izvor: SDF obrasci područja EM, JU PP Krka; dioničke radionice provedene u sklopu izrade PU 6005 i 7006

4. UPRAVLJANJE

Ovaj dio Plana upravljanja definira viziju, teme i opće ciljeve, evaluira stanje po temama, postavlja posebne ciljeve upravljanja s pokazateljima, definira aktivnosti upravljanja s pokazateljima te prioritetima, suradnike i vremenski raspored, upravljačku zonaciju, financijske potrebe i način praćenja provedbe plana upravljanja. Teme predstavljaju glavne cjeline Plana upravljanja koje se bave srodnim nizom pitanja. Opći ciljevi obuhvaćaju bit svake teme, a njihovim razdvajanjem na posebne ciljeve dobiva se jasnija slika onoga što se želi postići Planom. Pokazatelji posebnih ciljeva (indikator) omogućavaju praćenje njihova ostvarivanja. Posebni ciljevi ostvaruju se provedbom planiranih aktivnosti čiji pokazatelji omogućavaju praćenje provedbe Plana upravljanja i rada Javne ustanove.

Kako bi se dobio bolji uvid u raspored i prioritete pojedinih aktivnosti, napravljen je planirani vremenski raspored provedbe svih aktivnosti prema godinama te su navedeni suradnici u provedbi ključni za provedbu pojedinih elemenata ili cijele aktivnosti.

Zbog ograničenih ljudskih i financijskih kapaciteta definirane su prioritetne aktivnosti:

- Prioritet 1 – ključne aktivnosti koje se moraju poduzeti za vrijeme trajanja Plana upravljanja. Njihovo neispunjavanje narušava uspješnost cijelog plana upravljanja.
- Prioritet 2 – aktivnosti koje bi se trebale poduzeti za vrijeme trajanja Plana upravljanja. Iako postoji određena fleksibilnost, za neprovođenje ovih aktivnosti mora postojati dobar razlog.
- Prioritet 3 – aktivnosti koje su dugoročno važne i mogu se poduzeti kada vrijeme i/ili sredstva postanu dostupni te ako njihova provedba ne ugrožava provedbu aktivnosti 1. i 2. razine prioriteta.

4.1. VIZIJA

Nacionalni park Krka i šire područje jedinstveni je prostor suživota čovjeka i rijeke u kršu, očuvanih prirodnih procesa, bioraznolikosti, krajobraznih vrijednosti, te kulturne i tradicijske baštine.

4.2. TEMA A. OČUVANJE PRIRODNIH VRIJEDNOSTI

OPĆI CILJ A. Raznolikost vrsta i stanišnih tipova, specifični krški krajobraz i prirodni proces sedrenja rijeke Krke su očuvani.

4.2.1. Evaluacija stanja teme A

Primarni razlozi zaštite rijeke Krke su geomorfološke, hidrološke i pejzažne vrijednosti krajobraza s razvijenim specifičnim staništima i ekosustavima, a temeljni fenomen i okosnica zaštite je sedra i 7 sedrenih slapova.

Zbog izrazite dinamičnosti ovog prostora i dugotrajnog suživota čovjeka i rijeke, JU planira, u suradnji s MINGOR-om, prijaviti područje kao rezervat biosfere na program UNESCO-a Čovjek i biosfera (MAB).

AA. Vodeni ekosustavi i vezane vrste

Ekološko stanje površinskih voda je dobro (Gligora-Udovič, 2019) i proces osedavanja još uvijek se nesmetano odvija. Praćenje sedrenih barijera pokazuje izrazitu biodinamiku, njihov izgled se mijenja, mijenjajući pritom i smjerove kretanja vode. Intenzivnije praćenje kakvoće i stanja voda započelo je zadnjih desetak godina provođenjem znanstvenih projekata i redovitim uzorkovanjem voda. To je rezultiralo bazom podataka i stvorilo pretpostavke za pravovremeno reagiranje. Na osnovu dobivenih podataka može se zaključiti da je kakvoća vode u dobrom stanju, a raznolikost i brojnost biljnih i životinjskih vrsta, kao i raznolikost staništa to potvrđuju.

Na ujezerenim dijelovima rijeke (Brljansko i Visovačko jezero) također su provedena istraživanja (Gligora-Udovič i sur., 2017; 2019., 2020), ali pojedinačno za svaki jezerski sustav. Brljan je glavni recipijent tvari koje dolaze s područja Knina i tu se talože. Istraživani su teški metali (Cukrov i sur. 2011). Dobiveni podaci o ekotoksičnim metalima ne predstavljaju ozbiljniju prijetnju za živi svijet NP, ali lokalno mogu predstavljati potencijalnu prijetnju i izazvati negativne efekte uzvodno od Roškog slapa. Istraživan je i makrozoobentos. (Mihaljević i sur., 2105). Vezano za makrozoobentos, na sedrenim barijerama Roški slap i Skradinski buk utvrđen je popis mikroskopske i makroskopske faune, ustanovljena je njena uloga u taloženju sedre i fenološke značajke najznačajnijih skupina i vrsta. Osedranje i akumulacija organske tvari u obraštaju su veće na Roškom slapu nego na Skradinskom buku. Vršne vrijednosti primarne produkcije postoje tijekom proljeća na Roškom slapu a tijekom jeseni na Skradinskom buku. Hidrološki stres u vidu povišenih protoka negativno je utjecao na akumulaciju organskih tvari u obraštaju i na osedranje, a pozitivno na razvoj primarnih producenata (algi) u obraštaju. Posljednjih nekoliko godina pokušalo se s izlovom invazivne vrste ribe dunavskog slijeva štuke (*Esox lucius*) na tom području (Jelić, 2019), ali sustavnog praćenja stanja i provođenja mjera očuvanja nije bilo. S obzirom na pritiske kojima je taj sustav izložen, potrebno je pojačati mjere očuvanja i praćenja indikatora stanja zajedno s HEP-om i dogovarati zajedničke aktivnosti s ciljem postizanja dobrog stanja voda.

Visovačko jezero, kao najveće ujezereno proširenje rijeke Krke izloženo je i većim pritiscima. Uz rub jezera razvijena su mala močvarna staništa obrasla trskom i rogozom uz koje se nastavlja pojas lokvanja i lopoča. Dobro je istraženo (Gligora-Udovič, 2020), postavljena je plutača koja kontinuirano prati kvalitetu vode u jezeru, međutim, posljednjih godina uočava se povećana organska produkcija u jezeru, temperature vode tijekom ljetnih mjeseci sve su više a pronađene su i invazivne vrste riba koje potiskuju endemične vrste. Ihtiofauna Visovačkog jezera dobro je istražena, u njemu živi 12 vrsta riba od koji je 5 endema, ali brojnošću sve više prevladavaju invazivne vrste (štuka, grgeč) koje prijete autohtonim vrstama. Pokrenuto je nekoliko projekata (izlov invazivnih vrsta, paleolimnološka istraživanja jezera (Miko i sur., 2020), klorofil - kao pokazatelj trofije i ekološkog stanja sustava (Gligora Udovič i sur., 2020)) na temelju kojih će se definirati smjernice za provođenje daljnjih mjera zaštite.

Iako su provedena brojna istraživanja vodenog ekosustava, bila su ograničena na odabrane lokalitete, nisu bila sustavna niti su obuhvaćala cijeli tok. Dobiveni podaci nisu dali jasnu ocjenu stanja očuvanosti ekosustava, ali ipak su ukazali na promjene i potencijalne probleme. Promjene su prvenstveno uočene na sedrenim barijerama, došlo je do intenzivnijeg rasta pojedinih dijelova uz istovremeno sporadično lomljene sedre, što se povezuje s klimatskim promjenama odnosno ponajviše s hidrološkim promjenama (Rubinić i sur., 2016). Praćenje stanja sedrenih barijera, indikatora promjena u vodenim ekosustavima kao i očuvanje biljnih i životinjskih vrsta vezanih za vodeni ekosustav, bit će prioriteta za očuvanje.

Krka je tipična krška rijeka koja se prihranjuje podzemnim i površinskim putem, jer slivno područje rijeke obuhvaća i površinu znatno izvan granica Parka i ostalih područja obuhvaćenih ovim Planom upravljanja. Hidrološki i hidrogeološki uvjeti na području Parka još uvijek nisu do kraja objašnjeni, niti je dovoljno precizirana povezanost rijeke Krke i njenih pritoka s podzemnim tokovima (Bonacci i Perica, 1990). Ti procesi trebaju biti sustavnije istraženi, kako bi dobili relevantne podatke za provođenje mjera očuvanja vodenih ekosustava.

Pritisci na vodeni ekosustav su brojni. Na Krki je prisutno gospodarsko korištenje voda radom dvije hidroelektrane HE Miljacka i HE Jaruga kojima upravlja HEP Proizvodnja d.o.o. i jedna hidroelektrana HE Roški slap kojom upravlja privatni koncesionar, za koje je potrebno definirati metodologiju i odrediti ekološki prihvatljiv protok (EPP). JU NP Krka već godinama ulaže napore da se definira EPP, ali za sada bez uspjeha jer je potrebno uskladiti interese svih dionika u odlučivanju (HV-a i HEP-a). Postoji tendencija osnivanja zajedničke komisije čiji bi rad trebao odrediti metodu određivanja EPP koji bi prihvatile sve zainteresirane strane. Za određivanje ekološki prihvatljivog protoka Hrvatske vode trebaju definirati metodologiju po kojoj će se određivati, a potom odrediti ekološki prihvatljiv protok (EPP) kojeg se hidroelektrane trebaju

pridržavati. Do tada će se ispuštati biološki minimum koji je sastavni dio Pogonskih pravilnika HE koji su usklađeni s Hrvatskim vodama i kojih se operateri pridržavaju u svakodnevnom radu.

Jedna od upravljačkih aktivnosti usmjerena na očuvanje sedrenih barijera i poduzeta od strane JU NP Krka kroz Pravilnik o zaštiti i očuvanju Nacionalnog Parka „Krka“ (NN 123/19 i 111/22) je zabrana kupanja na Skradinskom buku sa svrhom ublažavanja pritiska velikog broja posjetitelja na sedrenu barijeru.

Najveći izvor onečišćenja voda Krke i Čikole otpadne su i industrijske vode gradova Knina i Drniša. U Drnišu je izgrađeno postrojenje za obradu otpadnih voda, dok je uređaj za pročišćavanje otpadnih voda grada Knina u probnom radu. Kroz područje Nacionalnog parka, na Roškom slapu i Brljanu prometuje se preko samih sedrenih barijera, usprkos uložnim naporima JU da se prometovanje izmjesti. Taj problem nije riješen i predstavlja konstantnu opasnost, kao i rad hotela Roški slap koji je izgrađen na samoj sedrenoj barijeri. Rast potrošnje vode u Šibensko-kninskoj županiji i potencijalna izgradnja novih vodozahvata predstavljaju prijetnju režimu voda rijeka Krke i Čikole, kao i neriješena kanalizacija u selima na području i oko NP gdje postoje „crne jame“, što je potencijalno velika opasnost jer dolazi do procjeđivanja u podzemlje.

Rezultati provedenih istraživanja pokazali su utjecaj klimatskih promjena na stanje voda, rast vrijednosti srednjih godišnjih temperatura vode, kao i smanjenje srednjih godišnjih vrijednosti protoka. To je rezultiralo intenzivnijim rastom makrovegetacije na sedrenim slapovima čime se mijenja ili potpuno zaustavlja tok vode. U tijeku je provođenje znanstvenog projekta selektivne sječe makrovegetacije, uz stalno praćenje stanja i prirasta sedre. Rezultati istraživanja i odabrani parametri koristit će se za praćenje stanja i promjena na barijerama kako bi se na uočene promjene pravovremeno moglo reagirati.

Provedena su brojna istraživanja na području Parka, ali uglavnom su se odnosila na inventarizaciju vrsta mikroorganizama (dijatomeje), perifitonskih zajednice Skradinskog buka i sedrotvornih mahovina. Istraživanja i sastav vrsta potvrdila su dobro stanje sedrotvornih zajednica. Sustavno praćenje očuvanosti ciljnih stanišnih tipova i vrsta ekološke mreže vezanih uz vodene ekosustave još nije u potpunosti uspostavljeno.

Ihtiofauna rijeke Krke relativno je dobro istražena, međutim, trenutno stanje nije zadovoljavajuće jer je uočena promjena strukture ihtiofaune uz prisustvo alohtonih vrsta (crni somić, babuška, gambuzija, sunčanica, bezribica, bijeli amur) i vrsta unesenih iz Dunavskog sliva (šaran, štika, linjak i grgeč) što predstavlja realnu opasnost za zavičajne vrste pa tako i ciljne vrste (Zanella i sur., 2023). Izrađen je Protokol izlova – Pilot projekt selektivnog izlova stranih vrsta slatkovodnih riba iz vodotoka unutar Nacionalnog parka „Krka“ te se u aktivnosti izlova vrlo intenzivno uključuje i lokalno stanovništvo. U dosadašnjim istraživanjima bilježile su se stabilne populacije ciljnih vrsta **mren** (*Barbus plebejus*) na području uzvodno od Roškog slapa do Skradinskog buka, **glavočić crnotrus** (*Pomatoschistus canestrinii*) u slatkim i bočatim vodama od Skradina do podnožja Skradinskog buka, **oštrulja** (*Aulopyge huegelli*) na području Visovačkog jezera i **dalmatinska gaovica** (*Phoxinellus dalmaticus*) prisutna i u Čikoli (Mrakovčić i sur., 2011, Jelić, 2015). Međutim, recentnim istraživanjima stanje očuvanosti zajednice i populacija riba na području NP „Krka“ je zabrinjavajuće (Zanella i sur., 2022). Od ciljnih vrsta jedino je mren zabilježen na svom optimalnom području rasprostranjenosti od Manastira Krka do Skradinskog buka (uključujući i sam buk), dok su dalmatinska gaovica i oštrulja zabilježene samo u rijeci Čikoli uzvodno od Drniša, van granica NP „Krka“.

JU planira nastaviti istraživanja ciljnih vrsta kao i njihovih staništa, naročito onih uz obale rijeke, izdvojene rukavce i kanale. Opasnost prijeteći od plovila koja plove neprilagođenom brzinom jer valovi koji nastaju uništavaju obalnu vegetaciju i staništa.

Svakako treba intenzivirati suradnju sa ŠRD „Krka“ iz Knina, organizirati zajedničke aktivnosti i educirati ih o posljedicama unosa alohtonih vrsta. Iako se područje njihovog djelovanja nalazi izvan granica Parka, rast vodostaja dovodi do unosa alohtonih vrsta u vodotok rijeke Krke.

Vidra (*Lutra lutra*) je prisutna duž cijelog toka rijeke Krke. Istraživanjem su pronađeni tragovi, a praćenje stanja populacije provedeno potvrđuje da je i dalje prisutna na ovom području (Šijan, 2021). JU planira nastaviti praćenje vidre i ustanoviti brojnost i strukturu populacije uz provođenje mjera zaštite i očuvanja.

Ista je situacija i s **barskom kornjačom** (*Emys orbicularis*) čija je brojnost zadovoljavajuća na gornjem i srednjem toku i redovito se može uočiti na sunčalištima. Provođenjem mjere zabrane kupanja na Skradinskom buku stvorili su se uvjeti za njen povratak i redovito se viđa bilježi na ovom području, što će se i dalje pratiti. Na širem području NP Krka provedenim praćenjem 2022. godine zabilježena je prisutnost crvenouhe kornjače (*Trachemys scripta*) na području rita kod Manastira Krka, jedinka je uhvaćena i zbrinuta. Područje ekološke mreže Šire područje NP Krka jedno je od tri poznata lokaliteta u Hrvatskoj na kojima je pronađena ciljna vrsta puža **Anisus vorticulus**, na području Visovačkog jezera i ujezerenja na Skradinskom buku. Upravo ova vrsta bit će postavljena kao prioritet sa ciljem očuvanja pogodnih staništa za vrstu, stajaćih i sporo tekućih dijelova vodotoka i kanala s puno vodene vegetacije.

Ptice vodenih ekosustava ovog područja često nalazimo u miješanim jatima na vodi ili unutar malog prostora u tršćacima, što olakšava njihovo praćenje ali i uklanjanje prijetnji. Kao cilj očuvanja kod velikog broja ciljnih vrsta vodenih staništa definirane su njihove preletničke i zimujuće populacije, što nas fokusira na period od rujna do travnja kada ih većina ovdje boravi. Tijekom preleta i zimovanja ključno im je osigurati mir, na što su najosjetljivije populacije van Nacionalnog parka (Prokljansko jezero, Guduča) gdje se aktivno lovi. Tijekom zadnjih 20 godina istraživanja, za većinu ptica prikupljeni su osnovni podaci o ključnim lokalitetima koje koriste za zimovanja. Trenutno se provodi praćenje stanja populacija riđe štijoke (*Porzana porzana*), sive štijoke (*Porzana parva*) i vodomara (*Alcedo atthis*) te zimsko prebrojavanje ptica vodarica. Za manji broj vrsta je potrebno specifičnim istraživanjima utvrditi točan status i ključne lokalitete. Od zimujućih vrsta i onih u preletu, to su **bukavac** (*Botaurus stellaris*), kojem je osim preletničke i zimujuće, i gnijezdeća populacija cilj očuvanja, no nedavna istraživanja nisu ustanovila njegovu prisutnost na ovom području. Osim bukavca, potrebno je dodatan trud uložiti i u utvrđivanje statusa **čapljice voljak** (*Ixobrychus minutus*) na području van NP, tj. tršćacima rijeke Guduče kao potencijalom povoljnom staništu. Nedostaju i konkretnije informacije o tri vrste **štijoki** (siva, mala i riđa), koje je potrebno prikupiti za cijelo područje POP-a. Bitno je uzeti u obzir da vodenim ekosustavom ovog područja veliku prijetnju stvara nestabilan i prenizak vodni režim što zasigurno utječe na gnijezdeće populacije vodenih ptica ali i ostale koje su ovdje samo na odmoru ili zimovanju. Tršćaci i močvarni dio te poplavne livade uz jezera i tokove rijeka Krke i Guduče su u povoljnom stanju te je bitno osigurati da tako i ostane.

Lokve na ovom području su od iznimne važnosti jer predstavljaju rijedak izvor vode na poroznom, krškom terenu te pružaju utočište mnogim vrstama i značajno obogaćuju bioraznolikost područja na kojima se nalaze. Posebno je zanimljiv ciljni stanišni tip **Mediterranske povremene lokve (3170*)**, koji predstavlja ugroženo i rijetko stanište. Smanjenjem stočnog fonda lokve su izgubile svoju prvotnu funkciju i sukcesija je uzela maha. Inventarizacija lokvi je provedena te je s ciljem njihova očuvanja u suradnji s lokalnim stočarima potrebno provesti njihovu revitalizaciju i uspostaviti sustav redovitog održavanja.

AB. Šumski ekosustavi i vezane vrste

Šumski ekosustavi su važna sastavnica ukupnog ekološkog kompleksa ovog područja, koje se nalazi na prijelazu iz mediteranske u submediteransku vegetacijsku zonu te obiluje različitim šumskim stanišnim tipovima, od kojih je najzastupljeniji E.3.5. Primorske, termofilne šume i šikare medunca (prema NKS). Najznačajnija klimatogena zajednica ovog stanišnog tipa je šuma hrasta medunca i bijeloga graba (*Quercus* – *carpinetum orientalis* H-ić 1939), koja je uglavnom razvijena na velikim površinama u obliku različitih degradacijskih stadija – šikare hrasta medunca. Provedenim monitorinzima i istraživanjima, ostvarenih suradnjom sa stručnim institucijama iz područja šumarstva je utvrđena visoka bioraznolikost šumskih ekosustava. Na području parka izdvojena su 2 šumska stanišna tipa koja su prema obrascu ocjene za stanišne tipove ocijenjena dobre i prosječne vrijednosti i očuvanosti: **poplavne miješane šume *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ili *Fraxinus angustifolia* (91F0), vazdazelene šume hrasta crnike (*Quercus ilex*) (9340)**. U cilju zaštite i očuvanja šuma planira se i dalje provoditi monitoring šumskih ekosustava i njihovih sastavnica, detekcije eventualnih štetnika i biljnih bolesti te mjere njihova suzbijanja, nastaviti znanstvena istraživanja kojima je cilj osigurati potrajnost šumskih ekosustava, osigurati

čuvanje i zaštitu šuma od požara, provoditi uklanjanja invazivnih alohtonih biljnih vrsta (pajasen i ambrozija) te poticati edukaciju i suradnju sa lokalnom zajednicom u svrhu podizanja svijesti o ulozi i značenju šuma u ukupnoj bioraznolikosti područja. Provođenje aktivnosti vezanih uz šumske ekosustave će biti usklađeno sa Programom zaštite, njege i obnove šuma (čija je izrada u tijeku).

Ciljne vrste ptica **leganj** (*Caprimulgus europaeus*), **crvenoglavi djetlić** (*Dendrocopos medius*) i **škanjac osaš** (*Pernis apivorus*) vezani su uz šumska staništa. O stanju i brojnosti njihovih populacija na cijelom području obuhvaćenim PU imamo slaba saznanja a za crvenoglavog djetlića postoji i sumnja da se radi o povremenom gniježdenju pošto su tek 2 para bila zabilježena 2005. godine i nakon toga više nije zabilježen. Šumska staništa su na ovom području za legnja i osaša dobro očuvana te je ključno staviti fokus na održivo upravljanje šumama pošto cijelim prostorom šuma POP-a Krka i okolni plato koji se nalazi van Nacionalnog parka Krka (odnosno većinskim prostorom šuma ovog područja) upravljaju HŠ. JU planira provesti detaljnija istraživanja ovih vrsta s ciljem utvrđivanja što točnijeg statusa i veličina populacija, te uspostaviti sustavni monitoring i u dogovoru sa upravljačima šuma, provoditi mjere očuvanja njihovih staništa.

AC. Ekosustavi kamenjarskih i mozaičnih staništa i vezane vrste

Kamenjarski travnjaci su se u prošlosti održavali sječom, ispašom te povremenim paljenjem što je sprječavalo zarastanje u grmoliki tip vegetacije. Danas je slika ovog područja znatno izmijenjena. Posljednjih desetljeća nastale su velike promjene u strukturi stanovništva te posljedično promjene u korištenju ovih prostora. Smanjeni intenzitet ispaše i održavanja staništa, odnosno depopulacija područja i gubitak tradicionalnih gospodarskih aktivnosti, rezultirao je sukcesijom, zarastanjem u grmoliki tip vegetacije, te su vrste karakteristične za travnjake i pašnjake potisnute od strane grmolikih vrsta, posebno šmrike (*Juniperus oxycedrus*) i drače (*Paliurus spina-christi*). Posljednjih nekoliko godina JU je pokušala potpisivanjem sporazuma s lokalnim stanovništvom potaknuti ispašu i uklanjanje drvenaste vegetacije kako bi sačuvali tradicionalne vrijednosti a s tim potaknuli i održavanje ovih vrijednih staništa te očuvali bioraznolikost. Trenutno se putem sklopljenih sporazuma pašarenjem održava 131,22 ha kamenjarskih travnjaka. Lokalno stanovništvo je u 2022. na ovom području imalo 244 goveda, 13 magaraca, 24 konja i 108 ovaca. Odabrana je i pokusna ploha na kojoj je provedeno kontrolirano paljenje šmrike u svrhu revitalizacije kamenjarskih travnjaka. Cilj tog projekta bio je praćenje dinamike naseljavanja vrsta karakterističnih za kamenjarske travnjake kao i utvrđivanje načina održavanja koji bi poslužio kao model za aktivnu zaštitu kamenjarskih travnjaka. Rezultati su pokazali kako se prve pojavljuju neke korovne vrste, a potom vrste karakteristične za kamenjarske pašnjake, koje u drugoj godini preuzimaju dominaciju a obnavljaju se i drvenaste vrste, osim šmrike čija obnova kreće isključivo iz sjemena donesenog iz okolnog područja.

Kao jedna od pouzdanih mjera sprječavanja sukcesije travnjaka pokazala se košnja, koja bi trebala biti provedena u periodima kada najmanje utječe na razvoj sjemena biljaka. Košnju obavlja lokalno stanovništvo na privatnim parcelama. JU planira intenzivirati suradnju s lokalnim stanovništvom potičući ispašu i povratak tradicionalnih vrijednosti i aktivnosti.

Stanišni tip **mediteranske makije u kojima dominiraju borovice** *Juniperus spp.* (5210) je prema obrascu ocjene za stanišne tipove (SDF) izvrsne očuvanosti.

Dvije su ciljne vrste kamenjarskih travnjaka i mozaičnih staništa za područje ekološke mreže Šire područje NP Krka, **crvenkrpica** (*Zamenis situla*) i **kopnena kornjača** (*Testudo hermanni*) a stanje njihovih populacija i staništa nije još dovoljno istraženo. Kako znamo da su ugrožene nestankom, degradacijom i fragmentacijom staništa, te stradavanjem na prometnicama, JU planira detaljnije sagledati i istražiti stanje njihovih populacija te poticanjem lokalnog stanovništva na povratak tradicionalnim aktivnostima, ali i edukacijom, očuvati njihova staništa.

Ciljne vrste ptica vezane za kamenjarske ekosustave nešto je teže pratiti pošto se površinom nalaze na značajnom većem području. U zadnjih 10 godina je provedeno više istraživanja te je za većinu ptica vezanih za kamenjarske ekosustave dobiven kvalitetan uvid u područja koja koriste. Provođi se praćenje stanja populacija **velike ševe** (*Melanocorypha calandra*), **kratkoprste ševe** (*Calandrella brachydactyla*), **ševe**

krunice (*Lullula arborea*), kukmaste ševe (*Galerida cristata*), **primorske trepteljke** (*Anthus campestris*), **ćukavice** (*Burhinus oedipnemus*), **rusog svračka** (*Lanius collurio*), **sivog svračka** (*Lanius minor*) i riđoglavog svračka (*Lanius senator*). Osim ptica koje se gnijezde na ili uz kamenjarske travnjake, ovdje se pojavljuju i vrlo značajne grabljivice kao što su **suri orao** (*Aquila chrysaetos*), **sivi sokol** (*Falco peregrinus*), **zmijar** (*Circaetus gallicus*) te najveća europska sova, **velika ušara** (*Bubo bubo*). Svima njima su ključne litice za gniježđenje te područje za lov. Dodatna istraživanja su potrebna za sivog sokola za kojeg nedostaju podaci o lokalitetima gniježđenja van područja NP Krka. Kamenjarski travnjaci na području obuhvaćenim PU se slabo održavaju te je sve prisutnija degradacija staništa zarastanjem grmolikom i drvenastom vegetacijom. Za održavanje stabilnih populacija vrsta vezanih uz kamenjarske travnjake na područje ekološke mreže Krka i okolni plato posebno se ističe područje zaravni oko Pokrovnika. Očuvanje kamenjarskih travnjaka na ovom lokalitetu je prioritet JU, koje će u dogovoru s dionicima na tom području provesti aktivnosti mjera očuvanja ovog staništa te uspostaviti sustav monitoringa vrsta. Na liticama pak ključno je osigurati mir od rekreacijskih i turističkih aktivnosti. Osim toga, bitno je što detaljnije popratiti brojnost jarebice kamenjarke (*Alectoris graeca*) koja je van područja Parka lovna vrsta. Kod vrsta mozaičnih staništa fokus je potrebno staviti na **malog sokola** (*Falco columbarius*) i **sivog svračka** (*Lanius minor*), za koje nedostaju detaljniji podaci van područja NP Krka. Ostale vrste potrebno je redovito pratiti pošto su već primijećeni nagli skokovi u brojnosti populacija zbog brzog gubitka staništa uslijed promjena načina korištenja privatnih poljoprivrednih površina. Osim toga i ova staništa, kao i kamenjarski travnjaci, su na području ekološke mreže Krka i okolni plato zbog napuštanja poljoprivrednih aktivnosti degradirana. Sukcesija drvenastom vegetacijom je uzela maha. JU će edukacijom i provođenjem aktivnosti pokušati zaustaviti ili bar umanjiti trend degradacije ovog staništa s ciljem očuvanja gnijezdećih populacija ptičjih vrsta.

Zbog iznimne krajobrazne raznolikosti područja NP Krka izrađena je krajobrazna osnova i tipološka klasifikacija područja NP, a studijom je određeno 40 krajobraznih područja (Andlar, 2015.). Atlas krajobraza NP Krka, čija izrada se planira, objediniti će sve podatke i dati kvalitetan i sveobuhvatan pregled krajobraza ovog područja koji će se potom moći koristiti za učinkovitije očuvanje krajobraznih vrijednosti u NP Krka. Naime, narušavanje krajobraza je prepoznato kao pritisak i prijetnja. Tradicionalnu gradnju narušava neplanska i/ili bespravna gradnja, ali i promjena načina života - napuštanje starih kamenih kuća i njihovo uređenje novim elementima najčešće zbog turizma, pa i izgradnja bazena. Napuštanje tradicionalne ekstenzivne poljoprivrede, nedostatak ispaše i paljenja pa i propadanje/urušavanje suhozida narušavaju krajobraz. Krajobraz nagrđuju i vjetroelektrane izvan nacionalnog parka. Potrebno je odrediti jasne smjernice za gradnju i za infrastrukturu, što se planira kroz Prostorni plan područja posebnih obilježja (čija izrada je u tijeku).

AD. Podzemni ekosustavi i vezane vrste

Špilje i jame fenomen su krša. Inventarizacija speleoloških objekata je provedena kao i dodatno niz istraživanja čiji su rezultati upotpunili znanja o geologiji, geomorfologiji i ekološkim parametrima speleoloških objekata na području NP-a. Inventarizaciju i istraživanja je potrebno nastaviti na području ekološke mreže Šire područje NP Krka (van granica NP-a) i njegovom ciljnom stanišnom tipu **Špilje i jame zatvorene za javnost (8130)**. Od 82 zabilježena speleološka objekta na području Parka dva su onečišćena otpadom (Jama na Selinama i Jama Spaskraljica). JU NP „Krka“ organizirat će njihovo čišćenje. Općenito stanje očuvanosti speleoloških objekata na području NP-a je dobro. Posebnost područja čine objekti nastali u fosilnoj sedri i špilje u blizini Miljacka slapa čija su istraživanja zbog potopljenosti kanala izuzetno zahtjevna a postoji perspektiva njihova nastavka. Inventarizacijom špiljske faune utvrđen je značajni broj endemičnih vrsta (Hrvatske, Dinarida, NP „Krka“), što je u velikoj mjeri doprinijelo ukupnoj bioraznolikosti područja. Praćenje faune šišmiša na širem području NP „Krka“ provodi se u međunarodno važnim podzemnim

---

skloništima, špiljama Miljacka II i Topla pećina⁹. S ciljem očuvanja faune šišmiša nastaviti će se s praćenjem i provedbom dodatnih istraživanja u skladu sa smjernicama iz Stručne podloge za Plan upravljanja speleološkim objektima na širem području NP „Krka“ u svrhu praćenja i očuvanja faune šišmiša (Rnjak i sur., 2016). Praćenje čovječje ribice (*Proteus anguinus*) metodom linearnih transekata provodi se u špiljama na području Miljacka slapa: Sustav Miljacka I-V, Miljacka II, Miljacka III i Miljacka IV i nastaviti će se. Praćenje ostalih značajnih špiljskih vrste kao i staništa treba uspostaviti, te nadzirati potencijalne prijetnje njihovu očuvanju (primjerice odlaganje otpada i onečišćenje slivnog područja) i rješavati ih u suradnji s relevantnim dionicima (speleološke udruge i JLS i dr.).

AE. Krški geomorfološki oblici

Georaznolikost je prepoznata kao značajna vrijednost NP „Krka“, no dosadašnja istraživanja i saznanja nisu dovoljna za identifikaciju ključnih geolokaliteta te zbog toga dolazi do zarastanja geolokaliteta i njihovog uništavanja (gradnja i sl.). Dodatno, sve što se odnosi na prijetnje speleološkim objektima, izvorima, sedri i sedrenim špiljama, odnosi se i na geobaštinu.

AF. Klimatske promjene

S obzirom na sve izraženije klimatske promjene i njihov utjecaj, provođenje mjera zaštite nije moguće bez praćenja i poznavanja dinamike promjena u prošlosti, sadašnjosti, kao i procjene mogućih kretanja u budućnosti.

Najveći utjecaj klimatskih promjena vidljiv je u promjenama vodnog režima (dugotrajne suše, velike količine oborina) i organizmima čiji je životni ciklus vezan za vodu. Provedene analize potvrdile su prisutnost nekoliko globalnih trendova, koji upozoravaju na smanjenje vodnosti same Krke i rizik pogoršanja njenog ekološkog stanja. Prisutni su trendovi smanjenja srednjih i minimalnih godišnjih protoka kao i povećanja temperature vode (Rubinić, 2015).

Iako sustavi imaju određenu mogućnost prilagodbe promjenama, ako se prijeđu granice mogućnosti prilagodbe, neizbježno dolazi do degradacije stanja i neželjenih promjena. To će se odraziti na osjetljiv sustav sedrenih barijera rijeke Krke, koji je izložen znatnim pritiscima, stoga je potrebno aktivno pratiti i pripremiti odgovarajuće mjere upravljanja kao odgovor na klimatske promjene koje imaju posljedice na cijeli ekosustav.

Klimatske promjene utječu i na stabilnost šumskih ekosustava, a najveći negativni utjecaj imaju šumski požari, ekstremni vremenski uvjeti (intenzivne i dugotrajne suše, olujni vjetrovi), širenje invazivnih vrsta te biljnih bolesti i štetnika. Redovito praćenje stanja šumskih ekosustava i njihovih sastavnica daje uvid u trendove promjena, te omogućuje definiranje i provođenje adekvatnih mjera ublažavanja i prilagodbe na klimatske promjene.

Ostale prirodne vrijednosti

Florni sastav je relativno dobro istražen. Provedena su istraživanja ciljane vrste **livadnog procjepka** (*Chouardia litardierei*), koji se nalazi i na popisu strogo zaštićenih vrsta flore Hrvatske. Procjena je JU da je cilj očuvanja za ovu vrstu precijenjen, te se planira kartiranje staništa kako bi se uvrдила stvarna rasprostranjenost ove vrste. Provedena su istraživanja i jadranske kozonoške (*Himantoglossum adriaticum*), iz porodice Orchidaceae, kao jedinog predstavnika roda *Himantoglossum* u hrvatskoj flori. Istraživanja flore su ukazala i na porast broja neofita, kao i pojavu invazivnih vrsta. Iako je alohtona flora i dalje razmjerno slabo zastupljena, intenzivno se prati stanje rasprostranjenosti, provodi program suzbijanja pojedinih

---

⁹ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

invazivnih vrsta unutar granica Parka (kako je navedeno kod šumskih ekosustava) i planira se nastaviti. U budućnosti su planirana istraživanja i praćenje stanja što većeg broja biljnih vrsta, s naglaskom na ciljnu vrstu ekološke mreže.

Javna ustanova, s ciljem utvrđivanja stanja i rasprostranjenosti vrsta planira ponoviti istraživanje herpetofaune i sisavaca na području ekološke mreže Šire područje NP Krka.

S ciljem sprječavanja šteta od divljači na području NP „Krka“ donesen je Program zaštite i praćenja stanja divljači (Krapinec, 2022). Krivolov ima stalni trend pada zahvaljujući edukaciji i prisustvu čuvara prirode na terenu. Javna ustanova je krenula s intenzivnijim nadzorom te ga planira provoditi i u narednom periodu kako bi se u potpunosti spriječio krivolov.

Zaključno možemo reći da su se do sada provedena istraživanja flore i faune fokusirala uglavnom na inventarizaciju i procjenu stanja populacija, bez definiranih smjernica za daljnje upravljanje, izuzev ciljnih vrsta i stanišnih tipova za koje su definirane mjere i ciljevi očuvanja. Stoga će se u narednom periodu intenzivirati donošenje smjernica za upravljanje područjem te naravno provedba mjera očuvanja, kako je i detaljnije navedeno u gornjem tekstu.

Tablica 5. Stanje očuvanosti, ciljevi očuvanja i stupanj očuvanosti staništa i vrsta za područje HR2001492 Bunari

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
Stanje očuvanosti: FV-povoljno, XX-nepoznato, U1-nepovoljno-neodgovarajuće, U2-nepovoljno-loše, sukladno https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/ , za razdoblje 2013.-2018. Pokazatelj očuvanja: sukladno nacrtu ciljeva i mjera očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže (MINGOR, 2021) Stupanj očuvanosti: razina očuvanosti strukture i funkcije prirodnog staništa: A = izvrsna očuvanost, B = dobra očuvanost, C = prosječna ili smanjena očuvanost, sukladno SDF-u područja na https://www.bioportal.hr/gis/		
3170* Mediteranske povremene lokve		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvana lokva s njenim karakterističnim vrstama (osobito <i>Damasonium polyspermum</i>)	A

Tablica 6. Stanje očuvanosti, ciljevi očuvanja i stupanj očuvanosti za vrste i staništa za područje HR2000918 Šire područje NP Krka

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
Stanje očuvanosti: FV-povoljno, XX-nepoznato, U1-nepovoljno-neodgovarajuće, U2-nepovoljno-loše, sukladno https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/ , za razdoblje 2013.-2018. Pokazatelj očuvanja: sukladno nacrtu ciljeva i mjera očuvanja ciljnih vrsta i stanišnih tipova područja ekološke mreže (MINGOR, 2021) Stupanj očuvanosti: razina očuvanosti strukture i funkcije prirodnog staništa: A = izvrsna očuvanost, B = dobra očuvanost, C = prosječna ili smanjena očuvanost, sukladno SDF-u područja na https://www.bioportal.hr/gis/		

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
3170* Mediteranske povremene lokve		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvano 7 lokvi s njihovim karakterističnim vrstama	B
3260 Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitriche-Batrachion</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvan stanišni tip u zoni od 55 km vodotoka	A
32A0 Sedrene barijere krških rijeka Dinarida		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvan stanišni tip u zoni jezera i vodotoka od 18 ha	A
5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus spp.</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: FV	Očuvano 1380 ha postojeće površine stanišnog tipa u kompleksu sa stanišnim tipom 62A0 Istočni submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosa</i>), 65 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom te 1200 ha u kompleksu sa drugim staništima	A
6110* Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvane postojeće površine stanišnog tipa u zoni od 11800 ha	A
62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem	Očuvano 1400 ha postojeće površine stanišnog tipa koji dolazi samostalno, 1380 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus ssp.</i> , 280 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom te 3760 ha u kompleksu sa drugim staništima	A

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
članka 17. EU Direktive o staništima: U1		
8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: FV	Očuvano 280 ha postojeća površina stanišnog tipa u kompleksu sa st 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>), 55 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus ssp.</i> te 850 ha u kompleksu sa šumama	B
8310 Špilje i jame zatvorene za javnost		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: XX Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvano 7 speleoloških objekta koja odgovaraju opisu stanišnog tipa	B
91F0 Poplavne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: FV	Očuvano 235 ha postojeće površine stanišnog tipa	B
9340 Vazdazelene šume česmине (<i>Quercus ilex</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: FV	Očuvano 175 ha postojeće površine stanišnog tipa	C
oštrulja (<i>Aulopyge huegelii</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 40 km riječnog toka	B
mren (<i>Barbus plebejus</i>)		

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 40 km riječnog toka	B
<i>dalmatinska gaovica (Phoxinellus dalmaticus)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana pogodna staništa za vrstu (šume, privremene i stalne stajačice unutar šumskog područja; poplavne ravnice i travnjaci te riparijska područja) u zoni od 1645 ha	B
<i>glavočić crnotrus (Pomatoschistus canestrinii)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana postojeća pogodna staništa za vrstu unutar 3,5 km riječnog toka	A
<i>Anisus vorticulus</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvana pogodna staništa za vrstu (stajaće vode, sporo tekući vodotoci i kanali vode s puno vodene vegetacije - submerzna vegetacija parožina, slobodno plivajući floatanti i submerzni hidrofiti, zakorjenjena vodenjarska vegetacija, trščaci, rogoznici, visoki šiljevi i šaševi te rukavci rijeke) u zoni od 55 km vodotoka	B
<i>bjelonogi rak (Austropotamobius pallipes)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U2	Očuvana pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom) unutar 55 km vodotoka	B
<i>čovječja ribica (Proteus anguinus*)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: XX Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvana pogodna staništa za vrstu (podzemni vodotoci i slivne vode) u zoni od 13150 ha	A
<i>crvenkrpica (Zamenis situla)</i>		

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: FV Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: FV	Očuvana pogodna staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici) u zoni od 11970 ha	B
<i>barska kornjača (Emys orbicularis)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvano 570 ha pogodnih staništa za vrstu (kopnene vode i poplavna područja gusto obrasla vegetacijom s osunčanim obalama te kopnena staništa pogodna za polaganje jaja poput vlažnih livada i šumskih sastojina s odumrlim stablima na osunčanom položaju)	B
<i>kopnena kornjača (Testudo hermanni)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvana pogodna staništa za vrstu (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine, suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja i inkubaciju te hibernaciju) u zoni od 12150 ha	A
<i>vidra (Lutra lutra)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: FV Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U2	Očuvano 1320 ha pogodnih staništa (površinske kopnene vode i močvarna staništa - stajačice, tekućice hidrofitska staništa slatkih voda te obrasle obale površinskih kopnenih voda i močvarnih staništa) nužnih za održavanje populacije vrste od najmanje 21 do 23 jedinke	B
<i>dugokrili pršnjak (Minopterus schreibersii)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana porodiljna kolonija od najmanje 500 jedinki, migracijska populacija u brojnosti od najmanje 300 do 1000 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla peč i Miljacka II) i pogodna lovna staništa za vrstu u zoni od 13150 ha (bjelogorična šumska staništa bogata strukturama, nizinska šumska i grmljem/makijom/šikarom obrasla staništa, stari voćnjaci i maslinici)	B
<i>velikouhi šišmiš (Myotis bechsteinii)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana populacija te skloništa i 4920 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma, šumske čistine i lokve unutar šuma)	B

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
oštrouhi šišmiš (<i>Myotis blythii</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana porodiljna kolonija od najmanje 150 jedinki, migrirajuća populacija od najmanje 15 do 30 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Miljacka II) i pogodna lovna staništa za vrstu u zoni od 13150 ha (topla otvorena staništa, livade košarice, vlažne livade, pašnjaci, krška područja, stepska područja i područja s ekstenzivnom poljoprivredom, rubovi šuma)	B
dugonogi šišmiš (<i>Myotis capaccinii</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U2 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od najmanje 3500 do 6000 jedinki, zimujuća populacija u brojnosti od najmanje 5 do 52 jedinke te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla peć i Miljacka II) i pogodna lovna staništa za vrstu u zoni od 13150 ha (šumovita područja i vodotoci u prirodnom stanju, uključujući obalnu vegetaciju)	B
riđi šišmiš (<i>Myotis emarginatus</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od najmanje 120 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla Peć i Miljacka II) i pogodna lovna staništa za vrstu u zoni od 13150 ha (bogatno strukturirana šumska staništa, područja s ekstenzivnom poljoprivredom, vlažna staništa te makija)	B
Blazijev potkovnjak (<i>Rhinolophus blasii</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: XX	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od najmanje 20 do 50 jedinki, zimujuća populacija u brojnosti od najmanje 20 do 50 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla Peć i Miljacka II) i pogodna lovna staništa za vrstu u zoni od 13150 ha (topli i suhi vegetacijom obrasli obronci te garizi i šibljadi, otvorena staništa, krška područja i rubovi šuma)	A
južni potkovnjak (<i>Rhinolophus euryale</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od najmanje 130 do 200 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla peć i Miljacka II) te pogodna lovna staništa u zoni od 13150 ha (mozaična staništa šuma, šikare, livade s voćnjacima povezane linearnim elementima krajobraza (drvoredi, živice))	B
veliki potkovnjak (<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>)		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem	Očuvana porodiljna kolonija u brojnosti od najmanje 50 do 200 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Miljacka II) te pogodna lovna staništa u zoni od 13150 ha (mozaici različitih stanišnih tipova šuma, pašnjaka, makije, drvoreda, livada s voćnjacima koja su	B

Stanje očuvanosti	Cilj očuvanja	Stupanj očuvanosti
članka 17. EU Direktive o staništima: XX	međusobno povezana živicama i drugim elementima krajobraza)	
<i>mali potkovnjak (Rhinolophus hipposideros)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U2	Očuvana zimujuća kolonija u brojnosti od najmanje 20 jedinki te očuvana skloništa (podzemni objekti - osobito špilja Topla peć i Miljacka II) te pogodna lovna staništa u zoni od 13150 ha (bogato strukturirana šumska staništa, područja pod ekstenzivnom poljoprivredom, šikare, makije te travnjaci)	B
<i>livadni procjepak (Chouardia litardierei)</i>		
Stanje očuvanosti u EU za mediteransku biogeografsku regiju: U1 Stanje očuvanosti u RH prema nacionalnom izvještaju temeljem članka 17. EU Direktive o staništima: U1	Očuvano 180 ha pogodnih staništa za vrstu (otvorene periodički vlažne travnjačke zajednice u kojima vrsta dolazi) koja podržavaju njenu populaciju	C

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema AA. Vodeni ekosustavi i vezane vrste																	
Posebni cilj AA: Na području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" i Bunari osigurani su optimalni hidrološki uvjeti i kakvoća vode u slivu koji omogućuju stabilnost procesa osedranja, postojeću raznolikost staništa u povoljnom stanju očuvanosti, s prisutnim stabilnim populacijama značajnih vrsta.																	
<p>Pokazatelj posebnog cilja AA:</p> <p>Definirani su i postignuti optimalni hidrološki uvjeti. Održana je dobra kakvoća i zdravstvena ispravnost vode. Održana su povoljna fizikalno-kemijska svojstva. Očuvan je proces sedrenja. Provedene su mjere očuvanja za ciljne stanišne tipove i vrste. Provedene su mjere uklanjanja invazivnih vrsta. Održana je površina stanišnog tipa 3170* Mediteranske povremene lokve od najmanje 0,2 ha. Očuvan je stanišni tip 3260 Vodni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitricho-Batrachion</i> u zoni od 55 km vodotoka. Održan je stanišni tip 32A0 Sedrene barijere krških rijeka Dinarida u zoni od 27 ha vodotoka Krke. Očuvana su postojeća pogodna staništa za oštrulju unutar 40 km riječnog toka. Očuvana su postojeća pogodna staništa za mrena unutar 40 km riječnog toka. Očuvana su postojeća pogodna staništa za dalmatinsku gaovicu unutar 55 km riječnog toka. Očuvana su postojeća pogodna staništa za glavočića crnotrusa unutar 3,5 km riječnog toka. Očuvana su pogodna staništa za vrstu <i>Anisus vorticulus</i> (stajaće vode, sporo tekući vodotoci i kanali vode s puno vodene vegetacije - submerzna vegetacija parožina, slobodno plivajući floatanti i submerzni hidrofiti, zakorjenjena vodenjarska vegetacija, tršćaci, rogoznici, visoki šiljevi i šaševi te rukavci rijeke) u zoni od 55 km vodotoka. Očuvana su pogodna staništa za bjelonogog raka (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom) unutar 55 km vodotoka. Očuvana su sva pogodna staništa za barsku kornjaču (kopnene vode i poplavna područja gusto obrasla vegetacijom s osunčanim obalama te kopnena staništa pogodna za polaganje jaja poput vlažnih livada i šumskih sastojina s odumrlim stablima na osunčanom položaju) u zoni od 1920 ha. Očuvano je najmanje 130 ha travnjačkih staništa (NKS C.), najmanje 510 ha šumskih sastojina (NKS E.) i najmanje 1060 ha vlažnih i vodenih površina (NKS A.) Očuvano je 1320 ha pogodnih staništa (površinske kopnene vode i močvarna staništa - stajaćice, tekućice hidrofitska staništa slatkih voda te obrasle obale površinskih kopnenih voda i močvarnih staništa) nužnih za održavanje populacije vidre od najmanje 22 jedinke. Revidiran je cilj očuvanja za livadni procjepak (trenutno 180 ha) te je u skladu s time očuvana površina pogodnih staništa (otvorene periodički vlažne travnjačke zajednice u kojima vrsta dolazi) koja podržavaju njegovu populaciju.</p>																	
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA1	Kontinuirano pratiti i analizirati fizikalno-kemijske i biološke parametre vode na području NP "Krka"	Izvešća o praćenju s obrađenim i analiziranim podacima (min. 2 puta godišnje), definirani fizikalno-kemijski i biološki parametri za praćenja stanja,	1										HV, HZJZ	60,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
			sukladno propisanim odredbama	izrađena i ažurirana baza podataka (min 2 puta godišnje)														
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA2	Postaviti nove mjerne postaje (limnigrafe i uređaje za mjerenje brzine protoka) na odabranim lokalitetima	Broj postavljenih limnigrafa i uređaja za mjerenje protoka (min 2), potpisan ugovor s DHMZ (1x godišnje), izrađena i ažurirana baza podataka (2x godišnje)	2												DHMZ, HV, VS	85,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA3	Pratiti stanje ekosustava Visovačkog i Brljanskog jezera te ostalih ujezerenih dijelova toka	Izvješće o stanju sa smjericama za daljnje praćenje i prilagodljivo upravljanje (min 3), definirani lokaliteti u kojima je prisutno organsko opterećenje, utvrđeno vrijeme izmjene vode u Visovačkom jezeru, izrađena i ažurirana baza podataka	1												VS, HZJZ, Vodovod i odvodnja, HV	172,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA4	Pratiti stanje okoliša (voda i sediment) kroz mikrobni sastav (okolišna DNK)	Izrađen plan provedbe sa smjericama; broj provedenih analiza (min 3), izvješća o provedenim analizama s ocjenom stanja, izrađena i ažurirana baza podataka nakon svakog dobivenog izvješća (min 3)	2												VS	21,000
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AA5	Odrediti ekološki prihvatljiv protok na lokalitetima zahvata vode za HE	Izrađena studija s definiranim ekološki prihvatljivim protokom na ključnim lokalitetima	2												MINGOR, HV	42,500
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AA6	Izraditi studiju kojom će se utvrditi dodatni zahtjevi vezani uz dobro stanje vodnih tijela, a koji proizlaze iz ekoloških zahtjeva ciljnih vrsta područja ekološke mreže	Studija kojom se utvrđuju dodatni zahtjevi vezani uz dobro stanje vodnih tijela	1												VS	50,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
			te strogo zaštićenih vrsta i ugroženih i rijetkih stanišnih tipova, vezanih uz vodene ekosustave područja EM															
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA7	Istražiti i redovito pratiti ciljni stanišni tip Sedrene barijere krških rijeka Dinarida na cijelom području NP "Krka" te provoditi mjere očuvanja	Istražene perifitonske zajednice i makrozoobentos na svim sedrenim barijerama, uspostavljeno praćenje indikatorskih vrsta odgovornih za proces sedrenja, uspostavljeno praćenje sedimentacije na svim aktivnim barijerama; izvješća provedenih istraživanja i praćenja stanja (min. 4), s georeferenciranim podacima o rasprostarnjenosti, kvaliteti i veličini staništa (kartirano stanište), procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; provedene mjere očuvanja, izrađena i ažurirana baza podataka	1												VS	450,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA8	Kartirati i pratiti stanje drvenastih vrsta, makrovegetacije i njihovog utjecaja na sedrene barijere, proces osedranja i statiku sedrenih barijera	Kartirane drvenaste vrste i makrovegetacija na sedrenim barijerama, izrađena i ažurirana baza podataka (min. 1x godišnje); Izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja	1												MINGOR, VS	150,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AA9	Izraditi 3D model svih sedrenih barijera	Izrađeni 3D modeli svih 7 sedrenih barijera	3												VS	320,000
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA10	Provesti temeljna istraživanja i pratiti ciljni stanišni tip Vodeni tokovi s vegetacijom <i>Ranunculion fluitantis</i> i <i>Callitrichio-Batrachion</i> (3260) te provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenim praćenjima stanja (min. 2) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa (kartirano stanište, izrađen popis vrsta po lokalitetima), procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja, s posebnim naglaskom na vrstu <i>Apium repens</i> ; provedene mjere očuvanja	1												VS	50,000
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA11	Pratiti stanje i održavati obalnu vegetaciju duž vodotoka rijeka Krke i Čikole te redovito održavati vodotok, rukavce i kanale od naplavina	Izvešća o provedenim praćenjima stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja i održavanje; po potrebi uklanjanje vegetacije; izrađena i ažurirana baza podataka; broj provedenih akcija; duljina održavanih vodotoka, rukavaca i kanala	2												VS, HV	30,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA12	Istražiti i pratiti stanje ciljnog stanišnog tipa Mediteranske povremene lokve te provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa (kartirano stanište), procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za	1												HV	50,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
				prilagodbu upravljanja smjernicama za revitalizaciju; očuvani povoljni stanišni uvjeti s posebnim naglaskom na vrstu <i>Damasonium polyspermum</i> , provedene mjere očuvanja (košnja, periodično čišćenje), 8 revitaliziranih lokvi; izrađena i ažurirana baza podataka													
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA13	Kartirati stanište i pratiti stanje ciljne vrste livadni procjepak te provoditi mjere očuvanja	Izvešće o kartiranju staništa (uključujući definirane ključne livade za košnju); izvješća o provedenom praćenju stanja (minimalno 3 – 2025., 2028. i 2031.) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; održana brojnost i stanje populacije, provedene mjere očuvanja košnjom 1x godišnje na ključnim livadama	1												3,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA14	Istražiti i pratiti stanje populacije ciljne vrste vidra	Izvešće o istraživanju (o veličini i strukturi populacije); izvješća o provedenom praćenju stanja (minimalno 2) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka	1											VS	70,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA15	Istražiti i pratiti stanje populacije ciljne vrste bjelonogi rak	Izvešće o istraživanju (o prisutnosti vrste); izvješća o provedenom praćenju stanja (minimalno 2) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja (uključujući potencijalnu reintrodukciju); izrađena i ažurirana baza podataka	1												VS	55,000
POVS Bunari	monitoring	AA16	Pratiti stanje ciljne vrste <i>Anisus vorticulus</i>	Izvešća o provedenom praćenju stanja (minimalno 2) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja sukladno smjernicama	1												VS	20,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA17	Pratiti stanje ciljnih vrsta riba: mren, glavočić crnotrus, dalmatinska gaovica i oštrulja	Izvešća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; provedene mjere sukladno smjernicama; izrađena i ažurirana baza podataka	1												VS	42,000
NP Krka	monitoring	AA18	Pratiti stanje ostale ihtiofaune s naglaskom	Izvešća o provedenom praćenju stanja ihtiofaune s georeferenciranim	1												VS	45,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
			na endemične vrste i provesti mjere očuvanja	podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja (uključujući restauraciju staništa i potencijalnu reintrodukciju); izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja sukladno smjernicama														
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AA19	Nastaviti provođenje uklanjanja populacija invazivnih vrsta riba sukladno Protokolu	Provedeno minimalno 7 akcija uklanjanja; izrađena i ažurirana baza podataka; Izvješće o rezultatima uklanjanja i trendovima	1												VS, JLS, lokalna zajednica, HEP Proizvodnja	10,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AA20	Pratiti stanje ostalih invazivnih vrsta u vodenim ekosustavima	Izrađen popis invazivnih vrsta vodenog ekosustava, procijenjena brojnosti vrsta i areal rasprostranjenosti (georeferencirani podaci), po potrebi provedene mjere uklanjanja (minimalno: vodeno bilje, crvenouha kornjača), izrađena i ažurirana baza podataka	2												VS	15,000
NP Krka	monitoring	AA21	Provesti istraživanja i pratiti stanja ostalih značajnih vrsta vodenih staništa (minimalno vodeno bilje, školjkaši, vretenca, vodozemci)	Izvješća o istraživanjima (sa smjernicama i utvrđenim vrstama prioritarnim za praćenje); izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka	2												VS	130,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
POVS ŠPK/ NP Krka	poticanje	AA22	Zagovarati prestanak prometovanja sa sedrenih barijera (Roški slap i Brljan)	Broj održanih sastanaka (min 2), broj poslanih dopisa (min 5)	2												ŽUC, JLS, Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	AA23	Zagovarati da se NP "Krka" prepozna i uključi kao važan dionik u očuvanju vodenih ekosustava i jačati suradnju s relevantnim institucijama	Broj održanih sastanaka, uključenost u izrade planova, broj zajedničkih aktivnosti i projekata, razmjena informacija i podataka; u suradnji sa HV izrađen godišnji program/plan prioritnog održavanja vodotokova, duljina održanih vodotokova, suradnja u donošenju četverogodišnjih planova HV	2												HEP Proizvodnja d.o.o., HV, županijski odjeli, JLS, MINGOR, vodovod, ministarstvo turizma	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	AA24 *	Redovito nadzirati provođenje uvjeta i mjera zaštite prirode sukladno zakonskim i podzakonskim aktima	Broj službenih bilješki (min 50/god), broj postupanja, broj prijava nadležnim institucijama, polugodišnja izvješće o radu (20), izrađena i ažurirana baza podataka	1													0
*aktivnost se odnosi na sve ekosustave																		
Podtema AB. Šumski ekosustavi i vezane vrste																		
Posebni cilj AB: Na području NP "Krka" i Ekološke mreže šire područje NP "Krka" očuvana je raznolikost šumskih zajednica u prirodnom stanju sa zastupljenim stabilnim populacijama značajnih vrsta.																		
Pokazatelji posebnog cilja AB: Očuvana je stabilna površina šumskih zajednica (površina šume i šikare hrasta medunca i bijelog graba 2.293,54 ha). Očuvan je florni sastav (brojno stanje i dobni razredi - značajnih drvenastih biljnih vrsta). Održano je povoljno zdravstveno stanje šumskih zajednica. Očuvano je 85 ha postojeće površine stanišnog tipa 91F0 Poplavne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i> . Očuvano je 17 ha postojeće površine stanišnog tipa 9340 Vazdazelene šume česmne (<i>Quercus ilex</i>).																		
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AB1	Provoditi aktivnosti iz Programa zaštite, njege i obnove šume	Broj provedenih aktivnosti iz Programa (min. 10) izrađena i redovito ažurirana	1												VS, JLS, HŠ, privatni šumoposjednici	375,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
				baza podataka o provedenim aktivnostima													
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AB2	Istražiti i pratiti stanje ciljnih stanišnih tipova: poplavne miješane šume - <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i> ; vazdazelene šume hrasta crnike - <i>Quercus ilex</i>	Izvešće o istraživanjima sa smjernicama; izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; ažurirana baza podataka	1											VS	50,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AB3	Pratiti stanje divljači sukladno Programu zaštite i praćenju stanja divljači	Izvešće o provedbi Programa zaštite i praćenja stanja divljači; provedene mjere očuvanja	1											VS, lovoovlaštenici	10,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AB4	Kontinuirano pratiti biljne bolesti, štetnike i prisutnost invazivnih vrsta na šumskim staništima	Izrađena i redovito ažurirana baza podataka biljnih bolesti, štetnika i invazivnih vrste; definirane mjere zaštite i očuvanja sa smjernicama za daljnje upravljanje; provedene mjere uklanjanja	1											VS	35,000
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AB5	Ukloniti, kontrolirati i pratiti invazivnu vrstu pajasen u sklopu LIFE projekta	Izvešće kontrole i praćenja; smanjena površina zahvaćena pajasenom na pokusnim plohama (površina 218ha na 8 lokacija)	1											MINGOR, LIFE partneri, VS	222,105
NP Krka	aktivno upravljanje	AB6	Provoditi istraživanja, pratiti stanje i po potrebi provoditi mjere očuvanja ostalih značajnih vrsta šumskih staništa	Izvešća o istraživanjima sa smjernicama; izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom	2											VS	120,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
			(minimalno gljiva, entomofaune i sisavaca)	očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; provedene mjere očuvanja														
Podtema AC. Ekosustavi kamenjarskih i mozaičnih staništa i vezane vrste																		
Posebni cilj AC: Na cijelom području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" kamenjarski pašnjaci i mozaična staništa u povoljnom su stanju očuvanosti aktivnim korištenjem i održavanjem s prisutnim stabilnim populacijama značajnih vrsta																		
Pokazatelji posebnog cilja AC:																		
Očuvan je florni sastav i stabilne populacije značajnih vrsta.																		
Usporen je negativan trend smanjivanja površina na kojoj se provode održive poljoprivredne prakse.																		
Očuvano je 1380 ha postojeće površine stanišnog tipa 5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp. u kompleksu sa stanišnim tipom 62A0 Istočni submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosea</i>), 65 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom te 1200 ha u kompleksu sa drugim staništima.																		
Očuvane su postojeće površine stanišnog tipa 6110* Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu u zoni od 11800 ha.																		
Očuvano je 1400 ha postojeće površine stanišnog tipa 52A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>) koji dolazi samostalno, 1380 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> ssp., 280 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom te 3760 ha u kompleksu sa drugim staništima .																		
Očuvano je 280 ha postojećih površina stanišnog tipa 8210 Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom u kompleksu sa st 62A0 Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>), 55 ha u kompleksu sa stanišnim tipom 5210 Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> ssp. te 850 ha u kompleksu sa šumama.																		
Očuvana au pogodna staništa za crvenkopicu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici) u zoni od 11970 ha.																		
Održana su sva pogodna staništa za kopnenu kornjaču (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine, suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja i inkubaciju te hibernaciju) u zoni od 12100 ha. Očuvano je najmanje 4780 ha travnjačkih staništa (NKS C) i 980 ha šikara (NKS D).																		
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AC1	Istražiti i pratiti stanje ciljnih stanišnih tipova Istočno submediteranski suhi travnjaci (<i>Scorzoneretalia villosae</i>), Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom	Izvešća o inicijalnim istraživanjima sa smjernicama za praćenje i provođenje mjera očuvanja; izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu	1												VS	110,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
			tlu, Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom i Mediteranske makije u kojima dominiraju borovnice <i>Juniperus spp.</i> te provoditi mjere očuvanja	upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja														
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AC2	Istražiti i pratiti stanje faune gmazova s posebnim naglaskom na ciljne vrste (kornjače, crvenkrpica) te provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanju trenutnog stanja sa smjernicama za praćenje i provođenje mjera očuvanja; izvješća o provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja	1												VS	60,000
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AC3	Pratiti stanje invazivnih vrsta na travnjacima i mozaičnim staništima te po potrebi provesti mjere uklanjanja	Izvešća istraživanja o prisutnosti i stanju invazivnih vrsta (georeferencirani podaci); izrađena i ažurirana baza podataka i dojavljeni nalazi na službenu stranicu MINGOR-a https://invazivnevrste.hr/ ; po potrebi provedene mjere uklanjanja na 2 ha	2												VS	20,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AC4	Izraditi i voditi katastar poljoprivrednih površina po kulturama	Utvrđeno stvarno stanje poljoprivrednih površina s kulturama, izrađena i ažurirana baza podataka s katastrom poljoprivrednih kultura	2												VS	20,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
POVS ŠPK/ NP Krka	poticanje	AC5	Poticati korištenje i održavanje travnjačkih površina (ekstenzivna ispaša/košnja)	Broj izdanih koncesijskih odobrenja za ekstenzivno stočarstvo i pašu, povećan broj grla autohtonih pasmina u stočnom fondu u odnosu na 2022. za 10%, redovito održavani travnjaci ispašom/košnjom na površini od minimalno 131,22 ha, izrađena i ažurirana baza podataka	2												OPG, privatni posjednici	0
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AC6	Pratiti stanje očuvanosti krajobraznih cjelina s naglaskom na osjetljive cjeline po zonama zaštite sukladno izrađenoj studiji	Intervencije u prostoru koje utječu na krajobraz ili promjenu krajobrazne cjeline unešene su u bazu podataka; broj službenih zabilješki; identificirani su pritisci	2													0
NP Krka	aktivno upravljanje	AC7	Provoditi istraživanja, pratiti stanja i po potrebi provoditi mjere očuvanja ostalih značajnih vrsta kamenjarskih i mozaičnih staništa (minimalno orhideja, entomofaune, gljiva, lišajeva, sisavaca)	Izvješća o istraživanjima i provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; provedene mjere očuvanja	1												VS	130,000
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	AC8	Zagovarati da se NP „Krka“ prepozna i uključi kao važan dionik u očuvanju travnjačkih ekosustava i mozaičnih staništa te jačati suradnju s relevantnim institucijama	Sudjelovanje na sastancima (minimalno 3), uključenost u izrade planova i partnerstva (ŠGO obuhvaćenim POVS-om i rubna područja), broj zajedničkih aktivnosti i projekata, razmjena informacija i podataka	3												JLS, LAG, HŠ, MP, Savjetodavna služba	0

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema AD. Podzemni ekosustavi i vezane vrste¹⁰																	
Posebni cilj AD: Na cijelom području NP „Krka“ i Ekološke mreže Šire područje NP „Krka“ očuvane su stabilne populacije šišmiša i osigurani povoljni stanišni, populacija čovječje ribice i ostale špiljske faune te stanišni tip špilje i jame zatvorene za javnost su u povoljnom stanju očuvanosti.																	
Pokazatelji posebnog cilja AD:																	
Očuvano je 7 speleoloških objekta (Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka; Topla pećina ¹¹ ; Jama nasuprot Torka, Špiljski sustav Miljacka I-V, Miljacka II, Miljacka III ; Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki) ¹²) stanišnog tipa 8310 Špilje i jame zatvorene za javnost.																	
Održana su sva pogodna staništa za vrstu čovječja ribica (podzemne rijeke i jezera dinarskog krša; NKS H.1.3., A.2.1.) u ključnoj zoni od 910 ha.																	
Očuvana porodiljna kolonija dugokrilog šišmiša od najmanje 500 jedinki, migracijska populacija u brojnosti od najmanje 650 jedinki te očuvana podzemna skloništa (Topla pećina i Miljacka II), održana pogodna staništa (šumska i grmljem/ makijom/ šikarom obrasla staništa, travnjaci, stari voćnjaci i maslinici) u zoni od 13100 ha i očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.), 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).																	
Postignuto je povoljno stanje 300 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma) za velikouhog šišmiša.																	
Očuvana porodiljna kolonija oštrouhog šišmiša od najmanje 150 jedinki, migrirajuća populacija od najmanje 22 jedinke te očuvano sklonište (Miljacka II), održana pogodna staništa (topla otvorena staništa, livade košanice, vlažne livade, pašnjaci, krška područja i područja s ekstenzivnom poljoprivredom, rubovi šuma) u zoni od 13100 ha i očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).																	
Očuvana porodiljna kolonija dugonogog šišmiša u brojnosti od najmanje 4750 jedinki, zimujuća populacija u brojnosti od najmanje 28 jedinki te očuvane lokve, skloništa (Topla pećina i Miljacka II), održana su pogodna staništa za vrstu u zoni od 13100 ha (šumovita područja i vodotoci u prirodnom stanju, uključujući obalnu vegetaciju) te je postignuto povoljno stanje lovnih staništa: 1170 ha vodenih površina (NKS A.) i 4960 ha šumskih površina (NKS E.).																	
Očuvana porodiljna kolonija riđeg šišmiša u brojnosti od najmanje 120 jedinki te su očuvane lokve i skloništa (Topla pećina i Miljacka II), održana su pogodna staništa za vrstu (bogato strukturirana šumska staništa, područja s ekstenzivnom poljoprivredom, vlažna staništa te makija) u zoni od 13100 ha te je postignuto povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 980 ha šikara (NKS D.).																	
Očuvana porodiljna kolonija Blazijev potkovnjaka u brojnosti od najmanje 35 jedinki, zimujuća populacija u brojnosti od najmanje 35 jedinki te očuvana skloništa (Topla pećina i Miljacka II), održana su pogodna staništa za vrstu u zoni od 13100 ha (topli i suhi vegetacijom obrasli obronci te garizi i šiblji, otvorena staništa, krška područja i rubovi šuma) te je očuvano povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).																	
Očuvana porodiljna kolonija južnog potkovnjaka u brojnosti od najmanje 165 jedinki te očuvana skloništa (Topla pećina i Miljacka II), održana pogodna staništa u zoni od 13100 ha (mozaična staništa šuma, šikare, livade s voćnjacima povezane linearnim elementima krajobraza (drvoredi, živice)) te je očuvano povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).																	

¹⁰ Sve ciljne vrste šišmiša su obrađene u ovoj podtemi.

¹¹ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

¹² Miljacka IV i Špilja kod mlina na Miljacki su sinonimi, s time da je Miljacka IV novi naziv koji će se unijeti u katastar speleoloških objekata.

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
<p>Očuvana porodiljna kolonija velikog potkovnjaka u brojnosti od najmanje 125 jedinki te očuvana skloništa (Miljacka II), održana pogodna staništa u zoni od 13100 ha (mozaici različitih stanišnih tipova šuma, pašnjaka, makije, drvoreda, livada s voćnjacima koja su međusobno povezana živicama i drugim elementima krajobraza) te je očuvano povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).</p> <p>Očuvana zimujuća kolonija malog potkovnjaka u brojnosti od najmanje 20 jedinki te očuvana skloništa (Topla pećina, Miljacka II i Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki), održana su pogodna staništa u zoni od 13100 ha (bogatno strukturirana šumska staništa, područja pod ekstenzivnom poljoprivredom, šikare, makije te travnjaci) te je očuvano povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.).</p>																	
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AD1	Istražiti populaciju i pratiti stanje ciljne vrste čovječja ribica te po potrebi provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja	1										VS	158,000	
NP Krka	aktivno upravljanje	AD2	Nastaviti istraživati i pratiti stanje špiljske faune te po potrebi provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja	2										VS	80,000	
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AD3	Nastaviti istraživati i pratiti stanje ciljnog stanišnog tipa Špilje i jame zatvorene za javnost i ostalih značajnih speleoloških objekata i zona neposrednog utjecaja te po potrebi provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenom praćenju stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; uspostavljeno praćenje mikroklimatskih parametara i kakvoće vode; izrađeni 3D modeli odabranih	1										VS	130,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
				speleoloških objekata (minimalno 2); izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja														
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AD4	Zaštiti speleološke objekte od neovlaštenih ulazaka	Broj zaštićenih objekata (minimalno 1 bat friendly ograda)	2												VS	10,000
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AD5	Očistiti od otpada speleološke objekte Jama na Selinama i Jama Spaskraljica	Očišćena oba speleološka objekta (Jama na Selinama i Jama Spaskraljica)	3												VS	3,000
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AD6	Istražiti floru ulaznih dijelova speleoloških objekata	Izvešće o provedenom istraživanju s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena baza podataka	3												VS	15,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	AD7	U međunarodno važnim podzemnim skloništimama za šišmiše (UNEP/EUROBATS) pratiti porodiljne i hibernacijske kolonije te populacije šišmiša u vrijeme sezonskih migracija te po potrebi provoditi mjere očuvanja	Postavljena kamera s IR senzorom; Izvešća o provedenom praćenju stanja (Topla pećina i Miljacka II) s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja	1												VS	90,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
POVS ŠPK/ NP Krka	aktivno upravljanje	AD8	Istražiti i pratiti stanje šišmiša u ostalim podzemnim i nadzemnim skloništima s posebnim naglaskom na ciljne vrste te po potrebi provoditi mjere očuvanja	Izvešća o istraživanjima i provedenim praćenjima stanja s georeferenciranim podacima o rasprostranjenosti, kvaliteti i veličini staništa, procjenom očuvanosti, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; provedene mjere očuvanja	1											VS	40,000
Podtema AE. Krški geomorfološki oblici																	
Posebni cilj AE: Na cijelom području NP „Krka“ i Ekološke mreže Šire područje NP „Krka“ raznolikost krških geomorfoloških oblika je očuvana i valorizirana.																	
Pokazatelji posebnog cilja AE:																	
Na cijelom području očuvana je raznolikost krških geomorfoloških oblika.																	
Definirani su značajni geolokaliteti (geobaština) na području NP Krka.																	
Dobiven je uvid u genezu rijeke.																	
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AE1	Provesti temeljna istraživanja georaznolikosti i nadograditi postojeće podatke te definirati značajne lokalitete geobaštine na području NP Krka	Izvešća inventarizacije georaznolikosti (georeferencirani podaci) s analizom i vrednovanjem geobaštine, pritiscima i prijetnjama te preporukama za prilagodbu upravljanja; izrađena i ažurirana baza podataka; izrađena geološka i geomorfološka karta	1											VS	200,000
POVS ŠPK/ NP Krka	istraživanje	AE2	Provesti snimanje LIDAR-om i izraditi digitalne modele reljefa	Izrađen LIDAR snimak s prijelaznom zonom visoke prostorne razlučivosti; analiza i interpretacija LIDAR podataka; provedene strukturne i morfometrijske analize reljefa; izrađen digitalni model reljefa NP „Krka“, izrađen uzdužni hidrogeografski profil rijeke Krke	1											VS	800,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
NP Krka	istraživanje	AE3	Provesti batimetrijska mjerenja Visovačkog I Brljanskog jezera	Izvešća o provedenim mjerenjima, izrađen digitalni model reljefa dna	2													HV	250,000
NP Krka	istraživanje	AE4	Provesti paleolimnološka istraživanja, istražiti morfometriju i starost te kartirati paleosedru duž toka s ciljem utvrđivanja geneze rijeke Krke	Izvešća provedenih istraživanja; interpretirana paleolimnološka istraživanja; kartirana paleosedra; istražena morfometrija i starost paleosedre; utvrđeni paleoklimatski i paleookolišni uvjeti; istraženi i interpretirani paleo tokovi; izrađena baza podataka	2													VS	320,000
Podtema AF. Klimatske promjene																			
Posebni cilj AF: Postojeći i budući utjecaj klimatskih promjena na vrijednost područja je procijenjen te su po potrebi poduzete mjere ublažavanja i prilagodbe.																			
Pokazatelji posebnog cilja AF:																			
Prikupljeni su i analizirani podaci.																			
Utvrđeni su trendovi promjena te su prepoznati pritisci od klimatskih promjena na vrijednosti područja.																			
Definirane su smjernice za provedbu mjera ublažavanja i prilagodbu.																			
Prema smjernicama provedene su mjere ublažavanja i prilagodbe na klimatske promjene.																			
NP Krka	istraživanje	AF1	Provesti istraživanje izotopnog sastava vode, sedre i sedimenta rijeke Krke te padalina i tla na odabranim lokacijama slivnog područja u svrhu praćenja klimatskih promjena	Izvešća istraživanja sa smjernicama sa upravljanje; određen trenutni izotopni sastav; analizirani rezultati s posebnim obzirom na klimatske promjene	2													VS	50,000
NP Krka	monitoring	AF2	Postaviti automatske meteorološke postaje (sustav) i kontinuirano pratiti podatke	Nastaviti prikupljati i analizirati podatke s meteorološke postaje u Eko kampusu Krka; uspostavljena i ažurirana baza meteoroloških podataka; postavljene	2													VS	20,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
				meteorološke postaje (minimalno 1); godišnja izvješća o praćenju														
NP Krka	monitoring	AF3	Analizirati fizikalno-kemijske parametre vode u svrhu praćenja klimatskih promjena	Izrađena godišnja izvješća o praćenju s trendovima i identificiranim pritiscima te smjericama za upravljanje; izrađena i ažurirana baza podataka	2												VS	0
NP Krka	monitoring	AF4	Pratiti utjecaj klimatskih promjena na stanje šumskih zajednica	Izvješće o istraživanju sa smjericama za upravljanje; Izvješće o praćenju fenoloških promjena (min 3), izrađena i ažurirana baza podataka	2												HŠI, VS	40,000
NP Krka	aktivno upravljanje	AF5	Provoditi mjere očuvanja koje doprinose ublažavanju klimatskih promjena	Definirana, revitalizirana i održavana pojilišta i izvori (minimalno tri); provedene održive prakse u poljoprivredi; pošumljene opožarene šumske površine (autohtonim vrstama); provedene mjere uklanjanja invazivnih stranih vrsta; postignuto ekološki dobro stanje voda	2												VS	25,000

4.3. TEMA B. ZAŠTITA I OČUVANJE KULTURNE BAŠTINE

OPĆI CILJ B. Kulturna baština područja kao nositelj kulturnog identiteta zajednice je trajno zaštićena, valorizirana i promovirana.

4.3.1. Evaluacija stanja teme B

Nacionalni park „Krka“ u suradnji s nadležnim tijelima za zaštitu kulturne baštine evidentira, proučava i prati stanje spomenika kulture na području unutar granica parka s izuzetkom sakralne baštine koja nije pod ingerencijom NP „Krka“. Također, na prostoru obuhvaćenom Planom upravljanja postoji niz značajnih arheoloških lokaliteta u kanjonu Čikole (špilje Štrikinica, Topla pećina¹³, špilje na Brini, utvrda Lavičac i Mukoše kod sela Goriš) koji su pod ingerencijom drugih ustanova. JU NP „Krka“ ne upravlja spomenutim sakralnim i arheološkim spomenicima, ali ih promovira kao kulturnu baštinu u suradnji s nadležnim institucijama.

Stanje kulturnih dobara je povoljno, a procesi zaštite se uglavnom neometano odvijaju. S ciljem zaštite i očuvanja bogate kulturno-povijesne baštine te njezinog boljega razumijevanja i dostupnosti Odsjek za arheologiju i kulturno-povijesnu baštinu provodi čitav niz aktivnosti koje su tomu doprinijele. U prvom redu odnosi to se na identificiranje, dokumentiranje, istraživanje, zaštitu, održavanje, korištenje i promicanje baštinskih vrijednosti, a navedeni procesi rezultiraju valorizacijom kulturne baštine i prezentacijom široj javnosti. Kontinuirano se prati stanje kulturne baštine (nepokretne i pokretne) redovitim obilascima i nadzorima nad lokalitetima kako bi se utvrdilo trenutno stanje spomenika, zatim kako bi se na vrijeme uočile potencijalne opasnosti te pravovremeno poduzele radnje zaštite. Svakodnevno se prati stanje pokretne baštine koja se kontinuirano inventarizira, sistematizira u zbirke te se provode konzervatorsko-restauratorski zahvati na muzejskim predmetima. Također, kontinuirano se radi na prikupljanju kulturno-povijesne građe o rijeci Krki, a realizacija ove aktivnosti provodi se sukladno o ponudi ili otkupu.

Da bi se povećao broj istraženih lokaliteta te zbog boljeg razumijevanja stratigrafskih i kronoloških odnosa, potrebno je nastaviti s prethodno navedenim aktivnostima, zatim izraditi arheološku kartu lokaliteta i provesti pokusna istraživanja kako bi se utvrdio stupanj ugroženosti lokaliteta te kako bi se u suradnji s nadležnim Konzervatorskim odjelom uspostavila pravna zaštita nad lokalitetima upisom u Registar kulturnih dobara RH. Osim klasične metode arheoloških iskapanja, potrebno je koristiti i suvremene geofizičke metode istraživanja poput georadarskih ispitivanja ili LIDAR-a kako bi se ubrzao proces ubiciranja arheoloških lokaliteta, a samim time i pravna zaštita nalazišta.

Zbog velikog broja arheoloških lokaliteta uspostavljena je dugoročna suradnja s domaćim i inozemnim sveučilištima i institucijama koja su provodila arheološka istraživanja (Sveučilište u Zadru, Sveučilište u Bologni, Sveučilište u Zagrebu, Gradski muzej Drniš). Kriteriji za odabir lokaliteta na kojima će se vršiti istraživanja su: stupanj ugroženosti, značaj lokaliteta u kontekstu srednje i istočne Europe te dostupnost lokaliteta tj. potencijal za obogaćenje ponude posjetiteljskih sadržaja NP Krka. Sustavna istraživanja započeta su na ukupno šest lokaliteta od kojih su dovršena istraživanja na tri lokaliteta (Oziđana pećina, špilja Jazinka i unutrašnjost utvrde Ključice), a još uvijek traju istraživanja antičkog lokaliteta Burnum (vojno vježbalište, amfiteatar i principij) te utvrda Trošenj i Nečven, a paralelno s istraživanjima pristupilo se konzervaciji zatečenih i novootkrivenih struktura s ciljem zaštite, očuvanja arhitekture i ambijentalne vrijednosti amfiteatra i srednjovjekovnih utvrda.

Od spomenutih lokaliteta dva su dostupna posjetiteljima. Oziđana pećina prezentirana je javnosti na temelju arheoloških nalaza (arheološka zbirka *in situ*) i zbog prirodnih vrijednosti špilje, a u svrhu posjećivanja projektirana je pješačka staza kroz špilju. Osim toga, konzervirani su i prezentirani ostaci

---

¹³ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

amfiteatra u Burnumu i vojnog vježbališta u neposrednoj blizini. Zbog neriješenih zemljišnih imovinsko-pravnih odnosa dio planiranih aktivnosti na prezentaciji amfiteatra nije realiziran. U narednom razdoblju potrebno je pristupiti rješavanju imovinsko-pravnih odnosa kako bi se dovršila konzervacija amfiteatra te unaprijedila prezentacija lokaliteta. Paralelno s radovima na istraživanju amfiteatra, provode se brojne aktivnosti na dokumentiranju stanja na prostoru legijskog logora u Burnumu. Istraživanja su usmjerena većim dijelom na prostor zgrade legijskog zapovjedništva s ostacima gradske bazilike. Cilj istraživanja je konzervacija i prezentacija lokaliteta koji bi s Manojlovačkim slapom u neposrednoj blizini te prapovijesnom gradinom u Puljanima činio atraktivan spoj prirodnog i kulturnog krajolika.

U svrhu zaštite i lakšeg upravljanja arheološkim parkom Burnum, pristupilo se otkupu okolnih zemljišta te je otkupljena ukupna površina od cca 51 000 m². Sustavna istraživanja namjeravaju se nastaviti i u narednim godinama, kao što je predviđen i nastavak otkupa zemljišta kako bi arheološki park Burnum u konačnici postao neprekinuta cjelina. Neriješeni imovinsko-pravni odnosi otežavaju planiranje istraživanja, pristup pojedinim dijelovima nalazišta, a dovode i do nekontroliranih koncesija za ispašu stoke. Posljedica toga je protupravno ograđivanje lokaliteta, rušenje nadzemnih ostataka arhitekture, a neprimjerenim čišćenjem vegetacije dolazi do uništavanja podzemnih struktura (arheoloških slojeva i zidova). Stoga je potrebna suradnja s lokalnom zajednicom, edukacija koncesionara, donošenje jasnih i strogih smjernica te uvjeta za izdavanje koncesija kojima će se umanjiti rizik od devastacije. Kao posebno velik rizik treba naglasiti pljačkanje lokaliteta metal-detektorima, čiji se broj uvelike smanjio redovitim nadzorom arheološkog parka te stjecanjem svojstva kulturnog dobra. Kako bi se povećala svijest o važnosti lokaliteta te pridonijelo popularizaciji istoga, treba nastaviti s promocijom lokaliteta putem znanstvenih kongresa, izložbi, predavanja, sajмова i sl.

Briga za proučavanje, istraživanje, konzervacijom i prezentacijom fortifikacijske baštine srednjega vijeka na obalama rijeke Krke jedan je od prioriteta Odsjeka za arheologiju i kulturno-povijesnu baštinu NP Krka. Fortifikacijska baština uz rijeku Krku, osim povijesne vrijednosti ima i ambijentalnu vrijednost koja je svjedok suživota čovjeka i njegova prirodnog okruženja te je primjer sklada prirodnog i kulturnog krajolika tj. prirodnih uvjeta i ljudske aktivnosti kroz povijest. Istraživački i restauratorsko-konzervatorski radovi su trenutačno usmjereni na tri utvrde koje su najviše ugrožene (Ključica, Trošenj i Nečven). Iako je uloženi velik napor u spomenute aktivnosti jedino su na utvrdi Nečven istraživanja i konzervatorski radovi u završnoj fazi. Kao najveća prepreka pri provođenju planiranih aktivnosti prepoznati su pristupni putevi. Razlog tome su neriješeni zemljišni imovinsko-pravni odnosi (Trošenj, Nečven) ili pak nepostojanje pristupnog puta lokalitetima (Trošenj, Ključica) što bitno usporava spomenute radove na utvrdama.

Istraživanja fortifikacijske baštine planira se i u narednom razdoblju. Osim nastavka započetih radova na spomenutim utvrdama potrebno je započeti dokumentaciju preostalih utvrda te izvršiti pokusna istraživanja kao pripremu za sustavna istraživanja i konzervaciju kako bi se naposljetku prezentirao fortifikacijski sustav kao cjelina. Preduvjet za navedene aktivnosti je rješavanje imovinsko-pravnih odnosa, koji su prepreka u daljnjem istraživanju, a to se osobito odnosi na pristupne puteve. Neriješenim imovinsko-pravnim odnosima povećan je rizik od nekontroliranih koncesija za ispašu stoke (npr. Trošenj) kao i nedozvoljenih poljoprivrednih aktivnosti (Nečven). Također, kao poseban rizik prepoznata je krađa originalnih kamenih blokova od strane lokalnog stanovništva. Kako bi se suzbile navedene nedozvoljene aktivnosti na utvrdama uspostavljen je plan nadzora kako bi se redovito vršio monitoring utvrda te dokumentiralo stanje spomenika. Osim toga, uz spomenute mjere, potrebno je putem radionica, predavanja i sl. educirati lokalno stanovništvo kako bi se povećala svijest o važnosti lokaliteta te njihovom značaju za lokalnu zajednicu.

Zbog opsežnih istraživanja i zbog velikog broja nalaza koji pristižu s raznih arheoloških lokaliteta formirana je i opremljena restauratorska radionica, a u tijeku je i postupak registracije Samostalne zbirke JU NP „Krka“. Restauratorska radionica je opremljena suvremenim tehničkim pomagalima i za najzahtjevnije restauratorske postupke. U njoj su u cijelosti konzervirani, restaurirani i pripremljeni za izlaganje svi predmeti izloženi u Arheološkoj zbirci Burnum. Svi predmeti su u potpunosti inventarizirani i sistematizirani u zbirke, a ukupno je restauratorski obrađeno 2529 predmeta. U narednom razdoblju potrebno je nastaviti

prikupljati građu, ažurirati podatke, unaprijediti bazu podataka koja je neophodna za rad cjelokupnog sustava zaštite i prezentacije muzejske građe te nastaviti opremiti restauratorsku radionicu što se posebno odnosi na nedovršen RTG kabinet koji unatoč nabavci RTG uređaja i svih potrebnih dozvola, još nije u funkciji.

Pokretna baština NP „Krka“ broji ukupno 5831 predmeta koji su sistematizirani u nekoliko zbirki, od kojih je prezentirana Arheološka zbirka Burnum u Eko-kampusu Krka u Puljanima. Stalni postav na 1. katu realiziran je 2010. godine, nakon čega započinju radovi na 2. katu postava koji je potpuno koncepcijski različit od postava na 1. katu, bazirajući se na digitalnim, interaktivnim, prezentacijskim i rekonstruktivnim tehnologijama koje su dosta zahtjevnije od onih primijenjenih na 1. katu postava. Stalni postav Arheološke zbirke Burnum realiziran je u cijelosti i za javnost otvoren 2020. godine. Arheološka zbirka Burnum je najbogatija zbirka NP „Krka“ te po broju muzejskih predmeta čini najveći dio muzejskog fundusa, stoga je potrebno nastaviti s dopunom postojećeg stalnog postava. To se posebno odnosi na velik broj kamenih spomenika koje su iznjedrila arheološka rekognosciranja i iskopavanja u Burnumu. Zbog građevinskih radova na uređenju i opremanju drugog kata i radnih prostora u zgradi Arheološke zbirke Burnum koji su trajali do 2019. godine nije bilo moguće projektirati, a potom i urediti trajno mjesto za izlaganje kamenih spomenika. Razlog tomu je planirana izgradnja dodatka zgradi Arheološke zbirke Burnum kada se za to steknu potrebni uvjeti, budući da u postojećoj zgradi nema mjesta za izlaganje novih nalaza iz Burnuma. Planirano je integriranje lapidarija u novi postav zbirke. Izgradnja lapidarija uz Arheološku zbirku Burnum u Puljanima uvjetovana je donošenjem novog prostornog plana Nacionalnog parka Krka koji je u izradi.

Arheološkim istraživanjima u pećinama i na utverdama prikupljena je dovoljna količina pokretne muzejske građe za formiranje prapovijesne, srednjovjekovne i novovjekovne zbirke te će se u narednom razdoblju pristupiti osmišljavanju stalnog postava spomenutih zbirki i pronalasku adekvatnog prostora za izlaganje pokretne baštine. Postojeće zbirke se, osim istraživanjima, mogu dopuniti otkupom muzejske i arhivske građe ili pak ugovorom o javno-privatnom partnerstvu.

Sklopovi vodenica duž rijeke Krke predstavljaju specifično svjedočanstvo tradicijskog života i privređivanja do prve polovine 20. stoljeća s kontinuitetom baštinjenim iz starijih povijesnih razdoblja. Posebnost tog kompleksa predstavljaju osobite pejzažne vrijednosti, koje upotpunjuju njegovo spomeničko značenje. Sve vodenice u vlasništvu NP Krka su obnovljene i sanirane (sklopovi vodenica Skradinskog buka na lijevoj obali rijeke i Šosterina mlinica na Roškom slapu), a uz to obnovljena je i Fratarska mlinica u vlasništvu visovačkih Franjevac. Također, na svim vodenicama u vlasništvu NP Krka redovito se obnavlja drvena stolarija i predindustrijski pogoni (stupe i mlinovi). Nad istim je proveden postupak fumigacije (dezinfekcija drvene građe). Kao rizik zaštiti i očuvanju vodenica prepoznate su neadekvatne aktivnosti u istima (npr. priprema kuhane i pržene hrane). Također, što se tiče vodenica koje nisu u vlasništvu NP Krka, poteškoće u zaštiti i očuvanju predstavljaju neriješeni imovinsko-pravni odnosi te neodržavanje sustava kanala. Nad tim spomenicima NP Krka nema ingerenciju te je u narednom razdoblju potrebno evidentirati sve ostatke vodenica duž rijeke Krke i ukoliko je moguće otkupiti neobnovljene vodenice ili sklopiti ugovor o javno-privatnom partnerstvu kako bi se moglo pristupiti obnovi i revitalizaciji preostalih vodenica. Revitalizacija vodenica usko je povezana s aktivnostima vezanim za očuvanje i zaštitu nematerijalne kulturne baštine, kao i s prezentacijom bogate pokretne etnografske baštine. U svim obnovljenim vodenicama organizirana je demonstracija starih zanata, ali otegotna okolnost je nedostatak starih zanatlija i odumiranje tradicionalnih zanata. Kroz naredno razdoblje potrebno je aktivno prezentirati nematerijalnu baštinu kroz suradnju s lokalnim stanovništvom i društvima koja njeguju nematerijalnu kulturnu baštinu kako bi se očuvali tradicija i identitet područja obuhvaćenim Planom upravljanja.

Zbog povijesnog značaja hidroelektrana Krka je trajno zaštićena kao spomenik industrijske arhitekture u Registru kulturnih dobara RH. Ostaci nekadašnje hidroelektrane na Skradinskom buku u potpunosti su arheološki istraženi, konzervirani i dijelom rekonstruirani. U narednom razdoblju treba razmotriti mogućnost uređenja i prezentacije stalnog postava *in situ*. Stalni postav trenutno nije realiziran zbog

---

neriješenih imovinsko-pravnih odnosa, odnosno neriješenog modela upravljanja (javno-privatno partnerstvo, otkup, koncesija) koji su preduvjet za pokretanje radova.

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema BA. Pokretna kulturna baština i fondovi o muzejskoj građi																	
Posebni cilj BA: Pokretna kulturna baština Nacionalnog parka je očuvana, a fondovi o muzejskoj građi i njezinom stanju su pregledno i sustavno obrađeni.																	
Pokazatelj posebnog cilja BA: Povećan je broj inventarizirane muzejske građe u odnosu na stanje u 2022. godini. Povećan je broj restaurirane muzejske građe u odnosu na stanje u 2022. godini.. Sve muzejske zbirke su sistematizirane.																	
NP Krka	aktivno upravljanje	BA1	Redovito prikupljati, otkupljivati i provoditi registraciju muzejske i arhivske građe s područja NP Krka	Povećan je broj inventarizirane muzejske i arhivske građe u digitalnoj bazi podataka u odnosu na stanje u 2022. godini.	1											30,000	
NP Krka	održavanje	BA2	Redovito provoditi reviziju muzejske građe	Zapisnici revizije	1											0	
NP Krka	aktivno upravljanje	BA3	Kontinuirano pratiti stanje građe i provoditi konzervatorsko restauratorske radove	Povećan broj restauriranih predmeta evidentiranih u relacijskoj bazi podataka u odnosu na stanje u 2022. godini; Izvešće o stanju građe, ažurirana je baza podataka	1											100,000	
Podtema BB. Arheološka nalazišta i zone																	
Posebni cilj BB: Istraženost i očuvanost arheoloških nalazišta i zona na području Nacionalnog parka Krka je unaprijeđena.																	
Pokazatelji posebnog cilja BB: Povećana su saznanja o arheološkoj zoni Burnum kroz istraživanja. Konzervirani su ostaci arhitekture na lokalitetu Burnum.																	
NP Krka	istraživanje	BB1	Provoditi sustavna arheološka istraživanja ostataka amfiteatra i vojnog vježbališta u Burnumu	Izrađena dokumentacija arheoloških istraživanja sa smjenicama za očuvanje; Podaci su korišteni u interpretaciji i edukaciji o Burnumu	2										VS	250,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
NP Krka	istraživanje	BB2	Provoditi pokusna i zaštitna istraživanja prostora aglomeracije Burnum	Izrađena dokumentacija arheoloških istraživanja; Provedena minimalno 2 pokusna i zaštitna istraživanja sa smjenicama za održavanje/očuvanje	3													VS	150,000
NP Krka	istraživanje	BB3	Provoditi revizijska i sustavna istraživanja Principija	Izrađena dokumentacija arheoloških istraživanja sa smjenicama za očuvanje, provedeno revizijsko istraživanje Principija	1													VS	200,000
NP Krka	aktivno upravljanje	BB4	Konzervirati i restaurirati ostatke amfiteatra i vojnog vježbališta u Burnumu	Izrađena projektna dokumentacija; Izvršeni konzervatorski i restauratorski radovi	2													VS	200,000
NP Krka	aktivno upravljanje	BB5	Konzervirati i restaurirati ostatke Principija	Izrađena projektna dokumentacija; Izvršeni konzervatorski i restauratorski radovi	1													VS	500,000
NP Krka	istraživanje	BB6	Istražiti i ubicirati pojedinačne arheološke lokalitete	Povećan broj dokumentiranih lokaliteta u digitalnoj bazi podataka; Povećan broj registriranih lokaliteta; Izrađena dokumentacija arheoloških istraživanja	3														20,000
Podtema BC. Nepokretna kulturna baština																			
Posebni cilj BC: Istraženost i očuvanost nepokretne kulturne baštine na području Nacionalnog parka Krka je unaprijeđena.																			
Pokazatelji posebnog cilja BC:																			
Povećano je znanje o srednjovjekovnim utverdama (minimalno o Nečvenu, Trošenju) kroz arheološka istraživanja.																			
Konzervirani su ostaci arhitekture na srednjovjekovnim utverdama (minimalno o Nečvenu, Trošenju, Ključici).																			

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)			
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.					
NP Krka	istraživanje	BC1	Redovno provoditi aktivnosti ubiciranja i evidentiranja nepokretne kulturne baštine	Povećan broj dokumentiranih lokaliteta u digitalnoj bazi podataka; Povećan broj registrirane nepokretne baštine	3															20,000
NP Krka	istraživanje	BC2	Provoditi sustavna arheološka istraživanja na srednjovjekovnoj utvrdi Nečven	Izvešće o arheološkim istraživanjima sa smjernicama za upravljanje	1													VS	70,000	
NP Krka	istraživanje	BC3	Provoditi sustavna arheološka istraživanja na srednjovjekovnoj utvrdi Trošenj	Izvešće o arheološkim istraživanjima sa smjernicama za upravljanje	1													VS	70,000	
NP Krka	istraživanje	BC4	Provoditi sustavna arheološka istraživanja na srednjovjekovnoj utvrdi Ključica	Izvešće o arheološkim istraživanjima sa smjernicama za upravljanje	3													VS	70,000	
NP Krka	održavanje	BC5	Konzervirati i restaurirati zatečene arhitekture utvrde Trošenj	Izrađena projektna dokumentacija; Izvršeni konzervatorski i restauratorski radovi	1													VS	1,500,000	
NP Krka	održavanje	BC6	Konzervirati i restaurirati ostatke zatečene arhitekture utvrde Nečven	Izrađena projektna dokumentacija; Izvršeni konzervatorski i restauratorski radovi	1													VS	1,000,000	
NP Krka	održavanje	BC7	Konzervirati i restaurirati zatečene arhitekture utvrde Ključica	Izrađena projektna dokumentacija; Izvršeni konzervatorski i restauratorski radovi	3													VS	1,000,000	
NP Krka	održavanje	BC8	Redovito sanirati, održavati i obnavljati konzerviranu nepokretnu baštinu	Godišnja izvješća o nadzoru i praćenju stanja; Izvešće o sanaciji (temeljem Ugovora o radovima na sanaciji i obnovi nepokretne baštine)	2													VS	400,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema BD. Nematerijalna kulturna baština																	
Posebni cilj BD: Nematerijalna kulturna baština Nacionalnog parka Krka je očuvana te je potaknuto njeno prenošenje i njegovanje u izvornim sredinama.																	
Pokazatelji posebnog cilja BD: Izrađen je plan za minimalno 2 projekta istraživanja i očuvanja tradicijskih umijeća i obrta. Izrađen je registar nematerijalne baštine. Povećan je obim digitalizirane građe nematerijalne baštine u odnosu na stanje u 2022. godini.																	
NP Krka	istraživanje	BD1	Provesti planiranje istraživanja i očuvanja tradicijskih umijeća i obrta	Napravljen plan za minimalno 2 projekta	2										VS	0	
NP Krka	istraživanje	BD2	Provoditi istraživačke projekte na temu nematerijalne kulturne baštine	Prikupljena i digitalizirana nova građa za minimalno 2 teme; Izrađeni novi audiovizualni zapisi minimalno za 2 teme; izrađen registar nematerijalne baštine	3										VS	10,000	
Podtema BE. Muzejska djelatnost																	
Posebni cilj BE: Kulturna baština na području Nacionalnog parka Krka je kontinuirano prezentirana i valorizirana putem muzejske djelatnosti.																	
Pokazatelji posebnog cilja BE: Muzejski postavi su održavani. Dovršena je dogradnja muzejskog postava Arheološke zbirke. Unaprijeđena je kvaliteta sadržaja na lokalitetu Burnum. Unaprijeđena je kvaliteta sadržaja na srednjovjekovnim utverdama.																	
NP Krka	održavanje	BE1	Redovno sanirati, održavati i nadopunjavati stalne muzejske postave NP Krka	Izvješća o nadzoru i praćenju stanja; Osvremenjeni postojeći stalni postavi (arheološki u Eko kampusu u Puljanima i Oziđanoj pećini, etnografski u vodenicama na Skradinskom buku i Roškom slapu)	2											200,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)			
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.	2030.	2031.
NP Krka	Infrastruktura	BE2	Dograditi Arheološku zbirku	Izrađen scenarij postava; Dovršen stalni postav	2										VS	2,000,000
NP Krka	Infrastruktura	BE3	Prezentirati i interpretirati arheološki lokalitet Burnum (amfiteatar)	Izrađena projektna dokumentacija i likovno rješenje; Izrađene edukativne staze na lokalitetu	1										VS	100,000
NP Krka	Infrastruktura	BE4	Prezentirati i interpretirati arheološki lokalitet Burnum (principij)	Izrađena projektna dokumentacija i likovno rješenje; Izrađene edukativne staze na lokalitetu	1										VS	100,000
NP Krka	Infrastruktura	BE5	Prezentirati i interpretirati srednjovjekovne utvrde (Trošenj, Nečven)	Izrađena projektna dokumentacija i likovno rješenje; Izrađene edukativne staze na lokalitetima	1										VS	100,000
NP Krka	Informiranje	BE6	Valorizirati i prezentirati srednjovjekovne utvrde putem tzv. virtualne stvarnosti	Izrađene aplikacije za 3D virtualne šetnje za minimalno tri utvrde	2										VS	60,000

4.4. TEMA C. UPRAVLJANJE POSJEĆIVANJEM, INTERPRETACIJA I EDUKACIJA

OPĆI CILJ C. Sustav posjećivanja koji uvažava zaštitu i očuvanje prirodne i kulturne baštine dovodi do zadovoljnih i educiranih posjetitelja, osigurava financijsku sigurnost javne ustanove i pridonosi dobrobiti za lokalnu zajednicu.

4.4.1. Evaluacija stanja teme C

U kontekstu upravljanja posjećivanjem, Javna ustanova NP Krka je 2019. godine izradila Evaluaciju stanja u sustavu upravljanja NP „Krka“, analizu prihvatnog kapaciteta te Studiju upravljanja posjetiteljima 2019. – 2031., koja sadrži i Akcijski plan upravljanja posjećivanjem.

Cilj izrade ovih dokumenata je da se temeljem evaluacije stanja i dosadašnjeg sustava upravljanja posjetiteljima razvije adekvatni upravljački okvir, na način da upravljanje posjećivanjem i posjetiteljska infrastruktura NP Krka budu usklađeni sa zaštitom prirodnih i kulturnih vrijednosti ovog područja.

Upravljanje posjećivanjem u zaštićenim područjima se bitno razlikuje od organizacije posjećivanja drugih turističkih destinacija. Prema rezultatima dosadašnjih analiza, razmjerno je mali udio posjetitelja NP Krka koji imaju značajniju svijest o temeljnim vrijednostima područja, odnosno čija je motivacija za posjet povezana upravo s tim vrijednostima, već se NP Krka doživljava kao izletišta. To je dodatan razlog potrebe za unaprjeđivanjem interpretacije, edukacije i promicanja krajobrazne raznolikosti, bioraznolikosti, georaznolikosti te kulturne baštine od strane JU.

Kroz dosadašnje brojne provedene edukacijske i promidžbene aktivnosti (tematske multimedijalne prezentacije, promotivni filmovi, tiskani materijal, usmene prezentacije o bioraznolikosti i kulturnoj baštini u većim gradskim centrima, prisustvo na turističkim sajmovima, organizacija kulturnih manifestacija, rad sa djecom svih uzrasta), NP „Krka“ se kontinuirano predstavlja kao mjesto važno za stjecanje spoznaje o povijesti, kulturi i prirodnoj vrijednosti kojom obiluje. Prisutnost svih interpretativnih tema u javnosti, projektom Nepoznata Krka istaknuta je kroz unaprjeđenje nove web stranice zbog potrebe podizanja na višu razinu komunikativnost i operativnost, bolju preglednost mogućnosti i načina posjećivanja, postavljanje interaktivne karte, a sve kroz suvremeni dizajn što za posljedicu ima pravovremenu komunikaciju sa budućim posjetiteljima odnosno stvaranje percepcije o organiziranom načinu posjećivanja.

Također, kroz projekt Nepoznata Krka osigurana je potpuna informacija posjetitelju tijekom obilaska na način da je izrađen audio vodič na 4 strana jezika što bi u budućem razdoblju bilo potrebno dopuniti i sa ostalim prisutnim jezicima.

Akcijskim planom upravljanja posjećivanjem (APUP) ističe se preporuka za definiranjem krovnog interpretacijskog plana područja i vrijednosti NP Krka kao razrađenim dokumentom s utvrđenim glavnim i posebnim interpretacijskim temama koje će biti sustavno ugrađene u raznovrsne sezonske programe interpretacije/edukacije posjetitelja na cijelom području NP Krka i posjetiteljskim centrima u kontaktnom području te kroz tiskane publikacije i komunikaciju s posjetiteljima putem digitalnih kanala. Razvijajući raznovrsne interpretacijske teme Ustanova se treba prilagođavati i ciljanim skupinama posjetitelja te zasebno za svaku od njih razvijati potrebni pristup kako bi na taj način educiralo i promoviralo jedinstveno inspirativno i edukativno iskustvo posjete NP Krka.

Oblikujući svoje sadržaje po posebnim (pratećim) interpretacijskim temama JU kroz APUP ističe potrebu za utvrđivanjem krovnog identiteta (brenda) uz već prihvaćene podbrendove (Krka educa, Krka gastro, Krka active bike&hike, Krka heritage, Krka relax, Krka fest) i to kroz Studiju podbrendova, osiguravajući tako suvremeni odabir, komunikaciju i zadovoljenje interesa posjetitelja.

Nadalje, ključnu ulogu u prenošenju interpretativnog plana ima razvijena integralna komunikacijska platforma JU NP Krka s već donesenim Katalogom turističkih proizvoda, vlastitom online prodajom ulaznica od 2021. godine i call-centrom te osmišljenom komunikacijom marketing kampanja.

Edukativni programi dio su interpretativnih i prezentacijskih aktivnosti JU. U dosadašnjem radu osmišljeno je 6 edukativnih radionica (Mali čuvari prirode, Šišmiši, Žaba, Voda, Čudesni svijet vretenaca, Zmajeva djeca), realizirano je ukupno 17 667 radionica za učenike osnovnih i srednjih škola.

Nedostatak dosadašnjih edukativnih programa je nezadovoljavajuća razina uključenosti posjetitelja u programe edukacije – učenje o prirodi, kulturnoj baštini i potrebi očuvanja okoliša. JU planira u budućim razdobljima sistematizirati edukativne programe po temama: flora, fauna, šumski sustav, vode, arheologija, kulturna baština, etnologija, ekologija i očuvanje okoliša. Kroz provođenje programa projekta Nepoznata Krka JU pristupa izradi novih edukativnih sadržaja u posjetiteljskim centrima. U budućim planovima cilj je unaprijediti i provoditi edukativne programe za odgojno-obrazovne ustanove te za ciljane skupine posjetitelja, npr. obitelji s djecom, skupine posebnih interesa, znanstveno-istraživačke grupe, provoditi edukativne programe/predavanja za lokalno stanovništvo, izdavati edukacijske letke, brošure, priručnike, publikacije te koordinirano s određenim aktivnostima marketinga i komunikacije prema posjetiteljima provoditi edukativne kampanje za podizanje svijesti o šticićenim vrijednostima NP „Krka“ i očuvanju okoliša. U planu je nastaviti sa dosadašnjom odličnom praksom obilježavanja datuma povezanih s očuvanjem okoliša, prirodnih i kulturnih vrijednosti.

Programi posjećivanja i posjetiteljska infrastruktura

Utemeljeno na vrijednostima zaštite i očuvanja prirodnih i kulturnih vrijednosti, JU NP Krka dugi niz godina sustavno usavršava pregledan i siguran sustav posjećivanja, odnosno programe posjećivanja, nastojeći osigurati za to adekvatnu posjetiteljsku infrastrukturu. Osnovna zadaća je oduvijek bila osigurati nesmetano posjećivanje, interpretaciju i edukaciju o zaštićenom području bez intervencija u prirodu. Stoga, planski raspoređenim prihvatnim posjetiteljskim centrima po cijelom vanjskom kontaktnom području NP Krka nastoji se minimizirati nepovoljni utjecaji na šticićene vrijednosti i okoliš (Informativni centar u Drnišu, Kninu, Skradinu (ispostave) te u Laškovici). Također, izgradnjom infrastrukturnih prihvatnih objekata izvan parka omogućeno je djelovanje brojnih udruga, odgojno-obrazovnih ustanova iz lokalne zajednice i JLS te provođenje edukacije o specifičnostima NP Krka raznovrsnim ciljanim skupinama. Potreba za izgradnjom Centra za posjetitelje Lozovac na najfrekventnijem ulazu u NP Krka nije realizirana, ali i dalje ostaje kao prioritet (planirano u Temi E.). Naime, preko ulaza Lozovac Skradinski buk dnevno posjeti preko 5 000 posjetitelja te se smatra nužnim izgraditi centar koji će interpretirati važnost cijelog šireg područja NP Krka, ali i pružiti ključne informacije o načinu posjećivanja. Centar će biti otvoren za lokalno stanovništvo s predviđenim prostorom za korištenje lokalnim udrugama, OPG-ovima i lokalnom stanovništvu. Projektom Nepoznata Krka realizirano je uređenje Eko kampusa „Krka“ u Puljanima s već predstavljenom Arheološkom zbirkom Burnum, Prirodoslovnom zbirkom Hram prirode, Centrom za volontere, kongresnom dvoranom kapaciteta 150 uzvanika i Laboratorijem prirode, uređenim i opremljenim edukacijskim centrom za djecu osnovnoškolskog uzrasta i pripadajući vanjski prostor koji će se koristiti kao škola u prirodi. Radom Eko kampusa JU planira dodatno razviti i povezati svoj rad sa odgojno-obrazovnim institucijama, lokalnom zajednicom, volonterima, turističkim agencijama, medijima, znanstvenom zajednicom, a ujedno se uvođenjem raznovrsnih programa za posjetitelje žele povezati lokaliteti gornjeg toka rijeke Krke i osigurati prostorna i vremenska distribucija posjetitelja.

Povećanje broja posjetitelja svake godine tražilo je od JU sustavno promišljanje o izgradnji potrebne infrastrukture za prihvat i prijevoz posjetitelja te s osiguranim pristupom invalidnim osobama, gdje je to moguće. Za prijevoz posjetitelja koriste se brodovi i autobusi JU NP Krka i koncesionara te se zbog želje JU za kontinuiranim unaprijeđenjem sustava posjećivanja promišlja o dodatnim oblicima prijevoza (vučnica, panoramski vlakići i dr.).

Zbog problema s parkirnim prostorom na području Roškog slapa, Burnuma, Trošenja i Nečvena potrebno je predvidjeti izgradnju parkirališta opremljenih s elektro-punionicama kao ekološki prihvatljivim rješenjima za automobile i e-bicikle. Prateća infrastruktura nužna na ovim lokalitetima uključuje i izgradnju sanitarnih objekata. Također se planira izgradnja visećeg pješačkog mosta koji će povezivati utvrde Nečven i Trošenj na vrhu kanjona gornjeg toka rijeke Krke, a koji će služiti i kao vidikovac.

Mijenjanjem navika boravka u prirodi sve više posjetitelja koristi uređenu biciklističko-pješačku infrastrukturu (388 km biciklističkih ruta i 22 pješačke staze), a JU je pokrenula marketinške korake za prezentaciju programa Krka bike/hike za sve ljubitelje aktivnog boravka u prirodi. Otvaranjem novih pješačkih staza i biciklističkih ruta uočava se problem nadzora i kontrole kretanja posjetitelja, što JU planira riješiti postavljanjem recepcija na vidikovcima Torak i Ključica, pristaništu Remetić te pješačkoj stazi Rogovo (Planirano u temi E.). Za posjećivanje lokaliteta na srednjem i gornjem toku zbog nedostatne turističke smeđe signalizacije potrebno je pristupiti izradi novog Prometnog elaborata prometne signalizacije. Također, potrebno je uskladiti signalizaciju i unutar samog Parka obzirom da još uvijek postoje table iz vremena prije Pravilnika o jedinstvenom vizualnom identitetu zaštite prirode u Republici Hrvatskoj (NN 81/2020).

Javna ustanova je izradila i Katalog turističkih proizvoda, koji objedinjuje sve programe posjećivanja po kategorijama posjetitelja, lokacijama, podbrendovima. Predviđen je za internu upotrebu djelatnicima, a radi se o „živom“ dokumentu koji će se nadopunjavati prema potrebama.

Monitoringu (praćenju) posjećivanja kroz proteklo razdoblje pristupilo se analizirajući motive i stavove posjetitelja uvažavajući primjedbe, preporuke i savjete, analizirajući postojeća prometna rješenja, prateći planove i sugestije turističkih organizacija u okruženju, ali i turističko ekološke trendove u EU. Osnova na kojoj se temeljio cjelokupni plan organiziranog posjećivanja je određivanje prihvatnog kapaciteta nosivosti svakog pojedinog lokaliteta, a sukladno utvrđenim upravljačkim zonama. U suradnji sa znanstveno-istraživačkim Institutom Ruđer Bošković iz Zagreba, provedena su znanstvena istraživanja te je preporučeni prihvatni kapacitet lokaliteta Skradinski buk, Visovac, Roški slap. Cjelogodišnje praćenje prisutnosti posjetitelja po pojedinom lokalitetu tražilo je i uvođenje i korištenje adekvatnog sustava naplate i kontrole ulaznica. Naime, osiguranom prometnom povezanosti lokaliteta Parka isti posjetitelj je mogao u jednom danu boraviti na više lokaliteta, što u praćenju prisutnosti i opterećenju pojedinog lokaliteta bitno utječe na provođenje mjera zaštite i prilagodbe programa i načina posjećivanja. Modernizacija tehnologije i softwarea omogućila je da danas JU raspolaže sa nizom važnih statističkih podataka koje kroz potrebnu analitiku koristi za buduća planska razdoblja.

Svi pokazatelji upućivali su na veliko preopterećenje Skradinskog buka, 98 % posjetitelja parka nalazilo se na 4 % njegove ukupne površine. Visoka fluktuacija i sezonalnost glavni su motivi odluke da se osmisle programi preusmjeravanja posjetitelja i na uzvodne lokalitete potičući kraće zadržavanje na Skradinskom buku, što će za posljedicu imati i manji utjecaj na prirodu Skradinskog buka. Uvođenje jednosmjernog pravca kretanja po Skradinskom buku, zabrana kupanja, niže cijene ulaznica nakon vršnog opterećenja u danu¹⁴, unaprijed planiranog dolaska u park kupnjom on-line ulaznice te uvođenje novih sadržaja na uzvodnim lokalitetima s nižim naknadama samo su neke od mjera kojima se pokušava smanjiti pritisak na Skradinski buk. Zbog kratkoročnog provođenja mjera još uvijek nije moguće valorizirati njihov učinak.

Postoji potreba da se prostor na livadi na Skradinskom buku značajno kvalitetnije uredi a kako bi na zadovoljavajući način prezentirao Park (aktivnost je navedena u temi E jer se tiče infrastrukture).

Disperzijom posjetitelja na područje srednjeg i gornjeg toka doprinosi se i razvoju poduzetništva u lokalnoj zajednici te razvoju novih turističkih sadržaja. S ciljem unaprjeđenja postojećeg i formiranja novog sustava monitoringa posjećivanja, JU će nastaviti s provođenjem aktivnosti praćenja, evidentiranja i ocjenjivanja. Sve u sustavu upravljanja posjećivanjem kao i utjecajem na prirodne vrijednosti mora biti mjerljivo što u osnovi predstavlja temelj za razvoj novih aktivnosti.

---

¹⁴ Odluka o nižoj cijeni ulaznice iza 15 h donesena je za 2024. godinu.

Postojeći monitoring prostorno-vremenske distribucije posjetitelja nedostatan je za utvrđivanje trenutne prisutnosti posjetitelja po lokalitetima. Nedostatak je što se prisutnost posjetitelja može trenutno jedino utvrditi putem softwera za prodaju i kontrolu ulaznica, što je izrazito skupo i stvara ovisnost JU o samo jednom izvoru kontrole. Kroz buduća planska razdoblja potrebno je iznaći alternativno rješenje i osigurati bolju infrastrukturu (postaviti kontrolne rampe, brojače izlaza, senzore na stazama, video nadzor..). Aktivno se svake godine provodi monitoring zadovoljstva posjetitelja organizirano u ljetnim mjesecima po svim lokalitetima parka. U narednim razdobljima potrebno je uvesti i on-line anketiranje te provoditi redovita istraživanja tržišta prije dolaska posjetitelja.

Monitoring utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti je potrebno redovito provoditi kroz praćenje stanja relevantnih sastavnica prirode. Za navedeno je potrebno uspostaviti sustav pokazatelja te dati preporuke za prilagodbu upravljanja, koje će biti uzete u obzir prilikom provođenja praćenja stanja različitih sastavnica prirode.

Volonterski programi u proteklom periodu su realizirani u sklopu programa „Volontiraj za prirodu, volontiraj za sebe“ u organizaciji Parkova Hrvatske. Zbog sve većeg interesa za volontiranjem na području parka, JU NP Krka izradila je Priručnik za volonterske programe sa definiranim postupcima i procedurama rada te uvela 4 nova volonterska programa: za prirodnu baštinu, za kulturno-povijesnu baštinu, istraživanje tržišta te za edukativno-kreativne aktivnosti. Za smještaj volontera predviđen je prostor u novom centru Eko kampusa u Puljanima.

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.
Podtema CA. Interpretacija i edukacija														
Posebni cilj CA: Ključne vrijednosti NP Krka su kvalitetno interpretirane kroz tezu suživota čovjeka i rijeke u kršu te su sve ciljane skupine educirane o vrijednostima područja.														
Pokazatelj posebnog cilja CA:														
Izrađen je Plan interpretacije.														
Verificirana su minimalno 2 dodatna edukacijska programa.														
Ostvarena je suradnja s odgojno-obrazovnim institucijama najmanje na razini iz 2022. godine.														
Povećan je broj edukacijskih programa u odnosu na stanje 2022. godine (edukacijski programi pokrivaju sve ciljane skupine).														
Korisnici edukacijskih programa su educirani (sadržaj programa) i zadovoljni (ankete).														
Prosječno zadovoljstvo posjetitelja je vrlo dobro do odlično.														
Povećan je broj i raznolikost programa za posjetitelje u usporedbi s 2022. godinom.														
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CA1	Osmisliti i izraditi Plan interpretacije vrijednosti područja NP (KIP iz APUP-a)	Osmišljen i izrađen Plan interpretacije; Definirane interpretacijske teme s primjenom u sustavu posjećivanja; revidiran plan svake četvrte godine	1								MINGOR, MZO, MINT	50,000
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CA2	Izraditi i provoditi Program edukacije za posjetitelje s operativnim programom primjene edukacijskih tema za razdoblje do 2031.	Izrađen program, edukacija vrtičkih uzrastajcljnih skupina posjetitelja se provodi minimalno kao i 2022.	1								MINGOR, MZO, MINT, odgojno-obrazovne institucije	50,000
NP Krka	regulacija	CA3	Nastaviti verificirati školske edukacijske programe od nadležnih institucija RH	Verificirana min. 2 programa	2								MINGOR, MZO, MINT	0
NP Krka	suradnja	CA4	Ugovoriti suradnju sa odgojno-obrazovnim, stručnim i znanstvenim institucijama i organizacijama za osmišljavanje i provedbu edukacijskih i interpretacijskih programa	Realizirana minimalno 2 ugovora o poslovnoj suradnji godišnje; izvršena godišnja analiza po realiziranom programu; osmišljeno i provedeno min. 2 programa	2								Odgojno-obrazovne, stručne i znanstvene institucije i organizacije	10,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored							Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.			2030.	2031.
NP Krka	edukacija	CA5	Provoditi interpretacijske i edukativne programe za sve ciljane skupine posjetitelja	Provedene minimalno 2 edukativna programa godišnje; Izvješće o evaluaciji programa (zadovoljstvo, broj sudionika, vidljivost)	2										VS (stručnjak iz područja edukacije i interpretacije, grafičari)	20,000
POVS ŠPK/ NP Krka	edukacija	CA6	Razvijati i provoditi edukacijske programe o prirodnim vrijednostima i očuvanju vrsta i staništa za razne dobne/interesne skupine te pratiti njihovu provedbu (ankete/evaluacije)	Broj održanih programa po vrsti i dobnoj/interesnoj skupini (minimalno 3 godišnje); Broj sudionika po programu se povećava u odnosu na 2022. godinu; Izvještaji o educiranosti posjetitelja (ciljnih skupina)	1										Obrazovne institucije	50,000
NP Krka	edukacija	CA7	Razvijati i provoditi edukacijske programe o kulturnoj baštini, povijesti i tradiciji šireg područja Parka za razne dobne/interesne skupine. te pratiti njihovu provedbu (ankete/evaluacije)	Održavanje stručnih edukativnih radionica (minimalno 3 godišnje); Održavanje edukativnih predavanja za sve dobne skupine (minimalno 3 godišnje); Izrađen je didaktički materijal; Izvještaji o educiranosti posjetitelja (ciljnih skupina)	1											50,000
NP Krka	Informiranje	CA8	Obilježavati važne datume vezane za zaštitu prirode i kulturno-povijesne baštine	Evidencija obilježavanja važnih datuma (po temama, procjena broja); održan minimalno 1 događaj godišnje	1											40,000
POVS ŠPK/ NP Krka	informiranje	CA9	Osmisliti i izdavati knjige, letke, brošure, priručnike i dr. publikacije za sve ciljane skupine	broj izdanih publikacija (minimalno 1 godišnje); broj posjeta na link e-brošure/knjige/priručnika	2										VS (dizajneri, grafičari, lektori, stručnjak iz područja edukacije i interpretacije, tiskara)	100,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS ŠPK/ NP Krka	informiranje	CA10	Osmisliti i organizirati povremene izložbe o prirodnoj i kulturnoj baštini	Realizirano minimalno 10 izložbi	2													VS	100,000
Podtema CB. Sustav posjećivanja																			
Posebni cilj CB: Sustav posjećivanja NP "Krka" je siguran i organiziran na način da su programi posjećivanja i posjetiteljska infrastruktura planski raspoređeni po cijelom području uvažavajući očuvanje vrijednosti NP "Krka". Raznoliki programi posjećivanja dostupni su za sve skupine posjetitelja te je uspostavljen sustav osiguranja ulaznica za sve programe.																			
Pokazatelji posebnog cilja CB:																			
Izrađen je operativni program posjećivanja NP "Krka".																			
Izrađen je operativni sustav prometne povezanosti svih lokaliteta.																			
Osmišljena je prometna signalizacija (fizička i digitalna).																			
Revidirana je studija prihvatnog kapaciteta.																			
Proveden je monitoring sustava posjećivanja i monitoring posjećivanja osigurava sve potrebne podatke za informirano upravljanje.																			
Osiguran je e-ticketing sustav prodaje i kontrole ulaznica i ostalih dodatnih usluga.																			
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CB1	Revidirati postojeći Katalog tematskih turističkih proizvoda NP "Krka"	godišnje revidiran Katalog tematskih turističkih proizvoda NP "Krka" (izvještaj)	2												VS (društvene znanosti), Institut za turizam, MINGOR, MINT	50,000	
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CB2	Izraditi Operativni program posjećivanja (OPP) NP "Krka"	Izrađen Operativni program posjećivanja (godišnje)	2												VS (društvene znanosti), Institut za turizam, MINGOR, MINT	50,000	
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CB3	Izraditi Operativni sustav prometnog povezivanja svih lokaliteta NP "Krka" za razdoblje do 2031.	Izrađen Operativni sustav prometnog (linijskog/pješačkog/biciklističkog/ brodskog) povezivanja svih lokaliteta NP "Krka"; revidiran 5 godina nakon donošenja; godišnja revizija postojećih biciklističkih i pješačkih staza	1											VS (konzultant iz oblasti prometa)	50,000		

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored							Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.			2030.
NP Krka	istraživanje	CB4	Izraditi Studiju prometne signalizacije i interpretacije (slikoviti prikaz lokaliteta) i po potrebi je nadopunjavati	Izrađena Studija prometne signalizacije i interpretacije; godišnji izvještaji; Signalizacija unutar Parka usklađena (zamijenjene table iz vremena prije Pravilnika o jedinstvenom vizualnom identitetu zaštite prirode u RH)	2									VS (konzultant iz oblasti prometa)	25,000
NP Krka	monitoring	CB5	Izraditi izračun prihvatnog kapaciteta dodatnih lokaliteta za posjećivanje i po potrebi revidirati/nadopunjavati postojeći projekt	Izvešće o prihvatnom kapacitetu lokaliteta za posjećivanje sa smjernicama za upravljanje; revidirana postojeća studija za Skradinski buk; definiran dopušten broj posjetitelja na lokalitetima za posjećivanje; praćenje broja posjetitelja; Godišnje izvješće s preporukama za prilagodbu broja posjetitelja na pojedinom lokalitetu	1									VS (stručnjaci), nadležni instituti	50,000
NP Krka	aktivno upravljanje	CB6	Godišnje donositi odluku o visini cijene ulaznica i ostalih usluga u NP "Krka" koja doprinosi ciljanoj prostorno-vremenskoj distribuciji posjetitelja i produljenju sezone	Godišnje revidiran i donesen cjenik ulaznica i ostalih usluga u NP "Krka" za slijedeću godinu; donesen raspored razdoblja promotivnih cijena; Godišnje izvješće o doprinosu cijene ulaznica na ciljanu prostorno-vremensku distribuciji posjetitelja i produljenju sezone	1										0
NP Krka	infrastruktura	CB7	Osigurati e-ticketing sustav prodaje i kontrole ulaznica i ostalih dodatnih usluga	e-ticketing sustav je u funkciji; uspostavljen web shop prodaje ulaznica i dodatnih usluga;	1									VS (informatičari, programeri, grafičari, tisak)	700,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
				Godišnja izvješća o ostvarenom prometu i funkcioniranju sustava i potrebama za prilagodbu														
NP Krka	Informiranje	CB8	Oformiti integralnu komunikacijsku platformu (IKP)	Uspostavljen IKP - formiran call centar; redovno ažuriranje svih informacija u informativnim materijalima	2												VS, hitne službe	100,000
NP Krka	suradnja	CB9	Unaprjeđivati i razvijati suradnju s pružateljima turističkih usluga	Godišnje izvješće o aktivnostima; održan godišnje minimalno 1 radni sastanak/prezentacija sadržaja i usluge; broj potpisanih ugovora	2												pružatelji turističkih usluga, HTZ, MINT, MINGOR	50,000
NP Krka	monitoring	CB10	Uspostaviti monitoring utjecaja posjećivanja na prirodne vrijednosti	Uspostavljen sustav pokazatelja; monitoring posjećivanja je sastavni dio praćenja stanja relevantnih sastavnica prirode	1												VS	30,000
NP Krka	monitoring	CB11	Provoditi monitoring posjećivanja socio-demografskog profila, motivacije, doživljaja i zadovoljstva, te osnovnih podataka o načinima/vrsti posjećivanja i prostorno-vremenskoj distribuciji posjetitelja te analizu i praćenje trendova posjećivanja	Godišnje izvješće o provedenom anketiranju posjetitelja (motivacija, zadovoljstva, očekivanje, profil posjetitelja- utvrđivanje prisutne ciljane skupine, interes); uvedeno online anketiranje	1												VS	70,000
NP Krka	regulacija	CB12	Provoditi analizu poslovnih procesa JU "NP Krka" s aspekta upravljanja posjećivanjem	provedena analiza poslovnih procesa JU s aspekta upravljanja posjećivanjem (analiza potrebnog autobusnog i brodskog prijevoza, prodaja proizvoda i usluga u	2												VS	70,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.	2030.
				komparaciji sa tržištem i planiranim ulaganjima) s preporukama; preporuke uzete u obzir (godišnje)											
Podteema CC. Promocija NP Krka															
Posebni cilj CC: Promocija NP "Krka" zasniva se na jedinstvenom brendu utemeljenom na ključnim prirodnim i kulturno-povijesnim vrijednostima područja te postizanju komunikacijskih, poslovnih i društvenih ciljeva.															
Pokazatelji posebnog cilja CC: Izrađene 2 marketing strategije. Realizirana minimalno 1 marketing kampanja godišnje. Povećana je prepoznatljivost brenda NP Krka u poslovnoj i široj javnosti, na tržištu u odnosu na 2022. godinu. Osigurana je pravovremena dostupnost informacija na svim kanalima komunikacije.															
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	CC1	Izraditi marketing strategiju NP "Krka" 2024.-2027. i 2028.-2031.	Izrađena marketing strategija 2024.-2027. i 2028.-2031.; izvješće o provedbi 2024.-2027. i 2028.-2031.	1								VS (stručnjaci iz djelokruga marketinga i komunikacije)	70,000	
NP Krka	komunikacija	CC2	Izraditi godišnje operative marketing planove	Izrađen godišnji operativni marketing plan (terminski plan oglašavanja i plan nastupa na sajmovima, osmišljavanje marketing kampanje, plan održavanja promotivih manifestacija) na temelju provedene analize tržišta	1								VS (stručnjaci iz djelokruga marketinga i komunikacije)	50,000	
NP Krka	komunikacija	CC3	Realizirati godišnje operative marketing planove uz izradu monitoringa marketing aktivnosti	Godišnje izvješće o provedbi s analizom provedenih marketing kampanja (event marketing, oglašavanje, sajmovi, dizajn i grafičke pripreme, intelektualne usluge osmišljavanja kampanja)	1								VS (stručnjaci iz djelokruga marketinga i komunikacije)	7,000,000	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.	2030.
NP Krka	suradnja	CC4	Održavati koordinacijske sastanke s predstavnicima lokalnih i županijskog TZ u cilju suradnje u zajedničkim promotivnim aktivnostima	broj održanih sastanaka (minimalno 2 godišnje), broj provedenih zajedničkih promotivnih aktivnosti (minimalno 2 godišnje)	2									JU, OCD, TZ	0
Podtema CD. Volonterski programi															
Posebni cilj CD: Redovitom provedbom volonterskih programa doprinosi se ciljevima upravljanja NP "Krka".															
Pokazatelji posebnog cilja CD:															
Povećan je broj korisnika volonterskih programa o važnosti očuvanja prirode i zaštiti okoliša u odnosu na 2022. godinu.															
Povećan je broj sklopljenih ugovora sa znanstveno-istraživačkom zajednicom u odnosu na 2022. godinu.															
Unaprijeđena je postojeća poslovna suradnja sa odgojno-obrazovnim institucijama.															
Ostvarena je vidljivost volonterskih programa.															
NP Krka	aktivno upravljanje	CD1	Osmisliti dodatne volonterske programe te ih redovito provoditi	donesen Godišnji plan volonterskih programa; broj ugovora o volontiranju / evidencija volontera / izvješće o broju volonterskih akcija	1									Odgojno obrazovne institucije, OCD, institucije javnog sektora, JLS	300,000
NP Krka	suradnja	CD2	Ostvariti suradnju u osmišljavanju i provedbi volonterskih programa sa znanstveno-istraživačkim, odgojno-obrazovnim, ekološkim i turističkim organizacijama/udrugama	Povećan je broj volonterskih programa u odnosu na 2022. godinu; Ostvarena minimalno 1 suradnja godišnje	2									Odgojno obrazovne institucije, OCD, institucije javnog sektora, JLS	20,000
NP Krka	regulacija	CD3	Dobiti oznaku kvalitete volonterskih programa JU "NP Krka" od Agencije za mobilnost i fondove EU	dobiven certifikat kvalitete; prilagođeni volonterski programi sukladno standardu Oznake kvalitete	3									ESS	20,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.	2030.
NP Krka	monitoring	CD4	Provoditi monitoring realiziranih volonterskih programa	kontinuirana evaluacija provođenja volonterskih programima (uključujući zadovoljstvo volontera); istraživanje interesa tržišta volonterskih skupina; korelacija utjecaja provođenja volonterskih programa sa zaštitom prirode i edukacijskim programima	2									VS	20,000
Podtema CE. Upravljanje ugostiteljskim objektima i trgovačkim djelatnostima NP Krka															
Posebni cilj CE: JU "NP Krka" održivo i u skladu s ciljevima NP "Krka" upravlja postojećim ugostiteljskim objektima i trgovačkim djelatnostima NP "Krka".															
Pokazatelji posebnog cilja CE:															
Izrađen je Koncept razvoja ugostiteljstva i maloprodaje i raste broj proizvoda i usluga u trgovačkim i ugostiteljskim objektima kojima se prezentiraju vrijednosti parka (suveniri, gastro ponuda, izložbe, događanja, uređenje i opremanje objekata).															
Raste broj i vrijednost lokalnih proizvoda plasiranih kroz ugostiteljsku i trgovačku ponudu u odnosu na 2022. godinu.															
Raste zadovoljstvo posjetitelja ponudom u odnosu na 2022. godinu.															
NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	CE1	Izraditi Koncept razvoja ugostiteljstva i maloprodaje za razdoblje do 2031.	izrađen Koncept razvoja ugostiteljstva i maloprodaje; revidiran 5 godina nakon donošenja	1									VS (stručnjaci iz oblasti trgovine i ugostiteljstva), MINT, znanstvena zajednica	40,000
NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	CE2	Izrada godišnjih operativnih planova rada ugostiteljstva i maloprodaje	Realizacija godišnjih operativnih planova rada ugostiteljstva i maloprodaje	2										0
NP Krka	monitoring	CE3	Osmisliti i trajno provoditi praćenje zadovoljstva posjetitelja pruženim uslugama u trgovini i ugostiteljstvu	Provedeno anketiranje posjetitelja na temu zadovoljstva pruženom uslugom (godišnje); izrađena godišnja analiza s izvješćem	1									VS, MINT, MINGOR, znanstvena zajednica	200,000

4.5. TEMA D. SURADNJA S LOKALNOM ZAJEDNICOM

OPĆI CILJ D. Kvalitetna suradnja s lokalnom zajednicom i jedinicama lokalne samouprave, uz obostrano povjerenje, rezultira povećanjem svijesti lokalnog stanovništva o važnosti zaštite vrijednosti područja, zajedničkih napora na očuvanju prirodnih, kulturnih i povijesnih vrijednosti i održivog razvoja lokalne zajednice.

4.5.1. 4.5.1. Evaluacija stanja teme D

Suradnja s lokalnom zajednicom sveobuhvatan je proces koja zahtijeva koordinaciju svih službi Javne ustanove, usvajanje jedinstvenog stava i zajedničkog djelovanja. Trenutni nedostatak jasne strategije razvoja aktivnosti s lokalnim stanovništvom na svim razinama i nekoordinirano djelovanje u nekim slučajevima dovodi do stagnacije i/ili narušavanja odnosa po određenim temama. Poboljšanje komunikacije prema vanjskim dionicima (lokalna zajednica, gradovi, općine, institucije i ostali subjekti koji djeluju na užem i širem području Parka) i pružanje jasnih informacija pridonijelo bi učinkovitosti i uspješnosti provedbe planiranih aktivnosti.

Od proglašenja nacionalnog parka suradnja s lokalnom zajednicom temeljila se na naslijeđenom stanju i uvelike ovisila o razvojnim potrebama i aktivnostima JU u skladu s novim zakonodavnim okvirom te sporadičnim upitima iz lokalne zajednice. Zbog tisućljetne kulturno-povijesne baštine i tradicije u svim strateškim dokumentima JU „NP Krka“ kao specifično obilježje područja ističe se skladan suživot čovjeka i prirode, zbog čega se potiče tradicijsko graditeljstvo i ekološka poljoprivreda. Skladan suživot i suradnja s lokalnim stanovništvom i ostalim korisnicima prostora osnova su uspješnog upravljanja i preduvjet za postizanje zadanih ciljeva i održavanje ravnoteže između ciljeva zaštite i potreba lokalnog stanovništva.

Aktivnosti Plana upravljanja za razdoblje 2011. – 2021. vezane uz lokalnu zajednicu bile su općenite ili upravljačke naravi s nedovoljno jasno artikuliranim aktivnostima. U tom razdoblju JU imala je otvorenu, ali ograničenu suradnju s jedinicama lokalne samouprave koja se odnosila na pojedine zajedničke projekte. S dobrovoljnim vatrogasnim društvima na području Parka surađivalo se po pitanju uređenja protupožarnih putova, a obrasli ili zapušteni putovi kojima se nekada koristilo lokalno stanovništvo obnavljani su na upit zainteresiranih mještana. Više interakcije s lokalnom zajednicom bilo je po pitanju izdavanja ribolovnih dozvola i propusnica za pristup nekretninama. Odnos s lokalnim stanovništvom intenzivirao se kroz održavanje radionica, predavanja i terenskih edukacija. Jedan od prioriteta upravljanja u narednom razdoblju je poduzimanje zajedničkih aktivnosti kako bi se lokalno stanovništvo zadržalo na širem području Parka te nastavilo doprinositi zaštiti i razvoju, ali i kako bi se potaknuo razvitak novih gospodarskih djelatnosti koje bi omogućile povratak raseljenim pripadnicima zajednice.

Budući da je prostor rubnih dijelova Parka odavno naseljen, većina procesa povezana je s ljudskim djelovanjem, posebno tradicionalnim aktivnostima, što je u velikoj mjeri doprinijelo ukupnoj bioraznolikosti. Odumiranje sela u zaleđu i ograničeno ljudsko djelovanje u Parku dovelo je do prirodne sukcesije kao najveće prijetnje bioraznolikosti uz promjene izgleda krajobrazza. Nekad prostrani kamenjarski pašnjaci danas se tek malim dijelom održavaju košnjom i ispašom. Projekt obnove kamenjarskih pašnjaka ispašom ili kontroliranim paljenjem donio je prve pozitivne rezultate stoga je potrebno nastaviti s tom ili sličnim aktivnostima. Kako bi se pašnjaci održavali na tradicionalan način (kroz održivo stočarstvo i poljoprivredu) te obnavljala staništa potrebno je aktivno surađivati s lokalnom zajednicom i predložiti konkretna rješenja. Nadalje, potrebno je podizati svijest lokalne zajednice o problemu invazivnih stranih vrsta kako bi se shvatila važnost zdravih ekosustava u održivom razvoju. Uz kvalitetne i kompetentne stručnjake, lokalni stanovnici najbolji su saveznici u očuvanju vrijednosti ovog područja. U narednom razdoblju potrebno je intenzivirati edukativne i praktične aktivnosti kako bi se osim projekata koji se trenutno provode (aktivnosti suzbijanja širenja invazivne biljne vrste pajasen (*Ailanthus altissima*) i invazivnih vrsta riba, posebno štuke (*Esox lucius*)

razvijali projekti suzbijanja ostalih invazivnih stranih vrsta. Hvalevrijedno je uključivanje lokalnog stanovništva u izlov štuke. Trenutno je aktivno u izlov uključeno oko 30-tak ribiča iako ih se prijavilo 65. Suradnja na ovom Pilot projektu će se i dalje nastaviti.

Klimatski trendovi s dugim suhim razdobljima u kombinaciji s bujnom vegetacijom i teško dostupnim terenima povećavaju rizik od požara. Mjere suzbijanja požara sistematizirane su unutar JU te, između ostalog, obuhvaćaju redovni nadzor područja (djelatnici educirani za zaštitu od požara, izravni nadzor i video nadzor) i suradnju s lokalnim Javnim vatrogasnim postrojbama i Dobrovoljnim vatrogasnim društvima. Buduće aktivnosti bilo bi potrebno usmjeriti k povećanju svijesti od opasnosti od požara među lokalnom zajednicom i razviti stabilnu i dugoročnu suradnju s JVP-ima i DVD-ima. Preventivna mjera zaštite od požara je i uređenje protupožarnih putova, odnosno zaraslih putova kojima se nekada koristilo lokalno stanovništvo za dolazak do svojih polja i vrtova.

S obzirom na različite pristupe izradi slikovne signalizacije od strane JU i jedinica lokalne samouprave s područja Parka u budućnosti je potrebno uskladiti parkovnu i ostalu turističku signalizaciju u suradnji s lokalnom samoupravom i projektima turističkih zajednica.

Nadalje, JU se uključila i u projekt Državne geodetske uprave, te u razdoblju od 2021. do 2022. provodila katastarsku izmjeru u svrhu uspostave nove, sređene i usklađene katastarske i zemljišno-knjižne evidencije usklađene sa stvarnim stanjem na terenu. Područje katastarske izmjere u NP „Krka“ obuhvaćalo je dijelove devetnaest katastarskih općina na području sedam jedinica lokalne samouprave. Granice su izmjerene ucrtane na mjerilu katastra te je evidentiran režim zaštite u zemljišnim knjigama. Potrebno je nastaviti voditi ažurnu evidenciju realnog stanja.

Tek po operacionalizaciji Odsjeka za odnose s javnošću i zapošljavanju zaposlenika, na temelju prikupljenih podataka u terenskom obilasku naselja na užem i širem području Krke, osmišljen je program i provedena organizacija tematskih radionica za lokalno stanovništvo. Zajednički stav većine anketiranih bila je potreba redovitih susreta kako bi se razmijenila mišljenja, postigla otvorena i konstruktivna suradnja te razvio kanal zajedničke komunikacije. Krenulo se s temama od zajedničkog interesa a zbog njihove prepoznatljivosti osmišljen je i grafički vizual. S vremenom su se izdvojile nove teme i potrebe na temelju kojih su sazvani stručnjaci te su održane i *ad hoc* specijalizirane radionice i javne tribine za razvoj novih proizvoda i pripremu projekata za prijavu na EU fondove. Usprkos iznimnom uspjehu susreta s lokalnim stanovništvom, u prethodnom razdoblju putem radionica i predavanja obrađen ipak samo ograničen raspon tema od zajedničkog interesa. U narednom razdoblju potrebno je nastaviti s aktivnostima koje povezuju Park i lokalnu zajednicu, ali istovremeno poticati konkretno rješavanje tema koje su od vitalne važnosti lokalnom stanovništvu i jasno komunicirati odrednice Pravilnika o zaštiti i očuvanju NP Krka i ostalih strateških dokumenata. Potrebno je osigurati stalnu prisutnost u lokalnoj zajednici (lokalno stanovništvo, gradovi, općine, institucije i drugi subjekti), usuglašen stav i kvalitetan dvosmjerni kanal komuniciranja.

Tematske radionice za lokalno stanovništvo osmišljene su u cilju približavanja djelovanja Javne ustanove lokalnoj zajednici i osluškivanje njihovih potreba, mogućnosti i poteškoća. Primjer je projekt Krkin zeleni stol, rezultat održanih susreta s lokalnim stanovništvom, koji je proveden s ciljem promocije održive i ekološke proizvodnje lokalnih poljoprivrednih proizvođača. Zbog epidemije Covid 19 u prethodnom razdoblju nisu održavani susreti s lokalnom zajednicom. U narednom razdoblju potrebno je potaknuti razvoj tradicionalnih, po mogućnosti ekoloških, domaćih proizvoda na širem području Parka u cilju diversifikacije lokalne ponude i razvoja lokalnog gospodarstva.

Suradnja s lokalnom zajednicom uključuje i program predavanja i edukativnih radionica za djecu u vrtićima, osnovnim i srednjim školama Šibensko-kninske županije te izdavanje glasila Ustanove kojim se lokalno stanovništvo upoznaje s aktivnostima JU „NP Krka“. Za djecu i mlade osmišljen je „Program predavanja i edukativnih radionica za vrtiće, osnovne i srednje škole Šibensko-kninske županije“ u cilju prenošenja znanja o zaštiti prirodnih vrijednosti, održivom upravljanju, očuvanju okoliša i recikliranju. Potrebno je pronaći modalitet zajedničke suradnje kako bi se ona ojačala u osnovnim i srednjim školama, te pronaći način širenja suradnje na susjedne županije i eventualno šire nacionalno područje. Izdavanje glasnika za lokalno

stanovništvo pokrenuto je u cilju predstavljanja djelovanja i aktivnosti JU kao kvalitetno, zanimljivo i sveobuhvatno izdanje za širu čitalačku publiku. Potrebno je planirati da se BUK kao glasilo, u prvom redu namijenjeno lokalnoj zajednici, uređuje kao interaktivan sadržaj u realnom vremenu kako bi se zainteresirani mogli uključiti u planirana događanja. Nadalje, potrebno je prilagoditi teme i stil pisanja ciljanoj publici, a sadržaj dopadljivim i pristupačnim s primjerima iz lokalne zajednice, kako bi se glasilo koristilo kao alat za komunikaciju tema od zajedničkog interesa, primjerice kroz praktične primjere djelovanja JU u zajednici.

Lokalna zajednica obavještava se o vrijednostima Parka, djelatnostima JU, novostima i događanjima te suradnji s drugim institucijama i putem drugih komunikacijskih kanala i alata (priopćenja za medije, newsletter, objave na službenim mrežnim stranicama i društvenim mrežama te PR tekstovi). Medijska prisutnost i vidljivost JU na zavidnoj su razini. Za budućnost potrebno je promišljati da se digitalni kanali aktivnije koriste u realnom vremenu a uz izgrađen odnos povjerenja s lokalnim stanovništvom i ovi kanali mogli bi se koristiti za razmjenu kvalitetnih informacija. Također, osim edukacije posjetitelja i lokalnog stanovništva u Parku važna je i organizacija multimedijalnih prezentacija u većim gradskim centrima, gostovanje u drugim gradovima i institucijama te udrugama čije su aktivnosti usklađene s djelovanjem JU „NP Krka“.

U narednom razdoblju potrebno je osmisliti pravni okvir, načine i mogućnosti putem kojih bi se lokalna zajednica mogla aktivno uključiti u rad JU kroz poželjne ili prihvatljive aktivnosti u zaštićenom području. Također je potrebno nastaviti s usmjeravanjem lokalne zajednice na mogućnosti dodjele bespovratnih sredstava, korištenja različitih potpora, donacija i sponzorstava koje dodjeljuje JU ili druge institucije. Javna ustanova također se može definirati kao savjetodavna podrška te oslonac lokalnim stanovnicima, na temelju obostranog povjerenja, u provedbi aktivnosti očuvanja i zaštite krajobraza. Javna ustanova, lokalna zajednica, gradovi, općine i institucije mogu razvijati jači partnerski odnos i povećati učinkovitost prilikom zajedničke prijave na potpore i provedbu projekata. Nadalje, JU može potaknuti razvoj svijesti lokalne zajednice da joj se s povjerenjem obrati, pošalje razvojne aktivnosti krajeva uz Krku koji su usklađeni s načelima zaštite prirode kako bi na vrijeme, i u skladu s mogućnostima, bili uvršteni u godišnji plan JU.

Jedna od važnijih stavki izgradnje povjerenja u lokalnoj zajednici je javno prezentiranje planova JU. Pri rješavanju problema i izazova koji nisu u izravnoj nadležnosti JU potrebno je sudjelovati u planiranju i eventualnoj provedbi aktivnosti za koje su odgovorna druga tijela. To uključuje aktivnu suradnju s nadležnim i partnerskim institucijama i sudjelovanje u javnim raspravama. Također, potrebno je zagovarati najprikladnija rješenja te surađivati s gradovima i općinama tijekom planiranja i provedbe u svrhu poboljšanja kvalitete života lokalnog stanovništva i usluga za posjetitelje koje, iako nisu u izravnoj nadležnosti JU, pridonose učinkovitijoj zaštiti prirodnih vrijednosti.

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema DA. Suradnja s lokalnim zajednicama																	
Posebni cilj DA: Javna ustanova NP "Krka" i lokalne zajednice s područja Parka kvalitetno komuniciraju i razmjenjuju informacije te koriste prakse važne za očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti: Ključne vrijednosti NP Krka su kvalitetno interpretirane kroz tezu suživota čovjeka i rijeke u kršu te su sve ciljane skupine educirane o vrijednostima područja.																	
Pokazatelj posebnog cilja DA: Raste broj susreta s lokalnim stanovništvom i raznovrsnost edukativnih programa u odnosu na 2022. godinu. Raste broj suradnika i volontera u lokalnoj zajednici u odnosu na 2022. godinu. Raste broj korisnika weba nacionalnog parka posvećenog lokalnoj zajednici i čitatelja newslettera po njegovoj uspostavi. Povećan broj korisnika poljoprivrednih mjera za očuvanje bioraznolikosti u odnosu na 2022. godinu. Društveni i ekonomski utjecaj parka na lokalnu zajednicu je pozitivan.																	
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA1	Poticati, razvijati i redovito održavati susrete s lokalnim stanovništvom kroz edukativne programe vezane uz poljoprivrednu proizvodnju i očuvanje autohtonih sorti i pasmina	Broj održanih susreta (min 2 godišnje), povećan broj certificiranih ekoloških proizvođača (početno stanje će biti određeno provedbom aktivnosti DA14), povećan broj grla autohtonih sorti i pasmina (veza aktivnost AC5)	2										LAG-ovi, Savjetodavna služba, VS	200,000	
POVS ŠPK/ NP Krka	edukacija	DA2	Informirati i educirati lokalnu zajednicu o važnosti uklanjanja i sprječavanja širenja invazivnih stranih vrsta na području NP	Broj provedenih informativnih i edukativnih sadržaja, s naglaskom na invazivne vrste riba (minimalno 1 puta godišnje)	2											0	
POVS ŠPK/ NP Krka	informiranje	DA3	Unaprijediti i aktivno izvještavati o novostima iz područja zaštite prirode, posjećivanja i pokretanju projekata JU "NP Krka" od značaja za zaštitu prirode	Uspostavljena i redovito ažurirana zasebna rubrika na mrežnoj stranici, broj izdanih Glasila (min 1x godišnje), broj objavljenih newslettera (min 4 godišnje)	2											25.000	
POVS ŠPK/	informiranje	DA4	Komunicirati prema lokalnoj zajednici obilježavanje važnih	Evidencija komunikacijskih aktivnosti (minimalno jedna godišnje)	1											0	

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
NP Krka			datuma vezanih za zaštitu prirode i kulturno-povijesne baštine															
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA5	Organizirati javne tribine i okrugle stolove u svrhu razvijanja dijaloga JU i lokalne zajednice s ciljem podizanja kvalitete života lokalne zajednice na području Parka	Broj održanih susreta (min 2 godišnje)	2												JLS, lokalni OCD-i	3,000
NP Krka	suradnja	DA6	Sudjelovati u obilježavanju važnih događaja za lokalnu zajednicu	Sudjelovanje na minimalno 5 događanja za škole i 5 događanja za širu javnost godišnje	2												JLS, TZ	10,000
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA7	Razvijati suradnju s JLS-ima na aktivnom očuvanju vrijednosti Parka	Broj jedinica JLS s kojima je ostvarena suradnja; broj ostvarenih aktivnosti, broj održanih sastanaka s JLS (minimalno 1 godišnje u svakoj JLS)	2												Lokalni OCD-i, JLS	0
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA8	Surađivati s JLS-ima i TZ-ima na usklađivanju parkovne i ostale turističke signalizacije sukladno zadanom vizualnom identitetu i zakonskim propisima	Parkovna i ostala turistička signalizacija koja vodi prema Parku je usklađena s onom koja se nalazi u granicama Parka; izvješće o obavljenim aktivnostima	2												JLS, TZ	0
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA9	Podržavati lokalne inicijative u prezentaciji prirodne i kulturne baštine te se aktivno uključivati u iste	Broj zaprimljenih inicijativa, broj ostvarenih prijedloga; broj uključivanja	2												JLS, muzeji, TZ	4,000
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA10	Nastaviti suradnju s lokalnim organizacijama na protupožarnoj zaštiti	broj potpisanih ugovora (DVD, JVP); Provedene su planirane mjere suzbijanja požara	1												DVD, JVD	480,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored							Suradnici	Financije (EUR)			
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.			2030.	2031.	2032.
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA11	Poticati suradnju s županijskim lovačkim savezom i lovoovlaštenicima na rubnim područjima NP Krka i EM	Broj održanih godišnjih sastanaka (min 1), broj zajedničkih projekata (min 1)	3											ŽLS, lokalna LD	0
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA12	Nastaviti suradnju s privatnim šumoposjednicima s ciljem očuvanja prirodnih sastava šumskih zajednica na području Parka	Broj održanih sastanaka (min 3), broj zahtjeva za intervenciju, broj zajedničkih aktivnosti (min 1)	3											HŠ, privatni šumoposjednici	0
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	DA13	Poticati, podupirati i organizirati zajedničke akcije čišćenja divljih odlagališta u Parku i njegovim rubnim područjima	Broj provedenih akcija čišćenja, količina i vrsta uklonjenog otpada	3											JLS, OCD-ovi, DVD-ovi, volonteri, škole, svi dionici, VS	5,000
POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	DA14	Izraditi registar lokalnih poljoprivrednika te obrta i organizacija vezanih za održivost i zaštitu prirode te redovito ga nadopunjavati	Izrađena baza podataka; Broj evidentiranih proizvođača/obrta/organizacija, redovito ažurirana baza podataka	2												0
NP Krka	suradnja	DA15	U suradnji s lokalnim proizvođačima organizirati predstavljanje lokalnih proizvoda	Broj predstavljenih proizvođača, broj predstavljenih proizvoda, broj predstavljanja unutar Parka i izvan Parka (minimalno 1 godišnje)	2											TZ, lokalni proizvođači, JLS	30,000
NP Krka	suradnja	DA16	U suradnji s razvojnim agencijama i LAG-om, poticati lokalne proizvođače na udruživanje i podizanje kvalitete proizvoda	Broj organiziranih edukacija (minimalno 1), broj polaznika	3											Razvojne agencije, LAG	0
NP Krka	monitoring	DA17	Uspostaviti metodološki okvir za praćenje društvenog i ekonomskog utjecaja Parka na JLS	Razvijena metodologija praćenja i evaluacije, izvještaji praćenja (minimalno 2)	2											VS	25,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored						Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.			2029.	2030.
			i lokalnu zajednicu te provoditi praćenje												
NP Krka	suradnja	DA18	Razmatrati projekte i inicijative za razvoj zajedničkih programa posjeta Parku u suradnji s lokalnim OPG-ima i pružateljima usluga u turizmu na području Parka.	Broj sudjelovanja u projektima i inicijativama	2									Lokalni OPG-i, pružatelji usluga u turizmu	0
NP Krka	suradnja	DA19	Podupirati lokalno stanovništvo u prijavi i ostvarivanju poticaja iz dobrovoljnih mjera koje doprinose okolišu (IAKS mjere iz PRR) I/ili budućih eko-shema, te drugih poticajnih mjera Iz Programa ruralnog razvoja i drugih izvora	Broj komunikacija prema lokalnoj zajednici, godišnja evidencija korisnika i površina pod raznim IAKS mjerama.	1									lokalni poljoprivrednici	0

4.6. TEMA E. RAZVOJ KAPACITETA JAVNE USTANOVE

OPĆI CILJ E. Javna ustanova raspolaže svim potrebnim pravnim, organizacijskim, ljudskim i materijalnim resursima za upravljanje, uključujući i potrebnu infrastrukturu, te ih koristi za trajno unaprjeđenje svih segmenata upravljanja i organizacijske kulture.

4.6.1. Evaluacija stanja teme E

Od osnivanja JU NP Krka bilježi se stalni porast opsega poslovanja, a sukladno tome rasli su i kapaciteti Ustanove. Položaji i radna mjesta djelatnika JU sistematizirani su na način da se osiguraju uvjeti za stručno, racionalno i učinkovito obavljanje poslova upravljanja Ustanovom.

Broj djelatnika u stalnom je porastu, samo u zadnjih 10 godina povećao se sa 178 na 271 zaposlenika, a tijekom sezone taj broj još raste sa sezonskim zaposlenicima. Jedan od problema u funkcioniranju i organizaciji posla je velika preopterećenost tijekom ljetnog razdoblja, kada su potrebe za radnicima povećane u odnosu na zimsko razdoblje, kada je Park otvoren ali uglavnom bez ili s minimalnim brojem posjetitelja.

S obzirom da Park nastoji preraspodijeliti posjetitelje na šire područje otvaranjem novih sadržaja, predviđa se i rast kapaciteta JU, što će zahtijevati reorganizaciju postojećih kadrova i kvalitetniju alokaciju radne snage. Iako kapaciteti JU rastu, nisu ravnomjerno zastupljeni u svim službama. Zbog provođenja velikog broja aktivnosti i istraživanja, uglavnom su se koristile usluge vanjskih suradnika i znanstvenih institucija u provođenju istih. Radi kvalitetnijeg i učinkovitijeg provođenja mjera upravljanja, Službu zaštite potrebno je ojačati, dodatno ekipirati kadrovima koji nedostaju, kako bi dio aktivnosti i praćenja stanja mogli samostalno obavljati, a treba povećati i broj čuvara prirode zbog kvalitetnijeg nadzora područja.

JU kontinuirano radi na edukaciji djelatnika, organiziranju i sudjelovanju na radionicama, kako bi se poboljšale kompetencije i kvaliteta rada Ustanove. Opremljenost je dobra i omogućuje kvalitetno provođenje radnih procesa.

Doneseni su svi akti relevantni za rad Ustanove. Redovito se prate izmjene zakonodavnih okvira, a donesene izmjene i dopune ugrađuju u postojeće akte. Samo u posljednjem desetogodišnjem razdoblju doneseno je više od 30 općih akata, odnosno njihovih izmjena i dopuna. Sistematizacijom položaja i radnih mjesta utvrđeni su poslovi koji se obavljaju i potrebna stručna sprema, ali zbog povećanja aktivnosti i opsega poslovanja, potrebno je izraditi novu sistematizaciju koja će adekvatno pratiti razvoj i rast JU.

JU je uspostavila i redovito ažurira podatke neophodne za praćenje aktivnosti plana upravljanja i cjelokupnog rada prema djelatnostima pojedinih službi: prostorne baze podataka, evidenciju nekretnina u vlasništvu ili posjedu JU, terenske izvještaje, provedbe mjera zaštite, posjetiteljska infrastruktura, marketinške aktivnosti (promidžbene materijale, sudjelovanja na sajmovima, javnim događanjima), provedbu jave nabave, godišnje i financijske planove, službene akte. U narednom razdoblju potrebno je digitalizirati arhivsku građu, što će zahtijevati nadogradnju postojećeg informatičkog sustava te zaštitu logotipa i JU.

Prepoznatljivost JU NP Krka i njen utjecaj na razvoj okolnog područja koji joj gravitira zahtijevaju intenzivan i kvalitetan pristup i suradnju s brojnim dionicima koja bi pridonijela učinkovitosti i uspješnosti provedbe planiranih aktivnosti. U samom Parku prisutne su intenzivne djelatnosti HEP-a, Hrvatskih voda i privatnih vlasnika zemljišta koje zahtijevaju redovitu komunikaciju kao preduvjet za postizanje ciljeva očuvanja ovog područja.

Stručno usavršavanje i osposobljavanje zaposlenika provodi se kroz ovladavanje znanjima i vještinama za efikasnije obavljanje pojedinih zadataka. Cilj je razviti opću sposobnost, kako savladavanjem novih vještina tako i boljeg funkcioniranja različitih timova te unutar timova, za što efikasniju provedbu utvrđenih zadataka i upravljačkih usmjerenja Ustanove. Tijekom proteklog razdoblja zabilježena su poboljšanja ali još uvijek ima

prostora za napredak. Edukacije zaposlenika su korak naprijed u nastojanju JU da educiranjem svojih djelatnika postavlja nove trendove upravljanja. Razvoj i nadogradnja znanja zaposlenika bitan je proces povezan s gotovo svim aspektima upravljanja ljudskim potencijalima. Kvalitetni međuljudski odnosi nešto su što je potrebno graditi i nadograđivati, učiti i vrednovati, kako bi djelatnici JU bili zadovoljniji i produktivniji u radnom okruženju.

Razvoj međunarodne suradnje važan je okvir djelovanja i razvoja institucionalnih kapaciteta JU. JU NP Krka je dio mreže europskih zaštićenih područja EUROPARC Federation, u sklopu koje sudjeluje na raznim edukacijama, seminarima, promotivnim i drugim aktivnostima. Dio je i regionalne mreže Parkovi Dinarida, koju čini 95 zaštićenih područja te sudjeluje u aktivnostima mreže WWF Adria. Nadalje, od 2018. godine JU je potpisnik Sporazuma o suradnji na ekološkoj zaštiti i održivom upravljanju s kineskim Prirodnim rezervatom Huanglongom, s ciljem nadogradnje znanja i razmjene iskustava. U narednom periodu potrebno je dalje jačati međunarodnu suradnju i povećati djelovanje JU na međunarodnoj sceni. Također je potrebno djelovati u narednom razdoblju na uspostavi partnerskih odnosa u okviru pronalaska parka prijatelja, programa volontiranja i razmjene studenata.

Na temelju osnovne knjige standarda koju je nadležno Ministarstvo izradilo u okviru razvoja jedinstvenog vizualnog identiteta zaštićenih područja, nacionalnih i parkova prirode, JU NP Krka je napravila proširenu verziju za primjenu logotipa sukladno različitim aktivnostima Ustanove. Potrebno je uvesti učinkoviti sustav kontrole nad primjenom logotipa NP „Krka“, posebno što se tiče onih subjekata, pravnih i fizičkih osoba, koji se logotipom koriste bez dopuštenja Ustanove. U sljedećem razdoblju potrebno je nastaviti s provođenjem aktivne zaštite identiteta NP-a, brenda i logotipa NP „Krka“.

Što se tiče imovine i infrastrukture, JU NP Krka sustavno i kontinuirano skrbi o imovini i infrastrukturi u svom vlasništvu te dugoročno planira aktivnosti koje se tiču korištenja te imovine a u svrhu zaštite i prezentacije područja. JU je u posljednjih 10 godina uložila značajna sredstva u izgradnju i učinkovito korištenje vlastite imovine (ispostava Drniš, posjetiteljski centar u Laškovićima, suvenirnica u Kninu, Eko kampus u Puljanima, poslovna zgrada u Bilicama). Kao prioritet postavlja se izgradnja i uređenje ulaza Lozovac. Detaljni prikaz prihvatno-posjetiteljske infrastrukture i njenih potreba dan je u Temi C. Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija. Međutim, JU nema adekvatne prostorne uvjete u upravi nacionalnog parka, službe su razdvojene te se iznajmljuju poslovni prostori u okolici. Stoga postoji potreba za jedinstvenom upravnom zgradom.

JU NP Krka koristi pravo prvokupa nekretnina koje vlasnici na području NP Krka i kontaktnog područja odluče prodati, kada je to u skladu s potrebama i ciljevima upravljanja. Tako je JU NP Krka u posljednjih 10 godina kupila više nekretnina, od čega se dio toga odnosi i na zemljišta na prostoru arheološke zone Burnum (što je detaljnije obrađeno u Temi B. Zaštita i očuvanje kulturne baštine). Važan aspekt je i otkup zemljišta za uređenje pristupnih puteva do arheoloških lokaliteta s obzirom da neriješeni imovinsko pravni odnosi značajno utječu na mogućnosti JU da provodi aktivnosti zaštite i očuvanja kulturne baštine, što je također detaljnije obrađeno u Temi B. JU NP Krka planira nastaviti koristiti pravo prvokupa u svrhu učinkovitijeg upravljanja područjem.

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.		
Podtema EA. Interni akti i vanjski propisi i planovi																	
Posebni cilj EA: Interni akti JU usklađeni su sa zakonskim propisima i potrebama upravljanja područjem, a relevantni vanjski propisi i planovi omogućuju njihovu provedbu.																	
Pokazatelj posebnog cilja EA:																	
Svi obvezni interni pravni akti i planovi JU su u skladu sa zakonskim obvezama i potrebama upravljanja područjem.																	
Svi glavni poslovni procesi i procedure JU regulirani su odgovarajućim internim aktima (protokoli, smjernice, programi i sl.).																	
Nema uočenih neusklađenosti odredbi vanjskih propisa i planova s potrebama upravljanja područjem.																	
Pravo prvokupa se redovito primjenjuje.																	
Odnosi s ključnim korisnicima prostora su definirani (sporazumi o suradnji i sl.).																	
NP Krka	regulacija	EA1	Donijeti novi Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i načina rada JU NP "Krka"	Donesen Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu	1												0
NP Krka	regulacija	EA2	Ažurirati Pravilnik o zaštiti i očuvanju te donijeti njegov novi prijedlog	Donesen prijedlog izmjena i dopuna Pravilnika o zaštiti i očuvanju	1												0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	EA3	Redovno usklađivati interne akte s pozitivnim propisima RH	Doneseni interni akti; Redovito ažurirani akti i baza podataka	1												0
NP Krka	aktivno upravljanje	EA4	Provoditi postupke koncesijskih odobrenja sukladno donesenom Planu upravljanja koncesijskim odobrenjima	Definirana procedura izdavanja koncesijskih odobrenja i jednokratnih koncesijskih odobrenja; Izrađen godišnji plan koncesijskih odobrenja; Sukladno PU koncesijskim odobrenjima proveden postupak izdavanja koncesijskih odobrenja; izrađena i ažurirana baza podataka	1												0

Plan upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže (6005): Nacionalni park Krka i šire područje

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	EA5	Redovito provoditi internu reviziju	Provedena interna revizija (min. 2. godišnje); izvješća interne revizije	2														0
NP Krka	infrastruktura	EA6	Upravljanje nekretninama na području Parka sukladno Planu upravljanja nekretninama	Imovina upisana u Središnji registar državne imovine; Izrađen Plan za upravljanje nekretninama; Izrađena baza podataka nekretnina; Redovno ažuriranje baze podataka nekretnina; Izrađen katalog posjetiteljske infrastrukture	2														10,000
NP Krka	regulacija	EA7	Urediti pravni status svih postojećih objekata koji se koriste za potrebe Parka	definiran i uređen pravni status svih postojećih objekata; izrađena i ažurirana baza podataka; svi objekti imaju sve potrebne dozvole	2														20,000
NP Krka	infrastruktura	EA8	Otkupljivati nekretnine sukladno planu i potrebama	Ostvareno pravo prvokupa; Povećava se površina otkupljenih čestica; otkupljene čestice upisane u Središnji registar državne imovine i bazu podataka (registar nekretnina)	3														150,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EA9	Aktivno sudjelovati u izradi Prostornog plana NP Krka	Broj održanih sastanaka s prostornim planerima (minimalno 2) ; Broj poslanih dopisa; Izrađen i usvojen Prostorni plan NP Krka	1													MPUGDU, MINGOR	0

Plan upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže (6005): Nacionalni park Krka i šire područje

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EA10	Aktivno sudjelovati u izradi lokalnih i regionalnih prostornih i razvojnih planova na širem području Parka te predlagati i zagovarati rješenja kojima se doprinosi postizanju ciljeva plana upravljanja	Broj sudjelovanja u procesima izrade planova; Broj donesenih planova koji doprinose postizanju ciljeva Plana upravljanja	2												JLS, ŠKŽ	0
NP Krka	suradnja	EA11	Redovito provoditi natječaje za sponzorstva i donacije koji su u skladu sa ciljevima upravljanja i očuvanja NP Krka	Broj odobrenih zahtjeva sukladno financijskom planu Ustanove i Pravilniku o sponzorstvu; godišnja evidencija odobrenih zahtjeva	2													1,500,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	monitoring	EA12	Na godišnjoj razini raditi procjenu provedbe aktivnosti te nakon pet godina procjenu ostvarivanja ciljeva Plana upravljanja te prema potrebi napraviti reviziju Plana upravljanja	Godišnji programski izvještaj; Evaluacija provedbe PU nakon 5 godina; prema potrebi napravljena revizija Plana upravljanja	1												VS	0
NP Krka	suradnja	EA13	U suradnji s MINGOR-om prijaviti područje kao rezervat biosfere na program UNESCO-a Čovjek i biosfera (MAB).	Predana prijava; odobrena prijava	2												MINGOR	0

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
NP Krka	suradnja	EA14	Aktivno komunicirati s ključnim korisnicima prostora vezano za regulacije njihovih djelatnosti u Parku (Hrvatskim šumama, HEP-om, Hrvatskim vodama)	Broj sastanaka (minimalno 3 godišnje); Broj zajedničkih aktivnosti (minimalno 1); Doneseni Sporazumi o suradnji (uključujući definiranje prioriteta) sa svim ključnim korisnicima prostora (HŠ, HV, HEP)	1													HŠ, HV, HEP Proizvodnja d.o.o.	0
NP Krka	suradnja	EA15	Nastaviti suradnju i s vjerskim zajednicama (samostan Visovac i manastir Krka) u Parku	Broj sastanaka (minimalno 2 godišnje); Broj zajedničkih aktivnosti; Potpisani godišnji ugovori o suradnji	2													Samostan Visovac i manastir Krka	3,000,00 0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EA16	Aktivno sudjelovati u postizanju ciljeva učinkovitog upravljanja prostorom s dionicima (Hrvatske ceste, Županijska uprava za ceste, Lučka kapetanija, Lučka uprava i dr.)	Broj sastanaka (minimalno 2 godišnje); Broj zajedničkih aktivnosti (minimalno 1); Doneseni Sporazumi o suradnji s HC, ŽUC, Lučkom kapetanijom/Lučkom upravom (uključujući definiranje nadležnosti na području parka)	2													HC	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EA17	Sudjelovati u javnim raspravama i postupcima procjene utjecaja zahvata na okoliš strategija, planova i program	Broj sudjelovanja u javnim raspravama	1													JLS, ŠKŽ	0

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
Podtema EB. Institucionalni i individualni kapaciteti																		
Posebni cilj EB: Trajnim unapređivanjem kompetencija djelatnika i organizacije radnih procesa, upravljanjem znanjem i informacijama te razvojem organizacijske kulture osigurani su institucionalni i individualni kapaciteti potrebni za učinkovito upravljanje područjem.																		
Pokazatelji posebnog cilja EB:																		
Kapaciteti ljudskih resursa u skladu su s potrebama upravljanja i ustrojem JU.																		
Kompetencije djelatnika kontinuirano se razvijaju sukladno ustanovljenom potrebama i prioritetima.																		
Donesene odluke, planovi i prakse upravljanja utemeljeni su na najboljem postojećem znanju.																		
POVS Bunari/ POVS ŠPK/NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	EB1	Osigurati dovoljan broj djelatnika za učinkovitu i kvalitetnu provedbu Plana upravljanja	Godišnji plan zapošljavanja; Broj zaposlenih djelatnika je u skladu s godišnjim planom; broj djelatnika je dovoljan za učinkovitu provedbu Plana upravljanja.	2													0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	EB2	Uspostaviti kriterije i proceduru pri zapošljavanju novih djelatnika (način testiranja, vrsta testiranja)	Definirani kriteriji i procedura pri zapošljavanju; Sva zapošljavanja provedena u skladu s procedurom (godišnje)	2													0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	EB3	Uspostaviti i provoditi objektivan sustav ocjenjivanja, vrednovanja, nagrađivanja i napredovanja djelatnika	Definiran i proveden sustav ocjenjivanja, vrednovanja, nagrađivanja i napredovanja djelatnika	2													0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	komunikacija	EB4	Razvijati kulturu komunikacije unutar i između ustrojstvenih jedinica	Održavanje redovitih kolegija (minimlno jednom mjesečno); Uspostavljen sustav internog komuniciranja	2													0

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	regulacija	EB5	Provoditi učinkovit nadzor na području Parka	Definiran plan rada čuvara prirode; Definirane zone nadzora u Parku; Broj službenih zabilješki se povećava; Broj postupanja	1														15,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	edukacije	EB6	Redovito provoditi edukacijske programe za zaposlenike JU "NP Krka" iz svih oblasti poslovanja JU "NP Krka"	Provoditi procjene potreba za dodatnom edukacijom djelatnika na godišnjoj razini; Minimalno jedna edukacija godišnje; Evidencija prijenosa znanja unutar službi; Evidencija edukacija članova komisije za volonterske programe (broj dobivenih uvjerenja)	2														50,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EB7	Redovito provoditi suradnju na području edukacije vanjskih suradnika iz oblasti pružanja usluga u turizmu	Broj sklopljenih ugovora o suradnji s dogovorenim programima; Minimalno proveden 1 edukacijski program; Broj educiranih suradnika	2														10,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	edukacije	EB8	Organizirati stručne i znanstvene skupove na odabrane teme relevantne za upravljanje parkom	Broj održanih stručnih i znanstvenih skupova (minimalno obilježena 40. i 45. godišnjica Parka), evidencija stručnih i znanstvenih skupova i broj sudionika, Zbornik radova	2														60,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EB9	Poticati suradnju sa sveučilištima i veleučilištima na razvoju istraživačkih projekata, izradi diplomskih, magistarskih i doktorskih radova na teme od interesa za upravljanje Parkom	Broj provedenih praksi godišnje; Broj izrađenih diplomskih, magistarskih i doktorskih radova; Ostvarena suradnja sa znanstvenom zajednicom	2													VS	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EB10	Suradivati s obrazovnim institucijama na programima za stručne prakse	Broj obrazovnih institucija s kojim je uspostavljena suradnja	3													Srednje škole, više škole, fakulteti	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	EB11	Uspostaviti biblioteku/knjižnicu i redovito je dopunjavati stručnom literaturom bibliografiju	Uspostavljena knjižnica; broj nabavljenih novih naslova godišnje	2														15,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	EB12	Provoditi umrežavanje i razmjenu iskustava zaposlenika kroz sudjelovanje na nacionalnim i međunarodnim događanjima iz područja djelovanja JU	Evidencija događanja na kojima su sudjelovali zaposlenici JU (minimalno godišnji skup stručnih službi i skup čuvara prirode)	1													MINGOR, OCD, obrazovne institucije, JU	40,000
Podtema EC. Infrastruktura i opremanje službi																			
Posebni cilj EC: Razviti potrebnu infrastrukturu, učinkovito njome upravljati i adekvatno opremiti službe Javne ustanove u od nosu na stanje iz 2022.																			
Pokazatelji posebnog cilja EC:																			
Sva postojeća znanja i informacije relevantne za upravljanje područjem pohranjene su u informacijski sustav JU te su dostupni djelatnicima. Informacijski sustav JU kontinuirano se nadopunjuje informacijama i znanjima koja nastaju kao rezultat aktivnosti upravljanja. Osigurani su optimalni uvjeti za rad svih službi (oprema). Postojeća infrastruktura zadovoljava potrebe posjetitelja.																			

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	infrastruktura	EC1	Sukladno potrebama Parka sustavno nadograđivati postojeća i primjenjivati nova IT rješenja	Prostor za server osiguran; Cloud servis redovno održavan; Napredna informatička sigurnosna rješenja redovno nabavljena; Tehnička zaštita udaljenih lokacija implementirana; Godišnji plan IT rješenja; Godišnji izvještaj	1														180,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	održavanje	EC2	Redovito digitalizirati uredsko poslovanje (arhivsku građu i tekuće poslovanje)	Ustrojeno digitalizirano uredsko poslovanje svih službi; digitalizirana arhivska građa	2													VS	0
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	Jačanje kapaciteta JU	EC3	Redovito nadograđivati GIS bazu podataka s prostornim podacima i rezultatima istraživanja	GIS baza redovito se nadograđuje i ažurira prostornim podacima i rezultatima istraživanja	1														130,000
NP Krka	monitoring	EC4	Postaviti videonadzor za cijelo područje Parka	Postavljen videonadzor; Uspostavljena centralna lokacija za video nadzor	2														280,000
NP Krka	infrastruktura	EC5	Osigurati tehničko-informatičku infrastrukturu za funkcioniranje e-ticketing sustav prodaje i kontrole ulaznica i ostalih dodatnih usluga	Postavljena tehničko-informatička infrastruktura za funkcioniranje e-ticketing sustav prodaje i kontrole ulaznica i ostalih dodatnih usluga; godišnja izvješća o ispravnosti infrastrukture	2													VS (informatičari)	700,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
NP Krka	održavanje	EC6	Unaprjeđivati informatički sustav ugostiteljstva i maloprodaje	Instaliran kvalitetan operativni sustav, osigurana mrežna infrastruktura i softver; provedena min.1 godišnja edukacija zaposlenika za rad na programu	2													VS (informatičari, programeri, grafičari, tisak)	200,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	održavanje	EC7	Na godišnjoj razini raditi procjene stanja i potreba za održavanjem, servisiranjem i nabavom opreme po ustrojstvenim jedinicama	Godišnji plan nabave; Godišnji izvještaj	2														250,000
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	EC8	Provesti elektrifikaciju vozila i povećati vozni park	Nabavljeno minimalno 5 novih automobila; nabavljeno minimalno 5 električnih automobila; nabavljena minimalno 2 električna autobusa; nabavljeno minimalno 1 vatrogasno vozilo	2														6,500,00 0
NP Krka	jačanje kapaciteta JU	EC9	Provesti elektrifikaciju plovila i povećati plovni park (nabaviti brodove)	Nabavljena minimalno 2 nova broda za prijevoz putnika; nabavljena minimalno 2 električna broda za prijevoz putnika	2														7,000,00 0
NP Krka	infrastruktura	EC10	Postaviti punionice za električna vozila i plovila na različitim lokacijama	Postavljene minimalno 2 punionice za automobile i plovila	2														300,000
POVS Bunari/ POVS ŠPK/ NP Krka	održavanje	EC11	Redovito održavati poslovne prostore koje koriste djelatnici Parka i po potrebi kupiti ili unajmiti dodatne poslovne prostore	Zaposlenici rade u adekvatnim poslovnim prostorima	3														100,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
NP Krka	infrastruktura	EC12	Postaviti i koristiti solarne panele za opskrbu električnom energijom pojedinih objekata Parka	Postavljeni solarni sustavi	2													1,000,000
NP Krka	održavanje	EC13	Zamijeniti klimatizacijske uređaje na upravnoj zgradi	Godišnji plan zamjene klimatizacijskih uređaja	3													500,000
NP Krka	infrastruktura	EC14	Izraditi plan postavljanja/gradnje i realizirati izgradnje prihvatnih objekata (recepција, sanitarni čvor, suvenirnica, buffet) sukladno Prostornom planu	Izrađen plan postavljanja/gradnje; broj postavljenih recepcija, suvenirnica, broj postavljenih sanitarnih čvorova, broj naplaćenih usluga, broj zaposlenih u objektima	1													600,000
NP Krka	infrastruktura	EC15	Izgraditi sanitarni čvor za posjetitelje na Roškom slapu	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekt	2													300,000
NP Krka	infrastruktura	EC16	Izgraditi prihvatne objekte na ulazu u Eko kampusu Krka u Puljanima (recepција, suvenirnica, buffet, sanitarni čvor)	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti u sklopu glavnog projekta	2													2,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC17	Izgraditi posjetiteljski centar Ulaz Lozovac	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti u sklopu glavnog projekta	1													20,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC18	Planirati i izgraditi dodatni način prijevoza posjetitelja na relaciji ulaz Lozovac-Skradinski buk-ulaz Lozovac (žičara/uspinjača)	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti u sklopu glavnog projekta	2													2,000,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored							Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.			2030.	2031.
NP Krka	infrastruktura	EC19	Izgraditi Viseći pješački most između utvrda Nečven i Trošenj	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti u sklopu glavnog projekta	2											6,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC20	Izgraditi prihvatni ulaz za posjetitelje na Gornjem toku	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti u sklopu glavnog projekta	2											700,000
NP Krka	infrastruktura	EC21	Izgraditi ulaz Kistanje (sanitarni čvor za posjetitelje, garaža, vidikovac)	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađeni objekti i vidikovac u sklopu glavnog projekta	2											2,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC22	Izgraditi novi ulaz na Roški slap - lokalitet Kružine	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađen objekt u sklopu glavnog projekta	2											2.000,000
NP Krka	infrastruktura	EC23	Izgraditi i opremiti nove zgrade uz Arheološku zbirku (proširenje muzejskog postava, lapidarij, knjižnica)	Nova muzejska zgrada je izgrađena; Zgrada je opremljena	2									VS		3,000,000
NP Krka	poticanje	EC24	Aktivno zagovarati uređenje prostora na livadi za koncesionare (kućice)	Broj održanih sastanaka s privatnim vlasnicima, postignut dogovor; uređen lokalitet	3									HŠ, HV		0

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
NP Krka	infrastruktura	EC25	Prilagoditi posjetiteljsku infrastrukturu osobama s invaliditetom	Osigurana i označena parkirna mjesta za invalide; prilagođeni sanitarni čvorovi; postavljene rampe na brodovima i autobusima; izrađene digitalne prezentacije (audio vizualne); educirani zaposlenici (znakovni jezik); ostvarena suradnja s udrugama i drugim institucijama nadležnim za osobe s invaliditetom (izrađene taktilne mape i eksponati)	2												VS, OCD	500,000
NP Krka	infrastruktura	EC26	Urediti geološko poučno pješačke staze	Broj uređenih poučno pješačkih staza s pripadajućoj geo/paleo interpretacijom (min. 1 staza uređena)	2													250,000
POVS ŠPK/ NP Krka	infrastruktura	EC27	Izgraditi nove i održavati postojeće pročištače otpadnih voda	Broj novoizgrađenih pročištača na području Parka (minimalno 1); Redovito održavani pročištači	1													380,000
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EC28	Poticati i surađivati s JLS i ostalim dionicima na izgradnju i uređenje sustava odvodnje komunalnih voda	Povećan broj naselja na području Parka s uređenim sustavom odvodnje komunalnih voda	2												JLS, HV	0
POVS ŠPK/ NP Krka	infrastruktura	EC29	Osigurati kante za razvrstavanje otpada na cijelom području Parka	Osigurane i postavljene kante za razvrstavanje otpada	2													100,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)		
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.				
POVS ŠPK/ NP Krka	suradnja	EC30	Aktivno surađivati s komunalnim poduzećima na ostvarivanju plana smanjenja otpada i redovitog odvoza s područja Parka	Potpisani ugovori s komunalnim poduzećima o odvozu otpada s područja Parka, otpad se redovito odvozi	2													komunalna poduzeća ŠKŽ	1,000,000
POVS ŠPK/ NP Krka	Aktivno upravljanje	EC31	Evidentirati i sanirati divlja odlagališta u Parku	Evidentirana divlja odlagališta; sanirana divlja odlagališta	2														450,000
NP Krka	infrastruktura	EC32	Održavati pješačke i biciklističke staze i po potrebi urediti nove staze	Redovito održavane pješačke i biciklističke staze (min. 3 godišnje); uređena nova staza (min. 1)	2														3,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC33	Izgraditi pristupne pješačke staze od pontonskog pristaništa ispod Skradinskog mosta do kontrolne kućice Skradinski most	Izrađena projektna dokumentacija	2														300,000
NP Krka	infrastruktura	EC34	Izgraditi pješački prijelaz preko ceste D59 na dijelu između Burnuma i Manojlovačkih slapova	Izrađena projektna dokumentacija; izgrađen prijelaz; osiguran siguran prijelaz pješacima preko ceste	3														300,000
NP Krka	infrastruktura	EC35	Sanirati cestovni most na Roškom slapu	Saniran cestovni most	2													ŽUC	2,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC36	Sanirati stazu (put) od pristaništa Roški slap (gornje pristanište) do recepcije i postavljanje električnih instalacija za punionicu brodova	Sanirana staza; postavljene električne instalacije za punionice brodova	2													VS	150,000

Plan upravljanja zaštićenim područjem i područjima ekološke mreže (6005): Nacionalni park Krka i šire područje

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
NP Krka	infrastruktura	EC37	Sanirati pristupni put od glavne ceste do Eko kampusa Puljani	Saniran pristupni put	2												HEP Proizvodnja d.o.o., JLS	700,000
NP Krka	poticanje	EC38	Aktivno zagovarati izmiještanje prometovanja kamiona i tegljača preko sedrenih barijera (most na Roškom slapu i most na Brljanu)	Broj upućenih dopisa; broj održanih sastanaka	2												ŽUC	0
NP Krka	infrastruktura	EC39	Redovito održavati postojeća pristaništa za brodove i po potrebi izgraditi nova	Postojeća pristaništa se redovito održavaju	2												VS	1,000,000
NP Krka	infrastruktura	EC40	Redovito održavati postojeća parkirališta i po potrebi izgraditi nova	Uređena minimalno 4 parkirališta izgrađena minimalno 3 nova parkirališta	2													3.000,000
NP Krka	poticanje	EC41	Aktivno zagovarati s nadležnim institucijama (HEP-ODS) ukopavanje kablova i izmiještanje visokonaponske mreže	Broj održanih sastanaka; dužina ukopanih kablova; izmještena visokonaponska mreža	2												HEP-ODS	0
NP Krka	održavanje	EC42	Sanirati i redovito održavati protupožarne puteve	Održavani i sanirani protupožarni putevi	1													200,000
NP Krka	održavanje	EC43	Redovito ažurirati Procjenu ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija te Plan zaštite od požara	Ažurirani planovi sukladno zakonskim obvezama	1												VS	10,000

Područje	Tip aktivnosti	Kod Aktivnosti	Aktivnost	Pokazatelj aktivnosti	Prioritet	Vremenski raspored										Suradnici	Financije (EUR)	
						2023.	2024.	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	2030.	2031.	2032.			
NP Krka	aktivno upravljanje	EC44	Provoditi aktivnosti i mjere protupožarne zaštite sukladno Programu aktivnosti o provedbi posebnih mjera zaštite od požara	Godišnje izvješće o provedenim aktivnostima	1												DVD, VS, HEP Proizvodnja d.o.o.	7,000

Popis kratica korištenih u tablicama

DVD	Dobrovoljna vatrogasna društva
ESS	Europske snage solidarnosti
HEP	Hrvatska elektroprivreda
HŠ	Hrvatske šume
HTZ	Hrvatska turistička zajednica
HV	Hrvatske vode
HZJZ	Hrvatski zavod za javno zdravstvo
JLS	jedinice lokalne samouprave
JU	javne ustanove
JVD	javna vatrogasna društva
LAG	Lokalna akcijska grupa
LD	Lovačka društva
MINGOR	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja
MINT	Ministarstvo turizma i sporta Republike Hrvatske
MP	Ministarstvo poljoprivrede
MPUGD	Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine
MZO	Ministarstvo znanosti i obrazovanja
OCD	organizacije civilnog društva
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
TZ	turističke zajednice
VS	vanjski suradnici
ŽLS	Županijski lovački savez
ŽUC	Županijske ceste

4.7. RELACIJSKE TABLICE IZMEĐU MJERA OČUVANJA I AKTIVNOSTI UPRAVLJANJA

Tablica 7. Relacijska tablica između mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja za područje HR2001492 Bunari

Identifikacijski broj područja: HR2001492				
Naziv područja: Bunari				
Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Mediterranske povremene lokve	3170*	Očuvana lokva s njenim karakterističnim vrstama (osobito <i>Damasonium polyspermum</i>)	Spriječiti zarastanje obala lokvi košnjom grmovite vegetacije oko lokve;	AA12
			Zabranjeno je utvrđivanje obala lokve;	AA12
			Spriječiti odlaganje otpada te biljnog i životinjskog materijala (osobito stranih i invazivnih stranih vrsta) u lokvu i njenu neposrednu okolicu;	AA23, DA13, EC29, EC30, EC31,
			Očuvati blage nagibe obala lokve;	AA12
			Periodično čistiti lokvu (ukoliko lokva postane preplitka zbog nakupljanja mulja na dnu); čišćenje provoditi u rano proljeće ili jesen;	AA12

Tablica 8. Relacijska tablica između mjera očuvanja i aktivnosti upravljanja za područje HR2000919 Šire područje NP Krke

Identifikacijski broj područja: HR2000918				
Naziv područja: Šire područje NP Krka				
Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Mediterranske povremene lokve	3170*	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> • Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 0,2 ha • Postignut je povoljan hidrološki režim (očuvana je izmjena jezerske i suhe faze) i kvaliteta vode • Spriječeno je zarastanje obala grmolikom vegetacijom • Očuvane su blago položene obale • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa 	Spriječiti zarastanje obale lokvi košnjom grmovite vegetacije u ljetnim mjesecima (naizmjenično kositi jednu polovicu u jednoj godini, a zatim drugu u sljedećoj)	AA12
			Očuvati povoljne stanišne uvjete u povremenim lokvama za razvoj tipične vegetacije stanišnog tipa	AA12
			Spriječiti odlaganje otpada te biljnog i životinjskog materijala (osobito stranih i invazivnih stranih vrsta) u lokvu i njenu neposrednu okolicu	DA13, DA5, DA20, EC30
			Periodično čistiti lokve (ukoliko lokva postane preplitka zbog nakupljanja mulja na dnu)	AA12
Vodni tokovi s vegetacijom Ranunculion fluitantis i Callitricho-Batrachion	3260	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> • Održan je stanišni tip unutar 55 km vodotoka • Održano je 40 ha ključnih staništa (A.3.3. zakorijenjena vodenjarska vegetacija) • Osiguran je stalni protok vode • Očuvana je prirodna hidromorfologija vodotoka 	Očuvati povoljne stanišne uvjete (koncentracija hranjivih tvari ne prelazi vrijednosti za oligotrofne do mezotrofne vode)	AA1, AA2, AA4, AA5, AA6, AA11, AA19, AA24
			Očuvati prirodnu hidromorfologiju vodotoka	AA5, AA6, AA23

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Sedrene barijere krških rijeka Dinarida	32A0	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održan je stanišni tip u zoni od 27 ha vodotoka Krke Održan je stanišni tip na najmanje 7 lokaliteta na Krki (Skradinski buk, Roški slap, Miljacka, Rošnjak, Manojlovac, Brljan, Bilušća buk) Očuvana je prirodna hidromorfologija vodotoka Spriječena je vegetacijska sukcesija drvenastim vrstama Očuvani su povoljni stanišni uvjeti (prezasićenost vode otopljenim kalcijevim karbonatom, pH iznad 8,0, koncentracija organske tvari manja od 10 mg/L ugljika, viša temperatura i strujanje vode brzinom od 0,5 do 3,5 m/s) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnog tijela JKRN0005_006 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRN0005_004, JKRN0005_003, JKRN0005_001 Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa 	<p>Očuvati povoljne stanišne uvjete (koncentracija hranjivih tvari ne prelazi vrijednosti za oligotrofne do mezotrofne vode, zadovoljeni uvjeti za taloženje sedre - pH vrijednost veća od 8, prezasićenost vode kalcijevim solima - Izas > 3 te niske koncentracije otopljenog organskog ugljika (<10 mg/l))</p>	AA1, AA2, AA3, AA4, AA5-AA7
			Očuvati prirodnu hidromorfologiju jezera i vodotoka	AA5, AA6, AA22, AA2, AA3, AA4, A7, AA9
			Sprečavati vegetacijsku sukcesiju	AA8, AA11
Mediteranske makije u kojima dominiraju borovice <i>Juniperus</i> spp.	5210	Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:	Očuvati povoljne stanišne uvjete i biljne vrste karakteristične za stanišni tip	AB1, AC1, AC3, AC8

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Očuvan je stanišni tip sastojine oštroigličaste borovice (D.3.4.2.3.) unutar zone od 1380 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa submediteranskim i epimediteranskim suhim travnjacima (C.3.5.) Očuvan je stanišni tip sastojine oštroigličaste borovice (D.3.4.2.3.) unutar zone od 65 ha u kojoj dolazi u kompleksu s tirensko-jadranskim vapnenačkim stijenama (B.1.4.) Očuvani su stanišni tipovi sastojine oštroigličaste borovice (D.3.4.2.3.) te sastojine feničke borovice (D.3.4.2.7.) unutar zone od 1200 ha kompleksu s drugim staništima: maslinici, šume, izgrađena područja Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa Stanišni tip je očuvan od intenzivnog zarastanja drugim drvenastim vrstama 		
Otvorene kserotermofilne pionirske zajednice na karbonatnom kamenitom tlu	6110*	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Očuvane su otvorene površine i karakteristične pionirske zajednice na karbonatnim osulinama (B.2.4.) u zoni od 11800 ha Očuvani su povoljni stanišni uvjeti za razvoj kserotermofilnih zajednica 	Sprečavati vegetacijsku sukcesiju	AC1, AC3 AC6, AC9
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za razvoj kserotermofilnih zajednica	AC1, AC3 AC5, AC8

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> • Spriječena je vegetacijska sukcesija te nakupljanje humusa i sitnog tla na kamenitoj podlozi • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa 		
Istočno submediteranski suhi travnjaci (Scorzoneretalia villosae)	62A0	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održana je ključna zona od 1400 ha u kojoj prevladava stanišni tip C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci • Očuvan je stanišni tip C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci unutar zone od 1380 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa sastojinama oštrogličaste borovice (D.3.4.2.3.) • Očuvan je stanišni tip C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci unutar zone od 280 ha u kojoj dolazi u kompleksu s Tirensko-jadranskim vapnenačkim stijenama (B.1.4.) • Očuvan je stanišni tip C.3.5. Submediteranski i epimediteranski suhi travnjaci unutar zone od 3760 ha u kojoj dolazi u kompleksu s drugim staništima • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa • Stanišni tip je očuvan od zarastanja 	Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC5, DA1
			Poticati redovito održavanje staništa košnjom i/ili ekstenzivnom ispašom	AC5, DA1
			Ne dopustiti pošumljavanje travnjačkih površina	AB1, AC8, DA12

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> • Drvenasta i grmolika vegetacija ne obuhvaća više od 10 % pokrovnosti • Strane invazivne vrste ne pokrivaju više od 10 % površine 		
Karbonatne stijene s hazmofitskom vegetacijom	8210	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Očuvan je stanišni tip B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene unutar zone od 280 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa submediteranskim i epimediteranskim suhim travnjacima (C.3.5.) • Očuvan je stanišni tip B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene unutar zone od 55 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa sastojinama oštroigličaste borovice (D.3.4.2.3.) i sastojinama feničke borovice (D.3.4.2.7.) • Očuvan je stanišni tip B.1.4. Tirensko-jadranske vapnenačke stijene unutar zone od 850 ha u kojoj dolazi u kompleksu sa šumama (E) • Održane okomite karbonatne stijene s pukotinama u kojima se skuplja sitno tlo i voda koje podržavaju specifične uvjete za rast vegetacije stijena • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa 	Očuvati povoljne stanišne uvjete i biljne vrste karakteristične za stanišni tip	AC1, AC3, AC8, DA12

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Špilje i jame zatvorene za javnost	8310	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Očuvano je sedam speleoloških objekata (Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka; Topla pećina¹⁵; špiljski sustav Miljacka I-V; Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki)¹⁶; Jama nasuprot Torka; Miljacka III; Miljacka II) Očuvani su povoljni uvjeti u speleološkim objektima, nadzemlju i neposrednoj blizini Objekti se ne posjećuju niti uređuju posjetiteljskom infrastrukturom Očuvani su povoljni hidromorfološki uvjeti i kvaliteta vode Očuvana je značajna podzemna fauna iz skupina Acari, Araneae, Coleoptera, Collembola, Diplopoda, Diplura, Isopoda, Opiliones i Pseudoscorpiones Očuvana je populacija vrsta Skradinska lanzaja (<i>Lanzaia skradinensis</i>)¹⁷ i <i>Dalmatella sketi</i> na lokalitetu Izvor ispod elektrane kod Skradinskog buka 	Očuvati povoljne stanišne uvjete u speleološkim objektima, njihovom nadzemlju i njihovoj neposrednoj blizini	AD3, AD4, AD5, AD6
			Zabranjeno je komercijalno korištenje speleoloških objekata koji odgovaraju opisu stanišnog tipa	AD4, AD5
			Pratiti i po potrebi ograničiti ulazak u špilje i jame	AD4, AD5
			Zabranjeno je uređenje speleoloških objekata posjetiteljskom infrastrukturom	AD3-AD5
			Sanirati izvore onečišćenja koji ugrožavaju nadzemne i podzemne krške vode	DA13, EC27-E31

¹⁵ Topla peć i Topla peć Čikola su sinonimi. Topla pećina je ažuriran naziv.

¹⁶ Miljacka IV i Špilja kod mlina na Miljacki su sinonimi, s time da je Miljacka IV novi naziv koji će se unijeti u katastar speleoloških objekata.

¹⁷ U ciljevima očuvanja greškom piše *Hauffenia jadertina*.

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> • Očuvana je populacija vrste <i>Proteus anguinus</i> na lokalitetima Jama nasuprot Torka te špiljama Miljacka II, Miljacka III, Miljacka IV* i špiljskom sustavu Miljacka I-V¹⁸ • Očuvane su populacije vrsta <i>Marifugia cavatica</i>, <i>Sphaeromides virei mediodalmatina</i> i <i>Troglocaris</i> sp. na lokalitetu Jama nasuprot Torka • Očuvana je populacija vrste <i>Monolitra pretneri</i> na lokalitetu Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki) • Očuvana je populacija šišmiša, posebice <i>Myotis blythii</i> (Miljacka II), <i>Myotis capaccinii</i> (Miljacka II, Topla pećina), <i>Myotis emarginatus</i> (Miljacka II, Topla pećina), <i>Miniopterus schreibersii</i> (Miljacka II, Topla pećina), <i>Rhinolophus blasii</i> (Miljacka II, Topla pećina), <i>Rhinolophus euryale</i> (Miljacka II, Topla pećina), <i>Rhinolophus ferrumequinum</i> (Miljacka II) i <i>Rhinolophus hipposideros</i> (Miljacka II, Topla pećina, Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki)) 		

¹⁸ Miljacka I je ispravljena u špiljski sustav Miljacka I-V.

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
Poplavne miješane šume <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Ulmus minor</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> ili <i>Fraxinus angustifolia</i>	91FO	<p>Održati povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održana je površina stanišnog tipa od najmanje 73,46 ha** • Na području nacionalnog parka su šume prepuštene prirodnom razvoju • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa • Očuvano je periodično plavljenje područja • Očuvan je povoljan hidrološki režim i povoljna razina podzemne vode • Očuvane su sve šumske čistine • Na području stanišnog tipa nisu prisutne strane vrste drveća (žljezdasti pajasen i bagrem) 	Očuvati povoljan hidrološki režim (povoljna razina podzemne vode)	AA5, AA6, AA23
			Ne unositi strane i invazivne strane vrste	AB4, AB5
			Za zaštitu šuma koristiti biološka i biotehnička sredstva, dok se kemijska mogu koristiti samo u slučajevima potencijalne veće štete kada nema odgovarajućeg biološkog ili biotehničkog sredstva	AB1, DA12
			Očuvati biljne vrste karakteristične za stanišni tip	AB1, AB2, AB4, AB6, DA12
			Na području nacionalnog parka prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastrukturu	AB1, DA12
Vazdazeleni šume česmine (<i>Quercus ilex</i>)	9340	<p>Postići povoljno stanje ciljnog stanišnog tipa kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Očuvana je površina stanišnog tipa od najmanje 17,25 ha*** • Očuvane su karakteristične vrste ovog stanišnog tipa • Na području stanišnog tipa nisu prisutne strane vrste drveća • Očuvane su sve šumske čistine 	Očuvati povoljne stanišne uvjete za razvoj vazdazelenih mediteranskih šuma u kojima prevladava česmina	AB1, AB2, AB6, AB4, DA12
			Na području nacionalnog parka prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastrukturu	AB1, DA12
			Radove sjetve ili sadnje šumskog reprodukcijskog materijala obavljati zavičajnim vrstama karakterističnim za stanišni tip.	AB1, DA12
			Očuvati biljne vrste karakteristične za stanišni tip	AB1, AB2, AB4, AB6, DA12

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
oštrulja	<i>Aulopyge huegelii</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Održana su pogodna staništa za vrstu (šljunkovita dna s vegetacijom) unutar 40 km vodotoka Krke • Održana je populacija vrste (najmanje 54 kvadranta 1x1 km mreže) • Očuvana je povezanost vodotoka s podzemnim vodenim staništima • Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRN0005_006, JKRN0005_002, JKRN0021_001, JKRN0068_001, JKRN0105_001, JKRN0145_001, JKRN0298_001, JKRN0098_001 • Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRN0005_004, JKRN0005_003, JKRN0005_001, JKLN002, JKRN0021_002 • Postignuto je dobro ekološko stanje/ekološki potencijal i dobro kemijsko stanje vodnog tijela JKRN0005_005 • Održano je dobro stanje (količinsko i kemijsko) podzemnog vodnog tijela JKGI_10 	<p>Očuvati sadašnje stanje i spriječiti degradaciju staništa te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju i zarastanje obale kako bi se stvorila prirodna staništa</p>	AA11
			<p>Pojačati nadzor na vodotocima unutar područja ekološke mreže, osobito pazeći na krivolov</p>	AA24

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
mren	<i>Barbus plebejus</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa za vrstu (šljunkovita i pješčana dna) unutar 40 km vodotoka Krke Održana je populacija vrste (najmanje 41 kvadrant 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_002, JKRN0021_001, JKRNO068_001, JKRN0105_001, JKRNO145_001, JKRN0298_001, JKRNO098_001, Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_004, JKRN0005_003, JKRNO005_001, JKLN002, JKRNO021_002 Postignuto je dobro ekološko stanje/ekološki potencijal i dobro kemijsko stanje vodnog tijela JKRNO005_005 	Očuvati sadašnje stanje i spriječiti degradaciju staništa te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju i zarastanje obale kako bi se stvorila prirodna staništa	AA11
dalmatinska gaovica	<i>Phoxinellus dalmaticus</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa za vrstu (kamena i šljunkovita dna s gustom vegetacijom) unutar 55 km vodotoka Krke 	Očuvati postojeće stanje i spriječiti degradaciju staništa te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju i zarastanje obale kako bi se omogućilo formiranje prirodnih staništa	AA11

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Održana je populacija vrste (najmanje 2 kvadranta 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_006, JKRNO005_002, JKRNO021_001, JKRNO068_001, JKRNO105_001, JKRNO145_001, JKRNO298_001, JKRNO098_001 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_004; JKRNO005_003; JKRNO005_001; JKLNO02; JKRNO021_002 Postignuto je dobro ekološko stanje/ekološki potencijal i dobro kemijsko stanje vodnog tijela JKRNO005_005 Očuvana je povezanost vodotoka s podzemnim vodenim staništima Održano je dobro stanje (količinsko i kemijsko) podzemnog vodnog tijela JKGI_10 		
glavočić crnotrus	<i>Pomatoschistus canestrinii</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa za vrstu (muljevita, pjeskovita, šljunčana i kamena dna prekrivena vegetacijom, ali i gola dna) unutar 3,5 km vodotoka Krke 	Očuvati postojeće stanje i spriječiti degradaciju staništa te dopustiti prirodne procese, uključujući eroziju i zarastanje obale kako bi se omogućilo formiranje prirodnih staništa	AA11
			Očuvati povoljni hidrološki režim i postojeća prirodna staništa s pjeskovitim i muljevitim dnom za razmnožavanje i rast mlađih uzrasnih kategorija	AA5, AA6, AA11, AA23

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Održana je populacija vrste (najmanje 2 kvadranta 1x1 km mreže) Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnog tijela JKRN0005_001 		
	<i>Anisus vorticulus</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (čiste stajaće ili sporo tekuće vode s vodenim raslinjem) unutar 55 km toka Krke Održana je populacija vrste (najmanje 5 kvadranta 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRN0005_006, JKRN0005_002, JKRN0021_001, JKRN0068_001, JKRN0105_001, JKRN0145_001, JKRN0298_001, JKRN0098_001, JKRN0161_001 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRN0005_004, JKRN0005_003, JKRN0005_001, JKLN002 Postignuto je dobro ekološko stanje/ekološki potencijal i dobro kemijsko stanje vodnog tijela JKRN0005_005 	Očuvati povoljne stanišne uvjete održavanjem pogodnih fizikalno-kemijska svojstava vode i povoljnog hidrološkog režima	AA5, AA6, AA23, EC26, EC27
			Očuvati raznolikost staništa na vodotocima (neutvrđene obale, sprudovi, brzaci i dr.) i povoljnu dinamiku voda (meandriranje, prenošenje i odlaganje nanosa)	AA5, AA6, AA11, AA23, EA14, EA16
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva u priobalnom području	AA24

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
bjelonogi rak	<i>Austropotamobius pallipes</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (vodotoci s prirodnom hidromorfologijom i razvijenom obalnom vegetacijom, posebice sporiji dijelovi toka s pjeskovitim i kamenitim dnima) unutar 55 km toka Krke Održana je populacija vrste (najmanje 3 kvadranta 1x1 km mreže) Održano je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_006, JKRNO005_002, JKRNO021_001, JKRNO068_001, JKRNO105_001, JKRNO145_001, JKRNO298_001, JKRNO098_001 Postignuto je dobro stanje (ekološko i kemijsko) vodnih tijela JKRNO005_004, JKRNO005_003, JKRNO005_001, JKLNO02 Postignuto je dobro ekološko stanje/ekološki potencijal i dobro kemijsko stanje vodnog tijela JKRNO005_005 Očuvan je pojas riparijske vegetacije (grmlja i drveća) u širini minimalno 2 m 	Očuvati povoljan hidrološki režim	AA5, AA6, AA23, EA15, EA16
			Očuvati obalnu vegetaciju u pojasu od najmanje 2 m	AA11
			Ne dopustiti unos stranih vrsta u pogodna staništa vrste	AA20, AA24, AA15
			U slučaju pojave invazivnih stranih vrsta rakova u vodotocima, sustavno ih uklanjati (osigurati praćenje pojave invazivnih stranih vrsta koje ugrožavaju ciljnu vrstu i po potrebi provesti mjere kontrole širenja)	AA15, AA20
čovječja ribica	<i>Proteus anguinus</i> *	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:	Očuvati povoljne stanišne uvjete za opstanak vrste (čiste, kisikom bogate podzemne vode)	AD1, AD2, AD3, AA23, EC26, EC27

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (podzemne rijeke i jezera dinarskog krša; NKS H.1.3., A.2.1.) u ključnoj zoni od 910 ha Održana je populacija vrste (najmanje 4 kvadranta 1x1 km mreže) u speleološkom objektu Jama nasuprot Torka te špiljskom sustavu Miljacka I - V Očuvane čiste, kisikom bogate podzemne vode i konstantno niske temperature Invazivne strane vrste riba nemaju uspostavljenu populaciju Održano je dobro stanje (količinsko i kemijsko) podzemnog vodnog tijela JKGI_10 	Ne dopustiti promjene hidrološkog režima podzemnih voda	AA5, AA6, AA23
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini (posebice u slivnom području)	AA24, EA2, EA3, DA1
			Redovito održavati bunare i izvore (npr. izmuljivati, čistiti, uklanjati vegetaciju uz bunare i izvore)	AD1, AF5
			Ne dopustiti degradaciju krških podzemnih staništa i spriječiti fragmentiranje podzemnih staništa	AD1, AD2, AD3
			Spriječiti unos stranih i invazivnih stranih vrsta u vodene sustave i provoditi kontrolu populacija već prisutnih stranih vrsta (posebice riba)	AD1, AD2, AD3
crvenkrpica	<i>Zamenis situla</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (otvorena, sunčana i suha staništa, osobito kamenita i stjenovita staništa s nešto vegetacije koja imaju dovoljno zaklona i potencijalnih skrovišta poput rijetke makije i gariga, kamenjarskih livada i pašnjaka, suhozida; obradive površine: vinogradi, vrtovi, maslinici) u zoni od 11970 ha 	Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC5, DA1
			Očuvati suhozide	AC2
			Ne dopustiti spaljivanje strništa	AC2, AA24, EA2, EA3
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Prilikom izgradnje, rekonstrukcije i održavanja prometnica, prema potrebi izgraditi i održavati prijelaze za male divlje životinje	EA15, EA16

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Očuvano je najmanje 4780 ha travnjačkih staništa (NKS C) i 980 ha šikara (NKS D) Održana je populacija vrste (najmanje 2 kvadranta 1x1 km mreže) 		
barska kornjača	<i>Emys orbicularis</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (kopnene vode i poplavna područja gusto obrasla vegetacijom s osunčanim obalama te kopnena staništa pogodna za polaganje jaja poput vlažnih livada i šumskih sastojina s odumrlim stablima na osunčanom položaju) u zoni od 1920 ha Očuvano je najmanje 130 ha travnjačkih staništa (NKS C.), najmanje 510 ha šumskih sastojina (NKS E.) i najmanje 1060 ha vlažnih i vodenih površina (NKS A.) Održana je populacija vrste (najmanje 9 kvadranta 1x1 km mreže) Invazivna strana vrsta crvenouha kornjača nema uspostavljenu populaciju Očuvana je povezanost pogodnih staništa za vrstu 	Ne dopustiti fragmentaciju i degradaciju pogodnih staništa za vrstu	AA11, AA24, EA14, EA16
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini (posebice u slivnom području)	AA24, EA2, EA3, DA1
			Prilikom izgradnje, rekonstrukcije i održavanja prometnica, prema potrebi izgraditi i održavati prijelaze za male divlje životinje	EA14, EA16
			Ne dopustiti fragmentaciju i gubitak staništa kanaliziranjem vodotoka i isušivanje poplavnih i močvarnih površina	AA11, AA24, EA14, EA16
			Ne dopustiti unos stranih i invazivnih stranih vrsta (posebice crvenouhe kornjače)	AA20, AA24
			Kontrolirati populacije invazivnih stranih vrsta te gdje je moguće provoditi iskorjenjivanje	AA20, AA24
			Ograničiti prenamjenu pogodnih staništa za vrstu u poljoprivredne (obradive) površine	AA11, AA23, AA24, EA14, EA16

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Očuvano je periodično plavljenje područja Očuvane su sve lokve 		
kopnena kornjača	<i>Testudo hermanni</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su sva pogodna staništa za vrstu (livade, pašnjaci, garizi, makije, rubovi šuma i šumske čistine, suhozidi, površine pod tradicionalnom poljoprivredom: maslinici, vrtovi, vinogradi; krška područja s dovoljno tla za polaganje jaja i inkubaciju te hibernaciju) u zoni od 12100 ha Očuvano je najmanje 4780 ha travnjačkih staništa (NKS C) i 980 ha šikara (NKS D) Održana je populacija vrste (najmanje 5 kvadranta 1x1 km mreže) 	Ne dopustiti fragmentaciju i degradaciju pogodnih staništa za vrstu	AC2, AC6 AC8, EA14, EA16
			Očuvati mozaičnost staništa te poticati redovito održavanje košnjom i/ili ekstenzivnom ispašom (uz ostavljanje grmova kao skloništa na staništu)	AC5, AC6, DA1
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC5, DA1
			Pojačati nadzor nad uzimanjem jedinki iz prirode	AA24
			Kontrolirati brojnost divljih svinja	AB3
			Prilikom izgradnje, rekonstrukcije i održavanja prometnica, prema potrebi izgraditi i održavati prijelaze za male divlje životinje	EA14, EA16
vidra	<i>Lutra lutra</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održano je 1320 ha pogodnih staništa (površinske kopnene vode i močvarna staništa - stajačice, tekućice, hidrofitska staništa slatkih voda te obrasle obale površinskih kopnenih voda i močvarna staništa) Održana je populacija od najmanje 22 jedinke 	Očuvati prirodnu hidromorfologiju vodotoka	AA5, AA6, AA23, EA14, EA16
			Sanirati izvore onečišćenja koji ugrožavaju nadzemne i podzemne vode	EC27-EC31, EA14, EA16
			Očuvati obalnu vegetaciju u pojasu od najmanje 10 metara	AA11
			Prilikom izgradnje, rekonstrukcije i održavanja prometnica, prema potrebi izgraditi i održavati prijelaze za vidre	EA14, EA16

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Osiguran je pojas riparijske vegetacije u širini od najmanje 10 m 		
dugokrili pršnjak	<i>Miniopterus schreibersii</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (šumska i grmljem/ makijom/ šikarom obrasla staništa, travnjaci, stari voćnjaci i maslinici) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne i migracijske kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 500 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 650 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.), 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
			Spriječiti uznemiravanje šišmiša u podzemnim objektima te na ulaznim dijelovima špilje ne postavljati vrata s horizontalnim prečkama (po potrebi postaviti ogradu ispred ulaza tako da se omogući ostavljanje širokog zračnog ulaza u špilju)	AD4, AE1, AE2,
			Zabranjeno je osvjetljavanje ulaza u skloništa šišmiša	AE1, AE2, AD3
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
velikouhi šišmiš	<i>Myotis bechsteinii</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Postignuto je povoljno stanje 300 ha pogodnih staništa (šumska staništa, posebice šumska staništa u kojima je 	Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		visoka strukturiranost i zastupljenost starijih dobnih razreda drveća te drveća s pukotinama i dupljama, rubovi šuma i šumske čistine i lokve unutar šuma)	Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC5, DA1
			U slučaju sječe (sanacija, održavanje šumskih površina uz staze, puteve, vidikovce i objekte), prilikom doznake ostaviti stabla s dupljama za koja je utvrđeno da se u njima nalaze kolonije vrste	AB1
			Održavati čistine unutar šume (livade, pašnjake i dr.) i njihove grmolike rubne površine te stajaće vode	AB1, AC5
			Na području nacionalnog parka prepustiti šume prirodnom razvoju izuzev radova održavanja uz posjetiteljsku infrastrukturu	AB1
			Nakon sječe/rušenja zrelih stabala ostaviti stabla s dupljama 24 sata na mjestu prije uklanjanja	AB1
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1
oštrouhi šišmiš	<i>Myotis blythii</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:	Zabranjeno je osvjetljavanje skloništa šišmiša	AE1, AE2, AD3

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (topla otvorena staništa, livade košanice, vlažne livade, pašnjaci, krška područja i područja s ekstenzivnom poljoprivredom, rubovi šuma) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 150 jedinki Migracijska populacija broji najmanje 22 jedinke Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II) Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Spriječiti uznemiravanje kolonija šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2
			Očuvati mozaičnost šumskih staništa i travnjaka/pašnjaka	AC5, AC6, AB1
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Poticati redovito održavanje travnjaka košnjom i/ili ekstenzivnom ispašom	AC5, DA1
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
			Ograničiti upotrebu sredstava za zaštitu bilja (osobito zaprašivanja iznad vodenih površina) i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
dugonogi šišmiš	<i>Myotis capaccinii</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (šumovita područja i vodotoci u prirodnom stanju, uključujući obalnu vegetaciju) u zoni od 13100 ha Postignuto je povoljno stanje lovnih staništa: 1170 ha vodenih površina (NKS A.) i 4960 ha šumskih površina (NKS E.) 	Zabranjeno je osvjetljavanje skloništa	AE1, AE2, AD3
			Ne dopustiti uznemiravanje jedinki u skloništu	AD2, AD4, AE1, AE2
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Trend populacije porodiljne i zimujuće kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 4750 jedinki Zimujuća kolonija broji najmanje 28 jedinki Očuvane su sve lokve Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina) Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
ridi šišmiš	<i>Myotis emarginatus</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (bogato strukturirana šumska staništa, područja s ekstenzivnom poljoprivredom, vlažna staništa te makija) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 120 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina) Postignuto je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 980 ha šikara (NKS D.) Očuvane su sve lokve 	Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Ne dopustiti daljnju fragmentaciju staništa te omogućiti povezivanje skloništa i lovnih staništa	AA11, AA24, EA14, EA16
			Spriječiti uznemiravanje kolonija šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2
			Zabranjeno je osvjetljavanje skloništa šišmiša	AE1, AE2, AD3
			Spriječiti uznemiravanje šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
Blazijev potkovnjak	<i>Rhinolophus blasii</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (topli i suhi vegetacijom obrasli obronci te garizi i šibljac, otvorena staništa, krška područja i rubovi šuma) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne i zimujuće kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 35 jedinki Zimujuća kolonija broji najmanje 35 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Očuvati povoljne ekološke uvjete u speleološkim objektima koji predstavljaju skloništa zimujućim kolonijama	AD2, AD3, AD4, AE1, AE2
			Ograničiti korištenje sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i u njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Očuvati mozaičnost šumskih staništa i travnjaka te koridora (živice, drvoredi i sl.) koji će povezivati skloništa i lovna staništa	AC5, AC6, AB1
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
južni potkovnjak	<i>Rhinolophus euryale</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:	Ograničiti upotrebu sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (mozaična staništa šuma, šikare, livade s voćnjacima povezane linearnim elementima krajobraza (drvoredi, živice)) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu Porodiljna kolonija broji najmanje 165 jedinki Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina) Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Ne dopustiti fragmentaciju staništa te omogućiti povezivanje skloništa i lovnih staništa	AA11, AA24, EA14, EA16
			Spriječiti uznemiravanje kolonija šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2
			Zabranjeno je osvjetljavanje ulaza u skloništa šišmiša	AE1, AE2, AD3
			Očuvati raznolikost staništa važnih za očuvanje vrste koja su međusobno povezana linearnim elementima krajobraza (drvoredi, šikare, živice itd.) te čine mozaični krajolik	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1
veliki potkovnjak	<i>Rhinolophus ferrumequinum</i>	<p>Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute:</p> <ul style="list-style-type: none"> Održana su pogodna staništa (mozaici različitih stanišnih tipova šuma, pašnjaka, makije, drvoreda, livada s voćnjacima koja su međusobno povezana živicama i drugim elementima krajobraza) u zoni od 13100 ha Trend populacije porodiljne kolonije je stabilan ili u porastu 	Ograničiti upotrebu sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Ne dopustiti fragmentaciju staništa te omogućiti povezivanje skloništa i lovnih staništa	AA11, AA24, EA14, EA16
			Izbjegavati korištenje antiparazitskih lijekova za stoku - ivermektina i sličnih proizvoda	DA1
			Spriječiti uznemiravanje kolonija šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> • Porodiljna kolonija broji najmanje 125 jedinki • Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II) • Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) • Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 	Zabranjeno je osvjetljavanje ulaza u sklonište šišmiša	AE1, AE2, AD3
			Ne dopustiti uznemiravanje zimskih kolonija šišmiša u podzemnim objektima	AD2, AD4, AE1, AE2
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1
			Održavati postojeće lokve te po potrebi obnoviti zarasle i presušene lokve	AA12
mali potkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> • Održana su pogodna staništa (bogato strukturirana šumska staništa, područja pod ekstenzivnom poljoprivredom, šikare, makije te travnjaci) u zoni od 13100 ha • Trend populacije zimujuće kolonije je stabilan ili u porastu • Zimujuća kolonija broji najmanje 20 jedinki • Očuvana su skloništa za vrstu (Miljacka II, Topla pećina, Miljacka IV (Špilja kod mlina na Miljacki) • Očuvano je povoljno stanje lovnih staništa: 4920 ha šumskih staništa (NKS E.) i 7350 ha travnjačkih staništa (NKS C.) i 980 ha šikara (NKS D.) 	Zabranjeno je osvjetljavanje ulaza u sklonište šišmiša	AE1, AE2, AD3
			Očuvati povoljne stanišne uvjete za očuvanje vrste održavanjem bogato strukturiranog krajobraza	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Ograničiti upotrebu sredstava za zaštitu bilja i mineralnih gnojiva na pogodnim staništima za vrstu i njihovoj neposrednoj blizini	AA24, EA2, EA3, DA1
			Očuvati koridore između skloništa i lovnog područja održavanjem (ili uspostavom) visoke živice, drvoreda ili šumskih staništa	AC6, AC5, AC7, AC8, AB1
			Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AC6, DA1

Hrvatski naziv vrste / stanišnog tipa	Znanstveni naziv vrste / šifra stanišnog tipa	Cilj očuvanja	Mjere očuvanja	Kod aktivnosti
		<ul style="list-style-type: none"> Očuvani su elementi krajobraza koji povezuju lovna staništa 		
livadni procjepak	<i>Chouardia litardierei</i>	Postići povoljno stanje ciljne vrste kroz sljedeće atribute: <ul style="list-style-type: none"> Postignuto je povoljno stanje pogodnih staništa za vrstu (Ilirsko-submediteranske livade riječnih dolina C.2.5.1.) u različitim stadijima vegetacijske sukcesije u zoni od 180 ha**** Održana je populacija vrste (najmanje 8000 jedinki) Na području stanišnog tipa strane i invazivne strane vrste nemaju uspostavljenu populaciju 	Osigurati dobrovoljne mjere (koje doprinose okolišu) za korisnike zemljišta, sufinancirane sredstvima Europske unije	AA13, DA1
			Očuvati povoljne stanišne uvjete na otvorenim periodički vlažnim travnjačkim zajednicama	AA13
			Održavati povoljni vodni režim za očuvanje staništa	AA5, AA6, AA11, AA23

* Dodana je Miljacka IV u skladu s recentnim istraživanjima (Jelić i Kovač Konrad, 2022).

** površina poplavnih miješanih šuma *Quercus robur*, *Ulmus laevis*, *Ulmus minor*, *Fraxinus excelsior* ili *Fraxinus angustifolia* je revidirana sukladno evaluaciji stanja stanišnog tipa za područje EM Šire područje NP Krka

*** površina vazdazelene šume česmine (*Quercus ilex*) je revidirana sukladno evaluaciji stanja stanišnog tipa za područje EM Šire područje NP Krka

**** površina pogodnih staništa za livadni procjepak (*Chouardia litardierei*) će biti revidirana nakon kartiranja staništa

4.8. RELACIJSKA TABLICA IZMEĐU TEMA PLANA UPRAVLJANJA I AKTIVNOSTI ZA PODRUČJA EKOLOŠKE MREŽE I ZAŠTIĆENO PODRUČJE

Tablica 9. Relacijska tablica između tema plana upravljanja i aktivnosti prema područjima

Područje ekološke mreže HR2000918 Šire područje NP Krka	
Tema	Kod aktivnosti
Očuvanje prirodnih vrijednosti	AA1-AA15, AA17, AA19, AA20, AA22 -AA24, AB1-AB5, AC1-AC6, AC8, AD1, AD3-AD8, AE1, AE2
Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	CA6, CA9, CA10
Suradnja s lokalnom zajednicom	DA1-DA5, DA7-DA14
Razvoj kapaciteta javne ustanove	EA3,EA5, EA9, EA10, EA12, EA16, EB1-EB12, EC1, EC2, EC3, EC7, EC11, EC27-32
Područje ekološke mreže HR2001492 Bunari	
Tema	Kod aktivnosti
Očuvanje prirodnih vrijednosti	AA12, AA16, AA20, AA23, AA24
Razvoj kapaciteta javne ustanove	EA3, EA5, EA9, EA10, EA12, EA16, EB1-EB12, EC1-EC3, EC7, EC11
Nacionalni park Krka	
Tema	Kod aktivnosti
Očuvanje prirodnih vrijednosti	AA1-AA15, AA17-AA24, AB1-AB6, AC1-AC8, AD1-AD8, AE1-AE2
Zaštita i očuvanje kulturne baštine	BA1-BA3, BB1-BB6, BC1-BC8, BD1, BD2, BE1-BE6
Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	CA1-CA8, CB1-CB12, CC1-CC4, CD1-CD4, CE1-CE3
Suradnja s lokalnom zajednicom	DA1-DA17
Razvoj kapaciteta javne ustanove	EA1-EA16, EB1-EB12, EC1-EC44

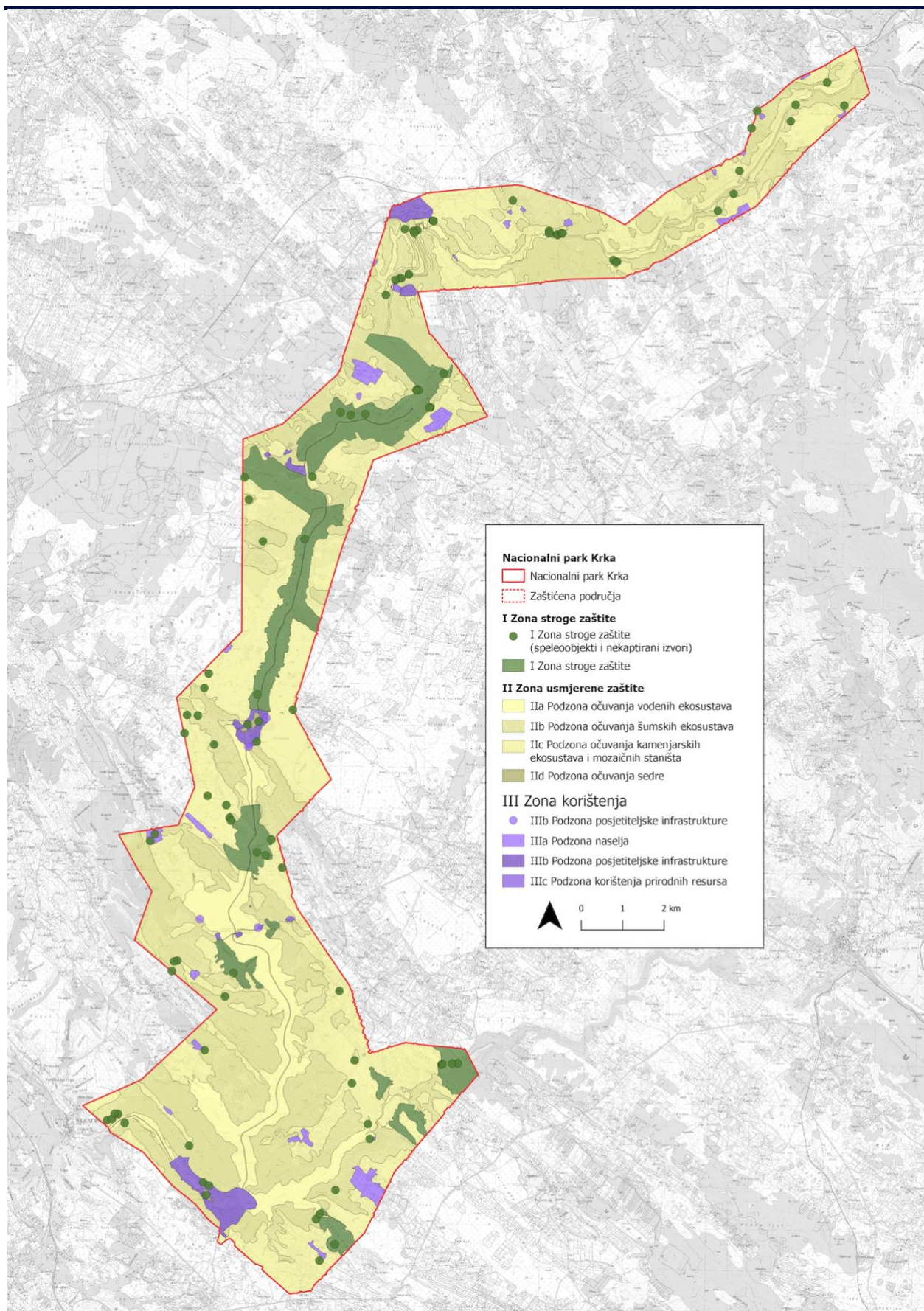
4.9. UPRAVLJAČKA ZONACIJA

Zoniranje zaštićenog područja je jedan od osnovnih alata u planiranju korištenja i upravljanja prostorom. Upravljačka zonacija rezultat je postupka zoniranja kojim se zaštićeno područje dijeli na zone - ograničene prostorne cjeline, odnosno, izdvajaju se područja očuvanja pojedinih vrijednosti uz razmatranje stupnja njihove očuvanosti i potrebe za upravljanjem. Zoniranje je jedan od osnovnih alata u planiranju upravljanja područjem radi osiguranja dugoročnog očuvanja vrijednosti. Postupkom zoniranja konstatiraju se postojeće i planiraju buduće upravljačke potrebe u cilju očuvanja prirode. Upravljačke zone definirane su u rasponu od zone gdje nije prisutan gotovo nikakav ljudski utjecaj pa do zone u kojoj prirodni prostor može biti znatno izmijenjen ljudskim utjecajem. Redosljed zona ne implicira vrijednost područja, već odražava potrebe za upravljanjem zaštićenim područjem u svrhu očuvanja specifične bioraznolikosti. Zone se određuju u skladu s potrebama očuvanja pojedinih vrijednosti, vodeći računa o dozvoljenim i/ili primjerenim ljudskim aktivnostima.

Zonacija je napravljena za zaštićeno područje Nacionalni park Krka. Kao temelj za izradu upravljačke zonacije NP Krka korištena je Stručna podloga zaštite prirode za prostorni plan područja posebnih obilježja - Nacionalni park Krka koju je izradila Hrvatska agencija za okoliš i prirodu (danas Zavod za zaštitu okoliša i prirode Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja) 2016. godine. Prilikom izrade upravljačke zonacije uzeti su u obzir i svi dostupni prostorni podaci i podloge, prvenstveno zone rasprostranjenosti ciljnih stanišnih tipova EM, rezultati istraživanja te važeći prostorni planovi. Zonacija je izrađena sukladno Smjernicama za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže, odnosno nacionalnom standardu upravljačkih zona zaštićenih područja. Smjernice utvrđuju tri tipa mogućih zona s podzonama te minimalne standarde svake od zona: I Zona stroge zaštite, II Zona usmjerene zaštite, III Zona korištenja. Provedba upravljačke zonacije osigurava se kroz njenu integraciju u ostale strateške, planske i regulatorne dokumente, prvenstveno kroz Pravilnik o zaštiti i očuvanju. Stoga će JU NP Krka prema potrebi ažurirati Pravilnik o zaštiti i očuvanju a kako bi uskladila zonaciju NP Krka iz Pravilnika sa zonacijom iz Plana upravljanja.

Za potrebe upravljačke zonacije NP Krka, područje parka je podijeljeno u 3 zone: Zona stroge zaštite, Zona usmjerene zaštite i Zona korištenja. Zona usmjerene zaštite pokriva najveću površinu NP Krka odnosno 85,60 %, potom Zona stroge zaštite s 10,69 % dok najmanju površinu pokriva Zona korištenja (3,71 %). Kartografski prikaz upravljačke zonacije Nacionalnog parka Krka se nalazi na Slici 4., dok se detaljni podaci nalaze u shp fileu. Površina i udio površine po zonama i podzonama iskazana je u Tablici 10.

U svim zonama NP Krka obavezno je poštivanje odredbi Pravilnika o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka „Krka“.

Slika 4. Upravljačka zonacija Nacionalnog parka Krka

Tablica 10. Površina i udio površine pojedinih zona i podzona unutar Nacionalnog parka Krka

Šifra zona	Zona/Podzona	Površina (ha)	% ukupne površine
I	Zona stroge zaštite	1181,91	10,69
II	Zona usmjerene zaštite	9463,64	85,60
IIA	Podzona očuvanja vodenih ekosustava	978,16	8,85
IIB	Podzona očuvanja šumskih ekosustava	4204,74	38,03
IIC	Podzona očuvanja kamenjarskih ekosustava i mozaičnih staništa	4265,59	38,58
IID	Podzona očuvanja sedre	15,15	0,14
III	Zona korištenja	410,13	3,71
IIIA	Podzona naselja	167,10	1,51
IIIB	Podzona posjetiteljske infrastrukture	238,37	2,16
IIIC	Podzona korištenja prirodnih resursa	4,66	0,04
IIID	Podzona prometnica	-	-
	Ukupno	11055,67	100,00

Podzona prometnica (3D) nije ušla u izračun postotka površine zbog linijskog prikaza i činjenice da bi te površine bile izuzetno male. Stoga ova podzona nije ni prikazana na kartografskom prikazu.

Staze za posjetitelje se nalaze u svim zonama, no njihovo održavanje ili uspostavljanje, kao i upravljanje posjetiteljima, odvija se u skladu s ograničenjima zone ili podzone u kojoj se nalaze.

I Zona stroge zaštite

Zona stroge zaštite pokriva 1181,91 ha odnosno 10,69 % površine NP Krka i obuhvaća područja prirodnih ekosustava koja nisu pod ljudskim utjecajem ili je u budućnosti planirano njihovo izuzimanje od ljudskog utjecaja. Kako se radi o cjelovitim ekosustavima oni ne zahtijevaju provedbu aktivnih mjera održavanja ili revitalizacije. Samo iznimno, dopuštene su intervencije u hitnim situacijama (npr. lokaliziranje požara, uklanjanje invazivnih stranih vrsta, saniranje šteta nastalih zbog ekstremnih događaja poput onečišćenja, havarija i sl.).

Cilj upravljanja u ovoj zoni je očuvanje prirodnih procesa i prirodnosti ekosustava.

Ekstrakcijsko korištenje prirodnih dobara bilo kojeg tipa (gospodarsko, rekreacijsko ili za osobne potrebe) u ovoj zoni nije dopušteno. Nisu dopuštene ni intervencije ili druge modifikacije u prostoru. Dopuštena su znanstvena istraživanja, praćenje stanja prirodnih vrijednosti uz primjeren nadzor od strane javne ustanove. Dozvoljen je također ograničen i usmjeren prolaz ljudi u smislu posjećivanja vrlo niskog intenziteta, ali pod nadzorom i vođenjem javne ustanove, uz obavezu korištenja staza namijenjenih isključivo posjetiteljima, ili npr. plovila ograničene veličine i brzine plovidbe. U ovoj zoni se ne planira nikakva posjetiteljska infrastruktura no dopuštene su minimalne intervencije održavanja postojeće posjetiteljske infrastrukture. Ova zona bi trebala površinskim udjelom prevladavati u nacionalnim parkovima, no zbog specifičnosti NP Krke, to nije slučaj.

Ova zona uključuje:

- izdvojena područja kanjona Krke i Čikole značajna za očuvanje biološke, geološke i krajobrazne raznolikosti (Tablica 11.) u kojima za očuvanje prirodnih vrijednosti nije potrebno provoditi ciljane mjere očuvanja (kod područja važnih za očuvanje bioraznolikosti u zonu stroge zaštite izdvojeni su samo dijelovi područja, tj. ona staništa koja ne zahtijevaju aktivno održavanje) te obuhvaća lokalitete: Gornja Brina-Gradina-Bogočin gaj, Carigradska draga, Brzička strana-Vlaka-Mamutovac, Kanjon Među gredama, Stinice-crnika, Mačkovica, Kanjon Čikole-Miljevica, Tetlina draga, Tuk-Peegrin i Punčka draga
- sve speleološke objekte, osim Oziđane pećine koja se koristi za posjećivanje, koji su zbog osjetljivosti i važnosti speleoloških objekata (podrazumijeva i stanišni tip 8310 špilje i jame zatvorene za javnosti) prikazane poligonom u radijusu od 250 m od otvora speleoloških objekata. Iznimka je Topla pećina, zbog zatečenog stanja, čiji radijus iznosi 50 m.
- sve nekaptirane izvore, koji su prikazani točkom.

Iako su speleološki objekti prikazani točkom ulaza u objekt, prilikom planiranja prostora potrebno je očuvati sve podzemne kanale objekta, kao i sagledati moguće utjecaje na objekt (zagađenje podzemnih voda, destrukcija podzemnih kanala, promjena mikroklimatskih uvjeta, ugrožavanje bioraznolikosti, itd.).

Zbog osjetljivosti i važnosti speleološkim objekata zona stroge zaštite obuhvaća i radijus od 250 m od otvora speleoloških objekata (stanišni tip 8310 špilje i jame zatvorene za javnosti). Iznimka je Topla pećina, zbog zatečenog stanja, čiji radijus stroge zaštite iznosi 50 m.

Tablica 11. Područja NP Krka u Zoni stroge zaštite i obuhvat područja od iznimne važnosti za očuvanje prirodnih vrijednosti

Legenda: (BR-bioraznolikost, GR-georaznolikost, KR-krajobrazna raznolikost; značajniji dijelovi za KR, GR ili BR su naglašeni **bold**)

Naziv		Područje
Gornja Brina-Gradina-Bogočin gaj	BR	Dio je zaravni uz kanjon (lijeva i desna strana) i vodeni tok: Područja toka rijeke Krke nizvodno od Rošnjaka do Manastira na Krki, Tok Krke od Manastira do Roškog slapa s travnjacima i meduncem te s tršćacima, dio podzemnih staništa
	GR	Dio je geomorfološke cjeline od HE Miljacka do Carigradske drage, kanjon Speleološki objekti: Čosina pećina, Špilja pod Nečvenom i Jazinka i 3 prirodna izvora
	KR	Dio je krajobraznog područja HE Miljacka –Kukovača – Gornja Brina
Carigradska draga	BR	Dio je zaravni uz kanjon (lijeva strana) i vodeni tok Područja toka rijeke Krke nizvodno od Rošnjaka do Manastira na Krki, Tok Krke od Manastira do Roškog slapa s tršćacima, dio podzemnih staništa
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Carigradska draga, dolina Speleološki objekt: Golubnjača nad manastirrom Krka
	KR	Iznimni je i vrlo osjetljiv krajobraz i dio je krajobraznog područja kanjonske doline Manastir Krka
Brzička strana-Vlaka-Mamutovac	BR	Brzička strana –travnjaci i šume medunca (jaruga Glujuša), Vodeni tok i obalni dio Krke od Manastira do Roškog slapa s tršćacima; dio podzemnih staništa

Naziv		Područje
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Nizvodno od Carigradske drage - Roški slap, kanjon Speleološki objekti: Ponor u boku Krke i Zaziđana pećina
	KR	Iznimni je i vrlo osjetljiv krajobraz i uglavnom se poklapa s krajobraznim područjem Brzička strana
Kanjon Među gredama	BR	Dio područja Seline –mediteranski pašnjaci, maslinici, stijene i točila lijeva i desna strana kanjona, dio podzemnih staništa
	GR	Djelomice geomorfološka cjelina Visovačko jezero i dolina Rupe, a djelomice Nizvodno od Roškog slapa - Sv. Nikola, kanjon Speleološki objekti: Jama na Remetinoj strani, Pećina dvostruka jamica i Šuplja stina; dva izvora na lijevoj strani doline
	KR	Iznimni je i iznimno osjetljiv krajobraz, a dio je krajobraznog područja kanjona Krke Babin grad
Stinica-crnika	BR	Cijelo područje Stinice – crnika
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Nizvodno od Carigradske drage - Roški slap , jezero s pritocima i blago položenim stranama
	KR	Dio je krajobraznog područja kanjona Krke Visovačko jezero
Mačkovicica	BR	Gotovo cijelo područje Mačkovicica; Speleološki objekt Špilja ispod Vukovića poda
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Nizvodno od Carigradske drage - Roški slap, jezero s pritocima i blago položenim stranama
	KR	Dio je krajobraznog područja kanjona Krke Visovačko jezero
Kanjon Čikole- Miljevica	BR	Cijelo područje kanjona Čikole –Grede i Brnički gaj, dio podzemnih staništa
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Kanjon Čikole, kanjon Speleološki objekti Crvena pećina, Jama pod Crvenom pećinom, Polušpilja Pandžinovac i Bićino odmaralište
	KR	Iznimni je krajobraz i obuhvaća dio Kanjona Čikole Ključice, potom cijelo Krajobrazno područje Kanjona Čikole Grede, drage Brnički gaj
Tetlina draga	BR	Dio područja koji obuhvaća desnu stranu Kanjona Čikole Ključice s Torkom
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Kanjon Čikole
	KR	Iznimni je krajobraz i dio je krajobraznog područja Kanjona Čikole Ključice
Tuk-Pelegrin	BR	Dio područja koji obuhvaća lijevu stranu Kanjona Čikole Ključice s Torkom
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Kanjon Čikole
	KR	Iznimni je krajobraz i dio je krajobraznog područja Kanjona Čikole Ključice
Punčka draga	BR	Cijelo područje Punčka draga i područje oko Stare jametine i špilje u uvali Čekinac, dio podzemnih staništa
	GR	Dio je geomorfološke cjeline Čikola ušće
	KR	Iznimni je krajobraz Krajobrazno područje Punčka draga, a djelomično obuhvaća krajobrazno područje Lozovac- Konjevrate- Mirlović Zagora i ušća rijeke Čikole

Izvor: Stručna podloga zaštite prirode za prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Krka (HAOP 2016)

Zona usmjerene zaštite

Zona usmjerene zaštite pokriva 9463,63 ha odnosno 85,60 % površine NP Krka i obuhvaća područja velike važnosti za očuvanje prirodnih vrijednosti gdje se očekuje provedba aktivnosti u svrhu očuvanja ili obnavljanja prirodnih i kulturnih vrijednosti područja.

Zona usmjerene zaštite obuhvaća doprirodne ekosustave, geolokalitete i izdvojene lokalitete kulturne baštine koji u svrhu dugoročnog očuvanja zahtijevaju provedbu aktivnih upravljačkih mjera održavanja ili obnove. U ovu zonu uključeni su i prirodni ekosustavi u kojima je kategorijom zaštite dozvoljeno korištenje prirodnih dobara, te zahtijevaju primjenu mjera osiguravanja održivosti korištenja. U ovoj zoni očekuje se značajniji angažman javne ustanove.

Cilj upravljanja u ovoj zoni je očuvati i/ili unaprijediti stanje bioraznolikosti, georaznolikosti i kulturne baštine.

Dopuštena su znanstvena istraživanja i praćenje stanja prirodnih vrijednosti te nadzor područja od strane javne ustanove, posjećivanje uz poštivanje odgovarajućih uvjeta, provođenje aktivnih mjera i/ili revitalizacije usmjerenih na očuvanje i poboljšanje stanja ekosustava, geolokaliteta i kulturne baštine.

Sukladno odredbama Zakona o zaštiti prirode u nacionalnom parku je zabranjena gospodarska uporaba prirodnih dobara. Poljoprivredne aktivnosti koje se odvijaju u skladu s ciljevima upravljanja za očuvanje bio-, geo- i krajobrazne raznolikost su dozvoljene u ovoj zoni, a za zaštitu bilja dozvoljena je isključivo uporaba sredstava za zaštitu bilja s popisa registriranih sredstava za zaštitu bilja pogodnih za ekološku uporabu te organskih gnojiva i gnojiva koja imaju primjenu u ekološkoj proizvodnji s pripadajućim certifikatom. U ovoj zoni je dopuštena i košnja i tradicionalna ispaša autohtonih pasmina stoke, s time da je ispaša stoke dopuštena samo uz ljudski nadzor. U stočarstvu je dozvoljen uzgoj isključivo izvornih i ugroženih pasmina, za koje poljoprivrednici moraju imati potvrđnicu.

Dopušteno je ograničeno posjećivanje uz poštivanje odgovarajućih uvjeta ovisno o ciljevima zaštite na određenom području. U skladu s time, postoji i mogućnost uspostavljanja minimalnih interpretativnih i edukativnih sadržaja te staza koje ne zahtijevaju uređivanje, osim aktivnosti u svrhu održavanja sigurnosti posjetitelja (ograda, sječa opasnih stabala uz stazu i sl.).

Ova zona uključuje:

- sva područja koja bi bez provođenja aktivnih mjera očuvanja i/ili revitalizacije promijenila svoje bitne karakteristike, bilo smanjenjem bio-, geo- ili krajobrazne raznolikosti (tipičan primjer takvih površina su travnjaci koji bi bez aktivnih zahvata (košnja, ispaša itd.) zarasli u šume)
- poljoprivredne površine na kojima se poljoprivreda odvija u skladu s ciljevima očuvanja bio-, geo- i krajobrazne raznolikosti (područja s aktivnim doprirodnim korištenjem od strane domicilnog stanovništva, npr. oranice, maslinici, vrtovi i sl.)

Sve dopuštene djelatnosti u NP poput posjećivanja, ekološke poljoprivrede, ekstenzivnog ratarstva i stočarstva itd. potrebno je planirati na način i u obimu koji ne ugrožava prirodne vrijednosti područja, odnosno u skladu s dopuštenim aktivnostima u zoni usmjerene zaštite uz poštivanje odredbi Zakona o zaštiti prirode.

U Nacionalnom parku Krka zona usmjerene zaštite uglavnom obuhvaća: sjeverna Prominska zaravan, sjeverna Kistanjska zaravan, kanjon Krke – Carigradska draga, Bilušića buk, Liver – Vukša, područje oko Brljanskog jezera, kanjon Krke nizvodno od Brljanskog slapa do HE Miljacka, tok Krke nizvodno od Rošnjaka do Manastira, tok Krke od Manastira do Roškog slapa s tršćacima i poplavnim šumama, Brzička strana – travnjaci i šume hrasta medunca, travnjaci Vlaka Krš, Roški slap (djelomično: tršćaci i poplavne šume), bare tršćaci i medunac kod Roškog slapa, Seline – mediteranski pašnjaci, maslinici i stijene i točila, Visovačko jezero s maslinicima, Stinice – medunac, obala s obje strane Krke od Visovca nizvodno do ušća, uvala Podbare, Nos Kalik – Kalički kuk, kanjon Čikole Ključice s Torkom, ušće rijeke Čikole, područje Krka Mala – Lozovačka brina, područje od Brljana do HE Miljacka, sedrene barijere na lokalitetima: Bilušića buk, Slap Brljan, Manojlovac, Rošnjak, Miljacka, zatim dio područja Manojlovac, dio područja HE Miljacka – Kukovača – Gornja Brina, dolina Čikole oko Torka, doline Rupe, doline Dubrvice, doline Čikole-Ključice, Roška Draga-Brine, dio Manastir Krka Brljanskog jezera i slapa te kanjon Krke – Carigrad.

Zona usmjerene zaštite u NP Krka je prema ekosustavima podijeljena na četiri podzone:

- 2A Podzona očuvanja vodenih ekosustava
- 2B Podzona očuvanja šumskih ekosustava
- 2C Podzona očuvanja kamenjarskih ekosustava i mozaičnih staništa
- 2D Podzona očuvanja sedre

2A Podzona očuvanja vodenih ekosustava

Ova podzona obuhvaća vodene ekosustav – tok rijeke Krke, jezera, tršćake, vlažne travnjake, POVS Bunari i lokve. Zauzima 978,16 ha, odnosno 8,85 % površine NP Krka.

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je očuvanje vodenih ekosustava.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- osigurati prirodan, neprekinut i slobodan tok rijeke, uključujući zabranu pregrađivanja korita rijeke Krke i Čikole, izgradnje novih akumulacija i mijenjanja vodnog režima
- ne dopustiti promjenu prirodne dinamike plavljenja, odnosno treba zadržati prirodnu dinamiku plavljenja okolnog područja
- korisnici voda i javnog dobra koji upravljaju hidroelektranama u Nacionalnom parku dužni su osigurati ekološki prihvatljiv protok¹⁹
- spriječiti pretjeranu eutrofikaciju
- omogućiti prirodan razvoj (tipične) priobalne i vodene vegetacije
- zadržati prirodnu morfologiju doline rijeke
- uklanjati invazivne vrste riba
- zabraniti nasipavanje i betoniranje obale
- zabraniti ispuštanje otpadnih voda
- očuvati tršćake u jezerima i osigurati mir u tršćacima, osobito u vrijeme gniježdenja ptica
- sprječavati sukcesiju i poticati usmjereno i kontrolirano uklanjanje drvenaste vegetacije na travnjačkim površinama, u POVS-u Bunari i na lokvama radi sprečavanja sukcesije
- regulirati poljoprivredne aktivnosti na način da je poljoprivreda u skladu s očuvanjem (kasnija košnja, sezonska ispaša)
- poljoprivredu poticati na istočnoj obali rijeke, a na zapadnoj omogućiti prirodan razvoj poplavnih šuma

2B Podzona očuvanja šumskih ekosustava

Ova podzona obuhvaća šumske ekosustave na lokalitetima navedenim u Tablici 12. Zauzima 4204,74 ha, odnosno 38,03 % površine NP Krka.

Tablica 12. Lokaliteti šumskih zajednica u NP Krka

Šumska zajednica	Lokaliteti
Šuma i šikara hrasta medunca	Sjeverna Prominska zaravan, Dio kanjona Čikole (uzvodno od Ključice); Gornja brina – Gradina, Bogoćin Gaj – Kosa; Područje od Manastira Krka do HE Miljacka;

---

¹⁹ Za određivanje ekološki prihvatljivog protoka Hrvatske vode trebaju definirati metodologiju po kojoj će se određivati, a potom odrediti ekološki prihvatljiv protok (EPP) kojeg se hidroelektrane trebaju pridržavati. Do tada će se ispuštati biološki minimum koji je sastavni dio Pogonskih pravilnika HE koji su usklađeni s Hrvatskim vodama i kojih se operateri pridržavaju u svakodnevnom radu.

Šumska zajednica	Lokaliteti
	Brzička strana; područje od Brljana do HE Miljacka; Stinice
Šuma i makija hrasta crnike	Obla glava; Mačkovica
Mješovite poplavne šume	Tok rijeke Krke kod Bilušić buka i Brljanskog jezera, tok Krke nizvodno od Rošnjaka do Manastira; tok Krke od Manastira do Roškog slapa; Tok rijeke Krke uz Skradinski buk, Tok rijeke Krke uz Roški slap, Donja brina; Carigradska draga
Šuma alepskog bora	Brina lozovačka; Velika glava, Vučovica; Bili brig; Žurića brdo, Brdo Sv. Kate; Vukovića podi

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je očuvanje šumskih ekosustava.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- zadržati prisutne manje šumske komplekse na Visovačkom jezeru
- održavati manje šumske komplekse na lokalitetima Ušće rijeke Čikole i Područje Krka Mala – Lozovačka brina
- uklanjati vrste koje bi prevladale i promijenile biljni sastav zajednice
- osigurati mir pticama, osobito u vrijeme gniježđenja

2C Podzona očuvanja kamenjarskih ekosustava i mozaičnih staništa

Ova podzona obuhvaća šikare, suhe travnjake, stijenje i njihove mozaike te neintenzivnu poljoprivredu. Zauzima 4265,58 ha, odnosno 38,58 % površine NP Krka.

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je očuvanje kamenjarskih ekosustava i mozaičnih staništa i vezanih vrsta.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- održavati suhozide
- održavati (i zadržati) postojeće travnjake košnjom ili ispašom
- poljoprivredne površine koristiti što je više moguće u skladu s principima ekološke proizvodnje i poticati održive oblike poljoprivrede bez pesticida
- poljoprivredu poticati na istočnoj obali rijeke, a na zapadnoj omogućiti prirodan razvoj poplavnih šuma
- poticati oživljavanje ekstenzivnog ratarstva i stočarstva
- poticati tradicionalno ekstenzivno maslinarstvo, vinogradarstvo i sl.
- poticati i zadržati poljoprivredne aktivnosti lokalnog stanovništva (zadržavanje mozaičnog poljoprivrednog područja uz poštivanje principa ekološke proizvodnje)
- poticati održavanje malih parcela pašnjaka/travnjaka unutar mozaika poljoprivredne proizvodnje
- revitalizirati poljoprivredne i ruralne krajobraze na području gdje je potencijal najizraženiji
- zadržavati tradicijska obilježja agrikulturnih krajobraza
- poticati usmjereno i kontrolirano uklanjanje drvenaste vegetacije na travnjačkim površinama radi sprečavanja sukcesije
- poticati tradicionalne/tipske oblike obnove infrastrukture
- minimizirati ljudske aktivnosti na stijenama/siparima (ne planirati staze, minimizirati posjećivanje postojećih)

2D Podzona očuvanja sedre

Ovo područje obuhvaća sedrene barijere Skradinski buk, Roški slap, Miljacka, Rošnjak, Manojlovac, Brljan, Bilušića buk. Zauzima 15,15 ha, odnosno 0,14 % površine NP Krka.

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je očuvanje sedre.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- sedrene barijere održavati u optimalnom stanju s obzirom na prisutnost sedrotvorne vegetacije, ali i one više koja usporava tok vode
- spriječiti prekomjernu eutrofikaciju sedrenih barijera
- odrediti utjecaj HE Miljacka na prirodnu dinamiku toka i procesa sedrenje odnosno ekološko prihvatljiv protok na Brljanskom slapu i pratiti promjene*
- osigurati uvjete za prirodno odvijanje procesa sedrenja i pratiti promjene
- zadržati prirodnu morfologiju sedrenih barijera
- osigurati prirodan, neprekinut i slobodan tok rijeke, uključujući zabranu mijenjanja vodnog režima
- sprječavati sukcesiju i poticati usmjereno i kontrolirano uklanjanje drvenaste vegetacije sedrenim barijerama
- sprječavati nakupljanja organske tvari u vodi
- minimizirati promet po sedrenim barijerama (u 3D Podzoni prometnica).

* Temeljem čl. 11. Pravilnika o zaštiti i očuvanju NP Krka (NN 123/2019 i NN 111/2022), korisnici voda i javnog dobra koji upravljaju HE u NP Krka dužni su, temeljem stručne studije, osigurati ekološki prihvatljiv protok. Stručno utemeljenu studiju prihvaća JU NP Krka i korisnik voda i javnog vodnog dobra uz prethodno mišljenje Ministarstva.

Kako je već prethodno navedeno, ekološki prihvatljiv protok je pojam definiran Zakonom o vodama, a metodologija određivanja još nije uspostavljena. Za određivanje ekološki prihvatljivog protoka Hrvatske vode trebaju definirati metodologiju po kojoj će se određivati, a potom odrediti ekološki prihvatljiv protok (EPP) kojeg se hidroelektrane trebaju pridržavati. Do tada će se ispuštati biološki minimum koji je sastavni dio Pogonskih pravilnika HE koji su usklađeni s Hrvatskim vodama i kojih se operateri pridržavaju u svakodnevnom radu.

Zona korištenja

Zona korištenja zauzima 410,13 ha odnosno 3,71 % površine NP Krka i obuhvaća manje dijelove prostora unutar NP Krka u kojima je priroda značajno izmijenjena prisutnošću određenog stupnja korištenja ili dijelove prostora koji su izdvojeni kao najprikladniji lokaliteti za različite dopuštene oblike korištenja visokog intenziteta, a sve u skladu s ciljevima zaštite područja, kao svojevrstan kompromis između zaštite prirode i korištenja.

Cilj upravljanja u ovoj zoni je održivost prisutnog i planiranog korištenja prostora u skladu s očuvanjem vrijednosti područja.

Zona korištenja u NP Krka je prema tipu i planiranom korištenju podijeljena na četiri različite podzone:

- 3A Podzona naselja
- 3B Podzona posjetiteljske infrastrukture
- 3C Podzona korištenja prirodnih resursa
- 3D Podzona prometnica

U zoni korištenja dopuštene su aktivnosti u skladu s načelima održivog razvoja bez narušavanja svrhe zaštićenog područja i ugrožavanja ciljeva očuvanja.

Sve dopuštene djelatnosti u Nacionalnom parku poput posjećivanja, rada postojećih hidroelektrana i vodozahvate treba planirati na način i u obimu koji ne ugrožava prirodne vrijednosti područja, odnosno u skladu s dopuštenim aktivnostima u zoni korištenja te uz poštovanje odredbi Zakona o zaštiti prirode.

3A Podzona naselja

Ova podzona zauzima 167,10 ha odnosno 1,51 % površine NP Krka i obuhvaća sva postojeća naselja (Tablica 13.).

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je osigurati poštivanje svih zakonskih odredbi i propisanih uvjeta zaštite prirode kojima se sprječavaju negativni utjecaji građevinskih i turističkih područja na ekosustav zaštićenog područja te na ciljne vrste i stanišne tipove.

Tablica 13. Područja NP Krka u 3A Podzoni naselja

Naziv naselja	Naziv naselja
Stajine	Stanari
Marjanovići	Sičići Bibići Perice
Očestovo	Verovići
Perići	Rogovo
Lošići	Kundeta
Barišići i Matasi	Vukovići
Burze	Kovilići
Bjelobrci	Žurići
Stanojkići	Nos Kalik (Kalik, Skočići i Zeljići)
Dakići	Gligići, Đakovići, Mandići i Labori
Grčići	Tulići Koštani
Karanovići Kutlače	

Pojedina naselja nalaze se u/ili graniče s područjima od iznimne važnosti za očuvanje prirodnih vrijednosti:

- Nos Kalik – Kalički kuk dio je mozaika travnjaka i poljoprivrednih površina uz Zeljiće
- Rubni dio lokaliteta Uvala Podbare obuhvaća mali dio naselja uz rub kao mozaik poljoprivrednih površina
- Seline – mediteranski pašnjaci, maslinici i stijene i točila obuhvaća mali dio naselja uz travnjake
- Sjeverna kistanjska zaravan obuhvaća naselje

Cilj očuvanja tih područja uglavnom su travnjaci i uz njih vezane biljne i životinjske vrste te mozaici poljoprivrednih površina koji uključuju maslinike, vrtove i vinograde. Takva doprirodna i antropogenim utjecajem uvjetovana staništa se i očekuju uz zone naselja. Kao takve i u toj namjeni ih treba zadržati, bez obzira što se smještajem nalaze unutar zone korištenja.

Područje pojedinih naselja dio je iznimnih krajobrazna Područja Sjeverne i Središnje Kistanjske zaravni te rubno Rupe i Dubravica te ih je u tom pogledu potrebno i sagledati i očuvati krajobrazne elemente kod planiranja prostora.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- Objekte planirane u ovoj zoni prilagoditi tradicionalnoj gradnji i uklopiti u krajobrazne elemente prostora
- Zadržati namjenu travnjaka, maslinika, vrtova i vinograda uz naselja bez mogućnosti gradnje na tim površinama
- Ne planirati nove veće smještajne kapacitete poput hotela i turističkih zona
- Razvoj planirati u smjeru manjih tradicionalno uređenih objekata s ponudom lokalnih proizvoda poput obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava
- Ukoliko se prostor koristi kao vrt treba se nastaviti koristiti u istu svrhu jer pridonosi bioraznolikosti područja

3B Podzona posjetiteljske infrastrukture

Ova podzona zauzima 238,37 ha odnosno 2,16 % površine NP Krka i obuhvaća:

- veću infrastrukturu u funkciji posjećivanja zaštićenog područja (posjetiteljski centri, parkirališta, ulazi, info centri i sl.) i područja intenzivnog posjećivanja
- plovne puteve i pristaništa

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je održivost prisutne i planirane posjetiteljske infrastrukture u skladu s očuvanjem vrijednosti područja.

Tablica 14. prikazuje izdvojena područja NP Krka koja obuhvaća 3B Podzona posjetiteljske infrastrukture.

Tablica 14. Područja NP Krka u 3B Podzoni posjetiteljske infrastrukture

Naziv	Postojeća posj. infrastr.	Planirana posj. infrastr.
Burnum Manojlovac	Burnum - arheološki lokalitet u istraživanju i postupku rekonstrukcije Manojlovac - vidikovac i staze	Ulaz Gornji tok (EC20) Pješački prijelaz preko ceste D59 na dijelu između Burnuma i Manojlovačkih slapova (EC34)
Eko kampus Puljane	Arheološka zbirka, prirodoslovna zbirka Hram prirode, edukacijski centar Laboratorij prirode, edukacijski prostor na otvorenom Škola u prirodi (amfiteatar), volonterski centar, Konferencijska dvorana	Prihvatni objekti na ulazu u Eko kampus Krka u Puljanima (recepција, suvenirnica, buffet, sanitarni čvor (EC16)
Manastir Krka	Pristanište, vidikovac na cesti za Manastir, pješačka staza	
Ulaz Kistanje I	Parkiralište i info centar	Ulaz Kistanje (sanitarni čvor, za posjetitelje, garaža, vidikovac) (EC21)
Ulaz Kistanje II		Postojeći objekt JU planira koristiti kao posjetiteljski centar Krka vrelo života
Roški slap	Kružna staza, mostić preko rijeke, pristaništa za brodove, mlinice restorani	Novi ulaz na Roški slap – lokalitet Kružine (EC22) Parkiralište Laškovicа (EC40) Sanitarni čvor za posjetitelja na Roškom slabu (EC15) Zemljano parkiralište Bogatići Miljevački
Stinice		Postojeće objekte JU planira kao prostor za nadzornike i info centar
Kuća Kuželj -Lugareva kuća	Centar za posjetitelje, malo parkiralište, pristanište za brodove, početak poučno pješačke staze, pješačke staza Stinice – Roški slap – Oziđana pećina duge 8.5 km	

Naziv	Postojeća posj. infrastr.	Planirana posj. infrastr.
Stinice – vidikovac	Vidikovac, parkiralište, mali popratni objekti za prihvat posjetitelja	
Visovac	Kulturna baština, pristanište za brodove, muzej	
Remetić	Pristanište broda, parkiralište	Info točka/prodaja karata, prateća infrastruktura (toaleti, objekt koji se koristi za okrjepu posjetitelja – prodaja vode, sendviča i sl.)
Skradinski Buk-Ulaz Lozovac	Mlinice (kult. baština), info centri, suvenirnice, restorani, pristanište brodova, mostići, staze Skradinski buk 1900m, kružna pješačka staza i Skradinski most-Skradinski buk (pješačka i biciklistička staza), Lozovac-Skradinski buk	Posjetiteljski centar Ulaz Lozovac (EC17) Dodatni način prijevoza posjetitelja na relaciji ulaz Lozovac-Skradinski buk-Ulaz Lozovac (žičara/uspinjača) (EC18)
Plovni put Skradinski most – Skradinski buk		
Plovni put Skradinski buk-Roški slap		
Plovni put Roški slap-Manastir Krka- Brzak		
Plovni put Remetić-Visovac		
Plovni put Stinica-Visovac		
Ispod Brzaka i Nečvena		Pontonsko pristanište za potrebe JU
Oziđana špilja	Špilja uređena za posjetitelje sa stazom i edukativnim i interpretativnim sadržajem	
Nečven-Trošenj		Viseći pješački most između utvrda Nečven i Trošenj (EC19)
		Prihvatni objekti (repcija, sanitarni čvor, suvenirnica, buffet) sukladno Prostornom planu

Pojedini lokaliteti u Podzoni posjetiteljske infrastrukture obuhvaćaju dijelove ili cijela područja od iznimne važnosti za očuvanje prirodnih vrijednosti, a to su:

- Područje Burnuma dio je lokaliteta Sjeverna Kistanjska zaravan; 3A su rubna naselja
- Lokalitet Ulaz Kistanje II obuhvaća rubni dio jednog dijela travnjaka područja Tok Krke nizvodno od Rošnjaka do Manastira
- Manastir Krka zahvaća dio iznimnog krajobraza Manastir
- Roški slap nalazi se na sedrenoj barijeri i unutar područja Roški slap i samo rubno zahvaća travnjake Vlaka-Krš također su na tom području identificirane najranjivije kvalitete krajobraza i pritom je to iznimni krajobraz
- Lugareva kuća nalazi se unutar područja Stinica – medunac
- Remetić Visovačko jezero s maslinicima
- Skradinski buk - ulaz Lozovac nalazi se na sedrenoj barijeri i unutar područja Skradinski buk i obuhvaća uzvodni dio područja Krka Mala – Lozovačka brina i ušće Čikole, iznimni je to krajobraz, ali su i na tom području identificirane najranjivije kvalitete krajobraza

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- S obzirom na veliki broj posjetitelja koji su direktni pritisak na lokalitete s posjetiteljskom infrastrukturom, odrediti kapacitet preostalih najposjećenijih lokaliteta za prihvata i protok posjetitelja, potrebnu infrastrukturu i kapacitete JU NP Krka za upravljanje posjetiteljima
- Posjetiteljsku infrastrukturu i turističko-rekreativne sadržaje planirati na način da se ne ugrožavaju uvjeti neophodni za proces sedrenja niti oštećuju sedrene barijere, te ne uzrokuju preusmjerenja ili pregrađivanja prirodnog toka vode
- Planirati izgradnju u gabaritima postojećih objekata ili temelja
- Na područjima gdje nije isključivo navedena rekonstrukcija ili gradnja objekata nema gradnje većih objekata kao npr. posjetiteljskih centara, restorana i sl. već se primjerenim smatraju manje građevine u funkciji JU NP Krka kao što su: nadzorničke postaje, info centri i sl. ali je pritom potrebno sagledati i spriječiti negativan utjecaj na bio-, geo- i krajobraznu raznolikost
- Planirati izgradnju komunalne infrastrukture, posebno za rješavanje postojećih otpadnih voda kao i prilikom planiranja izgradnje posjetiteljske i prateće infrastrukture
- Predvidjeti mogućnost postavljanja kompostnih sanitarija u okviru prihvatnih područja za posjetitelje gdje još nije razvijena komunalna infrastruktura
- Postojeću posjetiteljsku infrastrukturu, kao i onu koja se planira, treba projektirati i koristiti na način da se ne ugrožavaju prirode vrijednosti (bio-, geo- i krajobrazna raznolikost)
- Parkirališta planirati na način da se krajobrazno prilagode okolnom prostoru uz prikladnu odvodnju procjednih voda i prateću infrastrukturu
- Nove staze za posjetitelje planirati po već postojećim putevima (šumskim stazama i cestama, makadamima, lokalnim pješačkim stazama, i sl.)
- Dopustiti održavanje i rekonstrukciju postojećih staza, obnovu edukativnih tabli, osiguranje vidikovaca te postavljanje putokaza i edukativnih sadržaja
- Osigurati očuvanje kulturne baštine i zabraniti rušenje građevina koje su njezin sastavni dio
- Omogućiti rekonstrukciju kulturnih dobara u originalnim gabaritima uz prethodnu konzultaciju s konzervatorskom službom i JU NP Krka uz zadovoljavanje svih zakonskih uvjeta
- Odrediti utjecaj HE (podzona korištenja prirodnih dobara) te vodozahvata Jaruga na prirodan protok vode i na proces sedrenja na sedrenim barijerama Roški slap i Skradinski buk odnosno odrediti ekološki prihvatljiv protok za njihovo održavanje
- Zabranjeno je kupanje na kupalištu ispod Skradinskog buka
- Na plovnim putevima odrediti režim plovidbe pod nadzorom JU NP Krka, a posebno na plovnim putevima koji prolaze kroz I Zonu stroge zaštite vodeći računa o utjecaju na bioraznolikost (npr. uznemiravanje ptica)
- Pontonsko pristanište ispod Brzaka i Nečvena koristiti isključivo za potrebe JU NP Krka
- Na području Visovac zadržati postojeće stanje izgrađenosti otoka bez mogućnosti izgradnje novih pristaništa
- Oziđanu špilju koristiti na način da se oštećuje i ne ugroze prirodne vrijednosti špilje (morfologija, bioraznolikost i sl.)

3C Podzona korištenja prirodnih resursa

Ova podzona zauzima 4,66 ha odnosno 0,04 % površine NP Krka i obuhvaća izdvojene objekte posebne namjene: postojeće hidroelektrane i vodozahvate te prateće objekte (Tablica 15.).

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je održivost korištenja prirodnih resursa u skladu s očuvanjem vrijednosti područja.

Tablica 15. Područja NP Krka u 3C Podzoni korištenja prirodnih resursa

Naziv
HE Miljacka zahvat Brljan
HE Miljacka
MHE Roški slap
HE Jaruga
Vodozahvat Miljacka
Vodozahvat Jaruga
Vodozahvat Torak

Unutar granica obuhvata Plana upravljanja smještene su HE Miljacka i HE Jaruga. Svi objekti koji su u njihovom sastavu dio su IIID Podzone korištenja prirodnih resursa, i to:

HE Miljacka kao hidrotehnički sustav koji uključuje:

- pregradu Brljan s temeljnim ispustom,
- akumulaciju Brljan,
- ulaznu građevinu (zahvat Brljan),
- dovodni tunel,
- vodne komore,
- zasunske komore,
- tlačne cjevovode,
- strojarnicu i rasklopište i
- izlaznu građevinu.

HE Jaruga kao hidrotehnički sustav koji uključuje:

- ulaznu građevinu,
- dovodni tunel,
- dovodni kanal,
- vodne komore,
- zatvaračnicu,
- razdjelnu građevinu,
- tlačne cjevovode,
- strojarnicu i
- izlaznu građevinu.

Pojedini lokaliteti u Podzoni korištenja prirodnih resursa obuhvaćaju dijelove područja od iznimne važnosti za očuvanje prirodnih vrijednosti. HE Miljacka (3c) obuhvaća vrlo mali dio lokaliteta Područja oko Brljanskog jezera, dok vodozahvat Torak obuhvaća Kanjon Čikole- Ključice s Torkom. Iako realno pokrivaju malu površinu njihov utjecaj je puno širih razmjera.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- Nastaviti korištenje u okviru sadašnjih kapaciteta uz omogućavanje nadzora režima korištenja od strane JU ali i provođenje potrebnih mjera za očuvanje prirodnih vrijednosti

- Planirati kroz određeni optimalni vremenski period alternativna rješenja korištenja prirodnih resursa izvan granica NP Krka uz planiranje uključivanja tih objekata u sustav posjećivanja
- Ne planirati izgradnju novih HE i vodocrpilišta u području NP Krka
- Planirati određivanje ekološki prihvatljivog protoka za područja na kojima imaju utjecaj HE i vodocrpilišta (posebno područja Brljan-HE Miljacka i Roški slap)

3D Podzona prometnica

Ova podzona obuhvaća postojeće asfaltirane ceste i makadame (nisu posebno izdvojeni na karti niti ne ulaze u izračun postotka površine).

Cilj upravljanja u ovoj podzoni je održivost prometnica u skladu s očuvanjem vrijednosti područja.

U ovoj podzoni se ljudske aktivnosti reguliraju na sljedeći način:

- Promet na županijskoj cesti Ž 6055 preko slapa Brljan ograničiti na prijevoz vozilima <3,5t uz zabranu prijevoza opasnog tereta
- Na cesti preko Roškog slapa zabranjen je prijelaz teretnih vozila težih od 5t
- Planirati preategorizaciju županijske ceste na Roškom slapu u lokalnu
- Prometnice ne smiju ugrožavati lokalitete značajnih prirodnih vrijednosti važnih za očuvanje bio-, geo- i krajobrazne raznolikosti
- Rasvjetu prometnica i rekonstrukcije iste planirati racionalno i na način da ne stvara dodatno svjetlosno onečišćenje (koristiti zasjenjena rasvjetna tijela, svjetlost usmjerena prema tlu i sl.)
- Zabraniti probijanje i asfaltiranje novih cesta, trasa željeznice, dalekovoda, što se posebno odnosi na pravce koji bi prelazili poprečno na kanjon

4.10. FINANCIJSKE POTREBE ZA PROVEDBU PLANA UPRAVLJANJA

Financijska sredstva za rad Javne ustanove osiguravaju se iz vlastitih prihoda (ulaznice za posjetitelje, naknade za obavljanje dopuštenih djelatnosti u zaštićenom području, usluge stručnog vođenja, prodaja suvenira i dr.), iz sredstava državnog proračuna, a dio sredstava osigurava se i prijavljivanjem projekata na nacionalne i međunarodne programe sufinanciranja.

Za provođenje Plana upravljanja Javna ustanova osigurat će sredstva iz sljedećih izvora:

- vlastiti izvori
- državni proračun
- nacionalni programi sufinanciranja (npr. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost)
- EU i međunarodni programi sufinanciranja.

Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja (6005): Nacionalni park Krka i šire područje za razdoblje 2023. – 2032. godine za iznosi 97.577.605 €.

Ova sredstva odnose se na direktne troškove provedbe planiranih aktivnosti i plaće planiranih novo zaposlenih djelatnika. Procjene navedene u Planu upravljanja ne uključuju trošak redovnog rada Javne ustanove (hladni pogon, postojeći zaposlenici i sl.).

Detaljnije procjene financijskih potreba analizirat će se u godišnjim programima i financijskim planovima Javne ustanove.

Tablica 16. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja za provedbu aktivnosti - pregled po temama

Tema	Ukupno (EUR)
A. Zaštita prirodnih vrijednosti	5.253.605
B. Zaštita i očuvanje kulturne baštine	8.150.000
C. Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	9.435.000
D. Suradnja s lokalnom zajednicom	782.000
E. Razvoj kapaciteta javne ustanove	73.957.000
Ukupno	97.577.605

Tablica 17. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja - pregled po posebnim ciljevima

Posebni cilj	Ukupno (EUR)
Tema A. Zaštita prirodnih vrijednosti	
AA: Na području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" i Bunari osigurani su optimalni hidrološki uvjeti i kakvoća vode u slivu koji omogućuju stabilnost procesa osedranja, postojeću raznolikost staništa u povoljnom stanju očuvanosti, s prisutnim stabilnim populacijama značajnih vrsta.	1.850.500
AB: Na području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" očuvana je raznolikost šumskih zajednica u prirodnom stanju sa zastupljenim stabilnim populacijama značajnih vrsta.	812.105

Posebni cilj	Ukupno (EUR)
AC: Na cijelom području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" kamenjarski pašnjaci i mozaična staništa u povoljnom su stanju očuvanosti aktivnim korištenjem i održavanjem s prisutnim stabilnim populacijama značajnih vrsta	340.000
AD: Na cijelom području NP „Krka“ i Ekološke mreže Šire područje NP „Krka“ očuvane su stabilne populacije šišmiša i osigurani povoljni stanišni, populacija čovječje ribice i ostale špiljske faune te stanišni tip špilje i jame zatvorene za javnost su u povoljnom stanju očuvanosti.	526.000
AE: Na cijelom području NP "Krka" i Ekološke mreže Šire područje NP "Krka" raznolikost krških geomorfoloških oblika je očuvana i valorizirana.	1.570.000
AF: Postojeći i budući utjecaj klimatskih promjena na vrijednost područja je procijenjen te su poduzete mjere ublažavanja i prilagodbe.	135.000
Ukupno Tema A	5.253.605
Tema B. Zaštita i očuvanje kulturne baštine	
BA: Pokretna kulturna baština Nacionalnog parka je očuvana, a fondovi o muzejskoj građi i njezinom stanju su pregledno i sustavno obrađeni.	130.000
BB: Istraženost i očuvanost arheoloških nalazišta i zona na području Nacionalnog parka Krka je unaprijeđena.	1.320.000
BC: Istraženost i očuvanost nepokretne kulturne baštine na području Nacionalnog parka Krka je unaprijeđena.	4.130.000
BD: Nematerijalna kulturna baština Nacionalnog parka Krka je očuvana te je potaknuto njeno prenošenje i njegovanje u izvornim sredinama.	10.000
BE: Kulturna baština na području Nacionalnog parka Krka je kontinuirano prezentirana i valorizirana putem muzejske djelatnosti.	2.560.000
Ukupno Tema B	8.150.000
Tema C: Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	
CA: Ključne vrijednosti NP Krka su kvalitetno interpretirane kroz tezu suživota čovjeka i rijeke u kršu te su sve ciljane skupine educirane o vrijednostima područja.	470.000
CB: Sustav posjećivanja NP "Krka" je siguran i organiziran na način da su programi posjećivanja i posjetiteljska infrastruktura planski raspoređeni po cijelom području NP "Krka". Raznoliki programi posjećivanja dostupni su za sve skupine posjetitelja te je uspostavljen sustav osiguranja ulaznica za sve programe.	1.245.000
CC: Promocija NP "Krka" zasniva se na jedinstvenom brendu utemeljenom na ključnim prirodnim i kulturno-povijesnim vrijednostima područja te postizanju komunikacijskih, poslovnih i društvenih ciljeva.	7.120.000
CD: Redovitom provedbom volonterskih programa doprinosi se radu i ciljevima NP "Krka"	360.000
CE: JU "NP Krka" održivo i u skladu s ciljevima NP "Krka" upravlja postojećim ugostiteljskim objektima i trgovačkim djelatnostima NP "Krka"	240.000
Ukupno Tema C	9.435.000
Tema D: Suradnja s lokalnom zajednicom	
DA: Javna ustanova NP "Krka" i lokalne zajednice s područja Parka kvalitetno komuniciraju i razmjenjuju informacije te koriste prakse važne za očuvanje prirodnih i kulturnih vrijednosti	782.000
Ukupno Tema D	782.000
Tema E: Razvoj kapaciteta Javne ustanove	
EA: Interni akti JU usklađeni su sa zakonskim propisima i potrebama upravljanja područjem, a relevantni vanjski propisi i planovi omogućuju njihovu provedbu.	4.680.000

Posebni cilj	Ukupno (EUR)
EB: Trajnim unapređivanjem kompetencija djelatnika i organizacije radnih procesa, upravljanjem znanjem i informacijama te razvojem organizacijske kulture osigurani su institucionalni i individualni kapaciteti potrebni za učinkovito upravljanje područjem.	190.000
EC: Razviti potrebnu infrastrukturu, učinkovito njome upravljati i adekvatno opremiti službe Javne ustanove u odnosu na stanje iz 2022.	69.087.000
Ukupno Tema E	73.957.000
Ukupno	97.577.605

Tablica 18. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja - pregled po prioritetima po temama

PRIORITETI	Ukupno (EUR)
TEMA A. Zaštita prirodnih vrijednosti	5.253.605
Prioritet 1	3.637.105
Prioritet 2	1.278.500
Prioritet 3	338.000
TEMA B. Zaštita i očuvanje kulturne baštine	8.150.000
Prioritet 1	3.770.000
Prioritet 2	3.110.000
Prioritet 3	1.270.000
TEMA C. Upravljanje posjećivanjem, interpretacija i edukacija	9.435.000
Prioritet 1	8.800.000
Prioritet 2	615.000
Prioritet 3	20.000
TEMA D. Suradnja s lokalnom zajednicom	782.000
Prioritet 1	480.000
Prioritet 2	297.000
Prioritet 3	5.000
TEMA E. Razvoj kapaciteta javne ustanove	73.957.000
Prioritet 1	21.562.000
Prioritet 2	51.345.000
Prioritet 3	1.050.000
UKUPNO (EUR)	97.577.605

Tablica 19. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja - pregled po prioritetima

PRIORITETI	Ukupno (EUR)
Prioritet 1	38.249.105
Prioritet 2	56.645.500
Prioritet 3	2.683.000
UKUPNO (EUR)	97.577.605

Tablica 20. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja - pregled po tipu aktivnosti

Tip aktivnosti	Ukupno (EUR)
Monitoring	1.895.000
Istraživanje	2.932.500
Aktivno upravljanje	3.573.105
Regulacija	125.000
Suradnja	6.322.000
Poticanje	0
Informiranje	425.000
Infrastruktura	55.620.000
Održavanje	5.360.000
Edukacija	230.000
Jačanje kapaciteta JU	14.045.000
Komunikacija	7.050.000
Ukupno	97.577.605

Tablica 21. Procjena financijskih sredstava potrebnih za provođenje Plana upravljanja - pregled po područjima

Područje	Ukupno (EUR)
Nacionalni park Krka	90.570.000
HR2001492 Bunari	20.000
HR2001492 Bunari/ HR2000918 Šire područje NP Krka/ Nacionalni park Krka	915.000
HR2000918 Šire područje NP Krka/ Nacionalni park Krka	6.072.605
Ukupno	97.577.605

5.PRILOZI

PRILOG I. PREGLED ZASTUPLJENOSTI PODRUČJA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE I NASELJA U OBUHVATU NP KKRKA

JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE	Površina (ha)				NASELJE	Površina (ha)			
	Ukupna	u Nacionalnom parku		% udio u odnosu na ukupnu površinu Parka		Ukupna	u Nacionalnom parku		% udio u odnosu na ukupnu površinu Parka
		ha	%				ha	%	
Grad Knin	35 748	414	1,16	3,74	Očestovo	1 733	268	15,46	2,42
					Ljubač	782	150	19,18	1,36
Grad Drniš	35 500	2 390	6,7	21,6	Bogatić	863	421	48,78	3,8
					Brištane	1 565	500	31,94	4,52
					Drinovci	9 959	370	3,71	3,34
					Ključ	770	280	36,36	2,53
					Nos Kalik	805	805	100	7,28
Grad Skradin	18 679	3 075	16,5	27,79	Dubravice	2 724	1 810	66,44	16,36
					Plastovo	630	37	5,87	0,33
					Rupe	2 740	1 225	44,7	11,07
Grad Šibenik	40 749	1 230	3,02	11,12	Brnjica	559	177	31,66	1,6
					Goriš	757	420	55,48	3,8
					Gradina	1 952	243	12,44	2,2
					Konjevrate	517	140	27,07	1,26
					Lozovac	1 863	253	13,58	2,29
Općina Promina	13 969	1 845	13,2	16,68	Ljubotić	867	192	22,15	1,73
					Matase	878	251	28,59	2,27
					Bobodol	1 037	160	15,43	1,45
					Puljane	1 413	658	46,67	5,94
					Bogatić	1 529	588	38,46	5,31
Općina Ervenik	21 252	645	3,04	5,83	Radučić	2 953	646	21,88	5,84
Općina Kistanje	24 266	1 465	6,04	13,24	Kistanje	6 035	1 021	16,92	9,23
					Ivoševci	4 620	446	9,65	4,03

**PRILOG II. POPIS CILJNIH VRSTA PTICA ZA PODRUČJE EKOLOŠKE MREŽE HR1000026
KRKA I OKOLNI PLATO**

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu*	Hrvatski naziv vrste	Znanstveni naziv vrste	Status (G = gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica)
HR1000026	Krka i okolni plato	1	crnoprugasti trstenjak	<i>Acrocephalus melanopogon</i>	Z
		1	vodomar	<i>Alcedo atthis</i>	G, Z
		1	jarebica kamenjarka	<i>Alectoris graeca</i>	G
		1	primorska trepteljka	<i>Anthus campestris</i>	G
		1	suri orao	<i>Aquila chrysaetos</i>	G
		1	bukavac	<i>Botaurus stellaris</i>	G, P, Z
		1	ušara	<i>Bubo bubo</i>	G
		1	ćukavica	<i>Burhinus oedicnemus</i>	G
		1	kratkoprsta ševa	<i>Calandrella brachydactyla</i>	G
		1	leganj	<i>Caprimulgus europaeus</i>	G
		1	zmijar	<i>Circaetus gallicus</i>	G
		1	eja močvarica	<i>Circus aeruginosus</i>	Z
		1	eja strnjaričica	<i>Circus cyaneus</i>	Z
		1	crvenoglavi djetlić	<i>Dendrocopos medius</i>	G
		1	mala bijela čaplja	<i>Egretta garzetta</i>	P
		1	mali sokol	<i>Falco columbarius</i>	Z
		1	sivi sokol	<i>Falco peregrinus</i>	G
		1	voljić maslinar	<i>Hippolais olivetorum</i>	G
		1	čapljica voljak	<i>Ixobrychus minutus</i>	G, P
		1	rusi svračak	<i>Lanius collurio</i>	G
1	sivi svračak	<i>Lanius minor</i>	G		
1	ševa krunica	<i>Lullula arborea</i>	G		
1	velika ševa	<i>Melanocorypha calandra</i>	G		

Identifikacijski broj područja	Naziv područja	Kategorija za ciljnu vrstu*	Hrvatski naziv vrste	Znanstveni naziv vrste	Status (G = gnjezdarica; P = preletnica; Z = zimovalica)
		1	bukoč	<i>Pandion haliaetus</i>	P
		1	škanjac osaš	<i>Pernis apivorus</i>	P
		1	mali vranac	<i>Phalacrocorax pygmeus</i>	P, Z
		1	siva štijoka	<i>Porzana parva</i>	G, P
		1	riđa štijoka	<i>Porzana porzana</i>	G, P
		1	mala štijoka	<i>Porzana pusilla</i>	P
		2	značajne negnijezdeće (selidbene) populacije ptica (patka žličarka <i>Anas clypeata</i> , kržulja <i>Anas crecca</i> , zviždara <i>Anas penelope</i> , divlja patka <i>Anas platyrhynchos</i> , patka pupčanica <i>Anas querquedula</i> , glavata patka <i>Aythya ferina</i> , krunata patka <i>Aythya fuligula</i> , crvenokljuni labud <i>Cygnus olor</i> , liska <i>Fulica atra</i> , kokošica <i>Rallus aquaticus</i>)		

* Kategorija za ciljnu vrstu: 1 = međunarodno značajna vrsta/stanišni tip za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 1. Direktive 92/43/EEZ, 2 = redovite migratorne vrste za koje su područja izdvojena temeljem članka 4. stavka 2. Direktive 2009/147/EZ

Izvor: Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (NN 80/19), PRILOG III., Dio 1. Područja očuvanja značajna za ptice (POP)

PRILOG III. PREGLED BROJA STANOVNIKA I STANOVA U NASELJIMA KOJA SE NALAZE UNUTAR NACIONALNOG PARKA PREMA POPISU 2001.-2011.

BROJ	GRAD / OPĆINA	NASELJE	STANOVNICI		STANOVI			
			2001.	2011.	stalno naseljeni		povremeno naseljeni	
					2001.	2011.	2001.	2011.
1.	Drniš	Bogatić	108	97	72	84	27	30
2.		Brištane	268	172	139	159	33	70
3.		Drinovci	228	160	122	141	21	38
4.		Ključ	182	162	82	86	16	31
5.		Nos Kalik	44	1	23	11	0	9
6.	Knin	Ljubač	84	90	59	55	0	0
7.		Očestovo	168	144	118	181	0	0
8.	Skradin	Dubravice	613	575	267	329	6	68
9.		Plastovo	191	206	96	142	17	36
10.		Rupe	576	474	243	311	0	108
11.	Šibenik	Brnjica	80	72	33	36	6	7
12.		Goriš	176	143	87	86	15	12
13.		Gradina	338	303	150	173	15	26
14.		Konjevrate	178	166	80	84	16	3
15.		Lozovac	383	366	183	237	33	59
16.	Ervenik	Radučić	160	277	88	186	0	4
17.	Kistanje	Ivoševci	422	362	281	333	10	117
18.		Kistanje	1786	1946	639	815	10	171
19.	Promina	Bobodol	21	22	20	42	10	29
20.		Bogatić	46	20	70	87	46	77
21.		Ljubotić	45	26	56	57	17	33
22.		Matase	78	51	47	72	8	32
23.		Puljane	60	51	83	136	31	103
Ukupno			6 235	5 886	3 038	3 843	337	1 063

PRILOG IV. DODATNI PODACI O KULTURNO-POVIJESNOJ BAŠTINI NP KRKA

Tablica 22. Popis kulturno-povijesne baštine NP Krka

Red. broj	Ime lokaliteta	Vrsta kulturnog dobra	Vremenska pripadnost	Pravni status zaštite	Registarski broj
1.	Oziđana pećina	Arheologija	pretpovijest	preventivno zaštićeno dobro	-
2.	Jazinka	Arheologija	pretpovijest	Preventivno zaštićeno dobro	-
3.	Gradina (Puljani)	Arheologija	pretpovijest antika	zaštićeno kulturno dobro	Z-2606
4.	Utvrda Trošenj	Nepokretno / pojedinačno	pretpovijest	preventivno zaštićeno dobro	-
5.	Gradina Ključ	Nepokretna / pojedinačna	pretpovijest	-	-
6.	Burnum (aglomeracija)	Arheologija	antika	zaštićeno kulturno dobro	Z-3999
7.	Utvrda Ključica	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-2062
8.	Utvrda Rogovo	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	-	-
9.	Utvrda Kamičak	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-2608
10.	Utvrda Bogočin	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-2607
11.	Utvrda Nečven	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-2605
12.	Utvrda Trošenj	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-4338
13.	Utvrda Kudato (Cudato)	Nepokretna / pojedinačna	srednji vijek	-	-
14.	Bobodol (riječni prijelaz)	Arheologija	antika	-	-
15.	Marasovine	Arheologija	antika	-	-
16.	Roški slap	Arheologija	antika srednji vijek	-	-
17.	Roški slap na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	antika srednji vijek	-	-
18.	Bogatić Miljevački (pomoćni vojni logor)	Arheologija	antika	-	-
19.	Brištani	Arheologija	antika	-	-
20.	Skradinski buk (vodovod)	Arheologija	antika	-	-
21.	Utvrda Uzdah kula	Nepokretno / pojedinačno	srednji vijek	-	-
22.	Crkva sv. Nikole na Skradinskom buku	Nepokretno / pojedinačno	18. st.	-	-
23.	Crkva Gospe od Zdravlja na Skradinskom buku	Nepokretno / pojedinačno	18. st.	-	-

Red. broj	Ime lokaliteta	Vrsta kulturnog dobra	Vremenska pripadnost	Pravni status zaštite	Registarski broj
23.	Franjevački samostan Majke od Milosti Visovac	Nepokretno / pojedinačno	srednji vijek - novi vijek	zaštićeno kulturno dobro	Z-5619
24.	Manastir Svetog Arhanđela Mihajla	Nepokretno / pojedinačno	srednji vijek - novi vijek	zaštićeno kulturno dobro	RST – 0298 1965.
25.	Palača Divnić (Drniš)	Nepokretno / pojedinačno	19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-2048 RST-1325
26.	Palača Draganić (Šibenik)	Nepokretno / pojedinačno	16. – 17.- st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-2011
27.	Kuća Skelin na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	1910.	zaštićeno kulturno dobro	Z-6364
28.	HE Jaruga	Nepokretno / pojedinačno	1904.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5516
29.	HE Krka	Nepokretno / pojedinačno	1895.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5431
30.	HE Roški slap	Nepokretno / pojedinačno	1909.	-	-
31.	HE Miljacka	Nepokretno / pojedinačno	1906.	-	-
32.	Vodenice na Bilušića buku	Nepokretno / pojedinačno	18. - 20. st.	-	-
33.	Vodenice na Brljanu (Čorića mlinice)	Nepokretno / pojedinačno	19. - 20. st.	-	-
34.	Vodenice na Manojlovačkom slapu	Nepokretno / pojedinačno	18. – 20. st.	-	-
35.	Vodenice na Miljacka slapu	Nepokretno / pojedinačno	18. - 20. st.	-	-
36.	Vodenica Fratarska mlinica na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	15.- 19. st.	-	-
37.	Vodenica Kulušić (ex Marasović) na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	18. - 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5763
38.	Vodenica Šosterina mlinica na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	18. - 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z - 5691
39.	Vodenica Skelin – Runjić na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	18. - 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	RST – 0639 1972.
40.	Vodenica Skelin na Roškom slapu	Nepokretno / pojedinačno	19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5838
41.	Vodenice Gornja kuća i Kula na Skradinskom buku	Nepokretno / pojedinačno	18. – 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5431
42.	Vodenica Živkuša na Skradinskom buku	Nepokretno / pojedinačno	18. - 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z - 5431
43.	Vodenica Kalikuša na Skradinskom buku	Nepokretno / pojedinačno	18. – 19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z - 5431
44.	Sklopovi vodenica na Skradinskom buku (desna obala)	Nepokretno / pojedinačno	18. – 19. st.	-	-

Tablica 23. Popis muzejskih zbirki NP Krka

Red. broj	Naziv zbirke	Podzbirke	Vrsta kulturnog dobra	Vremenska pripadnost
45.	Arheološka zbirka	Prapovijesna zbirka	Pokretno	6000. g. pr. Kr. – 1. st. pr. Kr.
		Arheološka zbirka Burnum		1. st. pr. Kr. – 6. st. pr. Kr.
		Srednjovjekovna zbirka		14. – 16. st.
		Novovjekovna zbirka		16. – 19. st.
46.	Etnografska zbirka	/	Pokretno	18. – 19. st.
47.	Kulturno-povijesna zbirka	/	Pokretno	18. – 20. st.

Tablica 24. Popis ostale kulturno - povijesne baštine na području obuhvaćenom planom upravljanja

Red. broj	Ime lokaliteta	Vrsta kulturnog dobra	Vremenska pripadnost	Pravni status zaštite	Registarski broj
48.	Topla pećina ²⁰	Arheologija	pretpovijest	-	-
49.	Štrikinica	Arheologija	pretpovijest	-	-
50.	Brine - pećine	Arheologija	pretpovijest	-	-
51.	Utvrdna Lavičac	Nepokretno / pojedinačno	srednji vijek	-	-
52.	Mukoše	Arheologija	antika srednji vijek	-	-
53.	Migalov most	Nepokretno / pojedinačno	19. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5665
54.	Most kod Mrđenovih mlinica	Nepokretno / pojedinačno	16. – 17. st.	zaštićeno kulturno dobro	Z-5545
55.	Mrđenove mlinice	Nepokretno / pojedinačno	18. – 19. st.	-	-

²⁰ Topla peć je sinonim. Topla pećina je ažuriran naziv.

PRILOG VI. PREGLED DIONIKA KOJI SU SE ODAZVALI POZIVU ZA UKLJUČIVANJE U IZRADU PLANA UPRAVLJANJA

Dionik	Radionice						Upitnik
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Biota j.d.o.o.	X	X					X
DVD Dubravice	X						X
DVD Skradin							X
Državni arhiv u Šibeniku				X			
Ekološka udruga Krka Knin	X		X	X			X
Geonatura					X		
Grad Knin	X					X	X
Grad Drniš		X			X		
Grad Skradin		X				X	
Grad Šibenik						X	
Gradski muzej Drniš	X			X			X
HAZU, Zavod za ornitologiju							X
HEP Proizvodnja GHE Miljacka		X					
Hrvatsko biospeleološko društvo					X		X
HGSS stanica Šibenik			X	X			
Hrvatske šume d.o.o.	X		X				X
Hrvatski geološki institut					X		
Hrvatski planinarski klub Sveti Mihovil					X		
Hrvatski speleološki savez					X		
Hrvatski šumarski institut	X		X				
Institut Ruđer Bošković					X		
Javna ustanova „Kamenjak“	X						
Javna ustanova Lokalna razvojna agencija Matica						X	
LAG „Krka“				X			
Lovačko društvo „Krka“							X
Ministarstvo kulture				X			
Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine, Zavod za prostorni razvoj						X	
Ministarstvo turizma i sporta	X						X
Oikon d.o.o.	X						X
Općina Kistanje						X	
Općina Promina	X					X	X
OPG Kristijan Tetlo							X
Razvojna agencija šibensko-kninske županije				X		X	
Samostan Visovac	X						
Speleološki odjel hrvatskog planinarskog društva „Željezničar“					X		
Sveučilište u Rijeci, Građevinski fakultet	X						X
Sveučilište u Zadru, Odjel za geografiju	X				X		X
Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet		X			X		X
Sveučilište u Zagrebu, Fakultet šumarstva i drvne industrije	X						X
Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet	X	X			X		X
Šibenik outdoor adventure					X		

Dionik	Radionice						Upitnik
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	
Šibensko-kninska županija					X		X
Šibensko-kninska županija, Upravni odjel za zaštitu okoliša, prostorno uređenje, gradnju i komunalne poslove	X	X			X		X
Turistička zajednica Šibensko-kninske županije				X			
Turistička zajednica Grada Knina							X
Turistička zajednica Grada Šibenika				X			
Udruga Bartolomej, Knin							X
Udruga turističkih vodiča Mihovil	X						X
UHPA/ Turistička agencija Škvertours Biograd				X			
Veleučilište u Šibeniku				X			
Vodovod i odvodnja d.o.o.		X					
Zavod za javno zdravstvo Šibensko-kninske županije							X

6.LITERATURA

Alegro, A., Šegota, V., Rimac, A. (2019): Flora i vegetacija mahovina i vaskularnih biljaka sedrenih barijera rijeke Krke. Završno izvješće, HUSEK, 92 str.

Andlar, G., Šteko, V. i Tomić, D. (2015): Krajobrazna osnova Nacionalnog parka Krka. Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtu umjetnost, 2015.. Zagreb.

Barišić T. (2022) : Inventarizacija novih speleoloških objekata na području Nacionalnog parka „Krka“, stručni elaborat. HPK Sv. Mihovil, Šibenik. 1-55

Benko, M., Vrbek, B., Dubravac, T., Vuletić, D., Novotny, V., Krejči, V., Pilaš, I., Medak, J., Viličić, V., Paladinić, E., Lindić, V. (2005): Istraživanje i kartiranje šuma i šumskog zemljišta Nacionalnog parka „Krka“, Hrvatski šumarski institut. Jastrebarsko.

Carić, H., Jakelić, M., Klanjšček, T., Ozimec, R., Tomljenović, R., Vidović, H. (2018): Evaluacija stanja u sustavu upravljanja NP „Krka“, analiza prihvatnog kapaciteta, Grgurević & partneri d.o.o., Institut za turizam, Institut Ruđer Bošković, ADIPA. Zagreb.

Carić, H., Jakelić, M., Klanjšček, T., Ozimec, R., Tomljenović, R., Vidović, H., Jerković, I. (2019): Studija upravljanja posjetiteljima NP „Krka“, Grgurević & partneri d.o.o., Institut za turizam, Institut Ruđer Bošković ADIPA. Zagreb.

Cukrov, M., Gulin, J. (2021): Praćenje gnijezdećih parova ušara (*Bubo bubo*) na području NP „Krka“. Izvješće, JU NP „Krka“.

Cukrov, M., Budinski, I., Gulin, J. (2021): Zimsko prebrojavanje ptica vodarica na području NP „Krka“. Izvješće, JU NP „Krka“.

Cukrov, N., Blatarić, A., Cuculić, V., Grabar, I., Kwokal, Ž., Mlakar, M., Omanović, D., Pižeta, I.(2011): Ispitivanje antropogenog utjecaja (ekotoksični metali) na sedimente Brljana i nizvodnih jezera. Institut Ruđer Bošković, Zagreb. Završno izvješće, 60 str.

Cukrov, N., Bura Nakić, E., Cukrov, N., Lojen, S., Marguš, M., Omanović, D. (2017): Utjecaj podzemnog dotoka rijeke Zrmanje. Institut Ruđer Bošković, Zagreb. Elaborat. 37 str.

Bonacci, O., Kulaš, A., Ekološke monografije, knjiga 2, Zbornik radova sa Simpozija NP Krka – stanje istraženosti i problemi zaštite ekosistema, HED, 85-114, Zagreb.

Bonacci, O., Jukić, D. i Ljubenkov, I (2006): Definition of catchment area in karst: case of the rivers Krčić and Krka, Croatia, Hydrological Sciences Journal, 51:4, 682-699.

Borzić, I. (2007): Geografski položaj Burnuma na razmeđi liburnskog i delmatskog područja, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park Krka prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak“, Šibenik, 5. – 8. listopada, Šibenik, 163-181.

Borzić, I., Cambi, N., Glavičić, M., Miletić, Ž., Jadrić-Kučan, I., Zaninović, J. (2014): Arheološka zbirka Burnum, JU NP Krka, Šibenik.

Budinski, I., Kapelj, S., Katanović, I. (2018): Praćenje stanja populacije ciljanih vrsta ptica značajnih za Natura 2000 područje Krka i okolni plato (HR1000026) – preliminarni obilazak terena i definiranje metodologije, Udruga BIOM. Zagreb, 17 str.

Cambi, N., Glavičić, M., Maršić, D., Miletić, Ž., Zaninović, J. (2006): Amfiteatar u Burnumu, stanje istraživanja 2003. – 2005., JU NP Krka – Gradski muzej Drniš, Šibenik – Drniš.

Cambi, N., Glavičić, M., Maršić, D., Miletić, Ž., Zaninović, J. (2007): Rimska vojska u Burnumu – L'esercito romano a Burnum, JU NP Krka – Gradski muzej Drniš, Drniš – Šibenik – Zadar.

Frganović, M. (1990): Geografske značajke i vrednote Krke. Ekološke monografije, knjiga 2, Zbornik radova sa Simpozija NP Krka – stanje i problemi zaštite ekosistema, HED, 1-14, Zagreb.

Gaurina, D., Zaninović, J. (2017): Roški slap: pokretač razvoja drniškog kraja, Gradski muzej Drniš – JU NP Krka, Šibenik.

Glavičić, M. (2001): Arheološka istraživanja amfiteatra u Burnumu, Arheološka istraživanja u Cetinskoj krajini, Zagreb, 289-313.

Glavičić, M., Miletić, Ž. (2012): Arhitektura amfiteatra u Burnumu, *Histria Antiqua*, 21, Pula, 157-172.

Gligora Udovič, M., Ternjej, I., Plenković Moraj, A., Ljubešić, Z., Bosak, S., Orlić, S., Goreta, G. (2017): Indikatorske vrste fitoplanktona kao specifični biološki pokazatelji kvalitete vode u sustavu jezera i estuarija rijeke Krke. Završno izvješće, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 60 str.

Gligora Udovič, M., Plenković-Moraj, A., Ternjej, I., Matoničkin-Kepčija, R., Žutinić, P., Goreta, G., Kulaš, A., Orlić, S. (2019): Istraživanje horizontalne i vertikalne raspodjele fitoplanktona Visovačkog jezera u svrhu ocjene ekološkog stanja primjenom standardnih i molekularnih metoda (FVORUM). PMF; Sveučilište u Zagrebu, 24 str.

Gligora Udovič, M., Plenković-Moraj, A., Levkov, Z., Matoničkin-Kepčija, R., Sertić-Perić, M., Žutinić, P., Goreta, G., Kulaš, A., Gulin, V. (2019): Ocjena ekološkog stanja rijeke Krke primjenom DNA barcodinga BACK (Barcoding Krka). Završno izvješće, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 16 str.

Gligora Udovič, M., Plenković-Moraj, A., Žutinić, P., Orlić, S., Goreta, G., Kulaš, A., Kanjer, L. (2020): Klorofil a kao pokazatelj stupnja trofije i ekološkog stanja sustava, Završno izvješće, PMH, Sveučilište u zagrebu, 25 str.

HAOP (2016): Stručna podloga zaštite prirode za prostorni plan područja posebnih obilježja Nacionalni park Krka. Hrvatska agencija za okoliš i prirodu. Zagreb.

Ilakovac, B. (1984): Burnum II: der Römische aquädukt Plavno polje – Burnum bericht über die forschungen 1973 und 1974, Wien.

Javna ustanova Nacionalni park Krka (2011): Plan upravljanja NP Krka. Ur. Marguš, D. Šibenik.

Jadrić-Kučan, I., Zaninović, J. (2015): Fibule iz arheološke zbirke Burnum, JU NP Krka – Gradski muzej Drniš, Šibenik – Drniš.

Jalžić, B., Bedek, J., Bilandžija, H., Bregović, P., Cvitanović, H., Čuković, T., Čukušić, A., Dražina, T., Đud, L., Gottstein, S., Hmura, D., Kljaković-Gašpić, F., Komerički, A., Kutleša, P., Lukić, M., Malenica, M., Miculinić,

---

K., Ozimec, R., Pavlek, M., Raguž, N., Slapnik, R. i Štamol, V. (2013): Atlas špiljskih tipskih lokaliteta faune Republike Hrvatske, svezak 2, Zagreb, Hrvatsko biospeleološko društvo.

Jelić, D. (2015): Istraživanje učestalosti i određivanje indeksa invazivnosti alohtonih vrsta slatkovodnih riba rijeke Krke i pritoka na području NP „Krka“. Hrvatsko društvo za biološka istraživanja, Zagreb. Završno izvješće, 24 str.

Jelić, D. (2019): Ciljno uklanjanje invazivne vrste, štuke (*Esox lucius*) iz rijeke Krke na području NP „Krka“. Biota j.d.o.o., Izvještaj, 22 str.

Jelić, D., Kovač Konrad, P. (2022): Nastavak monitoringa čovječje ribice u Nacionalnom parku „Krka“. Biota d.o.o., Izvještaj, 28 str.

Juric, A. (2004): Gradovi, utvrde i sakralni spomenici uz Krku i Čikolu, Skradin.

Kandler, M. (1977): Burnum, Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Instituts, 51 (1976 – 1977), Wien, 39-45.

Kralj, J., Tutiš, V., Ćiković, D. (2009): Istraživanje zajednica ptica Guduče i Pukljanskog jezera s turističkom valorizacijom. Zavod za ornitologiju HAZU, Zagreb. Izvješće.

Kralj, J., Radović, D., Tutiš, V., Ćiković, D., Barišić, S., Mikuška, T., Leskovar, K., Budinski, I., Crnković, R., Dumbović Mazal, V., Sušić, G., Tomić, A., Jurinović, L., Grlica; I. D., Radović, A., Ščetarić, V., Mikulić, K.: Popis ptica Hrvatske (2013): Tutiš, V., Kralj, J., Radović, D., Ćiković, D., Barišić, S. (ur.): Crvena knjiga ptica Hrvatske. Ministarstvo zaštite okoliša i prirode, Državni zavod za zaštitu prirode, Zagreb: 215-216.

Krapinec, K. (2022): Program zaštite i praćenja stanja divljači. Šumarski fakultet, Sveučilište u Zagrebu.

Lacković, D. (2005): „Geologija Nacionalnog parka Krka“ ili „Geološka prošlost Nacionalnog parka Krka“, Hrvatski prirodoslovni muzej.

Lojen, S., Dolenc, T., Vokal, B., Cukrov, N., Mihelčić, G. i Papesch, W. (2004): C and O stable isotope variability in recent fresh water carbonates (River Krka, Croatia). *Sedimentology*, 51/2, 361-375.

Lolić, I. (2009): Monitoring ptica u sklopu projekta „Natura Drniš“ Održivi razvoj drniške prirodne baštine pod ekološkom mrežom Natura 2000 HR1000026 Krka i okolni plato. Ornitološko društvo Brgljaz kamenjar, Žrnovnica, Izvješće, 83 str.

Lukač, G., Vujčić-Karlo, S., Stani, W., Marguš, D. (2015): Ptice Nacionalnog parka „Krka“, JU NP „Krka“, Šibenik, 533 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018): Zimsko prebrojavanje ptica močvarica u Nacionalnom parku „Krka“ u 2018. godini, Izvješće, 8 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018a): Monitoring riđe i sive štijoke (*Porzana porzana*, *Porzana parva*) u NP „Krka“, JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 11 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018b): Monitoring vodomara (*Alcedo atthis*) u NP „Krka“, JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 9 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018c): Monitoring ševa (Alaudidae) i primorske trepteljke (*Anthus*

---

campestris) na okolnom platou rijeke Krke u NP Krka i ekološkoj mreži 2018. god., JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 13 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018e): Monitoring ćukavice (*Burhinus oedicephalus*) na okolnom platou rijeke Krke u NP „Krka“ i ekološkoj mreži, JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 11 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018f): Monitoring svračaka (Laniidae) na okolnom platou rijeke Krke u NP Krka i ekološkoj mreži, JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 11 str.

Lukač, G., Marguš, D. (2018g): Monitoring bukavca (*Botaurus stellaris*) u NP Krka u 2018. god., JU NP Paklenica i JU NP Krka, Izvješće, 11 str.

Marguš, M., Bedek, J., Dražina, T., Gracin, J., Jalžić, B., Komerički, A., Lukić, M., Marguš, D., Miculinić, K., Mihelić, G., Ozimec, R. i Pavlek, M. (2013): Speleološki vodič Nacionalnog parka „Krka“, JU NP Krka 124 str.

Martinić, I., Landekić, M., Marguš, D., Bakarić, M., Martinić, F. (2016): Bioraznolikost šuma u Nacionalnom parku „Krka“, JU NP „Krka“, Šibenik.

Medak, J., Dubravac, T., Perić, S., Pilaš, I., Zgrablić, Ž., Tijardović, M. (2015): Florni sastav šumskih zajednica i odabir sastojina za praćenje stanja šuma u NP „Krka“, Hrvatski šumarski institut, Jastrebarsko.

Mendušić M., Marguš, D. (2007): Oziđana pećina – rezultati arheoloških istraživanja, Subterranea Croatica, 5/9, Karlovac, 31-35.

Miculinić, K., Komerički, A., Bedek, J., Dražina, T., Lukić, M., Ozimec, R. i Pavlek, M. (2010): Inventarizacija špiljske faune speleoloških objekata „Nacionalnog parka Krka“, Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb, 80 str.

Miculinić, K., Komerički, A., Bedek, J., Dražina, T., Lukić, M., Ozimec, R. i Pavlek, M. (2013): Istraživanje rijetkih i novih svojiti za znanost u speleološkim objektima NP „Krka“, Hrvatsko biospeleološko društvo, Zagreb, 75 str.

Mihaljević, Z., Matonićkin Kepčija, R., Ivković, M., Miliša, M., Bartovsky, V., Gottstein, S., Jelenčić, M., Kerovec, M., Lajtner, J., Previšić, A., Ridl, A., Vilenica, M. (2015): Inventarizacija i uloga životinjske komponente u procesu taloženja sedre u NP „Krka“. Studija, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 94.str.

Miko, S., Hasan, O., Brunović, D., Ilijanić, N. (2020):Paleolimnoliška istraživanja Visovačkog jezera I – faza. Izvješće, Hrvatski geološki institut, Zagreb, 60 str.

Miletić, Ž. (2007): Prostorna organizacija i urbanizam rimskog Burnuma, Simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park Krka prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5. – 8. listopada 2005, 181-203.

Miletić, Ž. (2010): Burnum – vojničko središte provincije Dalmacije, Nalazi rimske vojne opreme u Hrvatskoj, Arheološki muzej Zagreb, Zagreb, 113. – 143.

Milović, M. (2015): Analiza vaskularne flore NP „Krka“, Šibenik.

Milović, M. (2022): Orhideje (Orchidaceae) Nacionalnog parka „Krka“, Šibenik.

MINGOR (2020): Smjernice za planiranje upravljanja zaštićenim područjima i/ili područjima ekološke mreže, UNDP, Hrvatska.

Mrakovčić, M., Kerovec, M., Mihaljević, Z., Ternjej, I., Mustafić, P., Zanella, D., Čaleta, M., Marčić, Z., Buj, I., Brigić, A., Mihinjač, T. (2011): Ihtiološka istraživanja na rijeci Krki s ciljem očuvanja ihtiofaune rijeke. Završno izvješće, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 143. str.

Plenković-Moraj, A., Kerovec, M., Ternjej, I., Mihaljević, Z., Gligora-Udovič, M., Kralj-Borojević, K., Žutinić, P., Bartovsky, V., Goreta, G. (2010): Perifitonske zajednice na sedrenim barijerama i njihova uloga u stvaranju sedre i perifitonske zajednice na prirodnim supstratima na području NP Krka. Završni izvještaj, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 63 str.

Polšak, A., Korolija, B., Fritz, F. i Božičević, S. (1990): Geološka i hidrogeološka obilježja Nacionalnog parka „Krka“. Ekološke monografije, Knjiga 2, Zbornik radova sa Simpozija: NP Krka – stanje i problemi zaštite ekosistema, HED, 15-50, Zagreb.

Radović, D., Leskovar, K., Crnković, R., Tutiš, V., Kralj, J. (2005): Inventarizacija ornitofaune, kategorizacija i valorizacija ptičjih vrsta i staništa NP „Krka“. HAZU, Zavod za ornitologiju, Izvješće, 93 str.

Rnjak, D., Rnjak, G., Maslač, M., Hanžek, N. (2016): Stručna podloga za Plan upravljanja speleološkim objektima na širem području NP "Krka" u svrhu praćenja i očuvanja faune šišmiša, Geonatura d.o.o., 66 str.

Rubinić, J. (2011): Hidrologija krškog hidrosustava rijeke Krke – analiza recentnih procesa i sintezni prikaz osnovnih značajki. Hidrološka studija, 1-103., Rijeka.

Rubinić, J., Goreta G., Giljušić M., Marguš, D. i Bošnjak, T. (2013): Characteristics of Krka river based on assessment of data obtained from regular water monitoring, Proceedings of the 3rd International Conference WATERS IN SENSITIVE & PROTECTED AREAS, 183-187. Zagreb.

Rubinić, J., Goreta G., Giljušić M., Marguš, D., Radišić, M., Zwicker Kompar, G., Kompar, D. (2015): Hidrologija Krke – utjecaji i promjene. Zbornik radova sa znanstveno stručnog skupa Vizija i izazovi upravljanja zaštićenim područjima prirode u Republici Hrvatskoj: Aktivna zaštita i održivo upravljanje u Nacionalnom parku „Krka“. JU NP „Krka“, Šibenik, 705-721.

Rubinić, J., Radišić, M., Guttler, I., Cindrić Kalin, K., Baković, N. (2016): Hidrološka istraživanja voda rijeke Krke – trendovi i utjecaji klimatskih promjena/varijacija. Građevinski fakultet sveučilišta u Rijeci. Završno izvješće, 157 str.

Studija upravljanja posjetiteljima NP „Krka“ i Evaluacija stanja u sustavu upravljanja NP „Krka“, analiza prihvatnog kapaciteta (2019): JU "NP Krka", Institut za turizam, Institut Ruđer Bošković, ADIPA, Grgurević & partneri; EU projekt Nepoznata Krka: Skrivena blaga gornjeg i srednjeg toka rijeke Krke

Srdoč, D., Horvatinčić, N., Obelić, B., Krajcar, I., i Sliepčević, A. (1985): Procesi taloženja kalcita u krškim vodama s posebnim osvrtom na Plitvička jezera. Krš Jugoslavije-Carsus Iugoslaviae 11 (4-6): 101-204.

Sušić, G., Marguš, D. (2018): Monitoring rasprostranjenosti orlova iz rodova Aquila i Hieraaetus na području Nacionalnog parka "Krka" u 2018. g. Udruga GRIFON, Kastav, 16 str.

Sušić, G., Marguš, D. (2018a): Monitoring gniježđenja surog orla na području Nacionalnog parka "Krka" u 2018. g. Udruga GRIFON, Kastav, 15 str.

Svensson, L. Mullarney, K., Zetterström D., Grant, P. J. (2018): Collins Bird Guide: The Most Complete Guide to the Birds of Britain and Europe. HarperCollins. Prijevod: Ptice Hrvatske i Europe, Udruga BIOM, Zagreb.

Šegota, V., Hršak, V., Kovačić, S. (2019): Rare and threatened *Damasonium polyspermum* Coss. (Alismataceae) discovered in Krka National park. Glas. Hrv. bot. druš. 7(1): 27-32.

Šijan, M. (2021): Praćenje prisutnosti vidre (*Lutra lutra* L.) na području Nacionalnog parka "Krka". Nature & Adventure, Split. Izvješće, 14 str.

Zanella, D., Čaleta, M., Mustafić, P., Marčić, Z., Horvatić, S. (2022): Istraživanje rasprostranjenosti i stanja populacija ciljnih vrsta slatkovodnih riba NP „Krka“. Završno izvješće, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 59.str.

Zanella, D., Čaleta, M., Mustafić, P., Marčić, Z., Horvatić, S. (2023): Utvrđivanje stanja invazivnih vrsta riba na širem području NP „Krka“. Završno izvješće, PMF, Sveučilište u Zagrebu, 57.str.

Zaninović J. (2005): Probno iskopavanje na lokalitetu Oziđana pećina, Hrvatski arheološki godišnjak, 2, 336-338.

Zaninović, J. (2005): Sustavno iskopavanje i konzervacija na lokalitetu Burnum – amfiteatar, Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 326-327.

Zaninović, J. (2005): Zaštitno iskopavanje i konzervacija na lokalitetu Ključica – srednjovjekovna utvrda, Hrvatski arheološki godišnjak, 2, Zagreb, 332-334.

Zaninović, J. (2006): Zaštitno iskopavanje i konzervacija na lokalitetu Ključica – srednjovjekovna utvrda, Hrvatski arheološki godišnjak, 3, Zagreb, 373-375.

Zaninović, J. (2006): Rekognosciranje na lokalitetu Burnum – vojni logor, Hrvatski arheološki godišnjak, 3, Zagreb, 366-369.

Zaninović J. (2006): Sondažno iskopavanje na lokalitetu Oziđana pećina, Hrvatski arheološki godišnjak, 3, Zagreb, 375-376.

Zaninović, J. (2008): Jazinka, Hrvatski arheološki godišnjak, 5, Zagreb, 517-518.

Zaninović J., Gaurina, D. (2007): Nelipićeve utvrde na rijekama Krki i Čikoli, Zbornik radova rijeka Krka i Nacionalni park „Krka, prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, JU NP Krka, Šibenik.

Zaninović J., Gaurina, D. (2008): Nelipićeve utvrde na rijekama Krki i Čikoli, Zbornik radova sa znanstvenog skupa Miljevci u prošlosti, Visovac – Drinovci, 15. – 16. lipnja 2007., Visovac – Drinovci, 145-163.

Zaninović, J. (2019): Povijest vodenica na rijeci Krki, BUK, 20, JU NP Krka, Šibenik, 46-51.

Zaninović, K. (2007): Klima i bioklima Nacionalnog parka „Krka“. U: Zbornik radova Simpozija Rijeka Krka i Nacionalni park Krka: prirodna i kulturna baština, zaštita i održivi razvitak, Šibenik, 5.- 8.listopada 2005, 67-78.

Zaninović, M. (1968): Burnum, castellum – municipium, Diadora, 4, Zadar, 119-129.

Zaninović, N. (2006): Zaštitno iskopavanje na lokalitetu Hidroelektrana Krka, Hrvatski arheološki godišnjak, 3, Zagreb, 372-373.

Zaninović, N. (2007): Arheološka topografija na prostoru NP „Krka“, simpozij „Rijeka Krka i Nacionalni park Krka prirodna i kulturna baština, zaštitna i održivi razvitak, Šibenik, 5. – 8. listopada, 2005, 259-277.

Zaninović N., Zaninović, J. (2014): Srednjovjekovne utvrde na rijekama Krki i Čikoli u svjetlu arheoloških, povijesnih i konzervatorskih istraživanja, juraj: bilten Društva za očuvanje šibenske baštine, 3, Šibenik, 32-43.

Zekan, M. (1997): Srednjovjekovne utvrde na rijeci Krki, Visovački zbornik, Visovac.

Zenić, M. (1995): Stoljeće hrvatske elektroprivrede, Zagreb.

Živković, Z. (2010): Obnova Šosterine mlinice na Roškom slapu, Etnološka istraživanja 15, Zagreb, 103-109.

Zakonodavstvo:

Pravilnik o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka „Krka“ (Narodne novine, br. 123/19)

Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o zaštiti i očuvanju Nacionalnog parka „Krka“ (Narodne novine, br. 111/22)

Pravilnika o jedinstvenom vizualnom identitetu zaštite prirode u Republici Hrvatskoj (Narodne novine, br. 81/2020)

Uredba o ekološkoj mreži i nadležnostima javnih ustanova za upravljanje područjima ekološke mreže (Narodne novine, br. 80/19)

Zakon o zaštiti prirode (Narodne novine, br. 80/13, 15/18, 14/19 i 127/19)

Zakon o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“ (Narodne novine, br. 5/85)

Zakon o izmjeni Zakona o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“ (Narodne novine, br. 9/88)

Zakon o izmjenama Zakona o proglašenju Nacionalnog parka „Krka“. Narodne novine, br. 13/97)

